

Begroting 2027

Inhoudsopgave

Begroting 2027.....	1
Inhoudsopgave.....	3
Inleidende samenvatting.....	3
Kerntaak 1: Ruimtelijke ordening en waterbeheer	10
Kerntaak 2: Milieu en energie	22
Kerntaak 3: Vitaal platteland	31
Kerntaak 4: Mobiliteit	48
Kerntaak 5: Regionale economie	68
Kerntaak 6: Cultuur en sociale kwaliteit	84
Kerntaak 7: Kwaliteit openbaar bestuur	95
Paragrafen	110
Provinciale heffingen.....	110
Weerstandsvermogen	114
Kapitaalgoederen	122
Investerings	128
Financiering.....	133
Bedrijfsvoering.....	138
Verbonden Partijen	143
Grondbeleid.....	162
Openbaarheidsparagraaf	165
Duurzaamheid	166
Financiën	170
Budgettair perspectief.....	170
Meerjarig overzicht van baten en lasten	176
Structurele en incidentele baten en lasten	193
Balans	215
Reserves, voorzieningen en doeluitkeringen	222
Personeelsgebonden lasten.....	231
Overhead, financiering en dekkingsmiddelen	232
Organisatie.....	235
Organisatie.....	235

Inleidende samenvatting

Inleiding

Voor u ligt de laatste begroting van deze coalitieperiode (2023–2027). In de afgelopen jaren hebben wij gewerkt aan een financieel gezonde provincie, met meer balans tussen incidentele en structurele uitgaven. Waar in voorgaande jaren veel incidentele middelen zijn ingezet om maatschappelijke opgaven aan te pakken, laat deze begroting zien dat de structurele financiële basis verder is versterkt. Daarmee ontstaat een realistischer en transparanter beeld van de middelen die beschikbaar zijn voor de provinciale taken, zowel nu als in de toekomst.

Deze begroting bouwt voort op de koers en keuzes die zijn vastgelegd in de Perspectiefnota 2027. Daarin hebben wij vooruitgekeken naar de ontwikkeling van de financiële ruimte en de prioriteiten voor de resterende periode van deze coalitie. Deze begroting maakt vervolgens zichtbaar welke resultaten wij in 2027 willen bereiken. We blijven investeren in een sterk en leefbaar Overijssel, met aandacht voor onder meer een toekomstbestendige economie, voldoende woningen, een bereikbaar en veilig mobiliteitssysteem, een duurzaam water- en energiesysteem en een vitaal landelijk gebied, terwijl grote opgaven zoals stikstof, netcongestie, klimaatadaptatie en woningbouw onverminderd om inzet blijven vragen. De verschillende opgaven in Overijssel staan daarbij niet los van elkaar. Keuzes over bijvoorbeeld woningbouw, economie, mobiliteit, water, energie, natuur en landbouw grijpen steeds meer op elkaar in en vragen om een integrale benadering. De nieuwe Omgevingsvisie Overijssel biedt hiervoor het kader.

Daarnaast hebben wij ons te verhouden tot nieuwe landelijke beleidskeuzes en de samenwerking met de colleges die zich na de gemeenteraadsverkiezingen hebben gevormd. Dit alles bepaalt mede de koers die wij komend jaar varen.

Ons platteland, landbouw en natuur

Landbouw en platteland

In 2027 werken we verder aan een toekomstbestendig landelijk gebied waarin landbouw, natuur, water en economie met elkaar in balans zijn. De Omgevingsvisie, Landbouwvisie en de Verkenning 2050: Ondernemen in Overijssel vormen daarbij de basis. We hanteren onze 3x3-aanpak, waarbij we ons steeds op drie doelen richten: een toekomstbestendige landbouwsector, een goed sociaaleconomisch perspectief en herstel van natuur. We ondersteunen agrarische ondernemers bij de omschakeling naar een toekomstbestendige bedrijfsvoering met een gezond verdienvermogen en ruimte voor maatschappelijke opgaven. Het maatregelpakket 'landbouw, natuur en stikstof' van het Kabinet, met de daarbij aangekondigde middelen, leveren nieuwe uitdagingen en kansen op. Het vraagt van ons om nog steviger onze rol als gebiedsregisseur te pakken en focus te brengen in onze gebiedsprocessen. We willen samen met medeoverheden, ondernemers en maatschappelijke partners aan de opgaven in het gebied werken.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving

Het weer mogelijk maken van vergunningverlening heeft nog altijd hoge prioriteit, in het bijzonder voor de PAS-melders. We werken daarom aan aanvullende gebiedsgerichte maatregelen die bijdragen aan aantoonbaar natuurherstel en natuurbeheer en daarmee ruimte creëren voor juridisch houdbare vergunningverlening. Bij de nieuwe pilot geborgde emissiereductie staat vakmanschap van boeren centraal om op langere termijn vermindering van uitstoot aan te tonen. Verder versterken we de handhaving in het buitengebied. We verbeteren de samenwerking en ondersteuning van groene boa's, onder meer via een provinciaal boa-loket, en blijven samenwerken met de omgevingsdiensten aan een goede uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Milieu en natuur

We blijven investeren in natuurherstel en natuurbeheer en het verbeteren van de milieukwaliteit. We zetten de Ontwikkelopgave Natura 2000 voort, actualiseren Natura 2000-beheerplannen en treffen aanvullende maatregelen waar de natuurdoelen nog onvoldoende worden bereikt. Ook investeren we in Basiskwaliteit Natuur, duurzaam bosbeheer en de monitoring van soorten.

Ook de milieukwaliteit in Overijssel is de afgelopen jaren verbeterd. Tegelijkertijd dienen zich nieuwe verontreinigingen aan en groeit de maatschappelijke bezorgdheid over gezondheidsrisico's. Nieuwe wetenschappelijke inzichten over schadelijke stoffen, zoals PFAS, het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en rechterlijke uitspraken vragen om een verdere aanscherping van ons beleid. Daarom blijven we investeren in kennis over zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) en in instrumenten voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. We volgen de lopende onderzoeken rond PFAS nauwgezet, omdat de uitkomsten bepalend zijn voor de financiële en organisatorische opgave die op ons afkomt. We weten nu nog niet wat de uiteindelijke omvang en kosten van sanering en zorgplicht voor PFAS gaan zijn. Voor gewasbeschermingsmiddelen ronden we het provinciale beleid af dat we hiervoor in 2025 zijn gestart. Daarnaast maken we een nieuwe milieuverkenning en stellen we in 2027 een nieuwe milieunota vast voor de uitvoering van ons milieubeleid in de nieuwe Statenperiode.

Ons water- en energiesysteem

Water

In 2027 start de provincie met de uitvoering van de uitvoeringsagenda van het Regionaal Waterprogramma, gericht op waterkwaliteit, voldoende water, drinkwater en klimaatadaptatie. De provincie versterkt de bescherming van grond- en drinkwater, scherpt vergunningen voor lozingen aan en verbetert de monitoring van onder meer nitraat. Ook werken we aan het verder terugdringen van verontreinigingen in grond- en drinkwater, zoals die van PFAS en medicijnresten. Met de aanvullende middelen uit de Perspectiefnota 2027 zetten we extra in op maatregelen die vóór 2027 bijdragen aan het behalen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) doelen. Daarnaast werken we samen met Vitens aan nieuwe drinkwaterwinningen, drinkwaterbesparing en waterzuinig bouwen. Voor voldoende water sluiten we aan bij het Deltaprogramma en Zoetwater Oost-Nederland. Ook werken we aan een klimaatbestendige inrichting van steden, dorpen en het landelijk gebied en passen we daarbij de principes van Water en Bodem Sturend toe.

Energie

In 2027 voeren we de Uitvoeringsagenda Energie Overijssel verder uit, als uitwerking van de Energievisie 2050. De provincie richt zich daarbij sterk op het tegengaan van netcongestie, onder meer via Smart Energy Hubs en ondersteuning van slimme oplossingen voor bedrijven. Ook zetten we in op alternatieven voor elektriciteit, zoals warmte en waterstof. Samen met Drenthe, netbeheerders en andere partners werken we aan een warmtebedrijf Drenthe-Overijssel (WDO). Daarnaast bereiden we de ontwikkeling van de waterstofinfrastructuur verder voor. Ook verkennen we de mogelijkheden voor Small Modular Reactors verder en zetten we de ontwikkeling van windenergie voort. Voor 24 ingediende windprojecten lopen of starten procedures. De provincie ondersteunt lokale energiecoöperaties daarbij door procedurekosten tijdelijk voor te financieren, zodat lokaal eigendom beter kan worden gerealiseerd.

Ruimtelijke ontwikkeling

Als deze opgaven op het gebied van water en energie vragen om een samenhangende ruimtelijke ontwikkeling. Door klimaatverandering, netcongestie en schaarse ruimte moeten we keuzes over woningbouw, bedrijventerreinen, mobiliteit, economie, natuur, water en energie steeds meer op elkaar afstemmen. Daarom werken we ook komend jaar samen met gemeenten, waterschappen en het Rijk aan een klimaatbestendige inrichting van steden,

dorpen en het landelijk gebied. We passen de principes van Water en Bodem Sturend toe in provinciale gebiedsontwikkelingen en stimuleren gemeenten en andere partijen om deze principes ook toe te passen bij woningbouw, bedrijventerreinen en infrastructuur.

Onze woningen, bereikbaarheid en ruimte

Nieuwe Omgevingsvisie

De opgaven in Overijssel hangen grotendeels met elkaar samen. Om deze samenhang in de ruimtelijke ontwikkeling goed te kunnen sturen, is recent de nieuwe Omgevingsvisie Overijssel vastgesteld. In 2027 werken we voor het eerst volledig volgens deze visie. Dat betekent dat we ruimtelijke vraagstukken in samenhang bekijken en samen met gemeenten, regio's, waterschappen, het Rijk en andere partners werken aan de uitvoering. In de drie verstedelijkingsregio's Twente, Stedendriehoek en Regio Zwolle zetten we de bestaande verstedelijkingsstrategieën verder om in concrete gebiedsontwikkelingen.

Woningbouw

De Omgevingsvisie geeft de samenhangende koers en woningbouw is daar een concrete uitwerking van. Een belangrijke opgave binnen deze samenhangende ontwikkeling is het realiseren van voldoende en passende woningen. In 2027 blijven we samen met gemeenten, woningcorporaties, marktpartijen en het Rijk werken aan voldoende, betaalbare en passende woningen. We zetten de beschikbare budgetten volledig in om woningbouwprojecten te versnellen en mogelijk te maken en blijven partners ondersteunen met kennis, advies en financiële bijdragen. Daarbij houden we aandacht voor betaalbaarheid, kwaliteit en een goede aansluiting van nieuwe woningen op de omgeving.

Mobiliteit

Goede bereikbaarheid is een belangrijke voorwaarde voor een aantrekkelijk en leefbaar Overijssel. Als gevolg van de financiële positie van het Rijk verwachten we dat projecten moeizamer (of niet) tot stand komen, waardoor de ambities zoals vastgelegd in de verstedelijkingsstrategieën moeilijker uitvoerbaar zijn. Zo dreigt een aantal van 'onze' Rijksprojecten, zoals de N35, in het kader van de herprioriteringsopgave MIRT op de langere baan geschoven te worden. De minister geeft in het BO MIRT van november 2026 uitsluitsel hierover.

Tegelijkertijd blijft een robuust infrastructuurnetwerk in Overijssel van groot belang. Zowel voor personen- en goederenvervoer en de logistiek. De vervanging van de Zwartewaterbrug en de aanleg van de Vloedbeltverbinding zijn daarbij belangrijke schakels. We blijven investeren in het veilig, beschikbaar en toekomstbestendig houden van onze provinciale infrastructuur. Op basis van een risico gestuurde aanpak werken we aan het beheer, onderhoud en de vervanging van wegen, bruggen en vaarwegen, zodat deze ook op langere termijn betrouwbaar blijven functioneren voor inwoners en bedrijven. Daarbij houden we rekening met ontwikkelingen zoals klimaatverandering, toenemende verkeersdruk, digitalisering en veranderende eisen vanuit de samenleving. We benutten kansen om onderhoudswerkzaamheden slim te combineren met maatregelen op het gebied van verkeersveiligheid, klimaatadaptatie, circulariteit en bereikbaarheid.

Daarnaast stemmen we de ontwikkeling van het mobiliteitssysteem af op woningbouw en economische groei en voeren we samen met gemeenten en het Rijk de Regionale Mobiliteitsaanpak Overijssel verder uit. We zetten in op betrouwbaar, veilig en toegankelijk openbaar vervoer, de mobiliteitstransitie en sterke verbindingen tussen stedelijke regio's en het landelijk gebied. In 2027 werken we onder meer verder aan FlexRRReis, de voorbereiding van de OV-concessie Twente 2029-2038, de F35 en regionale doorfietsroutes en het spoortraject Almelo-Mariënborg. Ook blijven we investeren in verkeersveiligheid en in de voorbereiding van de elektrificatie van de spoorlijn Zutphen-Hengelo-Oldenzaal.

Onze economie

Ondernemerschap en arbeidsmarkt

In 2027 blijven we investeren in een sterke Overijsselse economie waarin het mkb centraal staat. We ondersteunen startende en bestaande ondernemers bij groei, innovatie, verduurzaming, digitalisering en internationaal ondernemen en vertalen de landelijke Actieagenda mkb naar de Overijsselse praktijk. Ook zorgen we samen met gemeenten en andere partners voor voldoende en passende ruimte voor bedrijven, onder meer via nieuwe afspraken over bedrijventerreinen, campussen en innovatielocaties. Een sterke economie vraagt daarnaast om voldoende vakmensen. Daarom investeren we in een gunstig vestigingsklimaat en extra vakmanschap voor sectoren als techniek, zorg en onderwijs.

Innovatie

Naast goed vakmanschap is ook innovatie essentieel voor een concurrerende en toekomstbestendige economie. Daarom versterken we samen met Gelderland en Noord-Brabant de positie van onze hightechsector en investeren we in onder meer micro-elektronica en fotonica. In Overijssel werken we onder andere aan de ontwikkeling van de chipfabriek New Origin en de herontwikkeling van het Apollo Vredesteinterrein, met ruimte voor innovatie en innovatieve maakindustrie. Ook bouwen we verder aan een toekomstbestendige Technology Base en richten we het Perspectieffonds Overijssel op. Met dit fonds willen we bedrijven en projecten die bijdragen aan de regionale economie en maatschappelijke opgaven toegang geven tot langjarige financiering.

Europa en veiligheid

De innovatiekracht van Overijssel biedt ook kansen op het gebied van nationale veiligheid en Defensie. In 2027 versterken we daarom onze inzet op dit terrein. De groei van Defensie biedt kansen voor innovatie, samenwerking en werkgelegenheid. We ondersteunen bedrijven bij het omgaan met verstoringen en crises en onderzoeken hoe publieke infrastructuur kan bijdragen aan militaire mobiliteit. Daarbij zoeken we naar een goede balans tussen nationale veiligheid, economische kansen en ruimtelijke ontwikkeling. Ook blijven we ons richten op Europa: we voeren de huidige Europese programma's verder uit en bereiden ons samen met partners voor op de nieuwe Europese programmaperiode 2028–2034. We ontwikkelen nieuwe subsidieprogramma's en projecten en blijven organisaties ondersteunen bij Europese samenwerking en financiering.

Onze sociale samenleving

Sociale ontwikkeling

Sociale kwaliteit is niet voor niets een van de rode draden in de nieuwe Omgevingsvisie van Overijssel. In 2027 werken we daarom verder aan een gezonde, veerkrachtige en inclusieve samenleving waarin iedereen kan meedoen. Via de Sociale Agenda 2027–2028 versterken we samen met gemeenten, maatschappelijke organisaties en inwoners de sociale samenhang, een gezonde leefomgeving en de veerkracht van de samenleving. We zetten de ondersteuning van het leefbare platteland voort en ronden het investeringsprogramma Leefbaar Platteland 2024–2027 af. Ook stellen we de Plattelandsagenda op, zodat we er structureel mee aan de slag kunnen. Daarnaast blijven inzetten op basisvaardigheden, vrijwilligerswerk en het vergroten van diversiteit, gelijkwaardigheid en inclusie. Zo bouwen we aan een Overijssel waarin inwoners mee kunnen doen en zich betrokken voelen bij hun omgeving.

Cultuur

Cultuur draagt bij aan een aantrekkelijke en verbonden provincieaantrekkelijke woon- en leefomgeving. In 2027 presenteren we in dat kader een provinciale museale visie, die richting geeft aan de rol van de provincie en de ontwikkeling van een sterk en toekomstbestendig museaal veld. We ronden begin 2027 de besluitvorming af en werken de gekozen richting daarna verder uit. Daarmee versterken we de bijdrage van musea aan het Verhaal van Overijssel en aan de culturele identiteit van de provincie.

Veiligheid en betrokkenheid

We willen een provincie zijn die in verbinding staat met haar inwoners en waarin mensen zich veilig en weerbaar voelen. Daarom versterken we participatie als vanzelfsprekend onderdeel van ons werk en geven we ruimte aan maatschappelijke initiatieven. Tegelijkertijd zetten we de aanpak van ondermijning voort en werken we samen met gemeenten, politie en andere partners aan het vroegtijdig herkennen en aanpakken van ondermijnende activiteiten. Ook versterken we de maatschappelijke en organisatorische weerbaarheid tegen onder meer digitale dreigingen, verstoringen van vitale infrastructuur en extreme weersomstandigheden. Zo werken we aan een betrokken, veilige en weerbare samenleving.

500 jaar Overijssel

In 2028 bestaat Overijssel 500 jaar als zelfstandige bestuurlijke eenheid en dat vieren we. We zullen stilstaan bij de provincie als democratisch instituut en anderzijds de provincie als gebied met mensen, plekken en verhalen. In 2027 bereiden we dit jubileumjaar voor. Het zal een aanpak zijn die bij Overijssel past. Door inzet, kennis, creativiteit en verbeeldingskracht van onze inwoners, (culturele) instellingen en regio's met hun eigen karakter kan 2028 een jaar worden van, voor en door Overijsselaars en degenen die zich met onze provincie verbonden voelen.

Onze financiën

Ten slotte zorgen we voor gezonde provinciale financiën. Daarbij horen verstandige en doelgerichte investeringen. Deze coalitieperiode investeren we in totaal € 307 miljoen extra, boven op de structurele begroting (investeringsimpuls):

Ons platteland, landbouw en natuur	€ 45 miljoen
Ons water- en energiesysteem	€ 40 miljoen
Onze woningen, bereikbaarheid en ruimte	€ 138 miljoen
Onze economie	€ 48 miljoen
Onze sociale samenleving	€ 36 miljoen

Via investeringsvoorstellen worden deze incidentele middelen in deze bestuursperiode toegevoegd aan de begroting.

In het 'meerjarig overzicht van baten en lasten', waar verderop in de begroting onder de sectie 'Financiën' een apart overzicht van is opgenomen, vindt u een uitsplitsing van onze begroting over onze kerntaken (begrotingsprestaties) en is het onderscheid zichtbaar tussen de structureel en incidenteel gefinancierde begrotingsposten.

Uitgaven en ontvangsten voor 2027

Onze uitgaven (exclusief stortingen reserves) voor 2027 zijn begroot op € 760,8 miljoen. Dit betreft €696,9 miljoen aan exploitatie- en € 63,9 miljoen aan netto-investeringsuitgaven. De exploitatie-uitgaven worden voor € 665,6 miljoen gedekt met inkomsten, hoofdzakelijk de provinciefondsuitkering, opcenten MRB en specifieke doeluitkeringen van het Rijk. Per saldo overtreffen de uitgaven onze inkomsten met € 31,3 miljoen. Hiervoor spreken wij de reserves aan die wij voor dit doel hebben opgebouwd.

De exploitatielasten zijn binnen de begroting verdeeld over diverse kerntaken en daarbinnen over diverse begrotingsprestaties. De kerntaken Vitaal Platteland (€ 180,2 miljoen) en Mobiliteit (€ 270,9 miljoen) zijn het meest omvangrijk. De investeringsuitgaven hebben hoofdzakelijk betrekking op investeringen in provinciale infrastructuur. In de paragraaf Investeringsuitgaven hebben wij een specificatie opgenomen van deze uitgaven.

Mutaties reserves

Daarnaast sparen wij ook middelen om toekomstige plannen tot uitvoering te kunnen brengen. Hiervoor voegen wij in 2027 € 154,6 miljoen toe aan diverse (bestemmings)reserves. Tegelijkertijd onttrekken wij € 185,9 miljoen aan eerder opgebouwde reserves. Per saldo onttrekken wij daardoor € 31,3 miljoen aan onze reserves. Een specificatie van de stortingen in en onttrekkingen aan onze reserves, treft u aan in een afzonderlijk overzicht 'reserves, voorzieningen en doeluitkeringen' onder de sectie 'Financiën'. De grootste onttrekkingen vinden plaats aan de uitvoeringsreserve Kwaliteit van Overijssel (€ 66,2 miljoen), de uitvoeringsreserve Natuurnetwerk Nederland (€ 23,7 miljoen) en de reserve Sporen en Wegen (€ 18,3 miljoen). Met de uitvoeringsreserve Kwaliteit van Overijssel wordt de investeringsimpuls uitgevoerd. Deze opgaven vinden verspreid over diverse kerntaken plaats. In de gelijknamige bijlage bij deze begroting treft u een specificatie aan van de onttrekkingen voor de diverse begrotingsprestaties. De uitvoeringsreserve Natuur Netwerk Nederland wordt ingezet voor de ontwikkelopgave Natuur (begrotingsprestatie 3.5.1). De onttrekking aan de reserve Sporen en Wegen wordt ingezet voor de elektrificatie van Overijsselse spoorverbindingen.

Traject Structurele Begroting

In deze begroting bieden wij u het voorstel aan voor de invulling van het traject 'Structurele Begroting'. Hiervoor heeft u bij de Perspectiefnota 2026 & 2027 structureel € 15 miljoen gereserveerd. Tevens heeft u bij de Perspectiefnota 2027 op basis van de gedane analyses het college de opdracht gegeven om bij de Begroting 2027 te komen met een voorstel voor de invulling hiervan. Deze uitwerking vindt u in de bijlage bij deze begroting. De genoemde voorstellen zijn reeds verwerkt in de gepresenteerde cijfers. Hiermee zorgen wij ervoor dat de taken die wij structureel uitvoeren, met structurele middelen worden gedekt. Wij leggen zo een stabiele basis voor de uitvoering van deze taken in de toekomst.

Budgettaire perspectief (toekomstbeeld)

Bij deze begroting hebben wij het budgettaire perspectief geactualiseerd met budgettaire wijzigingen die zich sinds de recente perspectiefnota hebben voorgedaan. Zo heeft u niet alleen inzicht in de begroting voor het komende jaar, maar krijgt u ook een beeld van de beschikbare incidentele en structurele ruimte aan middelen voor de nabije toekomst. Een nadere toelichting op het perspectief treft u aan de sectie 'Financiën', subrubriek 'Budgettaire perspectief' in deze begroting.

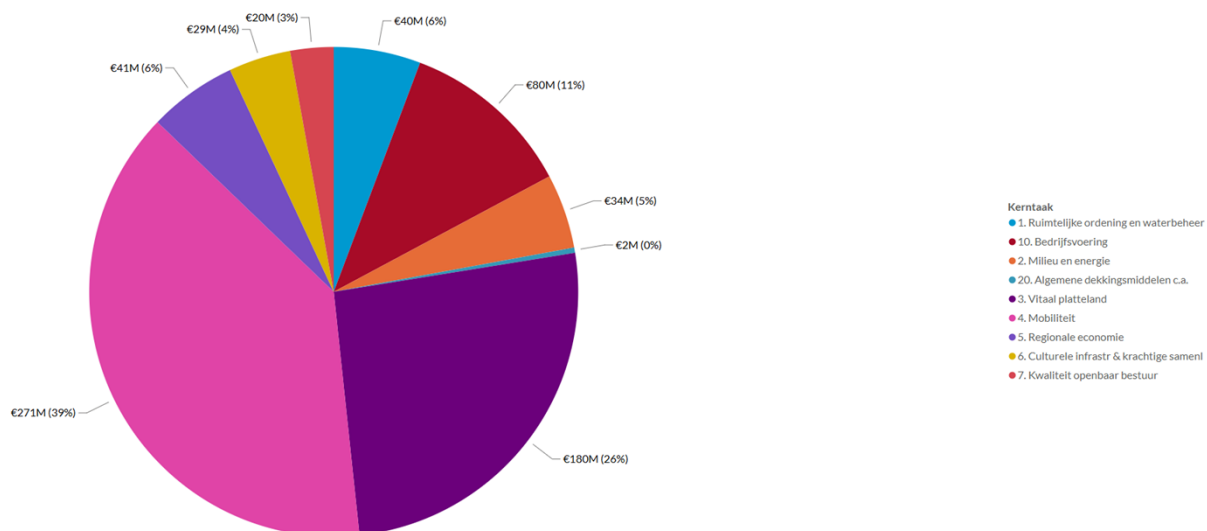
Schouder aan schouder werken we samen met Provinciale Staten, onze medeoverheden, samenwerkingspartners, maatschappelijke organisaties en inwoners!

Statenvoorstel

Het Statenvoorstel is het besluitvormend stuk bij deze begroting. Daarin staan de (financiële) voorstellen nader beschreven. Het Statenvoorstel vindt u onder de knop 'Bijlagen' rechtsboven in het scherm.

Begroting per kerntaak

In het diagram en de tabel hieronder worden de begrote lasten voor 2027 per kerntaak weergegeven.



Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027
1. Ruimtelijke ordening en waterbeheer	40.061
2. Milieu en energie	34.269
3. Vitaal platteland	180.237
4. Mobiliteit	270.927
5. Regionale economie	40.686
6. Culturele infrastructuur & krachtige samenl	28.647
7. Kwaliteit openbaar bestuur	19.941
10. Bedrijfsvoering	79.729
20. Algemene dekkingsmiddelen c.a.	2.414
Gerealiseerd resultaat	-696.911

Kerntaak 1: Ruimtelijke ordening en waterbeheer

Dit is hoe wij denken

Deze kerntaak richt zich op de ruimtelijke inrichting en het waterbeheer in Overijssel. We willen dat het in Overijssel voor iedereen goed wonen, werken en ontspannen is, zowel nu als in de toekomst.

De ruimte in onze steden en ons landelijk gebied wordt steeds schaarser door de druk op de woningmarkt, de overgang naar duurzame energie, klimaatbestendigheid en kringlooeconomie. We werken samen met gemeenten, inwoners en andere partners om lokaal gebiedsgerichte keuzes te maken. Onze nieuwe Omgevingsvisie biedt het kader voor de ruimtelijke keuzes die nodig zijn om deze opgaven in samenhang aan te pakken. We zetten in op betaalbare, klimaatbestendige en toekomstgerichte woningbouw. We zien erop toe dat de juiste woningen voor verschillende doelgroepen worden (her)ontwikkeld. Dit vraagt maatwerk, omdat de woningmarkt in elke regio anders is.

Bij een aantrekkelijke leefomgeving horen schoon en voldoende (drink)water en bescherming tegen overstromingen. Hierbij vervullen we als provincie een regierol vanuit onze kaderstellende en toezichthoudende taken. De effecten van hitte, droogte en wateroverlast leiden vaker tot grote schade voor natuur, landbouw, industrie, infrastructuur,

bebouwing en scheepvaart. Ook nemen de risico's voor de gezondheid van mensen en onze drinkwatervoorziening toe. Daarom willen we onze provincie klimaatbestendig inrichten op korte, lange en middellange termijn. Daarvoor maken we vanuit onze wettelijke taak keuzes zowel voor het waterbeheer als voor de ruimtelijke inrichting, waarbij water en bodem sturend zijn.

Overijssel in cijfers

Alle voor deze kerntaak relevante kengetallen zijn [hier](#) te vinden.

Dit is wat wij doen

1.1 Een goede ruimtelijke ordening op en onder de grond

Wij zijn als provincie verantwoordelijk voor een goede ruimtelijke ordening op en onder de grond. De grote opgaven in het ruimtelijk domein vragen om een actuele Omgevingsvisie en uitvoeringsinstrumenten, zoals de Omgevingsverordening en Catalogus Gebiedskenmerken (1.1.1). Om het beleid uit onze Omgevingsvisie uit te voeren, werken we via voorkantsamenwerking en netwerksamenwerking samen met partners. Waar nodig zetten we wettelijke instrumenten in en geven we invulling aan ons bevoegd gezag rol wat betreft ruimtelijke procedures voor opgaven met een provinciaal belang (1.1.2). Wij werken integraal met onze partners in het NOVEX-gebied Regio Zwolle aan de realisatie van de Verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle en werken afspraken met het rijk en de regio's over verstedelijking in Twente en Stedendriehoek verder uit in een verstedelijkingsstrategie (1.1.3). Daarbij hebben wij aandacht voor de verbinding tussen deze regio's, die als 'gouden driehoek' van toenemend belang is voor de verstedelijkingsopgave.

Prestaties

1.1.1 Vastleggen en waarborgen actueel ruimtelijk- en waterbeleid

Acties 2027

1. Wij leggen een vernieuwde Omgevingsverordening die in toon en taal is afgestemd op de nieuwe Omgevingsvisie, voor aan Provinciale Staten voor besluitvorming.
2. Wij maken de resterende interne werkprocessen Omgevingswet-proof en sluiten deze aan op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (Implementatie Omgevingswet).

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Vaststellen Omgevingsvisie “Overijssel voor en met elkaar” en Omgevingsverordening Overijssel 2026](#) (bijbehorend [besluit](#))

Verantwoordelijk portefeuillehouder

PH Ruimtelijke ordening

1.1.2 Uitvoering van ons ruimtelijk- en waterbeleid

Acties 2027

1. Wij werken samen met gemeenten en waterschappen aan de ruimtelijke en waterstaatkundige inrichting van Overijssel.
2. Wij borgen de uitvoering van de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening in voorkantsamenwerking met onze partners en zetten indien nodig of wenselijk ons wettelijk ruimtelijk instrumentarium in.
3. Wij geven invulling aan onze bevoegd gezag rol voor wat betreft (ruimtelijke) procedures vanuit een wettelijke verplichting (wind, hoogwaterbeschermingsprogramma e.d.) en/of voor opgaven met een provinciaal belang.

4. Wij werken met onze partners aan de ruimtelijke ontwikkeling van Overijssel in netwerksamenwerkingen. We doen dit met een integrale blik op onder andere water (prestatie 1.2.1 en 1.2.2), wonen (prestatie 1.3.1), regionale economie (kerntaak 5) en mobiliteit (kerntaak 4).

Verantwoordelijk portefeuillehouder

PH Ruimtelijke ordening, Martijn Dadema, Erwin Hoogland

1.1.3 Verstedelijkingsstrategieën en Regiostructuur

Acties 2027

1. Wij werken samen met het rijk en de regiopartners in de Regio Twente aan een gezamenlijke uitvoeringsagenda voor de Regionale Ontwikkelstrategie (ROS) Twente.
2. Wij werken samen met rijk en regiopartners in de regio Stedendriehoek aan de vaststelling van de verstedelijkingsstrategie Stedendriehoek en het opstellen van een gezamenlijke uitvoeringsagenda.
3. Wij werken met onze partners in het NOVEX-gebied Regio Zwolle op basis van de gezamenlijke Uitvoeringsagenda en Regionale Investeringsagenda aan de realisatie van de Verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle via de programma's Sponsstrategie, Regionale Bereikbaarheid, Stationsomgevingen, Vitale kernen en gezonde buurten en Stedelijk Zwolle.
4. Wij voeren het Maatregelenpakket B mobiliteitstransitie regio Zwolle uit met onze partners in het NOVEX-gebied Regio Zwolle als onderdeel van de verstedelijkingsstrategie.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema, PH Ruimtelijke ordening, Erwin Hoogland

Dit is wat wij doen

1.2 Schoon en voldoende (drink)water en veilig tegen overstromingen

Om te zorgen voor schoon en voldoende (drink)water en bescherming tegen overstromingen, wateroverlast en droogte werken wij aan een klimaatrobuust, veilig en toekomstbestendig water- en bodemsysteem. Dit doen we op basis van de uitvoeringsagenda van het Regionaal Waterprogramma 2026-2030 en ter realisatie van Europese wetgeving zoals de Kaderrichtlijn Water en Richtlijn Overstromingsrisico's. We besteden veel aandacht aan het Hoog Water Bescherming Programma (HWBP) (1.2.1). Ook werken we samen met ons netwerk aan klimaatadaptatie en waterbeheer vanuit het deelstroomgebied Rijn-Oost (1.2.2). Hier werken we onder andere aan het programma Zoetwatervoorziening Oost-Nederland. Vanuit onze wettelijke taak zorgen we voor voldoende schone drinkwaterbronnen, nu en in de toekomst. Samen met onze partners doen we dit door middel van drinkwaterbesparing, het zoeken naar extra productiecapaciteit en bescherming en versterking van bestaande drinkwaterbronnen (1.2.3). Wij verlenen vergunningen, houden toezicht en handhaven op grond van de Waterwet, Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden en onze Omgevingsverordening (1.2.5).

Prestaties

1.2.1 Werken aan een klimaatrobuust en veilig water- en bodemsysteem

Acties 2027

1. Wij voeren de uitvoeringsagenda uit op basis van het Regionaal Waterprogramma 2026-2030.
2. Wij geven uitvoering aan de provinciale maatregelen uit de planperiode 2022-2027 van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Aanvullend voeren we de KRW-impuls in Overijssel uit.

3. Wij geven met de provinciale agenda bodemdaling en funderingsproblematiek een impuls aan bewustwording van deze thema's en sluiten aan bij nationale aanpak funderingsproblematiek en nationaal programma bodem, ondergrond en grondwater.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Motie - [Kaderrichtlijn Water \(KRW\)](#) (BBB e.a.)
- Brief aan PS - [Vaststelling Regionaal Waterprogramma Overijssel 2026-2030](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

1.2.2 Samen werken aan klimaatadaptatie en waterbeheer

Acties 2027

1. Wij werken samen met onze partners het Actieplan water via de Overijsselse wateraanpak verder uit. De aanpak is gericht op versnellen van acties en projecten, aangaan van arrangementen en het versterken en verbreden van het bestaande netwerk.
2. Wij maken afspraken met onze partners in het deelstroomgebied Rijn-Oost over de tussentijdse evaluatie van de planperiode 2022-2027 van de Kaderrichtlijn Water (KRW) om het doelbereik zo hoog mogelijk te maken en werken gezamenlijk aan het opstellen van een maatregelenpakket voor de vierde KRW-planperiode (2028-2033).
3. Wij voeren met partners het maatregelenprogramma Zoetwatervoorziening Oost-Nederland 2022-2027 (onderdeel van het landelijke Deltaprogramma Zoetwater) uit. Conform de motie 'De Zon schijnt door' houden we rekening met cofinanciering voor een mogelijk vervolg vanaf 2028.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Hitte, Droogte en Wateroverlast](#) (bijbehorend [besluit](#))
- Statenvoorstel - [Provinciale cofinanciering Europese programma's 2021-2027](#) (bijbehorend [besluit](#))
- Motie - [De ZON schijnt door](#) (CU e.a.)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

1.2.3 Werken aan voldoende schone drinkwaterbronnen nu en in de toekomst

Acties 2027

1. Wij werken samen met onze partners aan de drinkwatervoorziening in Overijssel. Binnen de Adaptieve Strategie Drinkwater zoeken we naar aanvullende productiecapaciteit door uitbreiden van bestaande winningen, het vinden en ontwikkelen van nieuwe bronnen voor winningen en bijbehorende transportinfrastructuur.
2. Wij werken aan het realiseren van drinkwaterbesparing in Overijssel om het groeiende drinkwatergebruik af te vlakken. Deze aanpak sluit aan op de nationale aanpak en is gericht op zowel huishoudens als bedrijven. Gezien de urgentie om zuinig om te gaan met ons drinkwater zullen we de gezamenlijke aanpak met partner verder verbreden en intensiveren.
3. Wij werken samen met onze partners aan het beschermen en versterken van de bestaande drinkwaterbronnen. Dit bestaat uit gerichte maatregelen om zowel de kwaliteit als de kwantiteit van onze bronnen te behouden en te verbeteren. We werken aan deze opgave vanuit gemaakte afspraken met partners zoals het Uitvoeringsagenda Bescherming Drinkwaterbronnen, de Proeftuin Drinkwater en lokale gebiedsprocessen.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Bij rapport Rekenkamer Oost-Nederland 'Follow-up grondwaterbescherming voor de publieke drinkwatervoorziening](#)
- Statenvoorstel - [Bij rapport Rekenkamer 'Als elke druppel telt'](#) (bijbehorend [besluit](#))
- Statenvoorstel - [Investeringsvoorstel drinkwater Overijssel 2024 - 2027](#) (bijbehorend [besluit](#))

- Statenvoorstel - [Opnemen zoekgebied Salland Diep Noord in de actualisatie Omgevingsverordening 2025](#) (bijbehorend [besluit](#))
- Brief aan PS - [Informatiebrief Grip op Waterkwaliteit](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

1.2.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving water

Acties 2027

1. Wij verlenen vergunningen en ontheffingen en handelen meldingen af, binnen de wettelijke termijn. In overleg met de aanvrager kunnen wij van de wettelijke termijn afwijken.
2. Wij voeren het toezicht op de naleving uit overeenkomstig het jaarprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH). We rapporteren hierover in het VTH jaarverslag.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Gert Harm ten Bolscher, Martijn Dadema

Dit is wat wij doen

1.3 Woningbouwontwikkelingen die aansluiten bij de regionale vraag

In 2027 werken we samen met onze partners binnen de woondeals onverminderd verder aan het realiseren van voldoende passende woningen voor iedereen. Door publiek private monitoring en samenwerking tussen markt, corporaties en overheid krijgen we steeds meer grip op kansen en knelpunten en hoe we hier lokaal, regionaal, provinciaal of nationaal op kunnen inspelen. Belangrijke instrumenten hierbij zijn de regionale woonagenda's, landsdekkende woondeals en flexpools (1.3.1). We blijven onze partners ondersteunen met kennis, capaciteit en middelen, onder meer via de Bouwbrigade, het netwerk Wonen, de uitvoering van regionale woonzorgvisies en onze subsidieregelingen. De aanpak via de Bouwbrigade wordt in 2027 geïntensiveerd met de middelen die hiervoor in de Perspectiefnota 2027 beschikbaar zijn gesteld (1.3.3). Het financiële beheer van startersleningen van vóór 2016 loopt nog door (1.3.2).

Prestaties

1.3.1 Ontwikkelen en uitvoeren woonagenda's

Acties 2027

1. Wij voeren samen met ons netwerk en de Rijksoverheid de landsdekkende woondeals uit.
2. Wij voeren samen met onze partners een provinciaal volkshuisvestingsprogramma uit.
3. Wij voeren onze wettelijke taken uit als toezichthouder huisvesten statushouders. Wij stimuleren gemeenten om hierbij regionaal samen te werken.
4. Wij voeren de Spreidingswet uit.
5. Wij ondersteunen gemeenten bij het versnellen van de procedures voor woningbouwplannen via participatie in de landelijke flexpoolregeling.
6. Wij voeren het initiatiefvoorstel arbeidsmigranten uit.
7. Wij anticiperen op de wettelijke taken die voortvloeien uit de nieuwe wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting en landelijke ontwikkelingen.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Rekenkamerrapport inzake wonen](#) (bijbehorend [besluit](#))
- Statenvoorstel - [Investeringsvoorstel Ruimte, Wonen, \(Binnen\)steden en Retail Fase 1](#) (bijbehorend [besluit](#))

- Statenvoorstel - [Investeringsvoorstel Ruimte Wonen en Retail fase 2](#) (bijbehorend [besluit](#))
- Motie - [Tattersall c.s. versnelling bouwaanvragen](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

PH Wonen

1.3.2 Financieel beheer startersleningen

Acties 2027

1. Startersleningen (voor 2016)

Onder deze prestatie wordt het financiële verloop verantwoord van de startersleningen die de provincie tot en met 2015 heeft verstrekt. Het betreft hypotheekleningen met een looptijd van 30 jaar. Het verloop bestaat uit de beheervergoeding aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) en de rentebaten op verstrekte leningen. De baten en lasten op deze kostenpost zijn door ons niet te beïnvloeden.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

PH Ruimtelijke ordening

1.3.3 Investeren in de woningmarkt

Acties 2027

1. Wij ondersteunen het netwerk Wonen, zoals de Woonkeuken, met bijeenkomsten, onderzoek, monitoring en evaluatie.
2. Wij ondersteunen partijen met kennis en/of capaciteit via de Bouwbrigade bij het realiseren van de opgaven op de woningmarkt.
3. Wij ondersteunen de gemeenten bij het uitvoeren van de regionale woonzorgvisies waaronder het aanstellen van doorstroomcoaches.
4. Wij voeren onze subsidieregelingen voor Woningbouw uit.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel- [Investeringsvoorstel Wonen](#) (bijbehorend [besluit](#))
- Statenvoorstel - [Aanvullend investeringsvoorstel Wonen](#) (bijbehorend [besluit](#))
- Statenvoorstel - [Extra investeringsimpuls wonen 2025](#) (bijbehorend [besluit](#))

Verantwoordelijk portefeuillehouder

PH Wonen

Dit is wat wij doen

1.4 Ruimtelijke ontwikkelingen met meerwaarde voor de omgeving

Vanuit het coalitieakkoord 'Schouder aan Schouder' werken we aan ruimtelijke ontwikkelingen met meerwaarde voor de omgeving. We organiseren risicodialogen met onze partners op basis van de gevolgen van de bovenregionale stresstesten, en werken samen met de werkregio's aan de uitvoering van een klimaatadaptieve regio (1.4.1). We continueren onze financiële verplichtingen uit de vorige coalitieperiode voor ruimte, wonen en retail (1.4.2). Ook ondersteunen wij (het onderzoek naar) het ondergronds brengen van hoogspanningsleidingen in Deventer, Almelo en Enschede (1.4.4). Tot slot faciliteren en stimuleren wij de regionale samenwerking op ruimtelijke, sociaalmaatschappelijke en economische opgaven langs de corridor Zwolle-Twente-Münster (1.4.5).

Prestaties

1.4.1 Werken aan een klimaat adaptieve inrichting in 2050

Acties 2027

1. Wij voeren vanuit het Regionaal Waterprogramma (RWP) de klimaatadaptieve acties uit de uitvoeringsagenda uit (zie prestatie 1.2.1).

2. Wij zetten samen met onze partners de in 2026 gestarte risicodialogen voort op basis van de in beeld gebrachte gevolgen van de uitgevoerde bovenregionale stresstesten.
3. Wij werken samen met de werkregio's Fluvius, Rivus, Twents Waternet en Samenwerking Noordelijke Vechtstromen aan de uitvoering van een klimaatadaptieve regio.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Hitte, Droogte en Wateroverlast](#) (bijbehorend [besluit](#))

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

1.4.2 Investeringsprogramma Ruimte Wonen Retail

Acties 2027

1. Wij handelen een aantal langlopende subsidieverplichtingen af uit het Investeringsprogramma Ruimte Wonen en Retail (2019-2023).

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Investeringsvoorstel Ruimte Wonen Retail fase 2](#) (bijbehorend [besluit](#))

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland, PH Ruimtelijke ordening

1.4.4 Ondergrondse verkabeling van hoogspanningsleidingen

Acties 2027

1. Voor de verkabeling in de gemeenten Deventer en Enschede wordt uitvoering pas voorzien na 2027. Hier wordt in 2027 nog geen bijdrage uitgekeerd, maar wel contacten onderhouden.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Financiering ondergrondse verkabeling](#) (bijbehorend [besluit](#))

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

1.4.5 Versterken corridor Zwolle-Twente-Münster

Acties 2027

1. Wij versterken in 2027 met onze strategische partners de samenwerking binnen de corridor ZTM (Zwolle-Twente-Münster) en werken het strategisch narratief en de uitkomsten van het ProRail-onderzoek uit in een gezamenlijke agenda met afspraken over strategie, governance, rollen, capaciteit en lobby richting het Rijk en de EU.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Inzet projecten Nationaal Groeifonds](#) (bijbehorend [besluit](#))

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

Dit is wat wij doen

1.5 Effectieve inzet grondbeleid voor provinciale doelen, projecten en programma's

Met de inzet van grondbeleid en grondeigendom ondersteunen we de doelen en opgaven van de provincie. We zorgen voor actueel en adequaat grondbeleid en leggen dat periodiek vast in de Nota Grondbeleid. We leggen met Provinciale Staten expliciet vast voor welke doelen en met welke financiële consequenties we het grondinstrumentarium inzetten. We werken marktconform, openbaar en transparant. Het gaat o.a. om aankoop en verkoop van gronden en opstallen, het beheer van het provinciaal eigendom, het maken van afspraken met eigenaren op basis van volledige schadeloosstelling ter voorkoming van onteigening daar waar dat aan de orde is, en afspraken over zelfbeheer (1.5.1).

Prestaties

1.5.1 Inzetten grondbeleidsinstrumentarium

Acties 2027

1. Wij kopen, verkopen en beheren gronden en opstallen ten behoeve van provinciale doelen en projecten, binnen de kaders van de Nota Grondbeleid.
2. Wij beheren het Anticiperend Grondfonds (AGF) en het Revolving Fund (RF).
3. Wij informeren u met de Meerjaren Investeringsprognose Grond (MIG) bij de jaarrekening over de ontwikkelingen in ons grondeigendom.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Kaderstelling Grondbeleid/Nota Grondbeleid](#) (bijbehorend [besluit](#))

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland

Risico's

Niet alle KRW-doelen worden tijdig gerealiseerd

De uitvoering van de Kaderrichtlijn Water (KRW) vraagt een gezamenlijke inzet van meerdere partijen. Ondanks de aanvullende maatregelen uit het KRW-Impulsprogramma bestaat het risico dat niet alle KRW-doelen tijdig worden gerealiseerd. Samen met onze partners zetten wij maximaal in op het vergroten van het doelbereik.

Onvoldoende beschikbaarheid van drinkwater

De vraag naar drinkwater groeit, terwijl bestaande drinkwaterwinningen kwalitatief en kwantitatief onder druk staan. Met de Adaptieve Strategie Drinkwater beperken wij dit risico door drinkwater te besparen, bestaande bronnen te beschermen en nieuwe bronnen en infrastructuur te ontwikkelen.

Wateropgaven beperken ruimtelijke ontwikkelingen

Waterveiligheid, drinkwater, droogte en klimaatadaptatie stellen steeds hogere eisen aan de inrichting van Overijssel. Hierdoor kunnen ruimtelijke ontwikkelingen vertragen. Met de integrale uitvoeringsagenda van het Regionaal Waterprogramma en de toepassing van Water en Bodem Sturend zorgen wij dat wateropgaven tijdig worden meegenomen in ruimtelijke keuzes.

Het niet behalen van de woningbouwopgave

Het woningtekort is groot en er moeten veel woningen gebouwd worden. Als provincie bouwen we zelf geen woningen maar in de woondeals maken we afspraken met rijk, gemeenten, corporaties en marktpartijen over hoeveel woningen gebouwd worden in Overijssel tot 2030. Tot nu toe halen we onze aantallen, maar de praktijk is weerbarstig.

Vooraf grotere binnenstedelijke ontwikkelingen lopen vertraging op door factoren als:

- Niet sluitende businesscases door hoge kosten
- Netcongestie
- Complex procedures (waaronder stikstof)
- Beperkte personele capaciteit bij gemeenten
- Beperkte investeringscapaciteit bij woningcorporaties

Financiën

In onderstaande tabel staan de baten en lasten van deze kerntaak voor zover er een bedrag in de begroting is opgenomen. De tabel is uit te klappen voor meer details.

Bedragen x €1.000

Saldo baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten					
1.1.1 Vastleggen en waarborgen actueel ruimtelijk- en waterbeleid					
Incidenteel	454	0	0	0	0

Saldo baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Structureel	370	359	359	359	359
Totaal 1.1.1 Vastleggen en waarborgen actueel ruimtelijk- en waterbeleid	824	359	359	359	359
1.1.2 Uitvoering van ons ruimtelijk- en waterbeleid					
Incidenteel	400	611	0	0	0
Structureel	565	635	635	635	635
Totaal 1.1.2 Uitvoering van ons ruimtelijk- en waterbeleid	965	1.245	635	635	635
1.1.3 Verstedelijkingsstrategieën en Regiostructuur					
Incidenteel	1.744	304	0	0	0
Structureel	0	200	200	200	200
Totaal 1.1.3 Verstedelijkingsstrategieën en Regiostructuur	1.744	504	200	200	200
1.2.1 Werk aan klimaat.robust waterbeh					
Incidenteel	685	272	272	272	72
Structureel	532	1.152	1.397	1.397	1.397
Totaal 1.2.1 Werk aan klimaat.robust waterbeh	1.217	1.424	1.669	1.669	1.469
1.2.2 Samen werken aan klimaatadaptatie en waterbeheer					
Incidenteel	13.617	13.844	0	0	0
Structureel	101	101	101	101	101
Totaal 1.2.2 Samen werken aan klimaatadaptatie en waterbeheer	13.718	13.945	101	101	101
1.2.3 Werken aan voldoende schone drinkwaterbronnen nu en in de toekomst					
Incidenteel	857	2.673	0	0	0
Structureel	1.410	1.385	1.385	1.385	1.385
Totaal 1.2.3 Werken aan voldoende schone drinkwaterbronnen nu en in de toekomst	2.268	4.058	1.385	1.385	1.385
1.2.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving water					
Structureel	100	102	102	102	102
Totaal 1.2.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving water	100	102	102	102	102
1.3.1 Ontwikkelen en uitvoeren woonagenda's					
Incidenteel	1.763	0	0	0	0
Structureel	173	173	173	173	173
Totaal 1.3.1 Ontwikkelen en uitvoeren woonagenda's	1.936	173	173	173	173
1.3.2 Financieel beheer startersleningen					
Structureel	22	21	21	21	21

Saldo baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Totaal 1.3.2 Financieel beheer startersleningen	22	21	21	21	21
1.3.3 Investeren in de woningmarkt					
Incidenteel	35.327	1.274	0	0	0
Structureel	0	550	550	550	550
Totaal 1.3.3 Investeren in de woningmarkt	35.327	1.824	550	550	550
1.4.1 Werken aan een klimaat adaptieve inrichting in 2050					
Incidenteel	2.237	1.165	600	600	0
Totaal 1.4.1 Werken aan een klimaat adaptieve inrichting in 2050	2.237	1.165	600	600	0
1.4.2 Investeringsprogramma Ruimte Wonen Retail					
Incidenteel	2.437	2.076	2.076	0	0
Totaal 1.4.2 Investeringsprogramma Ruimte Wonen Retail	2.437	2.076	2.076	0	0
1.4.5 Versterken corridor Zwolle-Twente-Munster					
Incidenteel	142	0	0	0	0
Totaal 1.4.5 Versterken corridor Zwolle-Twente-Munster	142	0	0	0	0
1.5.1 Inzetten grondbeleidsinstrumentarium					
Incidenteel	0	1.400	1.400	1.400	1.400
Structureel	1.400	0	0	0	0
Totaal 1.5.1 Inzetten grondbeleidsinstrumentarium	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400
1.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten					
Structureel	11.020	11.763	11.635	11.635	11.635
Totaal 1.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	11.020	11.763	11.635	11.635	11.635
Totaal Lasten	75.356	40.061	20.906	18.829	18.029
Baten					
1.1.3 Verstedelijkingsstrategieën en Regiostructuur					
Incidenteel	715	0	0	0	0
Totaal 1.1.3 Verstedelijkingsstrategieën en Regiostructuur	715	0	0	0	0
1.2.2 Samen werken aan klimaatadaptatie en waterbeheer					
Incidenteel	10.927	12.571	0	0	0
Structureel	11	11	11	11	11
Totaal 1.2.2 Samen werken aan klimaatadaptatie en waterbeheer	10.938	12.582	11	11	11
1.2.3 Werken aan voldoende					

Saldo baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
schone drinkwaterbronnen nu en in de toekomst					
Structureel	1.129	1.129	1.129	1.129	1.129
Totaal 1.2.3 Werken aan voldoende schone drinkwaterbronnen nu en in de toekomst	1.129	1.129	1.129	1.129	1.129
1.2.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving water					
Structureel	39	40	40	40	40
Totaal 1.2.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving water	39	40	40	40	40
1.3.1 Ontwikkelen en uitvoeren woonagenda's					
Incidenteel	1.717	0	0	0	0
Totaal 1.3.1 Ontwikkelen en uitvoeren woonagenda's	1.717	0	0	0	0
1.3.2 Financieel beheer startersleningen					
Structureel	102	99	96	91	87
Totaal 1.3.2 Financieel beheer startersleningen	102	99	96	91	87
1.4.1 Werken aan een klimaat adaptieve inrichting in 2050					
Incidenteel	563	563	0	0	0
Totaal 1.4.1 Werken aan een klimaat adaptieve inrichting in 2050	563	563	0	0	0
1.5.1 Inzetten grondbeleidsinstrumentarium					
Incidenteel	1.600	3.018	3.018	3.018	3.018
Structureel	1.581	163	163	163	163
Totaal 1.5.1 Inzetten grondbeleidsinstrumentarium	3.181	3.181	3.181	3.181	3.181
Totaal Baten	18.384	17.593	4.456	4.452	4.448
Saldo baten en lasten	-56.972	-22.468	-16.449	-14.378	-13.582

Toelichting meerjarenbegroting

Vanaf 2028 vervallen diverse incidentele middelen uit het coalitieakkoord en zijn meerdere langlopende subsidies en meerjarige verplichtingen afgerond. Hierdoor ligt het uitgavenniveau vanaf 2028 lager dan in de voorgaande jaren. Zie hieronder de toelichting per prestatie:

1.1.2 Uitvoeren ruimtelijk en waterbeleid

2027 is het laatste jaar waarin incidentele middelen vanuit het coalitieakkoord beschikbaar zijn voor de uitvoering van ruimtelijke taken.

1.1.3 Verstedelijking strategieën & Regiostructuur

Samen met regionale partners en het Rijk werken wij aan de verstedelijkingsstrategieën voor Twente en de Stedendriehoek. De hiervoor beschikbare incidentele middelen lopen na 2027 af.

1.2.2 Samen werken aan klimaatadaptatie en waterbeheer

In 2027 vindt nog lastneming plaats van een eerder verleende langlopende subsidie voor *Haarvaten op Peil* (€ 1,3 miljoen). Na afronding van deze subsidie nemen de lasten vanaf 2028 af.

1.2.3 Schone drinkwaterbronnen

Voor drinkwatervergunningen en een robuuste drinkwatervoorziening zijn incidentele middelen vanuit het coalitieakkoord beschikbaar tot en met 2027.

1.3.3 Investeren in de woningmarkt

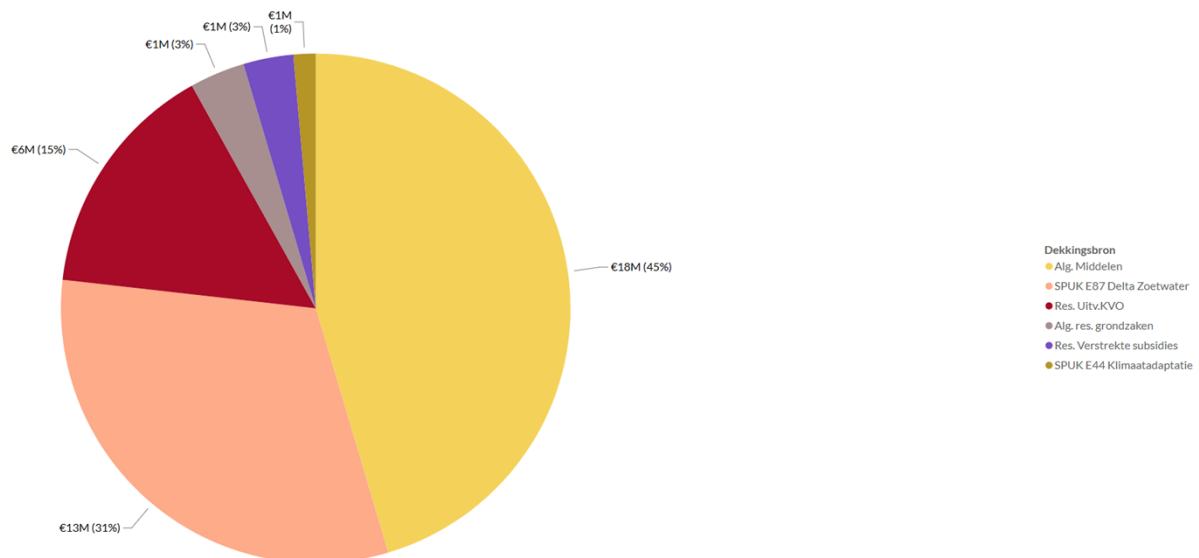
Voor de woonopgave, waaronder de inzet van de bouwbrigade, zijn incidentele middelen vanuit het coalitieakkoord beschikbaar tot en met 2027.

1.4.2 Investeringsprogramma Ruimte Wonen Retail

Binnen deze prestatie worden meerjarige subsidies voor gebiedsontwikkeling afgewikkeld. De financiële afwikkeling loopt door in 2027 en 2028, waarna deze verplichtingen zijn afgerond.

Verhouding dekkingsbronnen

In het diagram en de tabel hieronder worden de begrote lasten van deze kerntaak voor 2027 per dekkingsbron weergegeven.



Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027
Algemene reserve grondzaken	1.400
Reserve uitvoering Kwaliteit van Overijssel	6.061
Reserve verstrekte subsidies	1.273
Algemene middelen	18.193
1600039 I&W E44 imp. klimaatadap.	563
1600044 SPUK Zoetwatervoorziening	12.571
Gerealiseerd resultaat	-40.061

Kerntaak 2: Milieu en energie

Dit is hoe wij denken

Een schoon milieu

Onze inwoners hebben recht op een gezonde leefomgeving in de volle breedte: lucht, water, ondergrond, licht, geluid, welzijn en veiligheid. We borgen de basiskwaliteit van het milieu. Niet alleen voor de huidige generatie, maar ook om toekomstige generaties een gezonde en veilige leefomgeving te bieden. Daarom hebben we bij onze projecten oog voor (gezondheid)risico's voor mens, dier en milieu. Daarnaast richten we ons ook op andere factoren die van belang zijn voor de gezondheid van onze inwoners, zoals de aanwezigheid van voldoende groen (kerntaak 3).

In de afgelopen decennia is de milieusituatie in Overijssel verbeterd. Tegelijk blijven we geconfronteerd worden met hardnekkige milieuproblemen en doen nieuwe, zoals PFAS-verontreinigingen, zich voor. We werken continu aan een leefomgeving waarin de milieucondities op orde zijn en blijven. We benutten de in de samenleving aanwezige kennis bij het bereiken van onze doelen.

Een toekomstgericht energiesysteem

We werken toe naar een klimaatbestendig en CO2-neutraal Overijssel in 2050. Daarvoor zijn besparing van energie, ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen en aanpassing van de energie-infrastructuur nodig. In de Energievisie schetsen wij een beeld van het Overijsselse energiesysteem in 2050. Deze visie vormt het strategisch kader voor de energietransitie. Samen met gemeenten en netbeheerders hebben we een uitvoeringsagenda opgesteld bij de Energievisie en de energie-ambities van de beide energieregio's in Overijssel.

We werken gericht aan het behalen van onze energiedoelen en vinden participatie belangrijk. We zien de zorgen die deze grote transitie met zich meebrengt.

Overijssel in cijfers

Alle voor deze kerntaak relevante kengetallen zijn [hier](#) te vinden.

Dit is wat wij doen

2.1 De kwaliteit van bodem, lucht, geluid en milieu(veiligheid) voldoet aan wettelijke eisen

Wij werken cyclisch aan de kwaliteit van bodem, lucht, geluid en milieu(veiligheid) door beleid te maken en kaders te stellen. Met monitoring en evaluatie kijken we of de basiskwaliteit van lucht, geluid en bodem blijft voldoen aan de wettelijke normen (2.1.1). De gezondheid van onze inwoners staat centraal in ons milieu- en omgevingsbeleid. Iedere vier jaar herzien we ons beleid ten aanzien van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Wij maken jaarlijks een uitvoeringsplan, waarin we de prioriteiten vastleggen. Wij stemmen vergunningverlening, toezicht en handhaving door verschillende bestuursorganen op elkaar af. Door vergunningverlening en toezicht zorgen de Omgevingsdiensten er namens ons en gemeenten voor dat de basiskwaliteit van de leefomgeving voldoet aan de wettelijke eisen (2.1.2). Indien geconstateerd wordt dat er niet aan de wettelijke eisen wordt voldaan, dan zullen wij handhavend optreden. We voeren milieueffectrapportages uit voor onze plannen, programma's en projecten (2.1.3).

Prestaties

2.1.1 Beleidsontwikkeling en kaderstelling milieu en gezondheid

Acties 2027

1. Wij ontwikkelen samen met gemeenten, de GGD en andere partners provinciaal milieubeleid waarin de gezondheid van inwoners centraal staat. Hiervoor stellen we een nieuwe milieunota op, waarbij we voortbouwen op de resultaten van de milieunota 2020–2023 en een nieuwe milieuverkenning.
2. Wij bevorderen een gezonde leefomgeving door projecten en activiteiten te initiëren en te ondersteunen. Die zijn onder andere gericht op meer bewustzijn, betrokkenheid en gedrag van inwoners op de thema's lucht, geluid en (zwerf)afval. Wij zetten in op kennisdeling en kennisontwikkeling door bijeenkomsten te organiseren voor en met diverse partners als GGD en gemeenten.
3. Wij werken samen met andere provincies aan (inter)nationale en interprovinciale beleids- en kennistracten.
4. Wij voeren de wettelijke coördinatietaak uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. In 2027 bouwen we dit samen met de provincie Gelderland, omgevingsdiensten, OM en politie verder uit.
5. Wij stellen het jaarprogramma vergunningverlening, toezicht en handhaving voor 31 december vast. Daarbij zetten wij ook in op het toekomstbestendig maken van ons vergunning-, toezicht- en handhavingsbeleid (VTH-beleid) en de uitvoering daarvan op complexe dossiers als zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) en circulaire economie.
6. Wij beperken daar waar mogelijk hinder van vliegtuiglawaai. Hierbij betrekken we de ontwikkelingen rond Defensie en weerbaarheid.
7. Wij monitoren de luchtkwaliteit in Overijssel en wisselen relevante data uit ten behoeve van milieu en gezondheid met onze partners waaronder de GGD.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Brief aan PS - [Milieunota 2024](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

*2.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu***Acties 2027**

1. Wij verlenen vergunningen en ontheffingen en handelen meldingen af binnen de wettelijke termijn. In overleg met de aanvrager kunnen wij van de wettelijke termijn afwijken.
2. Wij voeren het toezicht op de naleving uit overeenkomstig het jaarprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving. Wij rapporteren hierover in het VTH-jaarverslag.
3. Wij geven opdrachten aan de omgevingsdiensten voor uitvoering van de ingebrachte taken.
4. Wij beoordelen bij risicovolle bedrijven de vergunningen jaarlijks op actualiteit, bij overige bedrijven doen wij dit eenmaal in de vijf jaar.
5. Wij investeren extra in de Omgevingsdienst IJsselland om de organisatie te versterken en de uitvoering te verbeteren.
6. Wij nemen bij risicovolle bedrijven financiële zekerheid op als verplichting in onze vergunningen.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Gert Harm ten Bolscher, Tijs de Bree

2.1.3 Ondersteunen en (laten) uitvoeren van milieueffectrapportages / duurzaamheidsrapportages (plan MER)

Acties 2027

1. Wij ondersteunen en adviseren bij het inzichtelijk maken van milieu- en omgevingseffecten van plannen, programma's en projecten. Hierbij gaat het onder meer om nieuwe drinkwaterwinningen en drinkwaterverbindingen, inrichtingsplannen voor Natura 2000-gebieden en ontwikkelingen rondom nieuwe energie en infrastructuur.
2. Wij adviseren over en toetsen op het gebied van (grensoverstijgende) milieu- en omgevingseffecten van voorgenomen plannen en projecten van derden waar wij een rol als bevoegd gezag hebben.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

Dit is wat wij doen

2.2 Milieuproblemen zijn gesaneerd of beheerst

Voor de sanering van vervuilde bodems voeren we programma's uit voor met asbest verontreinigde bodems en voor het beheersen van andere bodemvervuilingen (2.2.1). Verwerende asbestdaken blijft een vraagstuk als het gaat om het creëren van een gezonde leefomgeving. Wij blijven stimuleren dat eigenaren hun asbestdak saneren (2.2.2). Goed beheer van stortplaatsen voorkomt dat de basiskwaliteit van bodem, lucht en leefmilieu wordt aangetast. Vanuit onze wettelijk taak verzorgen wij het financieel beheer voor de nazorg van stortplaatsen (2.2.3).

Prestaties

2.2.1 Sanering en beheersing (asbest) verontreinigde bodemlocaties**Acties 2027**

1. Wij voeren de voorbereidende werkzaamheden voor de tweede fase (grondwatersanering) van de Blekerijweg, IJsselmuiden uit.
2. Wij beheersen bestaande spoedeisende bodemsaneringen.
3. Wij monitoren conform het programma 2027 Bureau Asbestbodem Sanering.
4. Wij stellen samen met de zeven gemeenten het programma 2028 Bureau Asbestbodem Sanering vast.
5. Wij voeren de maatregelen uit die voortvloeien uit de toegekende specifieke uitkering bodemsanering.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

2.2.2 Stimuleren van het verwijderen van asbestdaken**Acties 2027**

1. Wij zorgen er door middel van leningen voor dat ook niet draagkrachtige woningeigenaren de sanering van hun asbestdak kunnen financieren.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Voorstel financieringsmogelijkheden asbestdaken](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

2.2.3 Beheer nazorgfonds**Acties 2027**

1. Wij stellen het jaarverslag 2026 en de begroting 2028 op voor het Nazorgfonds gesloten stortplaatsen in Overijssel.

2. Wij hebben één à twee keer per jaar een bestuurlijk overleg met de exploitanten van de stortlocaties.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree, Gert Harm ten Bolscher

Dit is wat wij doen

2.3 Een robuust en duurzaam energiesysteem

We werken aan schone energiebronnen, goede energienetwerken en minder energiegebruik. We richten onze inzet op een samenhangende aanpak van energie, ruimte en het volle net. Zo brengen we energietransitie in Overijssel vooruit, zodat er ruimte blijft voor wonen, werken, mobiliteit en economie (2.3.1).

De energietransitie vraagt om voldoende financiering en een betrouwbaar energienetwerk. Daarom financiert onze 100% deelneming Energiefonds Overijssel projecten (2.3.2). Met ons aandeelhouderschap in Enexis dragen wij ook bij aan de ontwikkeling van een betrouwbaar, betaalbaar en duurzaam regionaal energienetwerk (2.3.3). Daarnaast voeren wij het vastgestelde windbeleid uit en bevorderen wij het streven naar 50% lokaal eigendom bij windinitiatieven (2.3.4).

Prestaties

2.3.1 Stimuleren van energiebesparende maatregelen en de opwekking van hernieuwbare energie

Acties 2027

1. Wij ondersteunen de verdere ontwikkeling van duurzame energiebronnen. Wij concretiseren wat Small Modular Reactors en duurzame energiebronnen, zoals zon- en windenergie, na 2030 voor Overijssel kunnen gaan betekenen.
2. Wij werken samen met medeoverheden en netbeheerders als onderdeel van de uitvoeringsagenda van onze energievisie aan het sneller realiseren van uitbreidingen van het energienetwerk en het beter benutten van het bestaande en nieuwe energienetwerk (bijvoorbeeld door het helpen realiseren van Smart Energy Hubs). Wij zetten in op aansluiting op het landelijke transportnetwerk voor waterstof. Wij richten samen met partners het Warmtebedrijf Drenthe-Overijssel op.
3. Wij ondersteunen bedrijven op diverse manieren bij het verduurzamen: grote industrie met uitvoering van hun transitieplannen, wij jagen een collectieve aanpak op bedrijventerreinen aan en kleine MKB-ers ondersteunen wij bij het concreet starten van de verduurzaming van hun pand.
4. Wij ondersteunen gemeenten met kennis en expertise over verduurzaming van de gebouwde omgeving. Wij stimuleren natuurvriendelijk isoleren.
5. Wij ondersteunen energiecoöperaties bij het vergroten van hun realisatiekracht, bijvoorbeeld met passende financiering.
6. Wij organiseren maandelijks twee werkplaatsen waar wij samen met gemeenten, netbeheerders, kennisinstellingen en andere organisaties werken aan de uitvoering van de Uitvoeringsagenda Energie Overijssel.
7. We werken verder aan de verbinding tussen energie en ruimte. We brengen de ruimtevraag van energie in kaart en nemen de uitkomsten waar nodig op in beleid.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Energie 2026-2028](#)
- Statenvoorstel - [Principebesluit oprichting Warmtebedrijf Drenthe Overijssel](#)
- Statenvoorstel - [Nieuwe Energie Overijssel 2024 - 2027](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree, Erwin Hoogland, Gert Harm ten Bolscher

2.3.2 Financieren van projecten door Energiefonds Overijssel

Acties 2027

1. Wij stellen het Jaarplan en de Begroting van 2027 vast waarbij wij letten op efficiënte en doelmatige inzet van de (extra) fondsmiddelen, ten behoeve van de provinciale doelen voor nieuwe energie.
2. Wij zien toe op de uitvoering van het Jaarplan 2027 van Energiefonds Overijssel.
3. Wij ronden de aanbesteding van het fondsbeheer in de volgende beheerperiode (vanaf 2028) af.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Aanpassing kaders Energiefonds Overijssel](#)
- Brief aan PS - [Aantrekken aanvullende financiering door EFO](#)
- Brief aan PS - [Marktconsultatie nieuwe beheerperiode Energiefonds](#)
- Onderzoek - [Doelbereiking Verbonden Partijen](#)
- Brief aan PS - [Jaaroverzicht Overijsselse fondsen 2025](#)
- Eerdere voorstellen en besluiten: [Themadossier Energiefonds Overijssel](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

2.3.3 Realiseren van een betrouwbaar, betaalbaar en duurzaam regionaal energienetwerk (deelneming Enexis)

Acties 2027

1. Wij denken actief mee met Enexis in het omgaan met en vinden van oplossingen voor de capaciteitsschaarste op het provinciale elektriciteitsnet.
2. Wij zien toe op de bedrijfsmatige en financiële ontwikkeling van Enexis.
3. Wij monitoren de uitvoering van het Strategisch plan van Enexis.
4. We oefenen onze aandeelhoudersbevoegdheden uit ten aanzien van (wijzigingen in) de governance van de onderneming en het nastreven van het statutaire doel van de onderneming.
5. Wij rapporteren over de door Enexis voorgenomen en gerealiseerde investeringen in Overijssel.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Brief aan PS - [Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat 2.0](#)
- Statenvoorstel - [Nieuwe Energie Overijssel 2024-2027](#)
- Brief aan PS - [Uitkomsten Aandeelhoudersvergadering Enexis 25 april 2024](#)
- Brief aan PS - [Stand van zaken netcongestie](#) (incl. [bijlage](#))

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

2.3.4 Uitvoering windbeleid

Acties 2027

1. Wij voeren het vastgestelde windbeleid uit en nemen de regie op de realisatie van de windopgave door uitvoering te geven aan de programmeringsafspraken.
2. Wij bevorderen 50% lokaal eigendom van windinitiatieven door het afspreken van een inspanningsverplichting met betrokken partijen.
3. Wij streven naar het afsluiten van anterieure overeenkomsten met aanvragers van een projectbesluit, waarbij een vergoeding is opgenomen voor de werkzaamheden voor de projectprocedure.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Vaststelling aanpassing Omgevingsverordening Overijssel instructieregel windenergie 2024](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

Risico's

Het stelsel van vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH-stelsel) staat onder druk

De uitvoering van de VTH-taken wordt beïnvloed door een toenemende complexiteit van vraagstukken, zoals ontwikkelingen rondom stikstof en water, en een groeiend beroep op toezicht en handhaving. Hierdoor staat de beschikbare capaciteit onder druk en vraagt het realiseren van alle opgaven om continue afwegingen en prioritering. De inzet van gekwalificeerd personeel is cruciaal om onze VTH-taken goed uit te kunnen voeren. In de huidige krappe arbeidsmarkt is het een uitdaging om voldoende gekwalificeerd personeel aan te trekken en te behouden. Om de provinciale VTH-taken kwalitatief goed en toekomstbestendig te kunnen blijven uitvoeren, blijven investeringen in capaciteit, deskundigheid en een veilige werkomgeving noodzakelijk.

Netcongestie: het elektriciteitsnet bereikt zijn grenzen

De grenzen van wat ons stroomnet aankan zijn bereikt of komen in zicht. Er is meer vraag naar ruimte voor transport van stroom dan ons stroomnet aankan.

Huishoudens en bedrijven stappen in hoog tempo over van aardgas naar elektriciteit. De hoge gasprijzen als gevolg van geopolitieke omstandigheden hebben dit versneld. Deze overstap legt grote druk op het stroomnet. Het stroomnet is nu zo vol dat grootverbruikers de komende jaren waarschijnlijk geen nieuwe of zwaardere aansluiting kunnen krijgen. Dit heeft gevolgen voor onze maatschappelijke doelen, zoals de verduurzaming van gebouwen, woningen en mobiliteit. En het leidt ook tot een slechter vestigingsklimaat voor bedrijven en remt daarmee de werkgelegenheid.

Wij verwachten niet dat netcongestie in Overijssel de komende jaren wordt opgelost, ondanks de grote investeringen die momenteel in het elektriciteitsnet worden gedaan. Dit is gebaseerd op de ervaringen in andere delen van het land, signalen van landelijk netbeheerder TenneT en de regionale netbeheerders. De vraag naar duurzame energie blijft sneller stijgen dan het elektriciteitsnet kan worden uitgebreid. Hierdoor blijven de wachtlijsten groeien en is het omslagpunt nog niet in zicht. Alternatieve energiedragers zoals groen gas en warmtenetten kunnen op korte termijn nog niet voldoende bijdragen om de druk op het elektriciteitsnet te verlichten.

PFAS

De omvang en consequenties van de PFAS-problematiek zijn op dit moment nog onvoldoende duidelijk. De resultaten van lopende onderzoeken en de verdere uitwerking van de verantwoordelijkheden rond zorgplicht, onderzoek en sanering zullen bepalend zijn voor de toekomstige opgave. Hierdoor bestaat onzekerheid over de benodigde inzet van middelen en capaciteit en over de financiële gevolgen voor de langere termijn.

Financiën

In onderstaande tabel staan de baten en lasten van deze kerntaak voor zover er een bedrag in de begroting is opgenomen. De tabel is uit te klappen voor meer details.

Bedragen x €1.000

Saldo baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten					
2.1.1 Beleidsontwikkeling en kaderstelling milieu en gezondheid					
Incidenteel	408	75	0	0	0
Structureel	176	74	74	74	74
Totaal 2.1.1 Beleidsontwikkeling en kaderstelling milieu en gezondheid	583	149	74	74	74
2.1.2					

Saldo baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu					
Incidenteel	496	664	193	54	0
Structureel	4.581	4.602	4.602	4.602	4.602
Totaal 2.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu	5.077	5.265	4.795	4.656	4.602
2.2.1 Sanering en beheersing (asbest) verontreinigde bodemlocaties					
Incidenteel	10.130	9.539	6.861	3.596	3.640
Structureel	47	47	47	47	47
Totaal 2.2.1 Sanering en beheersing (asbest) verontreinigde bodemlocaties	10.178	9.587	6.908	3.643	3.688
2.2.2 Stimuleren van het verwijderen van asbestdaken					
Structureel	5	5	5	5	5
Totaal 2.2.2 Stimuleren van het verwijderen van asbestdaken	5	5	5	5	5
2.2.3 Beheer nazorgfonds					
Structureel	1.020	1.020	1.020	1.020	1.020
Totaal 2.2.3 Beheer nazorgfonds	1.020	1.020	1.020	1.020	1.020
2.3.1 Stimuleren van energiebesparende maatregelen en de opwekking van hernieuwbare energie					
Incidenteel	16.954	10.176	3.585	0	0
Structureel	942	1.831	1.826	1.826	1.826
Totaal 2.3.1 Stimuleren van energiebesparende maatregelen en de opwekking van hernieuwbare energie	17.896	12.007	5.411	1.826	1.826
2.3.2 Financieren van projecten door Energiefonds Overijssel					
Structureel	70	70	70	70	70
Totaal 2.3.2 Financieren van projecten door Energiefonds Overijssel	70	70	70	70	70
2.3.4 Uitvoering windbeleid					

Saldo baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Incidenteel	1.280	3.727	4.413	4.501	2.435
Totaal 2.3.4 Uitvoering windbeleid	1.280	3.727	4.413	4.501	2.435
2.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten					
Structureel	2.533	2.439	2.439	2.439	2.439
Totaal 2.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	2.533	2.439	2.439	2.439	2.439
Totaal Lasten	38.642	34.269	25.134	18.233	16.158
Baten					
2.1.1 Beleidsontwikkeling en kaderstelling milieu en gezondheid					
Incidenteel	48	0	0	0	0
Totaal 2.1.1 Beleidsontwikkeling en kaderstelling milieu en gezondheid	48	0	0	0	0
2.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu					
Structureel	888	909	909	909	909
Totaal 2.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu	888	909	909	909	909
2.2.1 Sanering en beheersing (asbest) verontreinigde bodemlocaties					
Incidenteel	10.130	5.306	4.230	3.044	1.906
Totaal 2.2.1 Sanering en beheersing (asbest) verontreinigde bodemlocaties	10.130	5.306	4.230	3.044	1.906
2.2.2 Stimuleren van het verwijderen van asbestdaken					
Structureel	16	16	16	16	16
Totaal 2.2.2 Stimuleren van het verwijderen van asbestdaken	16	16	16	16	16
2.2.3 Beheer nazorgfonds					
Structureel	1.020	1.020	1.020	1.020	1.020
Totaal 2.2.3 Beheer nazorgfonds	1.020	1.020	1.020	1.020	1.020
2.3.1 Stimuleren van energiebesparende maatregelen en de opwekking van					

Saldo baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
hernieuwbare energie					
Incidenteel	6.887	2.894	0	0	0
Structureel	52	32	25	14	0
Totaal 2.3.1 Stimuleren van energiebesparende maatregelen en de opwekking van hernieuwbare energie	6.939	2.926	25	14	0
2.3.2 Financieren van projecten door Energiefonds Overijssel					
Structureel	44	44	44	44	44
Totaal 2.3.2 Financieren van projecten door Energiefonds Overijssel	44	44	44	44	44
2.3.4 Uitvoering windbeleid					
Incidenteel	0	0	643	0	4.118
Totaal 2.3.4 Uitvoering windbeleid	0	0	643	0	4.118
Totaal Baten	19.085	10.222	6.887	5.047	8.013
Saldo baten en lasten	-19.557	-24.047	-18.248	-13.186	-8.145

Toelichting meerjarenbegroting

2.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu

De incidentele lasten dalen na 2027. Dit wordt veroorzaakt door het vervallen van incidentele uitgaven voor financiële zekerheidsstelling milieuschade.

2.2.1 Sanering en beheersing (asbest) verontreinigde bodemlocaties

De verwachte uitgaven nemen richting 2030 af doordat de omvang van de bodemsaneringsopgave geleidelijk afneemt en het aantal nieuwe saneringen beperkt is. Daarnaast is een deel van de toekomstige opgave nog niet voldoende concreet om financieel te ramen. Op termijn verschuift de inzet van actieve sanering naar het monitoren van eerder uitgevoerde saneringen (eeuwigdurende monitoring), wat leidt tot lagere uitgaven.

2.3.1 Stimuleren van energiebesparende maatregelen en de opwekking van hernieuwbare energie

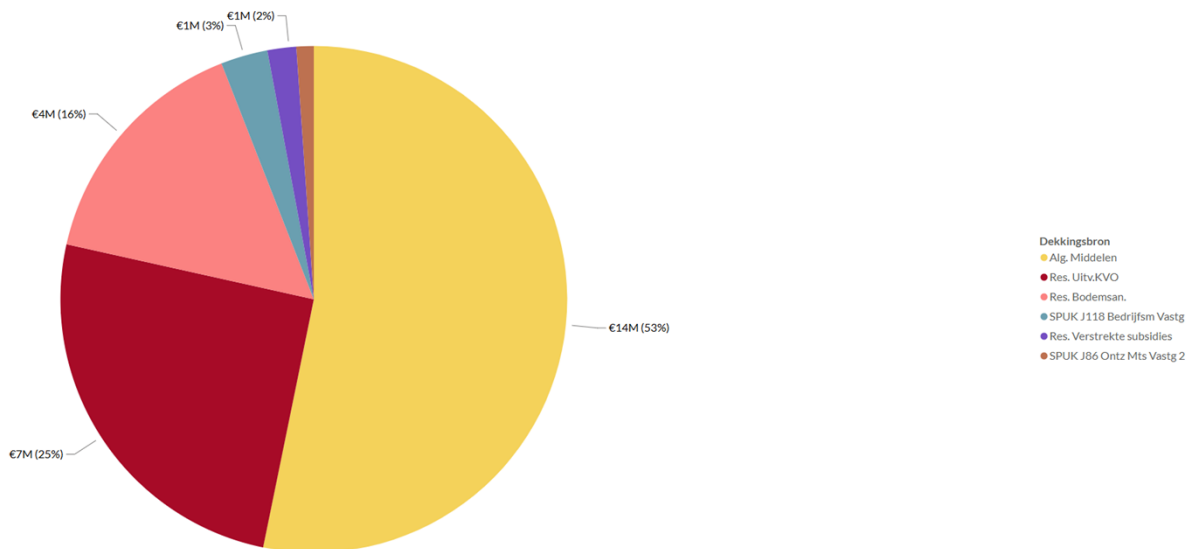
Onder deze prestatie vallen een aantal specifieke uitkeringen. De looptijd daarvan wordt per beschikking door het Rijk bepaald. Daarnaast is het investeringsprogramma Nieuwe Energie incidenteel gefinancierd uit uKvO-middelen uit de huidige coalitie-periode. Dit is de oorzaak van de fluctuatie van het budget.

2.3.4 Uitvoering Windbeleid

Onder deze prestaties worden de uitgaven voor de uitvoering van het windbeleid verantwoord. De omvang van de lasten in de meerjarenraming hangt samen met de geplande voortgang binnen de projecten. De omvang van de baten per jaar hangt samen met de afspraken die gemaakt zullen worden in de anterieure overeenkomsten.

Verhouding dekkingsbronnen

In het diagram en de tabel hieronder worden de begrote lasten van deze kerntaak voor 2027 per dekkingsbron weergegeven.



Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027
Reserve bodemsanering	4.233
Reserve uitvoering Kwaliteit van Overijssel	6.872
Reserve verstrekte subsidies	500
Algemene middelen	14.463
1600042 SPUK Ontz maat vastg	299
1600053 SPUK klimaat+energie	1.780
1600067 SPUK Bedrijfsm Vastgoed	815
1600076 SPUK bodem PFAS	5.306
Gerealiseerd resultaat	-34.269

Kerntaak 3: Vitaal platteland

Dit is hoe wij denken

We zijn trots op ons landelijk gebied met zijn prachtige (cultuur) landschappen, vitale agrarische bedrijven en afwisselende natuur. Deze kwaliteiten willen we behouden en versterken. Tegelijkertijd zijn er ontwikkelingen die impact hebben op de landbouw en natuur. Zoals klimaatverandering (met langere periodes van droogte) voor bijvoorbeeld de beschikbaarheid van water. Wettelijke opgaven op het gebied van natuur en water maken het steeds urgenter om maatregelen te treffen in het landelijk gebied. Deze kerntaak richt zich op het toekomstbestendig maken en houden van het landelijk gebied.

De opgaven die op het landelijk gebied van Overijssel afkomen zijn talrijk en hangen onderling samen. Met de Omgevingsvisie Overijssel "Voor en met elkaar" geven wij richting aan deze opgaven. Daarbij zijn de kenmerken en opgaven van ieder gebied, waaronder water en bodem, het uitgangspunt. Met een gebiedsgerichte aanpak, met betrokkenheid van inwoners, organisaties en bedrijven, kunnen we het beste vormgeven aan de verschillende opgaven. We hanteren daarbij onze 3x3-aanpak, waarbij we ons steeds op drie doelen richten: een toekomstbestendige landbouwsector, een goed sociaaleconomisch perspectief en herstel van natuur, landschap, watersysteem en klimaat. In het programma Toekomst voor ons platteland geven we hieraan invulling. In onze koploperprojecten leren we hoe we de gebiedsgerichte aanpak het beste kunnen vormgeven. Het maatregelpakket 'landbouw, natuur en stikstof' van het Kabinet, met de daarbij aangekondigde middelen, leveren nieuwe uitdagingen en kansen op. Het vraagt van ons om nog steviger onze rol als gebiedsregisseur te pakken en focus te brengen in onze gebiedsgerichte aanpak. We willen samen met medeoverheden, ondernemers en maatschappelijke partners aan de opgaven in het gebied werken.

Wij zijn ook trots op onze boeren. Onze innovatieve agrarische sector is en blijft belangrijk voor Overijssel. Met de Landbouwvisie Overijssel 2040 geven wij richting aan een toonaangevende landbouw in balans met de omgeving. De komende tijd werken wij de visie verder uit. In het programma Agro en Food ondersteunen we de hele keten om essentiële bouwstenen hiervoor te blijven ontwikkelen. We hebben de boeren nodig voor ons voedsel, de leefbaarheid, de regionale economie, de natuur en andere maatschappelijke opgaven. We willen dat boeren een gezonde en duurzame bedrijfsvoering kunnen voeren. Vakmanschap en ondernemerschap geven wij de ruimte. We zoeken daarnaast effectieve oplossingen voor situaties waarin ondernemers worden getroffen door de effecten van overheidsbeleid, zoals bij de zogenaamde PAS-melders. Daarnaast voeren de pilot Geborgde emissiereductie Overijssel uit, waarbij PAS-melders en interimers ondersteund worden bij het verlagen en borgen van bedrijfsemisies, met begeleiding, bewezen maatregelen en onafhankelijke audits.

Sinds de decentralisatie (2013) zijn provincies verantwoordelijk voor de ontwikkeling en uitvoering van het natuurbeleid. De natuur levert bouwstenen voor onze economie, welzijn en welvaart: voedselproductie door bestuiving van onze gewassen door insecten, verkoeling en zuivere lucht dankzij bomen, schoon water uit de kraan en grondstoffen zoals hout. We hebben in Overijssel 24 Natura 2000-gebieden. Elk van deze gebieden is uniek. Ieder gebied vraagt specifieke maatregelen voor herstel van de natuur richting "een gunstige staat van instandhouding". In de Natura 2000-beheerplannen bepalen we wat daarvoor nodig is. Met de Ontwikkelopgave Natura 2000 voeren we noodzakelijke maatregelen uit. Dat doen we samen met onze partners zoals Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Landschap Overijssel, verschillende landbouwpartners, particuliere natuurbeheerders, Overijssels Particulier Grondbezit (OPG), Natuur & Milieu Overijssel, waterschappen en gemeenten. We intensiveren de samenwerking in de gebieden, onder andere door te werken aan een gedeeld kennisbeeld over bijvoorbeeld de staat van de natuur (Gedeelde Kennis Basis). De Natura 2000-gebieden zijn onderdeel van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) dat we uitbreiden en beheren conform de afspraken in het Natuurpact.

Wij zorgen voor compensatie van gekapt bos en werken daarnaast aan de aanleg van extra bos, conform de afspraken uit het Klimaatakkoord.

Wij vinden toezicht en handhaving in het buitengebied belangrijk. Voor groene boa's wordt het steeds moeilijker hun werk goed uit te voeren. Dit komt door een toename van criminaliteit en ondermijning, maar ook door de groeiende recreatiedruk in het buitengebied.

We werken ook aan natuur buiten natuurgebieden. We versterken de condities van Overijsselse aandachtsoorten en streven naar een basiskwaliteit van natuur om ervoor te zorgen dat algemene soorten ook algemeen blijven of weer kunnen worden. Dat gebeurt in het agrarisch gebied bijvoorbeeld door agrarisch natuurbeheer en groenblauwe diensten. En daarnaast werken we aan aanleg en herstel van groene en blauwe dooradering. En langs provinciale wegen leggen we bloemrijke bermen aan. We bevorderen dat bij andere functies, zoals wonen of bedrijventerreinen, ook natuur wordt meegenomen in de plannen. Dat doen we – geïnspireerd door de landelijke Agenda Natuurinclusief – door te werken aan een Natuurpositief Overijssel. Ook werken wij mee aan de implementatie van de Europese Natuurherstelverordening via de ontwikkeling van het nationale Natuurplan, welke in september 2027 aan de Europese Commissie moet worden aangeboden.

Met ons programma Natuur voor Elkaar brengen we de natuur dichterbij mensen. We bevorderen de liefde voor natuur, betrekken mensen bij natuur in hun directe omgeving en gaan samen met inwoners aan de slag om hun leefomgeving groener en biodiverser te maken. Dat doen we door te helpen bij waardevolle initiatieven, zoals groene schoolpleinen, bomen planten, natuurinclusief bouwen, vergroening van tuinen en straten van sociale huurwoningen en groene sportlocaties.

In ons faunabeleid richten we ons op de balans tussen het beschermen van soorten en het voorkomen van schade door soorten. We zetten in op preventie van schade en maken gebruik van onze bevoegdheid om diersoorten in aantallen te beperken wanneer dat noodzakelijk is om faunaschade te voorkomen.

We streven naar zo min mogelijk doorsnijding van leefgebieden van dieren door infrastructuur. Waar dat onvermijdelijk is, kijken we of we met maatregelen het faunaknelpunt kunnen oplossen.

We zijn verantwoordelijk voor het bestrijden van invasieve exoten; niet inheemse planten en dieren die onze inheemse soorten bedreigen. We geven prioriteit aan het bestrijden van soorten die de gezondheid van mens of dier bedreigen en aan soorten die zich zeer snel kunnen verspreiden.

Overijssel in cijfers

Alle voor deze kerntaak relevante kengetallen zijn [hier](#) te vinden.

Dit is wat wij doen

3.1 Beschermen: behouden en vergroten van biodiversiteit

Met beleidsontwikkeling op het gebied van natuur en landschap spelen we in op en geven we invulling aan nieuwe ontwikkelingen of nieuwe regelgeving (3.1.1). Met de andere provincies en het Rijk beïnvloeden we waar mogelijk het Europese natuurbeleid. Ook behartigen wij provinciale belangen bij het Rijk en andere partijen, en proberen we waar mogelijk (Europese) cofinanciering vrij te spelen voor onze opgaven. Door onderzoek te doen, verwerven we kennis om beleidsvragen adequaat te beantwoorden. Wij voeren de wettelijke regels voor natuurbescherming uit door vergunningen te verlenen onder de Omgevingswet en te controleren of regels worden nageleefd. Wij ondersteunen groene boa-werkgevers onder meer met financiën en een boa-loket (3.1.2). Voor de Europees beschermde Natura 2000-gebieden stellen we plannen op voor het noodzakelijk beheer en we houden deze plannen actueel (3.1.3). We werken aan behoud en herstel van de biodiversiteit door het subsidiëren van natuurbeheer (3.1.4), agrarisch natuurbeheer (3.1.5) en projecten om de leefomgeving van bedreigde soorten ("aandachtsoorten") te verbeteren, waarvoor Overijssel een belangrijk leefgebied is (3.1.6). Door te monitoren en te evalueren zien we hoe de natuur zich ontwikkelt en kunnen we bijsturen (3.1.7).

Prestaties

3.1.1 Beleidsontwikkeling en kaderstelling natuur en landschap

Acties 2027

1. Wij doen beleidsontwikkend onderzoek gericht op provinciale opgaven en ambities voor natuur, landschap en klimaat; zowel voor stedelijk als landelijk gebied.
2. Wij beoordelen of er aanleiding is voor bijstelling van ons natuurbeleid. Dit doen wij op basis van ervaring bij de uitvoering en op basis van relevante ontwikkelingen, zoals nieuwe kennis, jurisprudentie of (inter-)nationale initiatieven zoals de Agenda Natuurinclusief en de EU-Natuurherstelverordening.
3. Wij stellen het jaarprogramma Vergunningverlening, toezicht en handhaving vast voor 31 december.
4. Wij delen relevante beleidsontwikkelingen met onze partners, bijvoorbeeld via stakeholderbijeenkomsten, seminars, congressen of digitale media.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

3.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving natuur en landschap

Acties 2027

1. Wij verlenen vergunningen en ontheffingen en handelen meldingen af binnen de wettelijke termijn. In overleg met de aanvrager kunnen wij van de wettelijke termijn afwijken.
2. Wij voeren het toezicht op de naleving uit overeenkomstig het jaarprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH). Wij rapporteren hierover in het VTH-jaarverslag.
3. Wij voeren onze wettelijke coördinatietaak uit met betrekking tot handhaving van de wet- en regelgeving met betrekking tot natuur en landschap.
4. Wij informeren inwoners, ondernemers en medeoverheden over de regelgeving om de bekendheid te vergroten.
5. Wij ondersteunen en adviseren boa-werkgevers middels een boa-loket, en bouwen samenwerking, belangenbehartiging, gezamenlijke actiedagen en intervisie verder op.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Gert Harm ten Bolscher, Tijs de Bree, Martijn Dadema

3.1.3 Opstellen en actualisatie beheerplannen Natura2000

Acties 2027

1. Wij werken aan het opstellen van het ontwerp beheerplan (1.0) voor Wierdense Veld, in samenhang met het projectbesluit.
2. Wij stellen voor drie Natura 2000-gebieden een herzien beheerplan (definitief) vast, en waar van toepassing een MilieuEffectRapport.
3. Wij werken voor tien Natura 2000-gebieden aan de herziening van het beheerplan in afstemming met het gebied. Hiervan is het opstellen van een gezamenlijk kennisbeeld een onderdeel.
4. Wij actualiseren de Natuurdoelanalyses (NDA's) als onderdeel van de herziening van de beheerplannen en betrekken daarbij de adviezen van de Ecologische Autoriteit over de eerste reeks NDA's.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

3.1.4 Beheer natuurterreinen

Acties 2027

1. Wij subsidiëren het beheer van natuur volgens het Natuurbeheerplan en Subsiestelsel Natuur en Landschap (SNL).

2. Wij actualiseren het Natuurbeheerplan.
3. Wij werken samen met de beheerders aan de verdere verbetering van de kwaliteit van het natuurbeheer.
4. Wij voeren op diverse manieren controles uit.
5. Wij werken samen met partners vanuit het provinciaal natuurbrandbeheersingsplan aan gebiedsplannen om natuurbranden te voorkomen.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

3.1.5 Beheer natuurwaarden in agrarisch gebied

Acties 2027

1. Wij subsidiëren het agrarisch natuurbeheer volgens het Natuurbeheerplan.
2. Wij actualiseren het Natuurbeheerplan.
3. Wij stimuleren dat de agrarische collectieven beheerpakketten afsluiten voor behoud en inrichting van de leefgebieden voor weidevogels en andere boerenlandvogels.
4. Wij stimuleren dat de agrarische collectieven beheerpakketten afsluiten voor de opgaven in het landelijk gebied voor water, klimaat en groene en blauwe verbindingen.
5. Wij geven met het Actieplan weide- en akkervogels 2024-2028 verder invulling aan het nationale Aanvalsplan Grutto.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

3.1.6 Projecten voor verbeteren biodiversiteit

Acties 2027

1. Wij ontwikkelen, ondersteunen en stimuleren maatregelen om de condities voor Overijsselse aandachtsoorten te verbeteren.
2. Wij informeren en stimuleren Overijsselse gemeenten om de pre-SMP-methodiek voor soortenmanagementplannen toe te passen. Daarmee dragen zij bij aan de bescherming van gebouwde bewonende diersoorten bij de na-isolatie van woningen.
3. Wij stimuleren de realisatie van een Basiskwaliteit Natuur. Bij ruimtelijke ontwikkelingen stimuleren we initiatiefnemers om de condities voor algemeen voorkomende planten en dieren te verbeteren.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

3.1.7 Monitoring en evaluatie natuur en landschap

Acties 2027

1. Wij voeren de regie op de monitoring van het Natuurnetwerk Nederland, Natura 2000-gebieden en de agrarische natuur in Overijssel. Op basis van de informatie beoordelen wij de ontwikkeling van de kwaliteit van de natuur.
2. Wij geven uitvoering aan de monitoringsplannen voor de 24 Natura 2000-gebieden, waarin ook omgevingscondities en bodemkwaliteit zijn opgenomen.
3. Wij leveren gegevens aan voor de landelijke Voortgangsrapportage Natuur.
4. Wij leveren een financiële bijdrage aan de Nationale Databank Flora en Fauna die waarnemingen verzamelt, beheert en beschikbaar stelt.
5. Wij monitoren soorten die leven buiten het Natuurnetwerk Nederland.
6. Wij dragen bij aan het landelijke Verbeterprogramma Vogel- en habitatrichtlijnmonitoring (VVM).
7. Wij monitoren landschapselementen om een inschatting te maken van het percentage groenblauwe dooradering.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Brief aan PS - [Staat van de biodiversiteit in Overijssel](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

Dit is wat wij doen

3.2 Beleven: een versterkte verbondenheid van mensen met natuur

De natuur toont zich in het landschap. Om ons mooie Overijsselse landschap te kunnen blijven beleven, moeten we dit beheren. Wij stimuleren dat lokale gemeenschappen zich eigenaar voelen van hun landschap en ondersteunen initiatieven voor herstel en het beheer (3.2.1). Het beleven van de natuur bevorderen we door projecten uit te voeren waarin natuur en mensen elkaar ontmoeten (3.2.2). Wij brengen kinderen in aanraking met de natuur door het vergroenen van schoolpleinen, en door speelnatuur en natuureducatie te stimuleren. We stimuleren het vergroenen van steden en dorpen, waarmee we ook negatieve effecten van klimaatverandering als hittestress en wateroverlast verminderen. We stimuleren dat mensen die weinig toegang hebben tot de natuur, bijvoorbeeld vanwege ziekte of gezondheidsproblemen, toch van de natuur kunnen genieten en zo hun herstel of welzijn kunnen bevorderen.

Prestaties

3.2.1 Beheer landschap

Acties 2027

1. Wij zorgen voor structurele basisondersteuning van vrijwilligers in natuur en landschap. Dit stelt hen in staat cursussen en opleidingen te organiseren en veilig werken te borgen. Wij stimuleren samenwerking tussen vrijwilligersorganisaties.
2. Wij blijven initiatieven voor streekeigen landschapsbeheer tot en met 2028 ondersteunen.
3. Wij ondersteunen nieuwe initiatieven voor (kleinschalig streekeigen) landschapsbeheer en groenblauwe diensten.
4. Wij ondersteunen aanleg en herstel van landschapselementen rond de Natura 2000-gebieden.
5. Wij werken een voorstel uit voor een cascobeleid voor het landschap.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Vrijwilligers in Overijssel](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

3.2.2 Projecten die een natuurinclusieve samenleving bevorderen

Acties 2027

1. Wij inspireren, stimuleren en ondersteunen inwoners, organisaties, ondernemers en medeoverheden om fysieke maatregelen in de directe omgeving te nemen (Natuur in de buurt).
2. Wij vergroten en versterken de betrokkenheid van Overijsselaren en organisaties bij natuur, landschap en welzijn (Natuur voor mensen, mensen voor natuur).
3. Wij vergroten onder Overijsselaars de liefde voor natuur (Liefde voor de natuur).
4. Wij ondersteunen initiatieven via de subsidieregeling Natuur voor Elkaar.
5. Wij monitoren en evalueren de impact van het programma Natuur voor Elkaar.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Investeringsvoorstel Programma Natuur voor Elkaar](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

Dit is wat wij doen

3.3 Benutten: een duurzaam samengaan van mensen met natuur

Voor de Natura 2000-gebieden in Overijssel zijn natuurdoelanalyses (NDA's) opgesteld. Die laten zien waar natuur achterblijft en welke knelpunten er zijn (3.3.1). De Nationale Parken zijn een aanjager voor integrale ontwikkelingen in de regio. Ze vormen een platform en bestuurlijk klankbord voor het gesprek over de transitieopgaven in het landelijk gebied met bewoners, ondernemers en overheden. De nationale parken zetten in op ontwikkeling van duurzame recreatie, toerisme en duurzaam ondernemerschap. Versterking van natuur en landschap én verbinding van de mens en de omgeving is daarbij steeds het uitgangspunt. (3.3.2). Soms staan natuur en economische belangen op gespannen voet. Door preventieve maatregelen kan faunashade zoveel mogelijk worden voorkomen. Zo nodig zetten wij in op het beheren van in het wild levende dieren, om faunashade te voorkomen (3.3.4). Ook bieden wij, onder voorwaarden, een tegemoetkoming in de schade. Wij bestrijden niet-inheemse planten en dieren (invasieve exoten) die onze Overijsselse natuur bedreigen (3.3.5).

Prestaties

3.3.1 Beleidsontwikkeling stikstof en ammoniak

Acties 2027

1. Wij dragen bij aan de gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie van provincies voor het stikstofbeleid.
2. Wij werken mee aan nationale wetgeving en interprovinciale afspraken en vertalen dit in passend Overijssels beleid voor stikstofoxide en ammoniak.
3. Wij zoeken maatwerkoplossingen voor initiatieven die bijdragen aan provinciale opgaven maar bedreigd worden door het stikstofslot.
4. Wij passen de beleidskaders voor intern en extern salderen bij vergunningverlening aan als dit juridisch weer haalbaar is.
5. Wij monitoren projecten buiten de landbouw waarvoor een natuurvergunning nodig is. Wij brengen in beeld waar belemmeringen (kunnen) ontstaan.
6. Wij stimuleren innovatieve maatregelen om onder andere stikstof te reduceren (zie ook 3.4.2. Innovatieprogramma Agro&Food).
7. Wij voeren de Maatregel Gerichte Beëindiging uit.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

3.3.2 Nationale parken

Acties 2027

1. Wij ondersteunen beide nationale parken, Sallandse Heuvelrug en Weerribben-Wieden, op basis van een ingediende en goedgekeurde uitvoeringsagenda.
2. Wij bereiden de ondersteuning voor het komende jaar voor.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Statenvoorstel Nationale Parken in Overijssel](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland

3.3.4 Faunabeheer

Acties 2027

1. Wij verlenen een meerjarensubsidie 2025-2029 aan de Faunabeheereenheid (FBE) om uitvoering te geven aan het faunabeheerplan.
2. Wij verstrekken subsidie(s) aan de FBE voor het uitvoeren van onderzoeken naar in het wild levende diersoorten waarvoor faunabeheer noodzakelijk is of bescherming van soorten vereist kan zijn, evenals naar de effecten van dit faunabeheer op de landschappelijke waarden.
3. Wij betalen tegemoetkomingen in faunaschade conform beleidsregels.
4. Wij adviseren veehouders over en verstrekken subsidie voor preventieve maatregelen om vee te beschermen tegen wolven.
5. Wij monitoren faunaschade en populaties van wilde dieren met het oog op een goede balans tussen natuurwaarden, landbouw, verkeersveiligheid en economische belangen.
6. Wij actualiseren indien nodig het faunabeleid, in overleg met de FBE en de stakeholders in het faunabeheer.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Bestedingsvoorstel Faunabeheer](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

3.3.5 Bestrijding invasieve exoten

Acties 2027

1. Wij bestrijden of beheersen schadelijke plant- en diersoorten die van nature niet in Nederland voorkomen.
2. Wij verstrekken subsidie voor de bestrijding of beheersing van invasieve exoten op basis van de prioritering uit het plan van aanpak Invasieve exoten Overijssel.
3. Wij adviseren de Overijsselse stakeholders hoe om te gaan met invasieve exoten.
4. Wij werken met partners aan het LIFE-project PeatProtect IAAS in De Wieden en Weerribben. Dit project richt zich op de bestrijding van exotische waterplanten, preventie en communicatie.
5. Wij onderzoeken en monitoren invasieve exoten waarover nog weinig bekend is. Wij delen de inzichten met onze partners en gebruiken deze om bestrijding en beheersing te verbeteren.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Brief aan PS - [Aanpak invasieve exoten Overijssel](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

Dit is wat wij doen

3.4 Ontwikkelen: een toekomstbestendig landbouw- en voedselsysteem

We streven als provincie naar balans tussen de landbouw en de draagkracht van de fysieke leefomgeving, met voldoende ruimte voor een gezond verdienvermogen. Daarbij gaan we uit van het vakmanschap en ondernemerschap van agrarische ondernemers. Zij krijgen de ruimte en het vertrouwen om hun bedrijfsvoering toekomstbestendig te maken. Een gezonde bodem zien we als de basis voor een duurzame landbouw en een vitaal platteland. De overgang naar een toekomstbestendige landbouwsector vraagt om investeringen in kennis en beleidsontwikkeling (3.4.1). Met het Agro & Food programma (3.4.2) ondersteunen we verduurzaming in de sector door het stimuleren van innovaties en concrete initiatieven gericht op een toekomstbestendige landbouw. Met de door het Rijk bekostigde maatregelpakketten werken we samen met de agrarische sector aan het concreet toepassen van erfgerichte maatregelen die bijdragen aan het realiseren van natuur, water- en klimaatdoelen.

Door het ondersteunen van herverkavelingsprojecten (3.4.3) helpen wij de landbouwsector de bedrijfsvoering te optimaliseren en bevorderen we de verwezenlijking van opgaven in het landelijk gebied.

Prestaties

3.4.1 Beleidsontwikkeling verduurzaming landbouw

Acties 2027

1. Wij werken de Overijsselse Landbouwvisie verder uit in beleid en concretisering van uitvoeringsinstrumenten om zo de omschakeling naar een toekomstbestendige bedrijfsvoering te bevorderen.
2. Wij stellen diverse regelingen open die onderdeel uitmaken van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid.
3. Wij doen beleidsondersteunend onderzoek in relatie tot provinciale landbouwopgaven en praktijken.
4. Wij volgen nationale en Europese ontwikkelingen rond landbouw, natuur en stikstof. Wij brengen de beleidsmatige, juridische en financiële gevolgen voor Overijssel in beeld. Waar mogelijk dragen we bij aan nationale en internationale beleidsontwikkeling.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Visie - [Landbouwvisie Overijssel 2040](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

3.4.2 Innovatieprogramma Agro & Food

Acties 2027

1. Wij geven uitvoering aan het Agro & Food-programma 2024-2027 en het bijbehorende uitvoeringsprogramma.
2. Wij werken in de lerende omgeving, samen met andere provinciale programma's, aan het uitbreiden en versterken van het netwerk in het landelijk gebied en het verbinden van betrokken partners.
3. Wij zorgen voor een optimale verbinding tussen het Agro & Food-programma en het door het Rijk bekostigde Maatregelenpakket, zoals uitgewerkt in de Regeling provinciale maatregelen landelijk gebied.
4. Wij geven uitvoering aan de pilot geborgde emissiereductie Overijssel.
5. Wij werken aan het structurele vervolg van het Agro & Food-programma met het Overijssels Leernetwerk Agro & Food als speerpunt.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Statenvoorstel Investeringsvoorstel Agro&Food Overijssel 2024-2027](#)
- Visie - [Landbouwvisie Overijssel 2040](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Gert Harm ten Bolscher

3.4.3 Landbouwstructuurversterking

Acties 2027

1. Wij bieden waar nodig nazorg voor de recent afgeronde landinrichtingsprojecten.
2. Wij ondersteunen de lopende vrijwillige planmatige kavelruilprojecten via subsidie en het Revolving Fund.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

Dit is wat wij doen

3.5 Ontwikkelen: Transitie naar een toekomstbestendig landelijk gebied

In het programma Ontwikkelopgave Natura 2000 werken we aan het herstel van de biodiversiteit door de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (3.5.1). We nemen in 24 Natura 2000-gebieden maatregelen om de natuur te herstellen en te versterken. Dit doen we samen met onze partners: natuurorganisaties, landbouworganisaties, waterschappen en gemeenten. Met Rijksmiddelen uit het Programma Natuur nemen we extra maatregelen om het natuurherstel te versnellen en zo eerder weer (economische) ontwikkelingen mogelijk te maken.

Om de bodemdaling tegen te gaan, moet de uitstoot van broeikasgassen in het Veenweidegebied worden teruggedrongen. Dat heeft gevolgen voor de hier gevestigde agrarische bedrijven. Voor het Veenweidegebied maken we met de huidige gebruikers een gebiedsprogramma waarin de opgaven voor dit gebied in onderlinge samenhang worden uitgewerkt (3.5.2).

Wij zorgen voor de financiële afhandeling van voormalige subsidieregelingen voor natuurrealisatie (3.5.3).

PAS-melders zijn buiten hun schuld om in grote onzekerheid gebracht. In Overijssel zijn we geconfronteerd met handhavings- en intrekingsverzoeken tegen PAS-melders en andere ondernemers. Wij blijven ons in 2027 onverminderd inzetten voor oplossingen voor de PAS-melders. Wij doen dat onder andere door rond drie Natura2000 gebieden gebiedsprocessen te organiseren, met als doel daar te voldoen aan de wettelijke eisen ten aanzien van natuur, water en klimaat, en tegelijkertijd de landbouw toekomstperspectief te geven en te blijven zorgen voor een goed sociaal-economisch perspectief (3.5.4).

Eind 2020 is door het ministerie LNV en de provincies een landelijke bossenstrategie opgesteld. Deze hebben wij uitgewerkt in een provinciale bossenstrategie. Daarin richten we ons op klimaatdoelen (vastlegging CO₂) en op biodiversiteitsdoelen. We geven prioriteit aan "boscompensatie", het realiseren van nieuwe bossen om de bomenkap die nodig is in het kader van het herstel van onze Natura 2000-gebieden te compenseren. Daarnaast zetten we in op het revitaliseren van ons bestaande bos (3.5.5).

Door de complexiteit van de opgaven in het landelijk gebied is samenwerking tussen partijen in het landelijk gebied cruciaal. We leveren onze bijdrage aan het samenspel dat nodig is aan zes gebiedstafels (Noordwest Overijssel, Vechtdal, Salland, Noordoost Twente, West Twente en Zuidoost Twente) en een provinciebrede "Toekomst voor ons platteland-tafel" om tot concrete uitvoering in projecten te komen. Wij werken met een integrale gebiedsgerichte aanpak (de 3x3 aanpak) aan het uitvoeren van de maatregelpakketten, bijvoorbeeld via subsidieregelingen en proeftuinen (3.5.6).

Prestaties

3.5.1 Realisatie Natuurnetwerk Nederland

Acties 2027

1. Wij hebben voor 28 (deel)gebieden binnen onze Natura 2000-gebieden de ontwerp ruimtelijke plannen voor de externe maatregelen afgerond.
2. Wij werken voor 8 Natura 2000-gebieden aan de uitvoering van de externe maatregelen en hebben voor 23 (deel)gebieden de externe maatregelen afgerond.
3. Wij werken in 13 (deel)gebieden binnen onze Natura 2000-gebieden aan de uitvoering van de interne maatregelen en hebben voor 29 (deel)gebieden de interne maatregelen afgerond.
4. Wij voeren in alle Natura 2000-gebieden gesprekken over schadeloosstelling met de grondeigenaren die geraakt worden door de uitvoering van de herstelmaatregelen, zodat overeenkomsten kunnen worden gesloten om de maatregelen uit te voeren.
5. Wij realiseren de aanvullende natuurherstelmaatregelen die met het Rijk zijn afgesproken in het kader van het Programma Natuur.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Samen verder aan de slag met de Ecologische Hoofdstructuur \(EHS\)](#)
- Statenvoorstel - [Decentralisatie natuurbeleid](#)
- Statenvoorstel - [Natuurpact \(2014\)](#)
- Statenvoorstel - [Uitvoeringsreserve EHS](#)
- Jaarverslag - [Jaarverslag 2025 Ontwikkelopgave Natura 2000](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

3.5.2 Veenweidestrategie Noordwest Overijssel

Acties 2027

1. Wij werken, samen met de andere overheden en maatschappelijke partners, aan een bestuurlijk vastgestelde Veenweidestrategie inclusief uitvoeringsplan.
2. Wij herijken de opgaven en het gebiedsproces op basis van de gewijzigde koers van het Rijk: generieke maatregelen waar het kan en een gebiedsgerichte aanpak in gebieden met meervoudige opgaven.
3. Wij investeren in kennis, onderzoek en pilots voor de reductie van CO₂-uitstoot en het remmen van de bodemdaling.
4. Wij besteden de rijksmiddelen van het Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland (IBP-VP) aan projecten voor het tegengaan van bodemdaling, het vasthouden van CO₂ en het versterken van landbouw, natuur en toerisme.
5. Wij besteden de rijksmiddelen uit de specifieke uitkering Impuls Veenweiden conform de afspraak met het Rijk voor de aankoop en vernatting van landbouwgronden binnen de bestaande plannen voor de uitwerkingsgebieden N2000.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Investeringsvoorstel Gebiedsgerichte aanpak Noordwest Overijssel](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

3.5.3 Afronding natuuropgave pMJP-projecten

Acties 2027

1. Wij handelen de jaarbijdrage Groenfondsleningen – verstrekt ten behoeve van particuliere natuurrealisatie in het verleden – administratief af.
2. Wij handelen de jaarlijkse uitbetaling van de voormalige subsidieregeling voor natuurrealisatie (“PSN-tariefdossiers”) af.
3. Wij ronden de voormalige subsidieregeling Tender Particuliere Natuurrealisatie administratief af.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

3.5.4 Zoeken naar oplossingen voor PAS-melders/Gebiedsgerichte Maatregelen (GGM)

Acties 2027

1. Wij werken aan oplossingen voor de PAS-melders.
2. Wij werken in 3 gebiedsprocessen gebiedsgerichte maatregelen uit.
3. Wij werken aan een gebiedsgerichte aanpak met natuurherstel als uitgangspunt om vergunningverlening uiteindelijk weer mogelijk te maken.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Werken aan een oplossing voor de PAS-melders](#)
- Brief aan PS - [Gebiedsgerichte maatregelen](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Gert Harm ten Bolscher, Maurits von Martels

3.5.5 Bossenstrategie en boscompensatie

Acties 2027

1. Wij verstrekken subsidie om de aanleg van 125 hectare bos door derden mogelijk te maken.
2. Wij realiseren 25 hectare bos op eigen gronden.
3. Wij blijven de mogelijkheden onderzoeken en uitwerken om versnelling in de boscompensatie te realiseren.
4. Wij geven uitvoering aan onze subsidieregeling voor bosrevitalisatie.
5. Wij leveren de Overijsselse inbreng in de landelijke uitwerking van de bossenstrategie voor de onderdelen 'meer bos' en 'vitaal bos'.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Brief aan PS - [Gezamenlijke Bossenstrategie Rijk en provincies](#)
- Statenvoorstel - [Investeringsvoorstel bosrevitalisatie](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

3.5.6 Toekomst voor ons platteland (TvoP)

Acties 2027

1. Wij zetten subsidieregelingen in om ondernemers te stimuleren langjarig in te blijven zetten op aanpassingen in de bedrijfsvoering die op termijn kunnen bijdragen aan het realiseren van wettelijke opgaven.
2. Wij werken aan de uitvoering van de proeftuinen en maken samenwerkingsafspraken met partners om commitment op de realisatie te krijgen.
3. Wij ondersteunen en begeleiden de koplopers in alle verschillende fasen waarin deze zich begeven: van initiatieffase tot planuitwerking en realisatie.
4. Wij leveren onze provinciale bijdrage aan het versterken van de netwerken van partners in de zes gebieden en aan de provincie-brede Toekomst voor ons platteland tafel.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Maurits von Martels

Risico's

Veelheid aan programma's en instrumenten in het landelijk gebied

In het landelijk gebied lopen diverse programma's en instrumenten tegelijkertijd, zoals gebiedsgerichte maatregelen (GGM), Toekomst voor ons Platteland (TvoP), Programma Natuur, groenblauwe dooradering (GBDA). Daarnaast vereisen de [Kamerbrief](#) van juni 2026 (Weer ruimte voor boer, natuur en bouw), het concept Natuurherstelplan en de herziening van het Natuurpact nadere uitwerking. Hoewel de Kamerbrief richting en kaders biedt, vergt de verdere uitwerking nog nadere keuzes, afspraken en afstemming met het Rijk. Daarbij voorzien we aandachtspunten rond prioritering en de inrichting van participatieprocessen. De komende periode wordt gezien hoe deze vraagstukken op een passende wijze kunnen worden geadresseerd.

Dit kan leiden tot het uitstellen van beleid tot provinciale risico's met mogelijke financiële gevolgen, zoals voor PAS-melders (voldoende gemotiveerd kunnen afwijzen van intrekkingsverzoeken). Ook zien we dat uitstel van maatregelen en beleid, leidt tot de aanwijzing van nieuwe leefgebieden voor beschermde soorten (zoals de toevoeging van de grutto aan aanwijzingsbesluiten van Natura2000-gebieden) waarvoor extra (herstel)maatregelen getroffen moeten worden.

Onvoldoende dekking (herstel)maatregelen beheerplannen

Er is geen of onvoldoende financiële dekking voor (herstel)maatregelen in de tweede generatie beheerplannen. Provincie Overijssel is wettelijk verplicht om (herstel)maatregelen voor Natura2000-gebieden vast te stellen en uit te voeren. Hiervoor zijn extra investeringen nodig, waarvoor geen middelen in het verschiep liggen.

Het stelsel van vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH-stelsel) staat onder druk

De uitvoering van de VTH-taken wordt beïnvloed door een toenemende complexiteit van vraagstukken, zoals ontwikkelingen rondom stikstof en water, en een groeiend beroep op toezicht en handhaving. Hierdoor staat de beschikbare capaciteit onder druk en vraagt het realiseren van alle opgaven om continue afwegingen en prioritering. De inzet van gekwalificeerd personeel is cruciaal om onze VTH-taken goed uit te kunnen voeren. In de huidige krappe arbeidsmarkt is het een uitdaging om voldoende gekwalificeerd personeel aan te trekken en te behouden. Om de provinciale VTH-taken kwalitatief goed en toekomstbestendig te kunnen blijven uitvoeren, blijven investeringen in capaciteit, deskundigheid en een veilige werkomgeving noodzakelijk.

Financiën

In onderstaande tabel staan de baten en lasten van deze kerntaak voor zover er een bedrag in de begroting is opgenomen. De tabel is uit te klappen voor meer details.

Bedragen x €1.000

Saldo baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten					
3.1.1 Beleidsontwikkeling en kaderstelling natuur en landschap					
Incidenteel	175	0	0	0	0
Structureel	522	522	522	522	522
Totaal 3.1.1 Beleidsontwikkeling en kaderstelling natuur en landschap	697	522	522	522	522
3.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving natuur en landschap					
Incidenteel	3.121	2.959	2.680	1.475	0
Structureel	1.001	1.028	1.028	1.028	1.028
Totaal 3.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving natuur en landschap	4.122	3.987	3.707	2.503	1.028
3.1.3 Opstellen en actualisatie beheerplannen Natura2000					
Incidenteel	786	377	8	0	0
Structureel	271	491	491	491	491
Totaal 3.1.3 Opstellen en actualisatie beheerplannen Natura2000	1.057	868	499	491	491
3.1.4 Beheer natuurterreinen					
Incidenteel	472	295	280	280	0
Structureel	28.058	29.039	29.460	29.881	29.881
Totaal 3.1.4 Beheer natuurterreinen	28.530	29.334	29.740	30.161	29.881
3.1.5 Beheer natuurwaarden in agrarisch gebied					

Saldo baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Incidenteel	450	450	0	0	0
Structureel	4.514	4.604	4.285	4.285	4.285
Totaal 3.1.5 Beheer natuurwaarden in agrarisch gebied	4.964	5.054	4.285	4.285	4.285
3.1.6 Projecten voor verbeteren biodiversiteit					
Incidenteel	2.500	2.400	2.400	250	250
Structureel	734	593	593	593	593
Totaal 3.1.6 Projecten voor verbeteren biodiversiteit	3.234	2.993	2.993	843	843
3.1.7 Monitoring en evaluatie natuur en landschap					
Incidenteel	653	133	133	0	0
Structureel	1.656	1.658	1.673	1.673	1.673
Totaal 3.1.7 Monitoring en evaluatie natuur en landschap	2.308	1.791	1.807	1.673	1.673
3.2.1 Beheer landschap					
Incidenteel	1.101	102	0	0	0
Structureel	606	2.606	2.606	2.606	2.606
Totaal 3.2.1 Beheer landschap	1.707	2.708	2.606	2.606	2.606
3.2.2 Projecten die een natuurinclusieve samenleving bevorderen					
Incidenteel	2.250	2.250	0	0	0
Structureel	716	2.016	2.016	2.016	2.016
Totaal 3.2.2 Projecten die een natuurinclusieve samenleving bevorderen	2.966	4.266	2.016	2.016	2.016
3.3.1 Beleidsontwikkeling stikstof en ammoniak					
Incidenteel	772	335	335	0	0
Structureel	1.471	1.806	1.806	1.806	1.806
Totaal 3.3.1 Beleidsontwikkeling stikstof en ammoniak	2.243	2.141	2.141	1.806	1.806
3.3.2 Nationale parken					
Incidenteel	772	719	752	752	752
Totaal 3.3.2 Nationale parken	772	719	752	752	752
3.3.4 Faunabeheer					
Incidenteel	1.085	1.153	195	195	195
Structureel	4.080	4.272	4.272	4.272	4.272
Totaal 3.3.4 Faunabeheer	5.165	5.425	4.467	4.467	4.467
3.3.5 Bestrijding invasieve exoten					
Incidenteel	2.147	900	840	0	0
Structureel	474	638	638	638	638
Totaal 3.3.5 Bestrijding invasieve exoten	2.621	1.538	1.478	638	638
3.4.1 Beleidsontwikkeling verduurzaming landbouw					
Incidenteel	207	217	217	150	0
Structureel	413	223	223	223	223
Totaal 3.4.1	620	440	440	373	223

Saldo baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Beleidsontwikkeling verduurzaming landbouw					
3.4.2 Innovatieprogramma Agro & Food					
Incidenteel	1.708	1.217	0	0	0
Structureel	0	500	500	500	500
Totaal 3.4.2 Innovatieprogramma Agro & Food	1.708	1.717	500	500	500
3.4.3 Landbouwstructuurversterking					
Incidenteel	210	0	0	0	0
Totaal 3.4.3 Landbouwstructuurversterking	210	0	0	0	0
3.5.1 Realisatie Natuurnetwerk Nederland					
Incidenteel	42.069	37.749	63.086	57.996	34.076
Totaal 3.5.1 Realisatie Natuurnetwerk Nederland	42.069	37.749	63.086	57.996	34.076
3.5.2 Veenweidestrategie Noordwest Overi					
Incidenteel	570	612	0	0	0
Totaal 3.5.2 Veenweidestrategie Noordwest Overi	570	612	0	0	0
3.5.3 Afronding natuuropgave pMJP-projecten					
Structureel	3.922	3.922	3.922	3.922	3.922
Totaal 3.5.3 Afronding natuuropgave pMJP-projecten	3.922	3.922	3.922	3.922	3.922
3.5.4 Zoeken naar oplossingen voor PAS- melders/Gebiedsgerichte Maatregelen (GGM)					
Incidenteel	1.500	1.500	0	0	0
Totaal 3.5.4 Zoeken naar oplossingen voor PAS- melders/Gebiedsgerichte Maatregelen (GGM)	1.500	1.500	0	0	0
3.5.5 Bossenstrategie en boscompensatie					
Incidenteel	18.967	12.800	10.138	8.750	0
Totaal 3.5.5 Bossenstrategie en boscompensatie	18.967	12.800	10.138	8.750	0
3.5.6 Toekomst voor ons platteland (TvoP)					
Incidenteel	33.746	42.195	51.096	0	0
Totaal 3.5.6 Toekomst voor ons platteland (TvoP)	33.746	42.195	51.096	0	0
3.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten					
Structureel	17.046	17.955	17.930	17.930	17.930
Totaal 3.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	17.046	17.955	17.930	17.930	17.930
Totaal Lasten	180.744	180.237	204.125	142.235	107.659
Baten					

Saldo baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
3.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving natuur en landschap					
Structureel	737	763	763	763	763
Totaal 3.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving natuur en landschap	737	763	763	763	763
3.1.6 Projecten voor verbeteren biodiversiteit					
Incidenteel	1.800	1.500	1.500	0	0
Totaal 3.1.6 Projecten voor verbeteren biodiversiteit	1.800	1.500	1.500	0	0
3.3.5 Bestrijding invasieve exoten					
Incidenteel	660	500	440	0	0
Totaal 3.3.5 Bestrijding invasieve exoten	660	500	440	0	0
3.5.1 Realisatie Natuurnetwerk Nederland					
Incidenteel	25.033	14.050	24.150	25.450	15.350
Totaal 3.5.1 Realisatie Natuurnetwerk Nederland	25.033	14.050	24.150	25.450	15.350
3.5.2 Veenweidestrategie Noordwest Overi					
Incidenteel	470	612	0	0	0
Totaal 3.5.2 Veenweidestrategie Noordwest Overi	470	612	0	0	0
3.5.4 Zoeken naar oplossingen voor PAS-melders/Gebiedsgerichte Maatregelen (GGM)					
Incidenteel	1.000	1.000	0	0	0
Totaal 3.5.4 Zoeken naar oplossingen voor PAS-melders/Gebiedsgerichte Maatregelen (GGM)	1.000	1.000	0	0	0
3.5.5 Bossenstrategie en boscompensatie					
Incidenteel	17.520	11.500	8.750	8.750	0
Totaal 3.5.5 Bossenstrategie en boscompensatie	17.520	11.500	8.750	8.750	0
3.5.6 Toekomst voor ons platteland (TvoP)					
Incidenteel	30.067	37.906	46.807	0	0
Totaal 3.5.6 Toekomst voor ons platteland (TvoP)	30.067	37.906	46.807	0	0
Totaal Baten	77.287	67.831	82.410	34.963	16.113
Saldo baten en lasten	-103.457	-112.407	-121.715	-107.272	-91.546

Toelichting meerjarenbegroting

3.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving natuur en landschap

In 2025 hebben wij via de perspectiefnota incidentele middelen ontvangen ten behoeve van vergunningverlening en handhaving rondom stikstof.

3.1.6 Projecten voor verbeteren biodiversiteit

In 2023 hebben wij een Specifieke uitkering (SPUK) ontvangen om versnelling te realiseren in het natuurinclusief isoleren. Op basis van huidig bestedingsritme, rekening houdend met de middelen die reeds zijn besteed, is in 2026 € 1,8 miljoen incidenteel opgenomen in de begroting. Mochten de middelen niet volledig worden besteed dan is op basis van de SPUK voorwaarden de mogelijkheid de middelen tot en met 2030 in te zetten. Hieraan gekoppeld zijn ook provinciale middelen opgenomen voor de pre-SMP (soortenmanagement) systematiek, ook deze middelen hebben een looptijd tot en met 2030.

3.2.2 Projecten die een natuurinclusieve samenleving bevorderen

Vanuit het coalitieakkoord zijn middelen toegekend voor het investeringsprogramma Natuur voor Elkaar. Voor 2026 is op basis van het totaal toegekende bedrag van € 9 miljoen 1/4 deel toegekend aan 2026. Ook voor 2027 is nog een vergelijkbaar bedrag beschikbaar in de Uitvoeringsreserve Kwaliteit van Overijssel, dit bedrag is nog niet opgenomen in de meerjarenraming 2027.

3.5.1 Realisatie Natuurnetwerk Nederland

In 2025 is een grote subsidie (POP) verwerkt in het resultaat. In de vervolgjaren is de inzet gekoppeld aan de verwachte realisatie van maatregelen, die is gekoppeld aan het lopende uitvoeringsprogramma.

3.5.2 Veenweidestrategie Noordwest Overijssel

De verkregen middelen uit de specifieke uitkering lopen af in 2026.

3.5.4 Zoeken naar oplossingen voor PAS-melders

De inzet van de verkregen rijksmiddelen is met de huidige wet- en regelgeving vrijwel niet mogelijk. Het resterende bedrag van de specifieke uitkering is voornamelijk niet opgenomen in de (meerjaren)begroting.

3.5.5 Bossenstrategie en boscompensatie

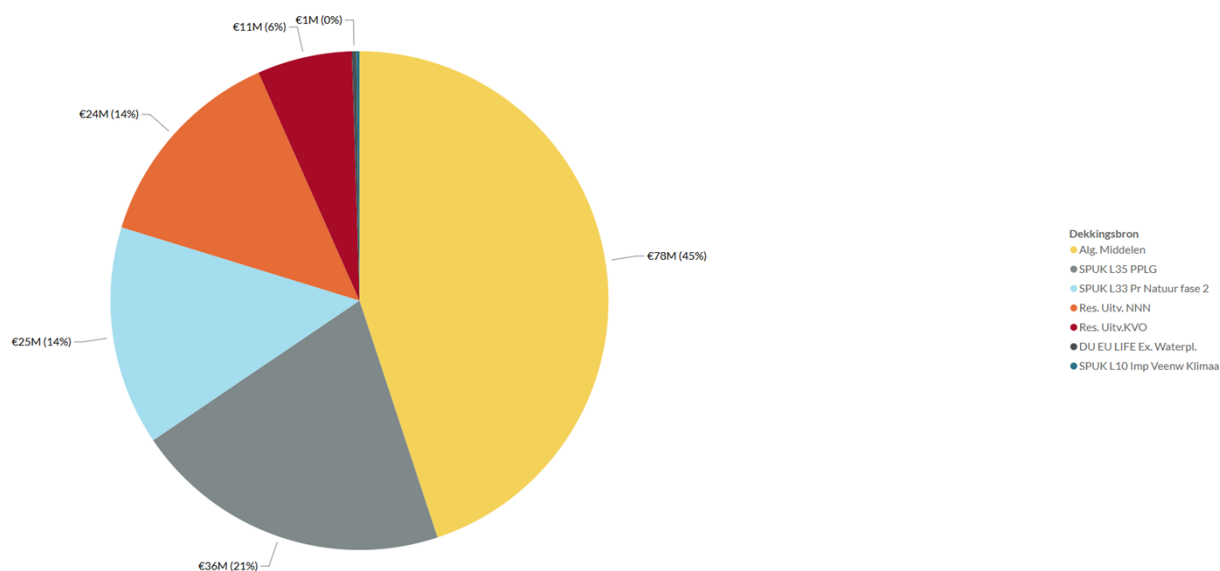
Voor boscompensatie hebben wij in 2024 via de Specifieke uitkering (SPUK) Programma Natuur fase 2 middel beschikbaar gesteld gekregen voor boscompensatie. Voor de begroting 2026 is een inschatting gemaakt van de benodigde middelen, deze zijn opgenomen in de begroting 2026. De raming voor de jaren daarna is nog niet bepaald. De middelen vanuit de SPUK kunnen tot en met 2032 worden ingezet.

3.5.6 Toekomst voor ons platteland (TvoP)

De verkregen middelen via de specifieke uitkering lopen af in 2028. Het bestedingsritme is een inschatting vanuit het programma. Hierbij zijn oplopende lasten begroot. De onderbouwing hiervan is dat de lasten in de planfase bij de koplopers beperkt zijn en vervolgens in de realisatiefase flink zullen toenemen. Over de uitvoeringsperiode lopen gesprekken met Rijk.

Verhouding dekkingsbronnen

In het diagram en de tabel hieronder worden de begrote lasten van deze kerntaak voor 2027 per dekkingsbron weergegeven.



Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027
Algemene risicoreserve	500
Reserve uitvoering Kwaliteit van Overijssel	10.722
Uitvoeringsreserve Natuurnetwerk Nederland	23.699
Algemene middelen	78.249
1600003 DU-EU-LIFE	300
1600004 DU-IBP-Veenweide	262
1600006 DU-Impulsgld Veenweide KA	350
1600028 DU Programma Natuur	0
1600047 SPUK PPLG Versn. Voorstel	2.000
1600054 DU EU LIFE CrossBord	500
1600062 SPUK natuurincl isol	1.500
1600065 DU EU LIFE Ex. Waterpl.	500
1600070 SPUK PPLG LNV L35	35.906
1600071 Programma Natuur Fase 2	24.750
1600072 SPUK PAS-melders	1.000
Gerealiseerd resultaat	-180.237

Kerntaak 4: Mobiliteit

Dit is hoe wij denken

Deze kerntaak richt zich op het optimaal bereikbaar houden van onze provincie. Overijssel moet goed en veilig bereikbaar zijn voor haar inwoners, ondernemers en bezoekers. Mobiliteit brengt mensen bij elkaar en is nodig voor een sterke economie en een aantrekkelijk leefklimaat. Daarom werken we aan een veilig en toekomstbestendig mobiliteitsnetwerk. We staan voor grote veranderingen. Een slimme inrichting van onze mobiliteit kan deze opgaven ondersteunen en versterken.

In onze visie op mobiliteit staat een veilige, duurzame en snelle verplaatsing in en door Overijssel centraal. We leggen de nadruk op het STOMP-principe (Stappen, Trappen, OV, Mobiliteitsdiensten en Privéauto) en op zero emissie vervoer, zowel voor personen- als goederenvervoer.

Via het landelijk Strategisch Plan Verkeersveiligheid werken we aan een veilige weginrichting en stimuleren we veilig (rij)gedrag bij verkeersdeelnemers. Daarnaast streven we naar betaalbaar regionaal OV dat dorpen en steden goed verbindt.

We voeren de wettelijke regie en coördineren de inbreng van alle betrokken partijen binnen het beleidsveld mobiliteit.

We zijn concessieverlener voor het regionaal openbaar vervoer en werken hiermee aan het verbeteren van onze bereikbaarheid, bijvoorbeeld door de introductie van mobiliteitshubs, elektrificatie van treindiensten en flexibel openbaar vervoersoplossingen.

Als beheerder van provinciale (vaar)wegen werken we aan de instandhouding van een veilig en goed functionerend (vaar)wegennet.

Overijssel in cijfers

Alle voor deze kerntaak relevante kengetallen zijn [hier](#) te vinden.

Dit is wat wij doen

4.1 Slimme combinatie van systemen en netwerken

We optimaliseren de (benutting van) vervoerssystemen en netwerken. Op basis van de omgevingsvisie en het daaruit voortvloeiende Regionaal Mobiliteitsprogramma maken we keuzes over de kwaliteit van ons vervoerssysteem (4.1.1).

In onze mobiliteitsaanpak zetten we met gemeenten en partners in op gedragsbeïnvloeding en een betere bereikbaarheid en onderlinge aansluiting van verschillende vervoerswijzen voor personen en goederen (4.1.2).

Voor een betere bereikbaarheid stimuleren we het bewust kiezen of, hoe, en op welk tijdstip men zich verplaatst. Ook het slim combineren van systemen en netwerken draagt bij aan optimale bereikbaarheid (4.1.3). Dit gebeurt onder andere via de ontwikkeling van mobiliteitshubs (4.1.5).

Prestaties

4.1.1 Beleidsontwikkeling mobiliteit

Acties 2027

1. We werken het Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP) uit in uitvoeringsprogramma's en starten met de uitvoering van projecten en/of maatregelen.
2. We ontwikkelen een dashboard om te monitoren hoe de mobiliteitsmaatregelen bijdragen aan de doelen van het RMP. Daarbij maken we onder andere gebruik van de gegevens die het Rijk heeft verzameld in het kader van het landelijk programma Bereikbaarheid op Peil. De resultaten uit het onderzoek 'De Overijsselse staat van verkeersveiligheid' worden verwerkt in onze data-analyses verkeersveiligheid (zie ook prestatie 4.5.1) en de data uit het Regionaal Verkeersmodel Overijssel (RVM).
3. Wij dragen bij aan de uitwerking van de bereikbaarheidsopgaven van de verstedelijkingsregio Zwolle en geven samen met de betrokken partners invulling aan een verstedelijkingsstrategie voor Twente en Stedendriehoek. Onze Regionale Mobiliteitsaanpak Overijssel draagt bij aan de bereikbaarheidsopgaven waarbij het Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP) ons beleidsuitgangspunt is.

4. Wij voeren studies en pilots uit ter onderbouwing en uitwerking van mobiliteitsvraagstukken zoals (door)ontwikkeling Publieke Mobiliteit, optimalisatie van onze treinconcessies en/of lobbydossiers voor de versterking van onze infrastructuur zoals het 4e perron in Deventer. Zie ook prestatie 7.3.1 Doelen bereiken met partners.
5. Wij blijven kijken naar verbeteringen van ons spoornet en voeren daarom zelf studies uit en werken mee aan lopende studies op spoorverbeteringen zoals de nut- en noodzaakstudie spoorgoederenvervoer GNOE (Goederenvervoer Noordoost Europa) die door het Rijk wordt uitgevoerd en de MIRT-verkenning Nedersaksenlijn.
6. Wij brengen het belang van Overijssel in bij de planvorming van Nationaal Mobiliteitsbeleid en programma's (zoals de Mobiliteitsvisie 2050 en Toekomstperspectief Hoofdwegennet) en vertalen de concrete betekenis hiervan voor Overijssel. We maken hierover afspraken in het BO MIRT.
7. Wij verbinden onze mobiliteitsopgaven aan bredere maatschappelijke thema's zoals defensie en brede welvaart. Daarbij kijken we wat dit voor Overijssel betekent door het versterken van samenwerkingen en goede afstemming met partners. Dit doen wij bijvoorbeeld rond het thema Munitiedepot Staphorst en de ontwikkeling van de corridor Zwolle - Twente - Münster.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Brief aan PS - [Actuele ontwikkelingen goederenvervoer spoor Oost-Nederland 2023](#)
- Brief aan PS - [Actuele ontwikkelingen goederenvervoer spoor Oost-Nederland 2025](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.1.2 Regionale Mobiliteitsaanpak

Acties 2027

1. Wij actualiseren samen met onze partners ons meerjarig investeringsprogramma Mobiliteit op basis van het Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP) en uitvoeringsprogramma's. Hierbij zetten wij de Regionale Mobiliteitsaanpak Overijssel voort waarin wij samen met onze gemeenten werken aan onze mobiliteitsopgaven. Daarmee verbeteren we de bereikbaarheid op zowel het platteland als in de steden. We benutten de verstedelijking die in de regio's Zwolle, Twente en Stedendriehoek gaan plaatsvinden voor betere bereikbaarheid door nabijheid
2. Wij stellen vanuit onze gebiedsgerichte aanpak samen met onze partners de bestedingsplannen Mobiliteit 2028 voor Twente en West-Overijssel op en verwerken dit in onze begroting.
3. Wij stellen samen met de gemeenten het uitvoeringsprogramma Mobiliteit (UVP) voor 2028 op van waaruit gemeentelijke en provinciale projecten en/of maatregelen worden gesubsidieerd/gefinancierd. Hierbij stimuleren wij ook projecten die bijdragen aan de ambitie rondom de verstedelijkingsopgaven. Het RMP is hierbij ons beleidsuitgangspunt.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Brief aan PS - [Verdelingsvoorstel UVP Mobiliteit 2026](#)
- Statenvoorstel - [Integrale Netwerkvisie Overijssel](#)
- Statenvoorstel - [Koersdocument Fiets](#)
- Statenvoorstel - [Uitwerking Koersdocument Fiets Overijssel](#)
- Statenvoorstel - [Koersdocument Openbaar Vervoer](#)
- Brief aan PS - [Rapport Referentiekader bereikbaarheid Kernnet auto Overijssel en rapport](#)
- Brief aan PS - [Aanpak knelpunten economische bereikbaarheid Kernnet auto Overijssel](#)
- Statenvoorstel - [Koersdocument Goederenvervoer en Logistiek](#)
- [Werken aan logistiek Overijssel 2024-2027](#)
- Statenvoorstel - [Beleidsimpuls Verkeersveiligheid](#)
- Brief aan PS - [Uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid Overijssel 2021-2024](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.1.3 Slim inzetten van duurzame systemen en netwerken

Acties 2027

1. Wij zetten onze provinciale gedragsaanpak voort. Zo dragen we bij aan goede bereikbaarheid en nabijheid door gericht te werken aan spitsspreiden- en mijden, onder meer bij wegwerkzaamheden, in het openbaar vervoer, via nieuwe hubs en samen met werkgevers, onderwijsinstellingen en bewoners bij verhuizingen en nieuwbouw, met aandacht voor werknemers, studenten en recreatieve verplaatsingen.
2. We stimuleren de aanleg van openbare laadinfrastructuur (zowel laadinfra voor personenvervoer als logistiek). In 2027 plaatsen we naar verwachting 1000 nieuwe laadpalen in Overijssel en maken we slim laden op alle laadpalen mogelijk. Dit doen we vanuit de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) Oost, samen met provincie Gelderland.
3. We zetten in op innovatieve slimme mobiliteitsprojecten zoals slimme verkeerslichten (i-VRI's), innovaties rond het thema fiets zoals de fietsstimuleringsapp (zie ook prestatie 4.3.1) en mobiliteitsdiensten. We ondersteunen de gemeenten met de digitaliseringsopgave mobiliteit zoals vastgelegd in de nieuwe Europese richtlijnen en verbinden thema's via een datagedreven aanpak.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.1.5 Mobiliteitshubs

Acties 2027

1. Wij stellen een Hubvisie op en leggen deze ter vaststelling aan uw Staten voor.
2. Wij werken samen in een gebiedsgerichte aanpak en inventariseren alle belangen en opgaven waarmee we de ruimtelijke- en verkeerskundige situatie bij de A28 Lichtmis optimaliseren.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Brief aan PS - [Voortgang hubprogramma](#) (incl. bijlage [Eerste tranche hubaanpak in Overijssel smaakt naar meer](#))
- Statenvoorstel - [Investeringsvoorstel aanpak van hubs in Overijssel](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

Dit is wat wij doen

4.2 Toekomstbestendig en duurzaam openbaar vervoer

Als opdrachtgever voor het regionale openbaar vervoer (OV) verlenen wij concessies voor bus en trein. Wij zetten in op kwaliteitsverbetering en stemmen het vervoersaanbod af op de vraag. We versterken het kernnet en vinden oplossingen voor de kleinere vervoersstromen.

Met een omvorming van openbaar vervoer naar publieke mobiliteit krijgt de vraag naar mobiliteit een passender en meer toekomstbestendig aanbod.

We zetten ons in om de treintrajecten Zutphen – Hengelo – Oldenzaal, Almelo – Hardenberg en Enschede – Gronau (Münster) te elektrificeren om robuuste en duurzame treindiensten te realiseren. We werken door aan zero emissie busvervoer.

Openbaar vervoer moet veilig en toegankelijk zijn. De provincies Flevoland, Gelderland en Overijssel hebben samen met de vervoerders en politie een convenant om sociale veiligheid zo goed mogelijk te garanderen binnen de kaders van budget, wet en beleid. Uitvoering gebeurt volgens gezamenlijke jaarplannen. Ons openbaar vervoer moet toegankelijk en

vanzelfsprekend zijn, zodat iedereen er goed gebruik van kan maken (4.2.3 t/m 4.2.7). We werken mee aan het Rijksprogramma 'Toekomstbeeld OV 2040' en behartigen daarin de belangen van Overijssel. We werken aan gezamenlijke kennisontwikkeling (4.2.1).

Prestaties

4.2.1 Transitie Openbaar Vervoer

Acties 2027

Wij voeren de volgende projecten van het vastgestelde Ontwikkelplan Openbaar Vervoer uit:

1. Wij ondersteunen gemeenten met de analyse van hun doelgroepenvervoer en het in kaart brengen van de behoefte aan vervoer vanuit hun doelgroepen om de integratie met openbaar vervoer te verbeteren. Op deze wijze kunnen onze inwoners meer gebruik maken van meerdere vervoersvormen en zo dragen wij bij aan het verbeteren van de bereikbaarheid.
2. Wij stimuleren het medegebruik van openbaar vervoer voor mensen in het Wmo-vervoer en leerlingenvervoer om zelfstandig reizen te bevorderen (Publieke Mobiliteit). Met Zwolle en Hardenberg zetten we de eerste stappen.
3. Wij introduceren een abonnementsvorm waarmee gemeenten volgens gemeentelijk beleid, aan hun doelgroepen (waaronder minima) kosteloos en eenvoudig het openbaar vervoer kunnen aanbieden.
4. Via de werkgeversaanpak Overijssel stimuleren wij het gebruik van een mobiliteitskaart voor werknemers bij bedrijven.
5. Wij breiden het aanbod van deelfietsen bij regionale stations uit, als voor- en natransport bij het openbaar vervoer, in samenwerking met NS.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Spelregels Reserve Publieke Mobiliteit inclusief Ontwikkelplan Openbaar Vervoer](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.2.3 Concessie- en contractmanagement van bus en trein

Acties 2027

1. Wij beheren de concessiecontracten voor de uitvoering van onze openbaar vervoer concessies binnen de gestelde kaders van kwaliteit en geld. We bespreken met onze vervoerders hun prestaties en de mogelijkheden voor verdere verbeteringen.
2. Wij besteden de nieuwe busconcessie Twente 2029-2038 aan met hierin de mogelijkheden van Publieke Mobiliteit (= het slim combineren van bus, trein, buurtbus, deeltaxi en andere vervoersvormen).
3. Wij besteden de treindienst Zutphen-Hengelo-Oldenzaal aan voor de periode dat op dit traject met elektrische treinen wordt gereden (2032-2047).
4. Wij rollen [FlexRRReis](#) in meerdere gebieden uit waaronder Hardenberg en Haaksbergen. Wij dragen hiermee bij aan de bereikbaarheid van het landelijk gebied.
5. Wij rollen de implementatie van de nieuwe haltesystemen op busstations en reguliere bushaltes verder uit (DRIS). De nieuwe leverancier neemt ook al het beheer en onderhoud over van de door de vorige leverancier geplaatste haltesystemen.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Brief aan PS - [Rapportage voortgang OV-concessies Q1 2026](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.2.4 Verbeteren infrastructuur openbaar vervoer

Acties 2027

De uitvoering van onderstaande acties is afhankelijk van de uitkomsten van de prioritering door het Rijk in het Mobiliteitsfonds eind 2026. Wij gaan uit van een positieve uitkomst.

1. Wij zetten de elektrificatie van de spoorlijnen Almelo-Mariënborg (zie ook 4.2.7) en Zutphen-Hengelo-Oldenzaal voort. Wij zien toe op de tijdige realisatie van elektrificatie op de lijn Almelo-Mariënborg, uiterlijk vóór ingang van de nieuwe concessie per december 2028. Voor de financiering van de elektrificatie van de lijn Zutphen-Hengelo-Oldenzaal maken we in 2027 met het Rijk en de provincie Gelderland de benodigde vervolgafspraken. De elektrificatie van de spoorlijn Almelo-Mariënborg is onderdeel van de Overijsselse bijdrage aan de Nedersaksenlijn (zie ook 4.2.7).
2. Wij zetten de voorbereidingen voor de elektrificatie van het spoor Enschede-grens (Gronau) voort. We onderzoeken na oplevering van de daartoe uitgevoerde studies in 2027 de mogelijkheden om de treinverbinding Gronau-Enschede door te trekken richting Hengelo. Samen met onze Duitse projectpartners kijken we naar de mogelijkheden om het spoor te verbeteren en de treindiensten verder te ontwikkelen. In dit proces werken we samen met de betrokken regio's en buurprovincies in Nederland en Duitsland, ProRail en het Rijk.
3. Wij lobbyen samen met projectpartners voor de verbetering van spoortrajecten zoals Zwolle-Meppel.
4. Wij blijven betrokken bij de ontwikkelingen rondom de Nedersaksenlijn. De MIRT-verkenning wordt naar verwachting in 2028 opgeleverd.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Extra treinmaterieel Zwolle-Enschede](#)
- Brief aan PS - [Afdoening motie 'Verbetering bereikbaarheid regio Twente'](#)
- Motie - [\(Intercity\) Verbetering bereikbaarheid Regio Twente](#) (BBB e.a.)
- Statenvoorstel - [Investeringsbesluit elektrificatie Almelo-Mariënborg](#)
- Statenvoorstel - [Planuitwerking elektrificatie Almelo-Hardenberg](#)
- Statenvoorstel - [Verkenning elektrificatie en doorkoppeling Enschede-Gronau](#)
- Brief aan PS - [Voortgang elektrificatie spoorlijnen](#)
- Brief aan PS - [inzake Schiphol - Twente](#)
- Statenvoorstel - [Verkenningfase elektrificatie spoorlijnen](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.2.6 Spoor Zwolle - Enschede

Acties 2027

1. Wij ronden de infrastructurele verbetermaatregelen op het spoortraject tussen Zwolle en Wierden af, die voor de treinreizigers een snellere verbinding en meer comfort bieden.
2. Wij zetten de benodigde vervolgstappen voor de aanschaf van twee extra treinstellen voor de lijn Zwolle-Enschede, conform het Statenbesluit van 28 januari 2026. De extra treinen worden naar verwachting in 2029 ingezet.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Extra treinmaterieel Zwolle-Enschede](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.2.7 Elektrificatie Almelo - Mariënborg

Acties 2027

1. Wij starten met de realisatie van de elektrificatie van de lijn Almelo-Mariënborg.
2. Wij zien toe op de inzet van Treinvervangend Vervoer gedurende de werkzaamheden.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Investeringsbesluit elektrificatie Almelo-Marienberg](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

Dit is wat wij doen

4.3 Vaker op de fiets

We zetten, vanuit het STOMP-principe (Stappen, Trappen, OV, Mobiliteitsdiensten en Privéauto), sterk in op actieve mobiliteit: lopen en fietsen. Wij stimuleren het gebruik van de (elektrische) fiets op afstanden tot ongeveer vijftien kilometer. De fiets is belangrijk als vervoermiddel van en naar stations, mobiliteitshubs, bushaltes en carpoolplaatsen. Het belang van actieve mobiliteit is de bijdrage aan onze maatschappelijke opgaven zoals leefbare steden en dorpen, de bereikbaarheid van voorzieningen en economische kernen, minder CO2 uitstoot, gezonde en vitale bewoners. Een kwalitatief goed en veilig fietsnetwerk is een randvoorwaarde voor het stimuleren van fietsen. We blijven daarom gezamenlijk investeren in ons Kernnet fiets.

Daarnaast zetten we samen met onze partners in op gedragsinterventies, via o.a. de landelijke campagnes, werkgeversaanpak en verkeersveiligheidsacties (4.3.1).

Prestaties

4.3.1 Stimuleren fietsgebruik

Acties 2027

1. Wij stimuleren samen met onze partners het fietsgebruik door infrastructurele projecten te ontwikkelen en uit te voeren in samenhang met gedragsbeïnvloeding en techniek.
2. Wij voeren samen met gemeenten gedragsinterventies uit om onze inwoners te stimuleren vaker de fiets te pakken. Wij zijn initiator en voeren de regie over de (landelijke) fietsstimulering App 'Da's zo gefietst'. Wij ontwikkelen stimuleringsacties zoals de 'Fietsbus', de 'Sportbus' voor schoolgaande kinderen en kinderen die naar de sportvereniging fietsen.
3. Wij actualiseren het handboek 'Ontwerpprincipes Fiets' op basis van het geactualiseerde Kernnet Fiets.
4. Samen met gemeenten voeren we een aantal belangrijke schakels in het fietsnetwerk uit waarvoor u in de Perspectiefnota 2027 extra middelen heeft toegezegd, zoals de doorfietsroutes F340 Hardenberg-De witte Paal, F342 Oldenzaal-Hengelo- F337 Zwolle-Deventer deeltraject Zwolseweg en de F759 Genemuiden-Hasselt. Daarnaast wordt er gewerkt aan de vervolmaking van de F35 waarbij het deeltraject Almelo de Riet-Steffensweg gerealiseerd gaat worden.
5. Wij stimuleren goede fietsvoorzieningen bij regionale hubs en goede fietsroutes van/naar regionale hubs. Hiermee versterken we de bereikbaarheid van het landelijk gebied.
6. Wij (mede)financieren gemeentelijke en provinciale fietsinfrastructuur voor een goed en veilig fietsnetwerk. Wij informeren provinciale staten per brief over de voortgang van het uitvoeringsprogramma Mobiliteit (UVP) 2027.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Investeringsvoorstel Fiets 2024](#)
- [Atlas van Overijssel \(Kernnet Fiets Overijssel\)](#)
- Website - [Da's zo gefietst](#)
- Motie - [Een tandje erbij](#) (D66 e.a.)
- Brief aan PS - [Verdelingsvoorstel UVP Mobiliteit 2026](#)
- Statenvoorstel - [Perspectiefnota 2027](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

Dit is wat wij doen

4.4 Robuuste, slimme en duurzame logistiek

Onder de vlag van Logistics Overijssel werken we aan een toekomstbestendige logistieke sector (4.4.1). We hebben goed bereikbare werklocaties op strategische knooppunten aan (inter)nationale routes. Deze sterke logistieke positie willen we nog beter benutten. Samen werken we aan een efficiënt en duurzame transitie van het goederenvervoer (4.4.2). Dat vergroot de bereikbaarheid, de werkgelegenheid en de toegevoegde waarde van de logistieke sector.

Prestaties

4.4.1 Logistics Overijssel

Acties 2027

1. Wij werken samen met onze partners, onder de vlag van Logistics Overijssel, aan een toekomstbestendige, duurzame en innovatieve logistieke sector. Wij voeren de opgaven, ambities en projecten uit zoals vastgelegd in het door uw Staten vastgestelde werkplan 'Werken aan Logistics Overijssel 2024-2027'.
2. Wij stellen, samen met onze partners, een nieuw werkplan voor de periode 2028-2031 op.
3. Wij ondersteunen Logistics Overijssel door het verzorgen van het secretariaat, het faciliteren van de stuurgroep, het kernteam en de werkgroepen. Daarnaast ondersteunen wij netwerkpartners bij het realiseren van gezamenlijke ambities en projecten.
4. Wij versterken de samenwerking tussen overheid, onderwijs en ondernemers en stimuleren kennisdeling, innovatie en talentontwikkeling binnen de logistieke sector.
5. Wij werken integraal samen met andere programma's binnen de provincie Overijssel, waaronder economie, mobiliteit, energie, circulaire economie, ruimtelijke ontwikkeling en nationale veiligheid en defensie.
6. Wij versterken de positie van Overijssel binnen nationale en Europese logistieke netwerken en corridors, zodat kansen voor economische ontwikkeling, bereikbaarheid, verduurzaming en weerbaarheid optimaal kunnen worden benut.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Werken aan Logistics Overijssel 2024-2027](#) (incl. [besluit](#))

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland

4.4.2 Slimme, vitale en innovatieve logistiek en goederenvervoer

Acties 2027

1. Wij voeren samen met onze partners projecten uit die bijdragen aan een efficiënt ruimtegebruik, waaronder de Kornwerderzandsluis, en een goede bereikbaarheid van Overijssel en die bijdragen aan zowel economische ontwikkeling als maatschappelijke en strategische weerbaarheid, waaronder militaire mobiliteit.
2. Wij volgen en evalueren de effecten van de vrachtwagenheffing nauwgezet samen met gemeenten en Rijkswaterstaat.
3. Wij vergroten de zichtbaarheid van Logistics Overijssel in nationale en internationale netwerken en versterken de samenwerking binnen de North Sea-Baltic Corridor. Dit doen wij door een actieve lobby en deelname aan relevante nationale en internationale congressen en beurzen zoals TL München.

4. Wij monitoren en analyseren de gevolgen van nationale en Europese ontwikkelingen voor goederenvervoer en logistiek, zodat Overijssel tijdig kan inspelen op nieuwe kansen, risico's en investeringsvraagstukken. Deze data komt onder andere uit ons Regionaal Verkeersmodel Overijssel.
5. Samen met onze partners werken wij aan duurzame en toekomstbestendige logistieke ketens. Wij ondersteunen gemeenten en ondernemers bij de energietransitie in transport en logistiek, onder meer door de ontwikkeling van passende laadinfrastructuur, de verduurzaming van stedelijke logistiek en het stimuleren van emissiearm wegtransport en duurzame binnenvaart.
6. Samen met mbo-, hbo- en universitaire kennisinstellingen stimuleren wij innovatie in goederenvervoer en logistiek. Hierbij staat de praktische toepassing van kennis en innovaties binnen bedrijven centraal. Wij stimuleren de toepassing van digitalisering, data-uitwisseling en nieuwe technologieën om logistieke processen slimmer, efficiënter en duurzamer te organiseren.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Investerings Goederenvervoer en Logistiek](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland

Dit is wat wij doen

4.5 Iedereen elke dag veilig thuis

Verkeersveiligheid is fundamenteel voor de leefbaarheid in Overijssel. De ongevallencijfers en de maatschappelijke kosten onderstrepen de noodzaak dat we ons blijven inzetten op het veiliger maken van het verkeer. Op basis van het landelijke Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) 2030 werken we aan onze uitvoeringsprogramma's en dragen wij bij aan de ambities om het aantal verkeersslachtoffers te verlagen. Dat doen we door het veiliger maken van het wegennetwerk in onze provincie (4.5.1.) en door gedragsbeïnvloeding (4.5.2.).

Prestaties

4.5.1 Infrastructurele maatregelen verkeersveiligheid

Acties 2027

1. Wij co-financieren gemeentelijke en provinciale infrastructurele projecten om de verkeersveiligheid te verbeteren volgens de afspraken uit het gezamenlijk opgestelde uitvoeringsprogramma. We dragen op deze wijze bij aan de uitvoering van het landelijk Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030.
2. Wij werken samen met de gemeenten en verkeersveiligheidspartners aan Uitvoeringsprogramma's Verkeersveiligheid gebaseerd op de risico gestuurde aanpak.
3. Wij zetten in op het verkeersveilig maken van risicovolle provinciale N-wegen. In een actieplan verkeersveiligheid werken we op basis van locatie- en haalbaarheidsonderzoeken maatregelen uit voor kruispunten en wegvakken. In 2027 worden verkeersveiligheidsmaatregelen uitgevoerd op de eerste 6 onderzochte risicovolle wegen waaronder de N731, Losser - Glanerbrug - Overdinkel en N739 Haaksbergen - Beckum. In 2027 voeren we nieuwe haalbaarheidsonderzoeken uit naar 21 kruispunten en wegvakken in Overijssel.
4. Wij verwerken de resultaten van het onderzoek 'De Overijsselse staat van verkeersveiligheid', uitgevoerd door het Instituut voor Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid (SWOV), in onze data-analyses verkeersveiligheid. Dit als uitwerking van de motie Toename verkeersslachtoffers grondig in beeld (SGP e.a.) zoals ook toegezegd in de [brief](#).

5. Wij voeren lobby richting Rijk voor realisatie van alle maatregelen die nodig zijn om de hele N36 verkeersveilig te maken en bewaken de voortgang hiervan. De uitvoering van deze actie is afhankelijk van de uitkomsten van de prioritering door het Rijk in het Mobiliteitsfonds eind 2026.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Verkeersveiligheid \(besluit\)](#)
- Brief aan PS - [Motie toename verkeersslachtoffers grondig in beeld](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.5.2 Educatie en voorlichting verkeersveiligheid

Acties 2027

1. Wij werken samen met onze partners aan het ontwikkelen en uitvoeren van de gedragbeïnvloedende aanpak op basis van het Uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid Overijssel voor de regionale samenwerking en provinciale wegen. We werken daarbij aan de belangrijkste risicothema's en geven daarmee uitvoering aan het landelijk Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) 2030.
2. Wij voeren jaarlijks het Werkplan Verkeersveiligheid en Gedragsbeïnvloeding voor Overijssel uit. Onze prioriteit ligt bij het verbeteren van de fietsveiligheid van met name de leerlingen in het voortgezet onderwijs en de doelgroep ouderen.
3. Wij verlenen subsidie aan gemeentelijke verkeersveiligheidsprojecten en -programma's op het gebied van gedragsbeïnvloeding. Uw Staten worden hier jaarlijks over geïnformeerd via een informatiebrief over het vastgestelde Uitvoeringsprogramma (UVP) Mobiliteit.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Brief aan PS - [Uitvoeringsprogramma UVP 2024](#)
- Brief aan PS - [Uitvoeringsprogramma UVP 2025](#)
- Brief aan PS - [Verdelingsvoorstel UVP Mobiliteit 2026](#)
- Statenvoorstel - [Investeringsvoorstel Verkeersveiligheid \(besluit\)](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

Dit is wat wij doen

4.6 Goede bereikbaarheid voor wegverkeer

Een goed en veilig wegennet in de provincie is en blijft noodzakelijk voor de bereikbaarheid van woningen, werklocaties en voorzieningen in Overijssel. Hierbij hechten we veel waarde aan goede (inter)nationale verbindingen. Samen met onze regiopartners maken wij er ons hard voor dat het Rijk blijft investeren in de verbetering van Rijkswegen in Overijssel.

De opgaven voor woningbouw, duurzame mobiliteit met het STOMP principe (Stappen, Trappen, OV, Mobiliteitsdiensten, Prive-auto), en ruimtelijke keuzes vragen om een integrale afweging voor nieuwe investeringen in het wegennet. Vanuit de Wegenvisie in de Integrale Netwerkvisie Overijssel (INO) werken wij dit uit in een Meerjarenprogramma Wegen (4.6.2 t/m 4.6.13).

Prestaties

4.6.2 A28

Acties 2027

1. Wij monitoren de voortgang van de Regionale Mobiliteitsstrategie om de bereikbaarheid van de regio Zwolle op peil te houden. Zo houden we de veiligheid en doorstroming op de A28 in stand om de regionale woningbouwopgave te faciliteren. Wij werken met de Regio Zwolle als penvoerder en de betrokken gemeenten aan deze bereikbaarheidsaanpak (o.a. STOMP) en bewaken de voortgang van de gemaakte afspraken met het Rijk (BO MIRT).
2. Wij stemmen onze inzet op de A28 af met Drenthe en Gelderland vanuit een gezamenlijke werkgeversaanpak uit de NOVEX afspraken.
3. Wij monitoren de uitvoering van verkeersveiligheids-inframaatregelen op de A28 Amersfoort-Hoogeveen (met in Overijssel o.a knooppunt Lankhorst). De uitvoering van deze actie is afhankelijk van de uitkomsten van de prioritering door het Rijk in het Mobiliteitsfonds eind 2026.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Brief aan PS - [Verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle /MIRT Onderzoek Bereikbaarheid Zwolle e.o.](#)
- Brief aan PS - [Vervolg Ruimtelijk voorstel Overijssel voor het Rijksprogramma NOVEX](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.6.3 N35 lobby, onderzoek en realisatie

Acties 2027

1. Rijksproject opwaardering Nijverdal-Wierden autoweg 2x2 100 km per uur
Wij bewaken het proces richting een onherroepelijk projectbesluit door de Minister IenW en de voorbereiding van de realisatie van een autoweg met gescheiden rijbanen; 2x2 rijstroken met een maximum snelheid van 100 km/uur met ongelijkvloerse kruisingen.
2. Rijksproject Meer Veilig 3 Wijthmen-Nijverdal
Wij bewaken en stimuleren de realisatie van de verkeersveiligheidsmaatregelen waaronder een circulair viaduct bij Haarle, een pakket aan maatregelen bij Mariënheem en twee bajonetaansluitingen bij Heino.
3. MIRT Verkenning N35 Wijthmen-Nijverdal
Wij participeren in de MIRT-verkenning N35 Wijthmen - Nijverdal naar een autoweg 2x1 100 km per uur. De rondweg Mariënheem maakt hier onderdeel van uit. Ondertussen blijven wij samen met onze regionale partners lobbyen voor een volwaardige en toekomstbestendige Marsroute N35.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Provinciale bijdrage aan de opwaardering van de N35 Zwolle-Twente \[PS/2013/793\]](#)
- Statenvoorstel - [Investeringsvoorstel N35 Nijverdal - Wierden](#)
- Statenvoorstel - [Investeringsvoorstel Knooppunt Raalte](#)
- Brief aan PS - [Principebesluit Gedeputeerde Staten stikstof ruimte N35 Nijverdal - Wierden](#)
- Statenvoorstel - [Cofinanciering N35 MIRT afspraak Wijthmen – Raalte, Mariënheem en kruispunten](#)
- Brief aan PS - [Toezegging Statenvoorstel cofinanciering N35 MIRT afspraak Wijthmen - Raalte, Mariënheem](#)
- Brief aan PS - [Verdiepend onderzoek N35 - informatiebrief](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.6.5 N50

Acties 2027

De uitvoering van onderstaande acties is afhankelijk van de uitkomsten van de prioritering door het Rijk in het Mobiliteitsfonds eind 2026. Wij gaan uit van een positieve uitkomst.

1. Wegvak Ramspol - Kampen
Wij bewaken de voortgang van de planvorming door Rijkswaterstaat voor de aanleg van een fysieke rijbaanscheiding en voeren samen met de regio gesprekken met het Rijk. Hiernaast voeren wij, samen met onze regionale partners een actieve lobby voor financiering, voortgang en uitvoering van de maatregel.
2. Wegvak Kampen - Kampen-Zuid
Wij stimuleren het Rijk om de uitvoering van de permanente uitbreiding naar 2x2 rijstroken voortvarend op te pakken. In het BO-MIRT januari 2026 hebben we met het Rijk afgesproken samen te kijken naar de mogelijkheden voor de herstart van dit project. Bij positief besluit in de BO-MIRT afspraken 2026 voor een herstart bewaken wij de voortgang.
3. Wegvak Kampen-Zuid - Hattemerbroek
Wij bepalen samen met onze regionale partners de meest passende lobbystrategie voor de opwaardering van dit wegvak. Door de grote financiële tekorten bij het Rijk kiezen we dit jaar voor een behoudende strategie.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Brief aan PS - [Verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle /MIRT Onderzoek Bereikbaarheid Zwolle e.o.](#)
- Brief aan PS - [Vervolg Ruimtelijk voorstel Overijssel voor het Rijksprogramma NOVEX](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.6.9 Verkenning, planstudies en realisatie overige projecten

Acties 2027

1. Wij bereiden de werkzaamheden aan de rotonde De Meente Olst (N337) voor.
2. Wij ronden de voorbereiding van de herinrichting van de kom van Weerselo (N343) af.
3. Wij starten met de aanleg van de bediencentrale voor vijf bruggen in Noordwest Overijssel.
4. Wij bereiden de maatregelen voor bij de N377 – aansluiting A28 (bij De Lichtmis bypass rechtsaf naar Nieuwleusen).
5. Wij bereiden de aanleg van de faunapassage N737 voor.
6. Wij bereiden de werkzaamheden aan de N766 bij Deventer voor.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.6.10 Infrastructurele maatregelen bereikbaarheid

Acties 2027

1. Wij stellen samen met gemeenten het uitvoeringsprogramma Mobiliteit 2027 op om de bereikbaarheid van Overijssel via onze wegennetwerken te verbeteren en medefinancieren de uitvoeringsprojecten.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Brief aan PS - [Verdelingsvoorstel UVP Mobiliteit 2026](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.6.12 Vloedbeltverbinding

Acties 2027

1. Wij verwerken de uitkomsten van de toekomstige uitspraak van de Raad van State over de ingediende beroepen op het Provinciaal Inpassingsplan.
2. Wij zetten de minnelijke verwerving van gronden en voorbereiding van de realisatie verder voort.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Investeringsvoorstel Vloedbeltverbinding](#)
- Statenvoorstel - [Vaststellen PIP Vloedbeltverbinding en investeringsvoorstel](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.6.13 N35 Knooppunt Raalte

Acties 2027

1. Wij voeren het participatieproces conform het participatieplan uit.
2. Wij ontwerpen verschillende alternatieven die vallen binnen de bandbreedte van het bestuurlijk voorkeursalternatief.
3. Wij stellen de herziene bestuursovereenkomst op en laten deze door de deelnemende partijen vaststellen.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Bezuinigingsmaatregelen voor N35 Knooppunt Raalte](#)
- Statenvoorstel - [Investeringsvoorstel Knooppunt Raalte](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

Dit is wat wij doen

4.7 Goed functionerende provinciale infrastructuur

Wij werken aan de instandhouding van onze provinciale infrastructuur. Wij houden daarbij rekening met verkeersveiligheid, doorstroming, leefbaarheid en het milieu.

Daarnaast voeren wij de Schaderegeling Kanaal Almelo de Haandrik uit.

Prestaties

4.7.1 Beheer provinciale infrastructuur

Acties 2027

1. Wij voeren metingen, inspecties en onderzoeken uit om de kwaliteit van de infrastructuur vast te stellen.
2. Wij bevorderen een verkeersveilige doorstroming door het zo goed mogelijk benutten van de bestaande infrastructuur. Dit doen wij door samen met de andere wegbeheerders in Overijssel verkeersmanagement uit te voeren. Daarnaast handelen wij incidenten op onze infrastructuur af.
3. Wij zien er op toe dat (vaar)wegen niet anders gebruikt worden dan vanuit wet- en regelgeving c.q. vergunning bepaald is. Wij verlenen vergunningen en ontheffingen en handelen meldingen af binnen de wettelijke termijn. Waar nodig wordt handhavend opgetreden.
4. Wij bedienen bruggen en sluizen om doorgang te verlenen aan beroeps- en pleziervaart.
5. Wij voeren gladheidsbestrijding uit om ook in winterse omstandigheden de provinciale wegen begaanbaar te houden.
6. Wij voeren dagelijks onderhoud uit op de provinciale infrastructuur conform het Beheerplan Infrastructurele Kapitaalgoederen en de opgaven zoals verwoord in de Perspectiefnota 2027.
7. Wij voeren het dagelijks onderhoud aan bermen uit en nemen hierbij de actie 'Meer bloemrijke bermen binnen twee kilometer van de bebouwde kom' uit het investeringsvoorstel NVK - stikstof, circulariteit en klimaatadaptief mee. PS 25-000304.
8. Wij leggen het BIK 2028-2031 aan uw Staten voor.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Perspectiefnota 2027](#)
- Statenvoorstel - [Beheerplan Infrastructurele kapitaalgoederen 2024-2027](#)
- Statenvoorstel - [Investeringsimpuls afwegingskader NCK](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.7.2 Groot onderhoud provinciale infrastructuur

Acties 2027

1. Wij voeren het geprogrammeerde onderhoud aan de provinciale infrastructuur uit op basis van het Beheerplan Infrastructurele Kapitaalgoederen, conform de tabel welke is opgenomen in de paragraaf Kapitaalgoederen en de opgaven zoals verwoord in de Perspectiefnota 2027.
2. Wij beperken geluidbelasting van onze wegen op locaties waar al werkzaamheden zullen plaatsvinden in de jaren 2024-2029. Dit op basis van het actieplan geluid 2024-2029.
3. Wij bereiden de aanbestedingen en gunningen voor het groot onderhoud en de acties 'N731 fietsoversteek Losser' en 'N337 Windesheim' voor uit de versnelde inzet op het Actieplan Verkeersveiligheid.
4. Wij bereiden de aanbestedingen voor het groot onderhoud van de N341 en N751 voor en besteden de werkzaamheden aan de N332, N347 en N350 aan.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Perspectiefnota 2027](#)
- Statenvoorstel - [Beheerplan Infrastructurele kapitaalgoederen 2024-2027](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.7.3 Vervangen provinciale infrastructuur

Acties 2027

1. Wij vervangen provinciale infrastructuur conform het Beheerplan Infrastructurele Kapitaalgoederen (zoals vastgesteld door PS) en de opgaven zoals verwoord in de Perspectiefnota 2027. Voor een overzicht wordt verwezen naar de paragraaf Investeringsimpuls.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Perspectiefnota 2027](#)
- Statenvoorstel - [Beheerplan Infrastructurele Kapitaalgoederen 2024 - 2027](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.7.4 Aanpak schades langs Kanaal Almelo de Haandrik

Acties 2027

1. Wij werken toe naar een afronding van de schaderegeling, zoals die door Provinciale Staten is vastgesteld op 13 december 2023.
2. Wij maken hierbij gebruik van adviezen van het onafhankelijk bestuurlijk kopstuk.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Aanpak schades langs Kanaal Almelo de Haandrik \(besluit\)](#)
- Brief aan PS - [Vaststelling regeling aanpak schades langs kanaal Almelo-De Haandrik](#)
- Brief aan PS - [Aangepaste regeling vergoeden schade Kanaal Almelo - De Haandrik](#)
- Statenvoorstel - [Regeling aanpak schades kanaal Almelo-De Haandrik](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.7.5 Vervangen Zwartewaterbrug Hasselt

Acties 2027

1. Wij stellen de voorkeursvariant voor de vervanging van de Zwartewaterbrug in Hasselt vast.
2. Wij leggen een investeringsvoorstel aan u voor waarin ook de afschrijvingslasten zoals aangegeven in de Perspectiefnota 2027 worden aangegeven.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Brief aan PS - [Uitkomsten verkenning vervanging N331 Zwartewaterbrug Hasselt](#)
- Statenvoorstel - [Perspectiefnota 2027](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

4.7.6 Aanpak vervangen Oeverconstructies Kanaal Almelo de Haandrik

Acties 2027

1. Wij voeren de voorbereiding uit voor deel project 1. Tevens is er gestart met projectbesluit en deze wordt voorzien ter afronding in Q2/ Q3 2028.
2. Wij voeren onderzoeken uit voor de deelprojecten 2 en 3 (benodigde aanpak binnen en buiten het schadegebied).
3. Wij voeren een pilot uit om de voorgestelde aanpak voor de vervanging oeverconstructies te onderzoeken in het gebied.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Toekomstfunctie Kanaal Almelo De Haandrik](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Martijn Dadema

Risico's

Afname van investeringsbudget door oplopende kosten onderhoud en personeel

Investerings door het Rijk voor mobiliteitsopgave staan onder druk, blijven uit of worden gepauzeerd. Oorzaken zijn tekort aan investeringsbudget door oplopende kosten voor instandhouding, forse kostenstijgingen en tekort aan personeel. Daarnaast kampen de gemeenten ook met bezuinigingsopgaven. Het risico bestaat dat er daardoor minder wordt geïnvesteerd in de aanpak van verkeersveiligheid, bereikbaarheid en duurzaamheid.

Regelgeving stikstof, langdurige bezwaren en lange doorlooptijden bij nutsbedrijven zorgen voor vertraging in projecten

Vertraging in projecten als gevolg van wet en regelgeving rondom stikstof en langdurige bezwaar en beroep procedures. Dit speelt ook bij aansluitingen op Rijkswegen voor de wegbeheerders van de aansluitende wegen, woningbouw en gebiedsontwikkelingen. De nieuwe uitspraak van Raad van State rondom stikstof die impact gaat hebben op de scope en planning van projecten. Gewijzigde normen in het kader van bodemverontreiniging: secundaire bouwstoffen o.a. hoogovenslakken en zeer zorgwekkende stoffen o.a. PFAS. Daarnaast komen plannings van projecten komen onder druk te staan door de lange doorlooptijd bij nutsbedrijven en kabels en leidingen aannemers voor het verleggen van kabels en leidingen. De lange doorlooptijd is mede ontstaan door de grote vraag richting nutsbedrijven in het kader van o.a. de energietransitie.

Extreme weersomstandigheden

Extreme weersomstandigheden zoals langdurige droogte, hevige neerslag en gladheid kunnen leiden tot schade aan de infrastructuur en verstoringen in de bereikbaarheid en dienstverlening. Dit kan leiden tot aanvullende werkzaamheden en extra kosten voor personeel en inzet van materiaal en materieel.

Risico's rond uitvoering elektrificatie regionale spoorlijnen

De besluitvormingsprocessen voor de elektrificatie van de nog resterende diesel-spoorlijnen Almelo-Mariënberg en Zutphen-Hengelo-Oldenzaal zijn in

gang gezet. Over de verdeling van de kosten en de risico's worden afspraken gemaakt met het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat en, in het geval van Zutphen-Hengelo-Oldenzaal, ook met de provincie Gelderland. Er bestaat het risico dat de door de betrokken partijen hiervoor beschikbaar gestelde middelen niet voldoende zijn.

Financiën

In onderstaande tabel staan de baten en lasten van deze kerntaak voor zover er een bedrag in de begroting is opgenomen. De tabel is uit te klappen voor meer details.

Bedragen x €1.000

Saldo baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten					
4.1.3 Slim inzetten van duurzame systemen en netwerken					
Incidenteel	1.159	1.159	0	0	0
Structureel	981	981	981	981	981
Totaal 4.1.3 Slim inzetten van duurzame systemen en netwerken	2.139	2.139	981	981	981
4.1.5 Mobiliteitshubs					
Incidenteel	1.610	250	0	0	0
Totaal 4.1.5 Mobiliteitshubs	1.610	250	0	0	0
4.2.3 Concessie- en contractmanagement van bus en trein					
Incidenteel	2.811	933	9.416	571	147
Structureel	131.372	133.613	133.965	134.069	134.069
Totaal 4.2.3 Concessie- en contractmanagement van bus en trein	134.183	134.546	143.381	134.640	134.216
4.2.4 Verbeteren infrastructuur openbaar vervoer					
Incidenteel	3.850	3.055	460	0	0
Totaal 4.2.4 Verbeteren infrastructuur openbaar vervoer	3.850	3.055	460	0	0
4.2.6 Spoor Zwolle - Enschede					
Incidenteel	1.400	0	0	0	0
Totaal 4.2.6 Spoor Zwolle - Enschede	1.400	0	0	0	0
4.2.7 Elektrificatie Almelo - Mariëenberg					
Incidenteel	2.400	16.500	18.800	650	0
Totaal 4.2.7 Elektrificatie Almelo - Mariëenberg	2.400	16.500	18.800	650	0
4.3.1 Stimuleren fietsgebruik					

Saldo baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Incidenteel	5.753	7.207	4.200	0	0
Structureel	6.601	8.047	8.047	8.047	8.047
Totaal 4.3.1 Stimuleren fietsgebruik	12.353	15.254	12.247	8.047	8.047
4.4.1 Logistics Overijssel					
Incidenteel	821	400	0	0	0
Totaal 4.4.1 Logistics Overijssel	821	400	0	0	0
4.4.2 Slimme, vitale & innov. log & g.v.					
Structureel	300	300	300	300	300
Totaal 4.4.2 Slimme, vitale & innov. log & g.v.	300	300	300	300	300
4.5.1 Infrastructurele maatregelen verkeersveiligheid					
Incidenteel	3.319	2.464	0	0	0
Structureel	2.796	3.154	3.154	3.154	3.154
Totaal 4.5.1 Infrastructurele maatregelen verkeersveiligheid	6.116	5.618	3.154	3.154	3.154
4.5.2 Educatie en voorlichting verkeersveiligheid					
Incidenteel	164	600	0	0	0
Structureel	5.263	5.263	5.263	5.263	5.263
Totaal 4.5.2 Educatie en voorlichting verkeersveiligheid	5.427	5.863	5.263	5.263	5.263
4.6.9 Verk,planstudies & real ov proj					
Structureel	10.160	10.178	10.068	10.024	9.895
Totaal 4.6.9 Verk,planstudies & real ov proj	10.160	10.178	10.068	10.024	9.895
4.6.10 Infrastructurele maatregelen bereikbaarheid					
Incidenteel	1.152	68	300	0	0
Structureel	3.166	2.094	2.094	2.094	2.094
Totaal 4.6.10 Infrastructurele maatregelen bereikbaarheid	4.318	2.162	2.394	2.094	2.094
4.6.13 N35 Knooppunt Raalte					
Incidenteel	1.518	1.138	3.149	1.794	6.985
Totaal 4.6.13 N35 Knooppunt Raalte	1.518	1.138	3.149	1.794	6.985
4.66.66 Totaal personeelsgebonden					

Saldo baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
kosten					
Structureel	14.781	15.670	15.662	15.662	15.662
Totaal 4.66.66 Totaal personeelsgebonden kosten	14.781	15.670	15.662	15.662	15.662
4.7.1 Beheer provinciale infrastructuur					
Incidenteel	3.930	1.960	550	400	0
Structureel	21.459	21.978	22.047	22.018	22.049
Totaal 4.7.1 Beheer provinciale infrastructuur	25.388	23.938	22.597	22.418	22.049
4.7.2 Groot onderhoud provinciale infrastructuur					
Incidenteel	750	450	0	0	0
Structureel	25.507	26.038	26.038	26.038	26.038
Totaal 4.7.2 Groot onderhoud provinciale infrastructuur	26.257	26.488	26.038	26.038	26.038
4.7.3 Vervangen provinciale infrastructuur					
Structureel	1.437	997	3.463	4.679	4.982
Totaal 4.7.3 Vervangen provinciale infrastructuur	1.437	997	3.463	4.679	4.982
4.7.4 Aanpak schades langs Kanaal Almelo de Haandrik					
Incidenteel	3.043	1.858	0	0	0
Totaal 4.7.4 Aanpak schades langs Kanaal Almelo de Haandrik	3.043	1.858	0	0	0
4.7.6 Aanpak vervangen Oeverconstructies Kanaal Almelo de Haandrik					
Incidenteel	3.400	4.572	-30	0	0
Totaal 4.7.6 Aanpak vervangen Oeverconstructies Kanaal Almelo de Haandrik	3.400	4.572	-30	0	0
Totaal Lasten	260.902	270.927	267.926	235.744	239.666
Baten					
4.1.3 Slim inzetten van duurzame systemen en netwerken					
Incidenteel	1.009	1.009	0	0	0
Totaal 4.1.3 Slim	1.009	1.009	0	0	0

Saldo baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
inzetten van duurzame systemen en netwerken					
4.2.3 Concessie- en contractmanagement van bus en trein					
Incidenteel	2.673	736	0	0	0
Structureel	39.851	39.132	38.924	38.924	38.924
Totaal 4.2.3 Concessie- en contractmanagement van bus en trein	42.524	39.868	38.924	38.924	38.924
4.2.4 Verbeteren infrastructuur openbaar vervoer					
Incidenteel	1.247	1.246	207	0	0
Totaal 4.2.4 Verbeteren infrastructuur openbaar vervoer	1.247	1.246	207	0	0
4.7.1 Beheer provinciale infrastructuur					
Structureel	291	291	291	291	291
Totaal 4.7.1 Beheer provinciale infrastructuur	291	291	291	291	291
Totaal Baten	45.071	42.415	39.423	39.216	39.216
Saldo baten en lasten	-215.830	-228.513	-228.503	-196.528	-200.450

Toelichting meerjarenbegroting

4.1.3 Slim inzetten van duurzame systemen en netwerken

Voor de ontwikkeling van laadinfrastructuur zijn middelen door het Rijk beschikbaar gesteld. Deze lopen af na 2027. Het programma loopt door t/m 2030, dus er zullen aanvullende middelen binnenkomen, maar daar is nog geen toekenningsbeschikking van ontvangen.

4.1.5 Mobiliteitshubs

Voor de ontwikkeling van mobiliteitshubs zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld vanuit het coalitieakkoord voor de periode t/m 2027. De eerste fase van pilothubs is daarmee afgerond en de middelen uitgeput. Voor aanvullende ontwikkelingen omtrent hubs zijn nog geen middelen beschikbaar.

4.2.3 Concessie- en contractmanagement van bus en trein

Binnen deze prestatie zijn ook middelen opgenomen voor de uitvoering van het Ontwikkelplan Openbaar Vervoer, waaronder de inzet van extra treinmaterieel op de verbinding Zwolle-Enschede. De meerjarige raming volgt de opgegeven kasstroom door de vervoerder.

4.3.1 Fiets

Voor de verdere ontwikkeling van het stimuleren van de fiets in Overijssel zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld vanuit het coalitieakkoord. Deze middelen lopen na 2027 af, waardoor de uitgaven vanaf 2028 afnemen.

4.2.4 Verbeteren infrastructuur openbaar vervoer

De middelen voor de planvorming van de elektrificaties zijn begroot onder deze prestatie. Zutphen-Hengelo-Oldenzaal zit in de fase van de planvorming. De middelen voor de uitvoering zijn gereserveerd in de reserve sporen en wegen. Voordat het naar de uitvoering gaat komen we met een investeringsvoorstel.

4.2.7 Elektrificatie Almelo - Mariënberg

De geraamde uitgaven voor de elektrificatie van de spoorlijn Almelo–Mariënberg zijn gebaseerd op de afspraken in de realisatieovereenkomst met ProRail. De uitgaven volgen de fasering van de realisatie van het project.

4.3.1 Stimuleren fietsgebruik

Voor het stimuleren van fietsgebruik zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de coalitieperiode tot en met 2027. Daarnaast zijn in 2027 en 2028 nog middelen geraamd voor de afronding van eerder verleende subsidies uit het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit.

4.4.1 Logistics Overijssel

Voor de verdere ontwikkeling van een toekomstbestendige logistieke sector zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld vanuit het coalitieakkoord. Deze middelen lopen na 2027 af, waardoor de uitgaven vanaf 2028 afnemen.

4.5.1 Infrastructurele maatregelen verkeersveiligheid / 4.5.2 Educatie & voorlichting verkeersveiligheid

Voor de aanpak van verkeersveiligheid, zowel via infrastructuurle maatregelen als gedragsbeïnvloeding, zijn incidentele middelen vanuit het coalitieakkoord beschikbaar gesteld bovenop de structurele middelen . De incidentele middelen lopen in 2027 af.

4.7.1 Beheer provinciale infrastructuur

Voor klimaatadaptieve, natuurinclusieve en circulaire instandhouding van de provinciale infrastructuur zijn tot en met 2027 incidentele middelen beschikbaar gesteld vanuit het coalitieakkoord.

In de perspectief nota 2027 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor brug en sluis bediening. Deze middelen lopen in 2029 af.

4.7.3 Vervangen provinciale infrastructuur*

Bij prestatie 4.7.3. Vervangen provinciale infrastructuur nemen de begrote lasten de komende jaren toe. Dit zijn de begrote kapitaallasten (afschrijvingen) van afgeronde investeringen in infra projecten.

4.7.4. Aanpak Schades langs Kanaal Almelo de Haandrik

Naar verwachting wordt de schadeafwikkeling in 2027 afgerond.

4.7.6 Aanpak vervangen Oeverconstructies Kanaal Almelo de Haandrik*

Bij prestatie 4.7.6. Aanpak verv. Oeverconstructies KADH zijn voor de komende jaren geen structurele lasten geraamd. Voor de beheersmaatregelen aan het Kanaal zijn binnen deze coalitieperiode incidentele middelen beschikbaar gesteld tot en met 2027.

4.6.12. Vloedbeltverbinding, 4.7.3. Vervangen provinciale infrastructuur en 4.7.6. Aanpak verv. Oeverconstructies KADH*

Onder deze prestatie komen te zijner tijd de afschrijvingslasten van dit investeringswerk tot uitdrukking. Met afschrijven wordt gestart na afronding van het project.

4.6.13 Knooppunt Raalte

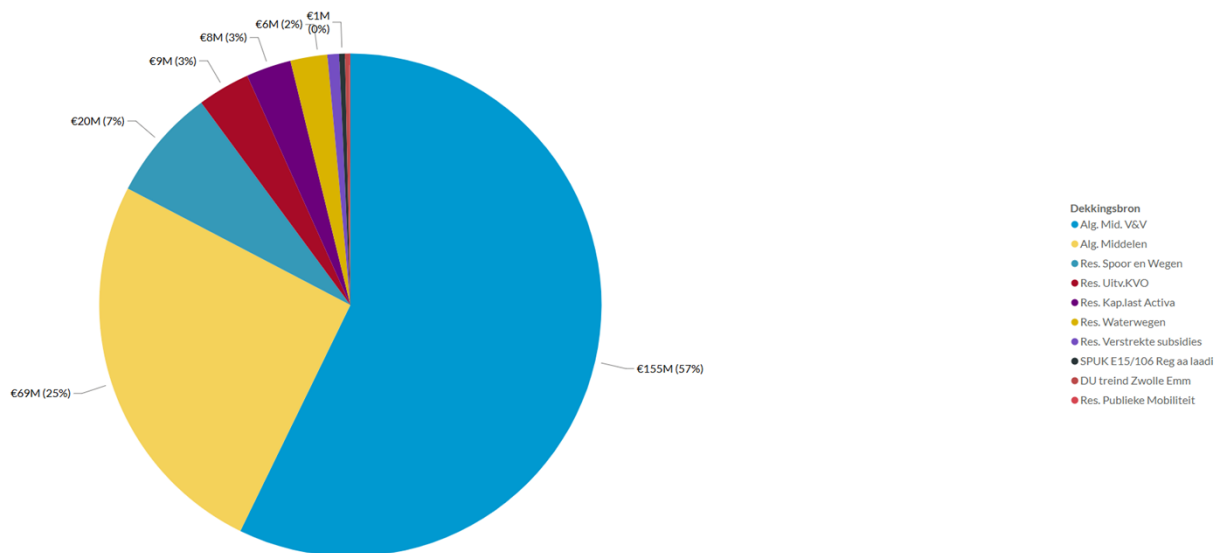
Het betreft incidenteel projectbudget dat wij bijdragen in projectonderdelen die tot het areaal van het Rijk en Gemeente Raalte behoren. Momenteel zitten we nog in de voorbereidingsfase in het project. Het kasritme binnen het project fluctueert met de activiteiten die worden uitgevoerd.

*Onder deze prestaties worden investeringen uitgevoerd waarvoor Provinciale Staten investeringskredieten vaststellen (zie voor een totaaloverzicht de tabel onder Paragraaf Investerings). Zodra investeringsprojecten zijn afgerond, wordt gestart met afschrijven en komen deze kapitaallasten tot uitdrukking in de exploitatiebegroting (kerntaak 4 Mobiliteit). De projecten Vloedbeltverbinding en de Vervanging van de Oeverconstructies KadH zullen

niet voor 2030 zijn afgerond. Daardoor zijn er nog geen afschrijvingslasten zichtbaar. Wel verwachten we dat meerdere projecten bij prestatie 4.7.3. vóór 2029 afgerond zijn, vandaar dat hier een toename in de lasten te zien zijn. Bij prestatie 4.7.6. is naast de investeringskredieten, een incidenteel budget voor beheersmaatregelen beschikbaar gesteld. Deze incidentele middelen lopen in 2027 af.

Verhouding dekkingsbronnen

In het diagram en de tabel hieronder worden de begrote lasten van deze kerntaak voor 2027 per dekkingsbron weergegeven.



Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027
Reserve waterwegen	6.430
Reserve uitvoering Kwaliteit van Overijssel	9.158
Reserve dekking kapitaallasten activa	7.854
Reserve Sporen en Wegen	19.555
Reserve verstrekte subsidies	2.028
Reserve Publieke Mobiliteit	197
Algemene middelen Verkeer & Vervoer	155.023
Algemene middelen	68.937
1600012 DUS Reg.aanp.laadinf	1.009
1600051 DU treind Zwolle Emm	736
Gerealiseerd resultaat	-270.927

Kerntaak 5: Regionale economie

Dit is hoe wij denken

Werken aan een toekomstbestendige regionale economie

In Overijssel kijken we breder naar economie. Voor ons is economische groei geen doel op zich, maar een middel om de welvaart en het welzijn van al onze inwoners te vergroten. In het hart van deze visie staan onze familiebedrijven en het midden- en kleinbedrijf, die al generaties lang het fundament vormen van onze regionale economie. Onze ambitie: een toekomstgerichte economie, die krachtig en weerbaar is.

We staan sterk door samenwerking. Met partners als Novel-T, Kennispoort Regio Zwolle, Ondernemershuis Stedendriehoek en Oost NL bouwen we aan een slimme en schone economie. Daarbij werken we samen met andere overheden, onderzoeks- en onderwijsinstellingen en ondernemers. We geven bedrijven ruimte om te innoveren en samen zoeken we antwoorden op de grote uitdagingen van onze tijd: het verbeteren van de gezondheid, het vormgeven van de energietransitie, het benutten van digitalisering, het beschermen van biodiversiteit, het versterken van de leefbaarheid op het platteland en het ontwikkelen van een circulaire economie.

Onze aanpak is praktisch en doelgericht. We creëren een omgeving waarin ondernemers kunnen bloeien en innovatie wordt gestimuleerd. Daarmee verhogen we de arbeidsproductiviteit, concurrentiekracht en verdienvermogen van onze Overijsselse economie. Om ondernemers te helpen bij de grote uitdagingen van morgen en succesvol te kunnen ondernemen bieden we kennis, advies en subsidies. We investeren in een arbeidsmarkt met voldoende en goed opgeleide vakmensen en kenniswerkers. We waarderen vakmanschap en investeren in sociale innovatie op de werkvloer. Door het vestigingsklimaat te versterken, behouden en trekken we hoogwaardige bedrijven aan die onze regio verder versterken. Infrastructuur speelt hierin een cruciale rol. We zetten in op strategisch gelegen, goed bereikbare werklocaties. Bovendien dragen we bij aan uitstekende logistieke verbindingen. Vanwege de relatie met de doelstellingen van kerntaak 4 Mobiliteit is laatstgenoemde onderwerp daar verder uitgewerkt. We benutten de mogelijkheden die Europa ons biedt en ondersteunen hierbij ondernemers, medeoverheden en kennisinstellingen.

We zien volop kansen in de defensiesector. Met name de Overijsselse maak- en hightechindustrie zijn krachtig en kansrijk om in te spelen op de wensen van defensie. Daarbij richten we ons vooral op technologieën die zowel voor defensie als in het dagelijks leven waardevol zijn. Daarnaast investeren we in levendige winkelcentra in onze steden en dorpen. Ook de vrijetijdseconomie en cultuursector bieden grote mogelijkheden. Door te investeren in het vrijetijdsaanbod, evenementen en cultuur maken we onze provincie nog aantrekkelijker voor bewoners en bezoekers uit binnen- en buitenland.

Overijssel in cijfers

Alle voor deze kerntaak relevante kengetallen zijn [hier](#) te vinden.

Dit is wat wij doen

5.1 Krachtige Economie

In ons coalitieakkoord 'Schouder aan schouder 2023-2027' gaan wij uit van een regionale economie die bloeit, toekomstbestendig en betekenisvol is: 'Een economie die bijdraagt aan de welvaart en het welzijn van onze inwoners en samenleving. Een economie die positief bijdraagt aan én de kansen benut van maatschappelijke opgaven zoals energie, biodiversiteit, leefbaarheid en gezondheid'.

Wij zetten ons in om bij te dragen aan concurrentiekracht en verdienvermogen van ondernemers (prestatie 5.1.1 Bevorderen van de concurrentiekracht en verdienvermogen van ondernemers in Overijssel), een attractief Overijssels vestigingsklimaat voor ondernemers (prestaties 5.1.2 Bevorderen van een attractief Overijssels vestigingsklimaat voor ondernemers, 5.1.4 Werklocaties provinciale participaties) en door te werken aan een toekomstgerichte economie (prestatie 5.1.3 Ontwikkelen van een toekomstgerichte economie). Met ons programma Regionale Economie investeren wij in het realiseren van deze ambities.

Met het verstrekken van risicokapitaal aan Overijsselse ondernemers dragen wij bij aan het verbeteren van de toegang tot financiering (prestatie 5.1.5 Verstrekken risicokapitaal). We werken aan een gezonde en veerkrachtige retail die bijdraagt aan de lokale economie, werkgelegenheid en leefbaarheid (prestatie 5.1.6 Retail: vernieuwende stads- en dorpscentra). Ook leveren we een bijdrage aan de nationale veiligheid door verantwoord ruimte te bieden voor Defensie en versterken we de defensie- en veiligheidsindustrie en de weerbaarheid van onze economie (prestatie 5.1.7 Nationale veiligheid en defensie). Economische weerbaarheid versterkt preventief de weerbaarheid van de samenleving en verkleint de kwetsbaarheid voor verstoringen en dreigingen (prestatie 7.1.5).

Prestaties

5.1.1 Bevorderen van de concurrentiekracht en verdienvermogen van ondernemers in Overijssel

Acties 2027

Het programma Regionale Economie 2024-2027 betreft prestaties 5.1.1, 5.1.2 en 5.1.3.

1. We starten met de ontwikkeling van een nieuw economisch beleidsprogramma. De *Verkenning 2050 Ondernemen in Overijssel* en de afspraken in het nieuwe coalitieakkoord in 2027 leveren hiervoor belangrijke bouwstenen.

A. Bevorderen van de concurrentiekracht en verdienvermogen van ondernemers in Overijssel

1. Wij continueren onze inzet op het versterken van het ecosysteem voor startups en scale-ups in Overijssel met onze drie regionale hubs.
2. Wij versterken de samenwerking tussen Oost-Nederlandse startup en scale-up hubs en Duitsland door de uitvoering van het INTERREG-project SCALE.

B. Het toekomstbestendig houden van familiebedrijven

1. Wij zetten de ondersteuning van familiebedrijven door, met behulp van het lopende programma Family Next 2.0 en het Center of Expertise Familie in Bedrijf. Tijdens de looptijd van het programma Family Next worden in totaal 700 familiebedrijven bereikt met bijeenkomsten, leerkringen en ondersteuning.
2. Wij versterken de samenwerking tussen Duitse en Nederlandse familiebedrijven en intermediairs door middel van het INTERREG-project Familiebedrijven dat loopt tot 2029. Tijdens de looptijd van het project nemen 90 bedrijven deel aan bijeenkomsten, waaronder 45 Overijsselse bedrijven.

C. Het stimuleren van export door het midden- en kleinbedrijf (mkb) en het aantrekken van buitenlandse bedrijfsinvesteringen

1. Wij stimuleren de acquisitie van bedrijven en de uitbreidingsinvesteringen van buitenlandse bedrijven samen met de regio's Twente en Zwolle. Hiervoor zetten wij Oost NL in, de regionale ontwikkelingsmaatschappij.
2. Wij ondersteunen met het programma GO4EXPORT het mkb met de voorbereiding voor het exporteren van producten en diensten. Het GO4EXPORT programma begeleidt 200 bedrijven bij het internationaliseren.

D. Het in stand houden en doorontwikkelen van de dienstverlening aan het midden- en kleinbedrijf (mkb)

1. Wij zorgen samen met partners voor een efficiënte ondersteuning aan het brede mkb, waarbij de vraag en behoefte van de ondernemer over innovatie en transities (digitalisering, verduurzaming) centraal staat. Wij bieden ondersteuning aan ondernemers via een financiële bijdrage aan Oost NL, Novel-T, Ondernemershuis Deventer en Kennispoort regio Zwolle.
2. In 2027 helpen wij Oost NL, Novel-T, Ondernemershuis Stedendriehoek en Kennispoort Regio Zwolle met het slimmer bereiken en activeren van het mkb in de regio's. Wij ondersteunen deze partijen met hun positionering, rol en onderlinge samenwerking in het kader van de verdere uitrol van de actie-agenda mkb-dienstverlening.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Investeringsvoorstel economie 2024-2027](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland

5.1.2 Bevorderen van een attractief Overijssels vestigingsklimaat voor ondernemers

Acties 2027

Het programma Regionale Economie 2024-2027 betreft prestaties 5.1.1., 5.1.2 en 5.1.3.

1. We starten met de ontwikkeling van een nieuw economisch beleidsprogramma . De *Verkenning 2050 Ondernemen in Overijssel* en de afspraken in het nieuwe coalitieakkoord in 2027 leveren hiervoor belangrijke bouwstenen.

A. Het erkennen, waarderen en behouden van vakmanschap en talent door de aansluiting van beroepsonderwijs op de arbeidsmarkt .

1. Wij blijven inzetten op het waarderen en stimuleren van vakmanschap. Dit doen we door de uitvoering van de regeling 'Stimuleren deelname aan internationale vakwedstrijden' , het organiseren van een vakmanschapsdag met een award en een event voor erkenning van jonge vaktalenten.
2. Wij blijven inzetten op het behoud van talent in Overijssel door kennisdeling en samenwerking tussen onderwijs, zorg en bedrijfsleven te stimuleren. Via de regeling 'Slimmer werken: vaardighedenscan en praktische ondersteuning' ondersteunen we organisaties bij het beter benutten en ontwikkelen van vaardigheden van medewerkers.
3. Wij blijven bijdragen aan een goed functionerende grensoverstijgende arbeidsmarkt met Duitsland. Dit doen we door de uitwisseling van arbeidsmarktinformatie te ondersteunen, competenties grensoverschrijdend beter herkenbaar en benutbaar te maken en samen te werken met partners binnen het GrensInfoPunt (GIP), de Regional Skills Partnership EUREGIO en andere grensregionale netwerken.
4. Wij blijven bedrijven ondersteunen bij het versterken van hun arbeidsproductiviteit en toekomstbestendigheid. Via de regeling 'Leerkringen slimmer werken' stimuleren we sociale innovatie, organisatievernieuwing en kennisdeling tussen werkgevers.

B. Het toekomstbestendig maken van bestaande werklocaties en invulling geven aan een optimaal vestigingsklimaat

1. Wij ronden dit jaar samen met de gemeenten de herijking van de 'Programmeringsafspraken bedrijventerreinen/werklocaties 2027-2030' af.
2. Wij monitoren vervolgens de uitvoering van de met de regio's West-Overijssel en Twente gemaakte Programmeringsafspraken 2027-2030, die gaan over de hoeveelheid (hectaren) bedrijventerreinen/werklocaties en de gewenste kwaliteit daarvan.
3. Wij blijven ondernemers en gemeenten stimuleren om samen te investeren in toekomstbestendige werklocaties. Wij doen dit door minimaal drie subsidies te verstrekken aan innovatieve projecten, door inzet van het Versnellingsteam Aanpak Bedrijventerreinen op minimaal vijf bedrijventerreinen en door de inzet van de Herstructureringsmaatschappij Overijssel voor gebiedsgerichte investeringen.

4. Wij geven samen met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en de Herstructureringsmaatschappij Overijssel invulling aan de pilot Toekomstbestendige Bedrijventerreinen. Voor het leereffect betrekken wij minimaal vijf gemeenten.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Investeringsvoorstel economie 2024-2027](#)
- Brief aan PS - [Regionale Programmeringsafspraken bedrijventerreinen 2023-2026](#)
- Motie - [Breed gedragen ambities 2026](#)
- Brief aan PS - [Pilot toekomstbestendige bedrijventerreinen](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland, Gert Harm ten Bolscher

5.1.3 Ontwikkelen van een toekomstgerichte economie

Acties 2027

Het programma Regionale Economie 2024-2027 betreft prestaties 5.1.1, 5.1.2 en 5.1.3.

1. We starten met de ontwikkeling van een nieuw economisch beleidsprogramma. *De Verkenning 2050 Ondernemen in Overijssel* en de afspraken in het nieuwe coalitieakkoord in 2027 leveren hiervoor belangrijke bouwstenen.

A. Het verduurzamen van het grondstoffengebruik door het circulair maken van productieprocessen en producten

1. Wij werken aan de doorontwikkeling van circulaire ketens met onze netwerken bestaande uit overheid, ondernemers en onderwijs rond textiel, kunststof, bouw&infra en maakindustrie. Met ons Oost Nederlandse programma Boost Circulair bereiken we tenminste 50 maakbedrijven.
2. We werken uit welke handelingsperspectieven de provincie Overijssel heeft rond kritieke grondstoffen, op basis van de resultaten van de regionale behoeftepeiling uitgevoerd door Oost NL en ons partnerschap in het I3-project Even Closer.
3. Door middel van onze subsidieregeling 'Digitale en circulaire industrie Overijssel' ondersteunen wij tien Overijsselse mkb-bedrijven om stappen te zetten op het gebied van circulair ondernemen.

B. Het bevorderen van digitalisering in de maakindustrie en het brede midden- en kleinbedrijf

1. Wij continueren onze inzet op ondersteuning van digitalisering in de maakindustrie en het brede mkb. Dit gebeurt via de programma's EDIH-Boost Robotics East Netherlands, de AI-Hub Oost Nederland en via verschillende digitaliseringsprojecten in de Regio Deals, waaronder de Digitale Werkplaatsen, Pitstop, Innovatiedistrict Spoorzone Zwolle, de KIEN Stadscampus Deventer en de Innovatieve leeromgeving voor Veiligheid en Digitalisering.
2. Door middel van onze subsidieregeling 'Digitale en circulaire industrie Overijssel' ondersteunen wij 20 Overijsselse mkb-bedrijven om stappen te zetten op het gebied van digitalisering.

C. Het stimuleren van onderzoek, ontwikkeling en innovatie bij het midden- en kleinbedrijf

1. Wij stimuleren experimentele ontwikkeling en innovatie bij mkb-ondernemers. Dit doen wij via de Mkb-innovatiestimulering Regio en Topsectoren (MIT-regeling). Deze regeling wordt gefinancierd door het Rijk.
2. Wij werken samen met de provincies Gelderland, Noord-Brabant en het Rijk om initiatieven te ondersteunen ten behoeve van de innovatieve maakindustrie op met name de thema's: semicon, agrifood en medtech.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Investeringsvoorstel economie 2024-2027](#)
- Motie - [Samenwerken aan circulaire economie voor de hightech okt. 2025](#)
- Brief aan PS - [Uitvoering motie Versnelling circulaire economie in Overijssel](#)
- Motie - [Breed gedragen ambities 2026](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland, Gert Harm ten Bolscher

*5.1.4 Werklocaties provinciale participaties***Acties 2027**

1. Wij beheren de bestaande participaties Special Purpose Vehicle Hengelo en Technology Base.
2. Na een succesvolle aanbesteding van de concessie voor Twente Airport in 2027, gaan wij met gemeente Enschede in gesprek met de intentie om de gemeenschappelijke regeling Technology Base te beëindigen. Wij bereiden deze intentie voor en geven invulling aan de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Kaderstelling/Investeringsvoorstel Technology Base Twente](#)
- Statenvoorstel - [Evaluatie Technology Base](#)
- Brief aan PS - [Evaluatie Topwerklocaties](#)
- Statenvoorstel - [Investeringsvoorstel economie](#)
- [Kaderbrief 2026 financiële stukken Technology Base](#)
- Statenvoorstel - [Toekomstige exploitatie Twente Airport](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland

*5.1.5 Verstrekken risicokapitaal***Acties 2027**

1. Wij monitoren de uitvoering door Oost NL en bewaken of dit past bij de provinciale maatschappelijke opgaven.
2. Wij dragen financieel bij aan het Innovatiefonds Overijssel, monitoren de uitvoering en bewaken of dit past bij de provinciale maatschappelijke opgaven.
3. Wij monitoren de herijking en uitvoering van de strategie van Wadinko en bewaken of dit past bij de provinciale maatschappelijke opgaven.
4. Wij houden toezicht op de governance van onze fondsen.
5. Wij treffen de benodigde maatregelen, bij positieve besluitvorming, voor de oprichting van een Perspectieffonds Overijssel.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Investeren met rendement en risico](#)
- Statenvoorstel - [Aanpassing kaders Innovatiefonds Overijssel](#)
- Brief aan PS - [Jaaroverzicht 2025 Overijsselse fondsen](#)
- Brief aan PS - [Onderzoek Rekenkamer Oost-Nederland naar effectiviteit revolverende fondsen](#)
- Statenvoorstel - [Onderzoek Rekenkamer Oost Nederland \(RON\) naar Effectiviteit fondsen provincie Overijssel](#)
- Statenvoorstel - [Principebesluit oprichting Perspectieffonds Overijssel](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland (Wadinko), Gert Harm ten Bolscher (Innovatiefonds Overijssel en Oost NL), Tijs de Bree

*5.1.6 Retail: Vernieuwende stads- en dorpscentra***Acties 2027**

Het programma Retail heeft twee actielijnen, 'Kennisdeling en netwerk' en 'Versterken kleine steden en dorpen'.

1. Wij versterken de samenwerking in de Overijsselse centra van kleine steden en dorpen door het verlenen van drie subsidies op basis van met lokale partners afgesloten arrangementen.

2. Wij organiseren voor het netwerk van Overijsselse gemeenten en centrummanagers tien bijeenkomsten om kennis te ontwikkelen en te delen. We nemen deel in het brede landelijke kennisnetwerk, om hier ook de Overijsselse opgaven en belangen in beeld te brengen.
3. Wij werken met de leden van het Retail Platform Overijssel (RPO) aan verdere professionalisering van de samenwerking en ondersteunen het RPO bij de verdere uitwerking van de gekozen thema's.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Investeringsvoorstel Retail 2024-2027](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland

5.1.7 Nationale veiligheid en defensie

Acties 2027

Nationale veiligheid en defensie

Het beleidsprogramma Nationale Veiligheid en Defensie 2026-2027 wordt uitgevoerd langs vier programmalijnen:

- A. Sterke Defensie- en Veiligheidsindustrie
- B. Weerbare Economie
- C. Militaire Mobiliteit
- D. Ruimte voor Defensie

A. Sterke Defensie en Veiligheidsindustrie

1. Wij bouwen voort op waar we in de regio al sterk in zijn. Van daaruit werken we aan de versterking van industrie- en innovatie clusters die voor Defensie interessant zijn. Het meest kansrijke cluster is IAMD (Integrated Air Missile Defence) in de regio Twente.
2. Wij benutten Europese mogelijkheden. Dit begint bij het aanjagen van initiatieven en projecten. En het wegnemen van toetredingsbarrières voor het bedrijfsleven.
3. We zetten een samenhangend geheel van communicatie, voorlichting en activiteiten op voor het bredere mkb dat overweegt zaken te doen met Defensie. Hieronder vallen bijeenkomsten en een 'Defensie loket' waar ondernemers met vragen terecht kunnen.

B. Weerbare Economie

1. We ontwikkelen en implementeren een stresstest voor bedrijven, zodat zij beter voorbereid zijn op crises en verstoringen.
2. Wij ondersteunen het mkb bij het benutten van de kansen en het onderkennen van de risico's van digitalisering en AI. Deze inzet is nader uitgewerkt bij prestatie 5.1.3 'Ontwikkelen van een toekomstgerichte economie'.
3. We geven aan wat de provincie kan doen om de weerbaarheid van kritieke entiteiten te versterken.
4. We onderzoeken de arbeidsmarkteffecten van defensieactiviteiten in Overijssel en hoe we daarmee om moeten gaan.
5. We verbinden onderwijsinstellingen, bedrijven, overheden en Defensie om talentontwikkeling en arbeidsmarktkansen te versterken.
6. We stimuleren het reservistschap binnen de provinciale organisatie en bij bedrijven.

C. Militaire mobiliteit

1. We werken aan een sterkere positionering van Overijsselse belangen binnen Europese TEN-T corridors op onder meer dual-use infrastructuur, Militaire Mobiliteit en grensoverschrijdende spoorontsluiting.
2. We zetten in op de versterking van de North Sea Baltic corridor, om daarmee onze economie te versterken.

D. Ruimte voor Defensie

1. We zoeken vanuit onze eigen opgaven naar meekoppelkansen die bijdragen aan 'ruimte voor defensie' in Overijssel.
2. We zoeken vroegtijdig de samenwerking met betrokken gemeenten, buurprovincies en het Rijk in gebiedsprocessen, ruimtelijke planvorming en procedures. Zoals de realisatie van het Staphorster bod.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Brief aan PS - [Statenbrief Nationaal Plan Autonome Intelligente Systemen voor Europese Veiligheid](#)
- Brief aan PS - [Statenbrief Ontwikkeling Programma Nationale Veiligheid en Defensie](#)
- Brief aan PS - [Statenbrief Kamerbrief NPRD](#)
- Brief aan PS - [Statenbrief Economische propositie defensie](#) (incl. [bijlage](#))
- Brief aan PS - [Statenbrief Aanvullende informatie Ontwerp Nationale Beleidsvisie Ruimte](#) (incl. [bijlage](#))

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Actielijn A: Erwin Hoogland (Defensie, economie, Europa)

Actielijn B: Andries Heidema (coördinatie weerbaarheid), Erwin Hoogland (Defensie en weerbare economie) en Gert Harm ten Bolscher (arbeidsmarkt, innovatie en bedrijfsvoering)

Actielijn C: Erwin Hoogland (Defensie, logistiek, Europa) en Martijn Dadema (Mobiliteit)

Actielijn D: Erwin Hoogland (Defensie) en PH Ruimtelijke ordening (Ruimte)

Dit is wat wij doen

5.2 Vrijetijdseconomie

De investeringsimpuls 2024-2027 'Overijssel, een bewuste en gastvrije bestemming voor bezoekers, bedrijven én inwoners' zet in op het bevorderen van de balans tussen lusten en lasten van recreatie en vrijetijdsbesteding. We bevorderen het toekomstig verdienvermogen van de toeristische sector en versterken daarmee onze regionale economie (prestatie 5.2.1 Recreatie en vrije tijd). Dit doen we door het stimuleren van bedrijven om te digitaliseren, te vergroenen en te verduurzamen en nieuwe arrangementen voor nieuwe gasten te ontwikkelen. Vrijetijdslandschappen bevorderen de spreiding van gasten en bewoners in ruimte en tijd. Het kenniscentrum Gastvrij Overijssel ondersteunt bedrijven, bezoekers en bewoners hierbij.

Evenementen dragen bij aan de levendigheid en aantrekkelijkheid van Overijssel voor inwoners, bedrijven en bezoekers. Dat vraagt om een evenementenbeleid met focus op de betekenis voor Overijssel, op toegankelijkheid voor een breed publiek en op de verbinding tussen landelijk en stedelijk gebied en tussen mensen.

In de periode 2025-2027 investeren wij in drie categorieën evenementen in Overijssel (prestatie 5.2.2 Festivals en evenementen):

1. Beeldbepalende cultuur- en sportevenementen;
2. Bijzondere Regionale cultuur- en sportevenementen;
3. Eenmalige en/of onvoorziene cultuur- en sportevenementen.

Prestaties

5.2.1 Recreatie en Vrije Tijd

Acties 2027

In 2027 werken we aan de afronding van onze investeringsimpuls 'Overijssel, een bewuste en gastvrije bestemming voor bezoekers, bedrijven én inwoners'. Concreet richten wij ons op de volgende onderwerpen:

1. Wij voeren onze regeling 'Ons toeristisch mkb groen, digitaal en toegankelijk' verder uit.

2. Wij werken samen met gemeenten en andere partners aan de realisatie van vrijetijdslandschappen, het specificeren van doelgroepen en bezoekersmanagement. Daarnaast voeren wij de subsidieregeling 'Nieuw aanbod nieuwe gasten' uit voor de ontwikkeling van nieuw toeristisch aanbod in Overijssel.
3. Wij werken aan de verdere ontwikkeling van de routenetwerken in Overijssel. Daarbij geven wij, in aansluiting op landelijke afspraken, samen met regionale partners invulling aan een toekomstbestendige organisatie, samenwerking en financiering van de routenetwerken.
4. Wij investeren in het kenniscentrum 'Gastvrij Overijssel' bij Marketing Oost, zodat actuele data over onder andere bezoekersstromen (Resono), het aantal overnachtingen en bezettingsgraden beschikbaar en inzichtelijk zijn.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Investeringsimpuls Recreatie en Vrije Tijd 2024-2027](#) (incl. [bijlage](#) en [besluit](#))

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland

5.2.2 Festivals en evenementen

Acties 2027

1. Wij maken dertien beeldbepalende evenementen mogelijk naar aanleiding van de meerjarig toegekende subsidieregeling beeldbepalende evenementen. Deze evenementen zijn van provinciaal belang, regionaal ingebed, kwalitatief hoogwaardig en hebben een groot publieks- en mediabereik.
2. Wij maken met de jaarlijks opengestelde regeling Bijzondere Regionale Evenementen circa vijftien bijzondere regionale evenementen medemogelijk. Deze evenementen zijn onderscheidend, lokaal maatschappelijk gedragen en hebben regionale uitstraling.
3. Wij dragen financieel bij aan onvoorziene incidentele evenementen (indien deze zich melden): met aantoonbare maatschappelijke meerwaarde en provinciale uitstraling.
4. Wij leveren een bijdrage aan de verduurzaming van Beeldbepalende en Bijzondere Regionale Evenementen naar aanleiding van de Motie Breed Gedragen Ambities 2026. In de uitvoering van deze motie bieden wij evenementenorganisaties kennisdeling (via het Kennisplatform Evenementen Overijssel) en financiële bijdragen voor concrete verduurzamingsmaatregelen aan.
5. Wij treffen voorbereidingen om vanuit evenementen bij te dragen aan het jubileum 500 jaar Overijssel in 2028.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Investeringsvoorstel evenementenbeleid 2025-2027](#)
- Motie - [Breed gedragen ambities 2026](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

Dit is wat wij doen

5.3 Betrekken andere financiers bij onze opgaven

Via de Regiodeals (prestaties 5.3.1 Regiodeals Twente en Zuid- en Oost Drenthe en 5.3.2 Regiodeals Zwolle en Stedendriehoek) werken we samen met het Rijk en de regio's aan het versterken van de brede welvaart en pakken we gezamenlijk de opgaven in de regio's aan. Brede welvaart omvat alles wat mensen van waarde vinden en het leven de moeite waard maakt. In ons beleid nemen we de brede welvaart van onze inwoners als uitgangspunt en streven we naar een economische ontwikkeling die rechtvaardig en verantwoord is. Verder ondersteunen wij bij voorstellen die in het kader van het Nationaal Groeifonds (prestatie 5.3.3 Nationaal Groeifonds) zijn gehonoreerd en de lange termijn groei van de Overijsselse economie bevorderen.

Met onze provinciale cofinanciering Europese programma's 2021-2027 zetten wij in op het benutten van de financiële fondsen vanuit Europa (prestatie 5.3.4 Europese programma's). Elke geïnvesteerde euro levert flink meer op voor Overijssel omdat, naast de provincie, ook de EU, medeoverheden, kennisinstellingen en bedrijfsleven bijdragen aan projecten. Wij leveren een bijdrage aan maatschappelijke opgaven, en specifiek de regionale concurrentiekracht, door het benutten van de Europese mogelijkheden. Wij voeren mede regie op de Europese programma's. In Europees verband werken Gelderland en Overijssel samen.

Prestaties

5.3.1 Regiodeals Twente en Zuid- en Oost Drenthe

Acties 2027

1. Wij monitoren en werken mee aan de uitvoering van de Regio Deals in Twente en Zuid- en Oost-Drenthe.
2. Wij faciliteren het maken van plannen en het oprichten van de chipfabriek New Origin in Twente. Dit doen wij middels het beschikbaar stellen van een lening. Het Nationale Fotonica Innovatieprogramma Photon Delta is in 2018 gestart vanuit een onderdeel van de Regiodeal Brainport Eindhoven. De provincie heeft destijds een lening verstrekt van € 10 miljoen aan de stichting PhotonDelta. Van deze lening is € 6 miljoen nog opvraagbaar voor de aanschaf apparatuur voor [de fabriek voor proefproductie van fotonische chips van New Origin](#).

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Kansen in Overijssel Regio Deal Twente](#)
- Statenvoorstel - [Investeringsvoorstel Regio Deals \(vierde tranche\)](#)
- Statenvoorstel - [Investeringsvoorstel fotonica](#)
- Brief aan PS - [Regiodeals vijfde tranche](#)
- Brief aan PS - [Stand van zaken Regiodeals](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland

5.3.2 Regiodeals Zwolle & Stedendriehoek

Acties 2027

1. Wij monitoren en werken mee aan de uitvoering van de Regio Deals in Zwolle en de Stedendriehoek.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Brief aan PS - [Regio Deals 2018](#)
- Statenvoorstel - [Cleantech Regio Regiodeal \(besluit\)](#)
- Brief aan PS - [Stand van zaken Regiodeals derde tranche Regio Zwolle en Cleantech Regio](#)
- Brief aan PS - [Regio Deals vijfde tranche](#)
- Brief aan PS - [Uitwerking Regio Deals 5e tranche](#)
- Statenvoorstel - [Cofinanciering Regiodeals Zwolle II en Stedendriehoek](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland

5.3.3 Nationaal Groeifonds

Acties 2027

1. De motie Structuurversterking van het fotonica- en chiptechnologie cluster wordt voortgezet en uitgevoerd in 2027. Onderdeel van deze actie is het participeren van Overijssel in de European Semicon Regions Alliance (ESRA) en het samenwerken op het speerpunt semicon-industrie met Gelderland, Noord-Brabant en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.
2. In het kader van het nationale programma Versterking microchipsector ('Beethoven' programma) ondersteunen wij met de Twente Board een aantal projecten, zoals 'Ontwikkeling Joint Innovation Centers van TNO en UT', 'Versterking ChipTech Twente Cluster 2026-2028' en de haalbaarheid van de chipfabriek New Origin. Al deze projecten vloeien voort uit of maken onderdeel uit van innovatieprogramma's die door het Nationale Groei Fonds zijn gefinancierd.
3. Wij nemen de regie en bevorderen het in orde krijgen van de vestigingsvoorwaarden (water, energie, stikstof) voor de potentiële vestiging van New Origin.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Nationaal Groeifonds](#)
- Brief aan PS - [Nationaal Groeifonds \(NGF\) - 2e ronde projecten en vooruitblik op vervolg](#)
- Statenvoorstel - [Effectuering bijdragen uitvoering Nationaal Groeifonds](#)
- Brief aan PS - [Beantwoording Statenvragen Operatie Beethoven en chiptechnologie Oost Nederland](#)
- Brief aan PS - [Beantwoording motie Structuurversterking fotonica- en chiptechnologie](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Gert Harm ten Bolscher / Erwin Hoogland

5.3.4 Europese programma's

Acties 2027

1. Wij vergroten de benutting van Europese fondsen voor onze provinciale opgaven door gerichte ondersteuning van overheden, kennisinstellingen en mkb en door actieve deelname aan Europese netwerken en programma's. We voeren het programmamanagement uit voor het Overijsselse deel van de Europese Programma's EFRO, Interreg en ELFPO/GLB-NSP 2014-2020 (afroding) en 2021-2027.
2. Wij bevorderen dat Overijssel, en in het bijzonder het mkb, de Europese (thematische) fondsen benut. Dit bereiken wij door te informeren, stimuleren, faciliteren en (mede) ontwikkelen, via onder meer: Think East Netherlands, participatie in Europese netwerken, directe contacten met bedrijven en regionale partners, een aanvullende cofinancieringsregeling en leergangen Europa voor collega's, medeoverheden en kennisinstellingen.
3. Wij zetten ons ervoor in dat Overijssel ook in de nieuwe Europese begrotingsperiode (Meerjarig Financieel Kader) 2028-2034 optimaal kan profiteren van Europese middelen. In samenhang met de inzet op belangenbehartiging en positionering van Overijssel in Europa (7.3.1) beïnvloeden wij actief de ontwikkeling van Europese fondsen en de voorwaarden waaronder deze beschikbaar komen. Zo vergroten we de kansen op Europese investeringen voor de provinciale opgaven. In 2027 leggen wij Provinciale Staten een integraal voorstel voor over de inzet van Europese middelen en de daarvoor benodigde provinciale cofinanciering.
4. Wij zetten in op het benutten van Europese subsidies voor de uitvoering van onze provinciale ambities. Door Europese kansen vroegtijdig te verbinden aan onze beleidsopgaven trekken we Europese middelen naar Overijssel. We ondersteunen de organisatie bij het ontwikkelen en uitvoeren van projecten die bijdragen aan onze Europa-agenda en versterken tegelijkertijd de Europese kennis en expertise binnen de provincie. Zo vergroten we de impact van Europese samenwerking op innovatie, duurzaamheid, economie en leefomgeving in Overijssel.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Brief aan PS - [Ontwikkelingen Europees Meerjarig Kader 2028-2034](#)

- Brief aan PS - [Overijssel en Europa 2025](#)
- Brief aan PS - [Duiding Europese ontwikkelingen](#)
- Statenvoorstel - [Provinciale cofinanciering Europese programma's 2021-2027](#)
- Statenvoorstel - [Integrale Public Affairs Agenda en Europa/Duitsland Agenda](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland

Risico's

Wij zien een aantal grote ontwikkelingen die een risico vormen voor de realisatie van onze beleidsdoelstellingen: stikstof, netcongestie, en tekort aan (drink)water en beperkingen in de ruimtelijke omgeving. Deze risico's kunnen we niet alleen mitigeren, hierbij zoeken we samenwerking met onze partners in de regio en op Rijksniveau. Vooral bij netcongestie komen de risico's steeds nadrukkelijker naar voren.

Netcongestie belemmert energietransitie en economische groei

Als gevolg van netcongestie bestaat het risico dat bepaalde delen van Overijssel te maken kunnen krijgen met tijdelijke stroomuitval voor bestaande aansluitingen. Daarnaast is het nu al niet meer mogelijk om de capaciteit van bestaande energiecontracten te verhogen of nieuwe energieaansluitingen te krijgen. Het effect hiervan is dat de energietransitie wordt vertraagd en economische ontwikkeling wordt beperkt.

Tekort aan (drink)water bedreigt landbouw, bedrijven en voedselproductie

Als gevolg van tekort aan (drink)water bestaat het risico dat onvoldoende schoon water beschikbaar is voor landbouw en veeteelt en bedrijven die afhankelijk zijn van water. Het effect hiervan is dat dit mogelijk leidt tot verminderde voedselproductie en economische verliezen waardoor onze beleidsdoelstellingen op deze terreinen niet worden behaald. En ook hier zien we dat in specifieke situaties er geen contract voor wateraansluitingen kan worden verkregen door bedrijven (behoudens een contract voor keukenwater/huishoudelijk gebruik).

Lage waterstanden leiden tot verstoringen van logistieke ketens.

Langdurige droogte en lage waterstanden kunnen leiden tot beperkingen voor de binnenvaart en daarmee tot verstoringen van logistieke ketens. Dit kan resulteren in hogere transportkosten en verminderde economische activiteit.

Stikstofproblematiek blokkeert vergunningverlening en maatschappelijke transities

Hetzelfde geldt voor stikstof. Door rechterlijke uitspraken ligt de vergunningverlening voor de stikstofvergunningen nu helemaal stil (GS hebben de vergunningverlening opgeschort tot februari 2027). De ontwikkelmogelijkheden staan daarmee ook voor de bedrijven stil, waardoor zowel maatschappelijke transities als bijv. de energietransitie, eiwittransitie en circulariteit, als economische ontwikkelingen worden vertraagd of stilvallen.

Meerjarig Financieel Kader

Bij de uitvoering van Europese programma's bestaat een beperkt risico dat bepaalde kosten niet subsidiabel blijken of niet kunnen worden teruggevorderd bij projectpartners. In dergelijke gevallen komen deze kosten voor rekening van de provincie. Gezien de beperkte omvang en frequentie van dit risico beschikt de provincie over een risicobuffer om eventuele financiële gevolgen op te vangen. Hierdoor wordt het risico als beheersbaar beoordeeld.

Ruimtelijke beperkingen remmen economische en stedelijke ontwikkeling

Een vergelijkbaar punt is te maken voor de beschikbaarheid van ruimte: er dreigt een tekort aan ruimte voor bedrijvigheid. Dat heeft een negatief effect op de economische ontwikkeling en staat mogelijk mede verstedelijkingsambities in de weg.

Tekort aan voldoende en goed gekwalificeerde mensen kan een belemmering worden voor goed functionerende economie

De personeelstekorten zijn een groeiend probleem in Nederland en stellen bedrijven voor talloze uitdagingen. Ondernemers in Overijssel geven aan het personeelstekort te zien als een van de grootste belemmeringen voor ontwikkeling van hun bedrijf. Van het vinden van gekwalificeerde kandidaten tot het vasthouden van werknemers, werkgevers worstelen met het vinden van de juiste mensen voor de juiste banen. Daardoor kunnen onze stimuleringsregelingen op het gebied van innovatie minder effectief zijn en wordt het verandervermogen van ons mkb belemmerd.

Geopolitieke situatie resulteert in terughoudendheid investeringsbereidheid bedrijfsleven

Door de huidige geopolitieke situatie en daarmee samenhangende onzekerheden zoals bijvoorbeeld in het internationale handelsverkeer en energieprijzen bestaat het risico dat ondernemers investeringsbeslissingen uitstellen en beschikbare instrumenten zoals subsidies en fondsen niet benutten. Dit kan leiden tot vertraging van projecten en afnemende economische ontwikkeling.

Omvang van rijksinvesteringen in onderwijs en innovatie is onzekere factor

Tot slot zien we een risico als gevolg van onzekerheden in Rijksbeleid inzake het ondersteunen van het beroepsonderwijs, hoger onderwijs en innovatie in het algemeen. Voldoende middelen voor kennis en innovatie zijn nodig voor een toekomstbestendige regionale economie. Het vorige kabinet heeft bezuinigd op onderwijs en innovatie. Het huidige kabinet heeft aangekondigd om de eerdere bezuinigingen op onderwijs terug te draaien. Het kabinet heeft ook aangekondigd om zowel nieuwe investeringen in innovatie te doen als om een deel van de bezuinigingen op innovatie te blijven handhaven. Voor 2027 is er nog geen formeel kamerbesluit genomen waardoor het onzeker is in welke mate de bezuinigingen worden teruggedraaid en de voornemens om middelen in innovatie te investeren worden gerealiseerd. Besluitvorming door de Kamer zal van invloed zijn op het versterken of verzwakken van ecosystemen waarin bedrijven en kennisinstellingen uit Overijssel samenwerken. Voor het realiseren van onze beleidsdoelstellingen zijn we afhankelijk van deze ecosystemen.

Financiën

In onderstaande tabel staan de baten en lasten van deze kerntaak voor zover er een bedrag in de begroting is opgenomen. De tabel is uit te klappen voor meer details.

Bedragen x €1.000

Saldo baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten					
5.1.1 Bevorderen van de concurrentiekracht en verdienvermogen van ondernemers in Overijssel					
Incidenteel	1.135	534	0	0	0
Structureel	5.144	5.744	5.744	5.744	5.744
Totaal 5.1.1 Bevorderen van de concurrentiekracht en verdienvermogen van ondernemers in Overijssel	6.279	6.278	5.744	5.744	5.744
5.1.2 Bevorderen van een attractief Overijssels vestigingsklimaat voor ondernemers					

Saldo baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Incidenteel	3.300	1.131	0	0	0
Structureel	0	622	622	622	622
Totaal 5.1.2	3.300	1.753	622	622	622
Bevorderen van een attractief Overijssels vestigingsklimaat voor ondernemers					
5.1.3 Ontwikkelen van een toekomstgerichte economie					
Incidenteel	3.206	1.676	695	0	0
Structureel	0	776	776	776	776
Totaal 5.1.3	3.206	2.452	1.471	776	776
Ontwikkelen van een toekomstgerichte economie					
5.1.4 Werklocaties provinciale participaties					
Incidenteel	282	0	0	0	0
Structureel	413	410	415	421	426
Totaal 5.1.4	695	410	415	421	426
Werklocaties provinciale participaties					
5.1.5 Verstrekken risicokapitaal					
Incidenteel	126	132	132	132	132
Totaal 5.1.5	126	132	132	132	132
Verstrekken risicokapitaal					
5.1.6 Retail: Vernieuwende stads- en dorpscentra					
Incidenteel	1.258	570	0	0	0
Totaal 5.1.6 Retail: Vernieuwende stads- en dorpscentra	1.258	570	0	0	0
5.1.7 Nationale veiligheid en defensie					
Incidenteel	600	507	0	0	0
Totaal 5.1.7	600	507	0	0	0
Nationale veiligheid en defensie					
5.2.1 Recreatie en Vrije Tijd					
Incidenteel	2.459	900	0	0	0
Structureel	562	834	834	834	834
Totaal 5.2.1	3.021	1.734	834	834	834
Recreatie en Vrije Tijd					
5.2.2 Festivals en evenementen					

Saldo baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Incidenteel	2.432	458	350	0	0
Structureel	0	900	900	900	900
Totaal 5.2.2 Festivals en evenementen	2.432	1.358	1.250	900	900
5.3.1 Regiodeals Twente en Zuid- en Oost Drenthe					
Incidenteel	5.482	3.030	254	0	0
Totaal 5.3.1 Regiodeals Twente en Zuid- en Oost Drenthe	5.482	3.030	254	0	0
5.3.2 Regiodeals Zwolle & Stedendriehoek					
Incidenteel	9.762	7.378	5.923	500	0
Totaal 5.3.2 Regiodeals Zwolle & Stedendriehoek	9.762	7.378	5.923	500	0
5.3.3 Nationaal Groeifonds					
Incidenteel	3.365	1.364	9	0	0
Totaal 5.3.3 Nationaal Groeifonds	3.365	1.364	9	0	0
5.3.4 Europese programma's					
Incidenteel	14.007	8.582	5.878	2.449	3.688
Totaal 5.3.4 Europese programma's	14.007	8.582	5.878	2.449	3.688
5.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten					
Structureel	4.511	5.139	5.152	5.138	5.138
Totaal 5.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	4.511	5.139	5.152	5.138	5.138
Totaal Lasten	58.043	40.686	27.684	17.516	18.261
Baten					
5.1.2 Bevorderen van een attractief Overijssels vestigingsklimaat voor ondernemers					
Incidenteel	200	0	0	0	0
Totaal 5.1.2 Bevorderen van een attractief Overijssels vestigingsklimaat voor ondernemers	200	0	0	0	0
5.1.4 Werklocaties provinciale participaties					
Structureel	-27	0	0	0	0

Saldo baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Totaal 5.1.4 Werklocaties provinciale participaties	-27	0	0	0	0
5.3.1 Regiodeals Twente en Zuid- en Oost Drenthe					
Incidenteel	2.003	2.177	0	0	0
Totaal 5.3.1 Regiodeals Twente en Zuid- en Oost Drenthe	2.003	2.177	0	0	0
5.3.2 Regiodeals Zwolle & Stedendriehoek					
Incidenteel	7.244	5.865	4.946	0	0
Totaal 5.3.2 Regiodeals Zwolle & Stedendriehoek	7.244	5.865	4.946	0	0
5.3.4 Europese programma's					
Incidenteel	66	0	0	0	0
Totaal 5.3.4 Europese programma's	66	0	0	0	0
Totaal Baten	9.486	8.042	4.946	0	0
Saldo baten en lasten	-48.557	-32.644	-22.738	-17.516	-18.261

Toelichting meerjarenbegroting

5.1.2 Attractief Overijssel

Het programma heeft een looptijd tot en met 2027.

5.1.3 Toekomstgerichte Economie

Het programma heeft een looptijd tot en met 2027

5.1.6 Retail: Vernieuwende stads- en dorpscentra

Het programma heeft een looptijd tot en met 2027

5.1.7 Nationale veiligheid en defensie

Provinciale Staten hebben incidentele budgetten toegekend tot en met 2027.

5.2.1 Recreatie en Vrije Tijd

Het programma heeft een looptijd tot en met 2027

5.2.2 Festivals en evenementen

Het oorspronkelijke programma heeft een looptijd tot en met 2027. Zoals aangekondigd in de perspectiefnota 2027, wordt in deze begroting het voorstel gedaan om in verband met het verkiezingsjaar en de viering van 500 jaar Overijssel, het evenementenbeleid met 1 jaar te verlengen tot en met 2028. In deze begroting is hierop geanticipeerd.

5.3.2 Regiodeals Zwolle & Stedendriehoek

De subsidie voor de regiodeals worden verstrekt uit een incidentele specifieke uitkering. Naar verwachting is deze in 2028 volledig aangewend.

5.3.3 Nationaal Groeifonds

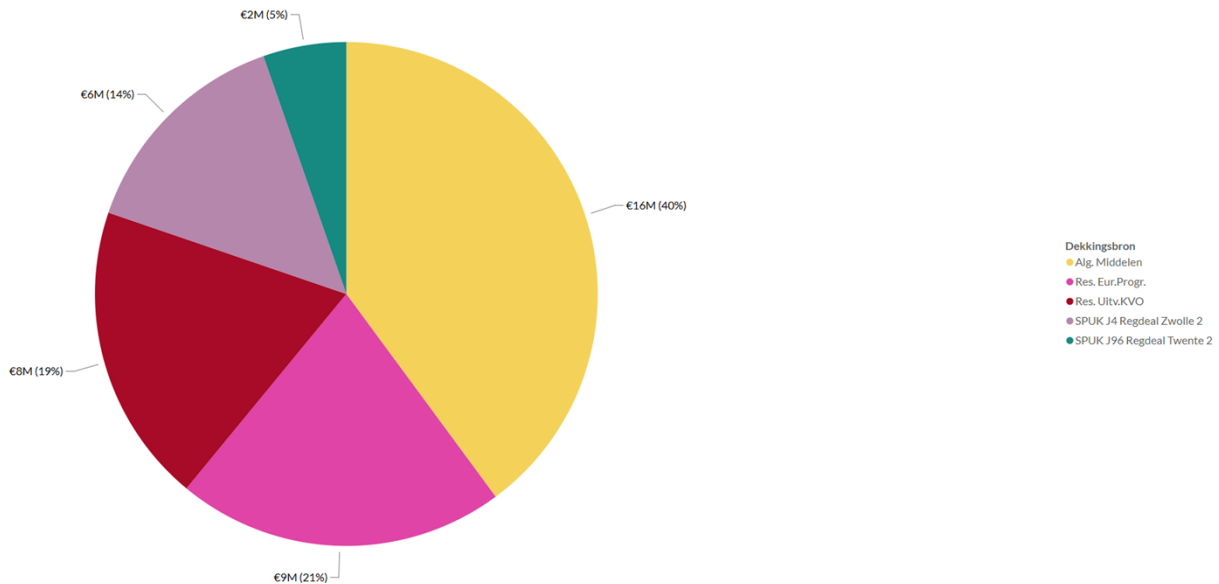
Provinciale Staten hebben incidentele middelen toegekend tot en met het jaar 2027.

5.3.4 Europese programma's

Het verloop van de bestedingen is gebaseerd op het lopende Europese meerjarenprogramma.

Verhouding dekkingsbronnen

In het diagram en de tabel hieronder worden de begrote lasten van deze kerntaak voor 2027 per dekkingsbron weergegeven.



Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027
Reserve Europese programma's	8.582
Reserve uitvoering Kwaliteit van Overijssel	7.837
Algemene middelen	16.225
1600058 SPUK Reg. Deal Twente II	2.177
1600077 SPUK Regiodeal Zwolle II	5.865
Gerealiseerd resultaat	-40.686

Kerntaak 6: Cultuur en sociale kwaliteit

Dit is hoe wij denken

Deze kerntaak richt zich op het behouden van een bruisend cultureel leven, een leefbaar platteland met sociale kwaliteit in Overijssel.

Een sterke sociale binding is een belangrijke basis voor een gezonde en vitale samenleving. De maatschappelijke en economische ontwikkeling van onze provincie wordt voor een groot deel bepaald door onze cultuur. Het verbindt ons en versterkt onze lokale en regionale identiteit. Denk aan onze streektaal, het historisch erfgoed en tradities. Culturele en sociale voorzieningen dragen bij aan beter onderwijs, hebben positieve effecten op de gezondheid en stimuleren actieve deelname aan de samenleving.

We zetten ons in voor een levendige provincie, die bol staat van initiatieven. Onze culturele basisinfrastructuur, cultuur educatie- en participatie, cultureel erfgoed, cultureel ondernemerschap en talentontwikkeling zijn belangrijke pijlers voor ons cultuurbeleid. We hebben oog voor de behoeften per regio en willen dat iedereen kan genieten van cultuur, ongeacht leeftijd, achtergrond, inkomen of woonplaats. Als regenboogprovincie vinden wij het belangrijk dat iedereen in Overijssel zich veilig voelt om zichzelf te kunnen zijn.

Bibliotheken hebben een essentiële rol in onze samenleving. Hier ontmoeten lokale organisaties en initiatieven elkaar die zich bijvoorbeeld inzetten tegen bestrijding van laaggeletterdheid en het aanleren van (digitale) basisvaardigheden.

We investeren in kansrijke initiatieven die het zelforganiserend vermogen van inwoners versterken en bijdragen aan levendige gemeenschappen in de stad en op het platteland. In lijn met de Omgevingsvisie zetten we in op een gezonde leefomgeving als fundament voor sociale kwaliteit, waarbij we werken aan een inclusieve samenleving, het versterken van sociale cohesie en maatschappelijke betrokkenheid, en het ondersteunen van vrijwilligers en mantelzorgers om de veerkracht van onze gemeenschappen te vergroten. We werken aan de leefbaarheid op het platteland door samen met inwoners, gemeenten en andere partners in te zetten op goed wonen, werken en leven op het platteland. We doen dit concreet door investeringen in de fysieke leefomgeving en door het verder versterken en verbinden van ons kennisnetwerk. Binnen het kennisnetwerk delen we voorbeelden en lessen en vindt uitwisseling tussen inwoners, organisaties en wetenschap plaats. Daarnaast zetten we in op verdere verankering en inbedding van leefbaarheid op het platteland in provinciaal beleid en werken met wetenschappers aan de doorontwikkeling van ons beleid.

Overijssel in cijfers

Alle voor deze kerntaak relevante kengetallen zijn [hier](#) te vinden.

Dit is wat wij doen

6.1. Cultureel erfgoed met waarde voor de toekomst

Op basis van de Erfgoedwet zijn wij eigenaar van archeologische vondsten in Overijssel en verplicht deze op te slaan, te conserveren en beschikbaar te stellen voor onderzoek. Ook bieden we de vondsten aan als bruiklenen aan collectiebeherende instellingen met een publieksfunctie. Wij zetten ons in voor de restauratie en doorontwikkeling van rijks- en gemeentelijke monumenten, met als doel het toekomstbestendig behoud van cultureel erfgoed. Met provinciebrede inzet op immaterieel erfgoed en het Nedersaksisch willen we deze bijzondere vormen van erfgoed levend houden en doorgeven aan nieuwe generaties Overijsselaars. Met bijdragen aan initiatieven die het verhaal van Overijssel vertellen en borgen houden we het verleden levend. Dit verleden is een inspiratiebron bij de maatschappelijke en ruimtelijke opgaven van nu en de (nabije) toekomst. Om erfgoed als vertrek- en uitgangspunt te kunnen gebruiken voor deze opgaven is kennis over erfgoed essentieel. Daarom stimuleren en ondersteunen we de samenwerking tussen de erfgoedpartners en voorbeeldprojecten op dit thema.

Prestaties

6.1.1 Materieel, immaterieel erfgoed en erfgoed in transitie

Acties 2027

1. Wij beheren en ontsluiten archeologisch erfgoed door vondsten op te slaan in het provinciale depot en deze zichtbaar te maken via het publieksprogramma 'De Vondst van Overijssel'. Daarnaast werken wij toekomstscenario's uit voor het beheer en de exploitatie van het archeologisch depot.

2. Wij ondersteunen gemeenten en erfgoedorganisaties via het Steunpunt Cultureel Erfgoed Overijssel, de Monumentenwacht Overijssel-Flevoland en het Erfgoedplatform. Daarnaast geven we binnen het interbestuurlijk toezicht (zie 7.1.2. interbestuurlijk toezicht) uitvoering aan het toezicht op gemeenten voor wat betreft erfgoed. Na een landelijke evaluatie en extra middelen vanuit het Rijk is het interbestuurlijk toezicht erfgoed doorontwikkeld, uitgebreid en verbeterd. Hiervoor stellen we met alle Overijsselse gemeenten een risicoschets met eventuele verbeterpunten op.
3. Wij maken met de regeling 'Restauratie Rijksmonumenten' restauratieprojecten mogelijk en willen via Stichting RIBO leerlingen begeleiden naar een leerwerkplek in de restauratiebouw.
4. Wij vertellen het verhaal van Overijssel door ten minste 20 projecten mogelijk te maken met de regeling 'Verhaal van Overijssel' en in totaal 60 kleinere projecten via het Fonds Kleine Culturele Initiatieven Overijssel (KCIPO) dat door het Cultuurfonds Overijssel wordt uitgevoerd. (Zie ook prestatie 6.3.1.)
5. Wij monitoren onze prestatieafspraken met de Overijssellacademie over een actueel programma rond het Nedersaksisch en wij monitoren onze prestatieafspraken met het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland over het borgen van immaterieel erfgoed. Daarbij geven wij invulling aan de acties die volgen uit de evaluatie van het convenant Nedersaksisch. Ook ontwikkelen wij een museale visie, ter uitvoering van de motie Gezamenlijke ambities 2025.
6. Wij bevorderen een erfgoedinclusieve benadering van ruimtelijke opgaven door erfgoed mee te nemen in gebiedsprocessen. Dit doen wij door kennis en instrumenten zoals handreikingen, ontwikkelkaarten en subsidieregelingen beschikbaar te stellen aan gemeenten en gebiedspartners, en door samen te werken met organisaties zoals Landschap Overijssel aan projecten waarin erfgoed bijdraagt. In dit kader voeren wij ook de motie Cultuurhistorische ensembles uit.
7. Wij stimuleren een passende en duurzame toekomst van religieus erfgoed in onze provincie. Wij ondersteunen gemeenten, eigenaren en initiatiefnemers door het versterken en borgen van kennis, en door te werken aan community building en draagvlak. Hiervoor ontwikkelen wij een nieuwe samenwerking tussen diverse regionale en landelijke erfgoedpartijen, waarbij een onafhankelijke partij met de juiste kennis en ervaring een coördinerende rol op zich neemt. Hiermee geven wij uitvoering aan de motie Invulling Monumentale Kerken van juli 2025 en de motie Herbestemming Monumentale Kerken van november 2025.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Cultuur- en erfgoedbeleid 2025-2028](#)
- Statenvoorstel - [Opvolging motie breed gedragen ambities 2026](#)
- Motie - [Invulling monumentale kerken](#) (CU e.a.)
- Statenvoorstel - [Opvolging motie gezamenlijke ambities 2025](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Gert Harm ten Bolscher

Dit is wat wij doen

6.2. Breed en professioneel cultureel aanbod en talentontwikkeling

Onze ambitie is dat iedere inwoner van Overijssel moet kunnen genieten van en deelnemen aan cultuur. Overijssel kent een levendig en gevarieerd cultureel aanbod. Hiervoor is een sterke culturele piramide, van brede basis tot top, nodig. In aanloop naar de stelselherziening in 2029 kiezen we voor bestendiging en waar nodig voor versterking van de culturele piramide. Voor een levendig, gezond en ondernemend productieklimaat investeren wij samen met het rijk en de cultuurregio's in een sterke culturele infrastructuur en ruimte voor talent om zich te ontwikkelen. Een ondernemende, weerbare en wendbare

culturele sector is essentieel om hoogwaardig cultureel aanbod te kunnen blijven bieden. Wij vinden het belangrijk om kennisdeling te stimuleren en om nieuwe ondersteuningsmogelijkheden te verkennen om de sector daarbij te helpen.

Prestaties

6.2.1. Een basis voor cultureel aanbod en talentontwikkeling

Acties 2027

1. Wij zetten in op kwalitatief sterke topinstellingen met een uitnodigend, inspirerend en divers aanbod voor onze inwoners. In dit verband monitoren wij de voortgang van onze meerjarige cofinancieringsafspraken met culturele instellingen in Overijssel die voor 2025-2028 meerjarige subsidie van het Rijk (BIS) of van de rijkscultuurfondsen ontvangen.
2. Wij voeren samen met het ministerie van OCW en onze partners in Landsdeel Oost het Cultuurconvenant 2025-2028 uit. Daarnaast dragen wij bij aan de cultuurstelselherziening die voor 2029 door OCW is aangekondigd. Hierbij hoort in ieder geval ook een verkenning van onze provinciale regierol in het vernieuwde stelsel.
3. Wij monitoren de voortgang van onze prestatieafspraken met museum De Fundatie over haar museale activiteiten. Hierbij betrekken wij expliciet het bedrijfsplan dat het museum heeft opgesteld voor de periode vanaf 2026. Daarnaast geven wij de Fundatie de opdracht voor conservering, restauratie en onderhoud van de provinciale kunstcollectie. Ook geven wij de Fundatie opdracht tot uitbreiding van de provinciale kunstcollectie en het tentoonstellen daarvan voor publiek in museum De Fundatie en in kasteel Het Nijenhuis (zie ook prestatie 6.2.2.)
4. Wij monitoren de voortgang van onze meerjarige prestatieafspraken met het Filmkenniscentrum, en Poppunt Overijssel. Dit zijn onze provinciale netwerkorganisaties op gebied van film en van popmuziek.
5. Wij bespreken met Stichting 4Oost (de vier schouwburgen in Overijssel) de uitvoering van de afspraken die wij met de stichting hebben gemaakt over de uitvoering van het Programmeringsfonds, dat bijdraagt aan versterking van de podiuminfrastructuur in Oost-Nederland.
6. Wij ondersteunen de Stichting Cultuurprijs in het organiseren van een culturele avond in Theater De Spiegel ter gelegenheid van de uitreiking van de Cultuurprijs Overijssel 2027.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Cultuur- en erfgoedbeleid 2025-2028](#)
- Brief aan PS - [Museum de Fundatie klaar voor de toekomst](#)
- Brief aan PS - [Museum de Fundatie de basis op orde](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

6.2.2. Cultureel aanbod en talentontwikkeling vernieuwen en ontwikkelen

Acties 2027

1. Wij voeren samen met partners zoals platform ACCT (Arbeidsmarkt Culturele en Creatieve Toekomst), Het Cultuurfonds en Cultuur+Ondernemen gerichte activiteiten uit ter versterking van het ondernemerschap in de culturele sector. Voorbeelden hiervan zijn het fonds op naam Versterking Culturele sector Provincie Overijssel, het instrument Werktuig PPO (Permanente Professionele Ontwikkeling) en onze deelname aan het Cultuur Innovatie Platform.
2. Met de Productieregeling Cultuur maken wij ten minste 10 professionele culturele producties mogelijk. Hierbij voeren wij de motie Gezamenlijke ambities 2025 (kleine theaters) uit.

3. Wij geven opdracht aan museum De Fundatie tot beheer, onderhoud en vernieuwing van onze provinciale collectie (zie ook prestatie 6.2.1.).
4. Wij monitoren onze prestatieafspraken met het OKTO (Overleg Kleine Theaters Overijssel) over versterking van de deskundigheid en zichtbaarheid van de aangesloten 21 theaterorganisaties.
5. Wij monitoren met de cultuurregio's de voortgang van onze prestatieafspraken over de drie regioprojecten Cross-TIC in Twente, De Werf in Stedendriehoek en VAKTOR in regio Zwolle. Met deze projecten zetten wij in op talentontwikkeling en vernieuwing van het culturele aanbod in de provincie.
6. Wij organiseren ons jaarlijkse Cultuurcongres over een actueel thema, waarmee wij kennisdeling en ontmoeting in de cultuursector stimuleren en faciliteren. Hiermee bereiken we zo'n 200 deelnemers.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Cultuur- en erfgoedbeleid 2025-2028](#)
- Statenvoorstel - [Opvolging motie gezamenlijke ambities 2025](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

Dit is wat wij doen

6.3. Cultuur voor iedereen

Wij vinden het belangrijk dat iedereen in Overijssel kan meedoen aan cultuur. Daarom investeren wij samen met het Rijk en gemeenten in Cultuureducatie en Cultuurparticipatie ' dicht bij de mensen'. Met deze partners maken wij ons sterk voor toegang tot kwalitatief goed cultuuronderwijs voor alle kinderen in Overijssel en investeren wij in de kwaliteit van het cultuuronderwijs. Cultuurparticipatie vergroot het welzijn van inwoners, vormt gemeenschappen en versterkt daarmee de brede welvaart van inwoners. We blijven verbinding zoeken tussen onze instrumenten ter ondersteuning van cultuurparticipatie en amateurkunst en gemeentelijke initiatieven en fondsen. Op landelijk niveau zijn afspraken gemaakt over cultuurbeoefening 2025-2028 tussen het ministerie van OCW, het IPO en de VNG . We zetten in op een goede vertaling van de uitgangspunten van deze afspraken naar Overijssel. De cultuurmakelaars zijn aanspreekpunt voor het lokale verenigingsleven en amateurkunstactiviteiten, zij geven advies en jagen nieuwe samenwerkingen en initiatieven aan, ook die bijdragen aan andere provinciale ambities en programma's. Wij streven naar een provinciaal dekkend netwerk van cultuurmakelaars.

Prestaties

6.3.1. Cultuureducatie en cultuurparticipatie

Acties 2027

1. Wij monitoren onze prestatieafspraken met Rijnbrink. Deze afspraken vloeien voort uit het matchingsprogramma Cultuureducatie met Kwaliteit, Versterking landelijke infrastructuur amateurkunst (VLIAK) en uit de Bestuurlijke afspraken die over Cultuurbeoefening met IPO, VNG en OCW zijn gemaakt.
2. Wij voeren de regeling 'Cultuureducatie Overijssel' uit. Met deze regeling maken wij afspraken met alle 25 Overijsselse gemeenten om cultuureducatie aan te bieden aan primair, gespecialiseerd en eventueel voortgezet onderwijs.
3. Wij maken ten minste 15 innovatieve lokale of regionale samenwerkingsprojecten mogelijk met onze subsidieregeling 'Cultuurparticipatie, meedoen is kunst'.
4. Wij maken met onze subsidieregeling 'Overijssel Toont Talent' amateurkunst zichtbaar in ten minste 12 gemeenten.

5. Wij maken met onze regeling 'Cultuurmakelaars' met ten minste 12 gemeenten afspraken over de inzet van cultuurmakelaars voor opnieuw 2 jaar (2027 en 2028). Hiermee ondersteunen wij lokale initiatieven, helpen wij om de deskundigheid van verenigingen te vergroten en stimuleren wij slimme verbindingen met andere sectoren, zoals zorg en welzijn.
6. Wij maken ten minste 60 kleinschalige projecten mogelijk met onze storting in het Fonds Kleine Culturele Initiatieven Provincie Overijssel (KCIPO) dat wordt uitgevoerd door het Cultuurfonds Overijssel (zie ook 6.1.1).

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Cultuur- en erfgoedbeleid 2025-2028](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

Dit is wat wij doen

6.4. Toekomstbestendige bibliotheken en basisvaardigheden voor iedereen

Openbare bibliotheken zijn een fundamentele basisvoorziening voor alle inwoners van Overijssel. De bibliotheek biedt een breed scala aan functies die bijdragen aan de educatieve, culturele en sociale ontwikkeling van individuen en gemeenschappen. De bibliotheek ontwikkelt zich steeds meer tot een ontmoetingsplaats in de lokale samenleving; een plek om te lezen en te leren, zowel voor inwoners als lokale organisaties en initiatieven. Op basis van de Wet Stelsel Openbare Bibliotheken ondersteunen wij het Overijsselse bibliotheeknetwerk waarmee wij werken aan een volwaardige bibliotheekvoorziening in elke Overijsselse gemeente, bevorderen wij het interbibliothecair leenverkeer en stimuleren wij bibliotheekinnovatie. Hierbij werken wij samen met gemeenten, bibliotheken en Rijnbrink. Daarnaast bereiden wij ons voor op de zorgplicht van gemeenten en provincies. Bibliotheken worden met succes ingezet bij leesbevordering en bestrijding van laaggeletterdheid. Basisvaardigheden (lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden) zijn essentieel voor het kunnen mee doen in de maatschappij. We blijven inzetten op het verbeteren van deze vaardigheden van onze inwoners.

Prestaties

6.4.1 Een leven lang lezen en leren

Acties 2027

1. Wij monitoren de uitvoering van de prestatieafspraken met Rijnbrink over de ondersteuning van Overijsselse bibliotheken en het Netwerk van Overijsselse Bibliotheken. We besteden daarbij specifiek aandacht aan de implementatie van de, bij positieve besluitvorming van het Rijk, vernieuwde Wsob (Wet Stelselherziening Openbare Bibliotheken) waarin de ondersteuning van gemeenten bij de uitvoering van de zorgplicht voor bibliotheekvoorzieningen en bibliotheekinnovatie is opgenomen.
2. Wij monitoren de uitvoering van de prestatieafspraken met Rijnbrink over het beheer en de uitleen van bladmuziek aan Overijsselse amateurorkesten en -musici (Musidesk).
3. Wij ondersteunen bibliotheken en gemeenten bij de ontwikkeling van een toekomstbestendig bibliotheeknetwerk. We versterken de kwaliteit en de maatschappelijke betekenis van het Overijsselse bibliotheeknetwerk door kennisdeling, gezamenlijke ontwikkeltrajecten en gerichte investeringen op het gebied van toegankelijkheid, basisvaardigheden, nabijheid en democratie.
4. Wij voeren, samen met Rijnbrink en gemeenten, de motie Breed gedragen ambities 2026 'Bibliotheekpas voor minima' uit.

5. Als provincie krijgen wij in de vernieuwde Wsob bij positieve besluitvorming van het Rijk een toezichtstaak (IBT) op de gemeentelijke zorgplicht. We gaan deze rol dan voorbereiden en invulling geven.
6. We voeren het basisvaardighedenprogramma verder uit. Dit doen we aan de hand van drie programmalijnen: Preventie & Educatie, Arbeidsmarkt en Brede inclusie. Dit resulteert onder andere in: een netwerk met de Overijsselse gemeente waarbij we in ieder geval 80% van de gemeenten bereiken. Committeren minimaal 8 teams/bedrijven zich aan de werkgeversbenadering. Onze samenwerkingspartners gaan verder met het realiseren van ontwikkelpleinen en vergroten het leesplezier door de kracht van topsport te benutten.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Cultuur- en erfgoedbeleid 2025-2028](#)
- Statenvoorstel - [Opvolging motie breed gedragen ambities 2026](#)
- Statenvoorstel - [Investeringsprogramma basisvaardigheden 2025-2027](#)
- Brief aan PS - [Uitvoeringsagenda Basisvaardigheden](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

Dit is wat wij doen

6.7 Leefbaar platteland

We werken aan een leefbaar platteland, zodat inwoners hier ook in de toekomst goed kunnen wonen, werken en leven in een gezonde en mooie omgeving.

Dit doen we vanuit een gebiedseigen aanpak, samen met dorpsgemeenschappen en gemeenten, waarbij initiatieven van inwoners, organisaties en ondernemers uit de gebieden centraal staan.

Daarnaast zetten we in op lokaal leren door kennis en praktijk te verbinden in een lerend netwerk en werken we toe naar structureel plattelandsbeleid.

Prestaties

6.7.1 Een platteland waar inwoners goed kunnen wonen, werken en leven in een gezonde en mooie omgeving

Acties 2027

1. Wij voeren de subsidieregelingen Leefbaar Platteland verder uit. Het gaat om de regelingen Dorpsplannen (inhuur begeleiding bij maken dorpsplan), Planvorming, uitwerking en analyses Leefbaar Platteland (inhuur expertise en procesbegeleiding) en Fysieke investeringen Leefbaar Platteland (uitvoering). De regelingen scherpen we aan op basis van de resultaten in de tussenbalans Leefbaar Platteland.
2. Wij bouwen verder aan een lerend netwerk waarin praktijkervaringen en wetenschappelijke kennis samenkomen. In lijn met de uitkomsten van de tussenbalans zetten we in op verbreding en verdieping van het netwerk. We organiseren ten minste vier bijeenkomsten van de Dorpsschool. Inwoners, deskundigen en samenwerkingspartners, waaronder de Rijksuniversiteit Groningen, delen hier kennis, inspiratie en ervaringen.
3. Nadat wij de plattelandsagenda hebben vastgesteld, leggen wij de plattelandsagenda begin 2027 ter informatie aan u voor. In deze agenda leggen we de koers vast voor structureel beleid voor een leefbaar en toekomstbestendig platteland zoals is aangekondigd in de perspectiefnota 2027.
4. Wij informeren u eind 2027 over de evaluatie van het programma Leefbaar Platteland 2024-2027.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Investeringsvoorstel Leefbaar Platteland](#)

- [Tussenbalans Leefbaar Platteland 2024-2027](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Gert Harm ten Bolscher

6.7.2 BoerenPerspectief Overijssel

Acties 2027

1. Afhankelijk van de resultaten van een evaluatie en onderzoek naar scenario's BoerenPerspectief, inclusief erfcoaches, moet op korte termijn nog duidelijk worden of de voorgestelde provinciale bijdrage voor de inzet van erfcoaches en psychosociale ondersteuning toereikend is.
De provinciale en gemeentelijke financiering is specifiek bedoeld voor de erfcoaches en psychosociale ondersteuning waarmee agrarische en niet-agrarische erfeigenaren ondersteund kunnen worden bij diverse (persoonlijke) vraagstukken, zoals aanpassingen in de bedrijfsvoering, opvolging, ruimtelijke vraagstukken en leegstaande gebouwen.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Vervolg Erfcoaches 2024 en 2025](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Gert Harm ten Bolscher

6.7.3 Een extra leefbaarheidsimpuls aan het gebied Kanaal Almelo - De Haandrik

Acties 2027

1. Met de subsidieregeling Leefbaarheid Kanaal Almelo-De Haandrik versterken wij de leefbaarheid in het gebied langs 3 lijnen: kleine initiatieven, uitvoering dorpsplannen en kanaalbrede activiteiten.
2. In de tweede helft van 2027 informeren wij u over de voortgang van deze 3 lijnen.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Motie - [Toekomst voor inwoners KADH](#) (GroenLinks e.a.)
- Statenvoorstel - [Investeringsvoorstel leefbaarheidsregeling Kanaal Almelo-De Haandrik](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Gert Harm ten Bolscher

Dit is wat wij doen

6.8 Sociale Kwaliteit

Wij werken aan een sociaal sterk Overijssel waarin iedereen kan meedoen, zich verbonden voelt met de samenleving en gezond en veilig kan leven. Vanuit de Sociale Agenda 2027-2028 zetten wij in op de thema's Inclusieve samenleving, Sociale cohesie, Gezonde leefomgeving en Veerkrachtige samenleving. Daarbij bouwen wij voort op bestaande activiteiten, netwerken en samenwerkingsverbanden en zetten wij succesvolle aanpakken voort. Samen met gemeenten, maatschappelijke organisaties en inwoners versterken wij de sociale kwaliteit van Overijssel en dragen wij bij aan de doelen van de Omgevingsvisie Overijssel.

Prestaties

6.8.1 Bouwen aan een gezonde, veerkrachtige en inclusieve samenleving in Overijssel

Acties 2027

1. Wij geven uitvoering aan de Sociale Agenda 2027-2028 dat onderdeel uitmaakt van het Uitvoeringsprogramma Sociale Kwaliteit 2027-2032 en dragen bij aan de doelen van de Omgevingsvisie Overijssel (rode draad Sociale Kwaliteit). De activiteiten binnen de vier thema's Inclusieve samenleving, Sociale cohesie, Gezonde leefomgeving en Veerkrachtige samenleving maken hiervan onderdeel uit.
2. Wij geven uitvoering aan de visie en uitvoeringsagenda Iedereen doet mee – Diversiteit, Gelijkwaardigheid en Inclusie.
3. Wij geven uitvoering aan het provinciaal programma vrijwilligerswerk. Met het programma vrijwilligerswerk investeren we in toekomstbestendig vrijwilligerswerk. Dit betekent betere ondersteuning en minder drempels voor vrijwilligers(organisaties). Het programma richt zich op de domeinoverstijgende vraagstukken die gerelateerd zijn aan het thema Veerkrachtige samenleving binnen de Sociale Agenda 2027-2028. Aan dit programma zijn incidentele middelen ter waarde van € 1,8 miljoen uit de Perspectiefnota toegevoegd.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Brief aan PS - [Programma Sociale Kwaliteit 2027-2032](#)
- [Programma Sociale Kwaliteit 2027-2032 incl. bijlage Sociale Agenda 2027-2028](#)
- [Visie Iedereen doet mee](#)
- Brief aan PS - [Provinciaal programma Vrijwilligerswerk \(bijlage\)](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Tijs de Bree

Risico's

Samenwerking met partners onder druk

Samenwerkingspartners, zowel (semi)publieke partners als private partners en burgers en gemeenschappen, zijn onmisbaar bij de uitvoering van ons beleid. We zien een aantal risico's waardoor deze samenwerking onder druk komt te staan.

Beleidsverandering bij medeoverheden vermindert draagvlak en financiering

Als gevolg van veranderingen in de financiële context bij medeoverheden bestaat de kans dat zij andere beleidskeuzes maken. Hierdoor bestaat het risico dat het draagvlak en het inhoudelijk fundament voor het provinciaal beleid verloren gaat en er minder geld voor cofinanciering van ons beleid beschikbaar komt.

Afname burgerbetrokkenheid en gezamenlijkheid belemmert beleidsuitvoering

Verder is eigen initiatief en betrokkenheid van burgers, gemeenschappen, dorpen en instellingen onmisbaar om ons beleid succesvol uit te voeren. Dit eigen initiatief en deze betrokkenheid komen steeds vaker onder druk te staan, mede als gevolg van afname van gezamenlijkheid en afkalving van het maatschappelijk middenveld. Als er geen of onvoldoende betrokkenheid bij de samenleving is dan kunnen onze beleidsdoelstellingen mogelijk niet of niet volledig behaald worden.

Financiën

In onderstaande tabel staan de baten en lasten van deze kerntaak voor zover er een bedrag in de begroting is opgenomen. De tabel is uit te klappen voor meer details.

Bedragen x €1.000

Saldo baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten					
6.1.1 Materieel, immaterieel erfgoed en erfgoed in transitie					
Incidenteel	4.235	1.268	1.485	0	0
Structureel	5.020	5.020	5.020	5.115	5.115

Saldo baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Totaal 6.1.1 Materieel, immaterieel erfgoed en erfgoed in transitie	9.255	6.288	6.505	5.115	5.115
6.2.1 Basis cult. aanbod talentontw.					
Incidenteel	288	155	155	0	0
Structureel	5.536	5.561	5.561	5.561	5.561
Totaal 6.2.1 Basis cult. aanbod talentontw.	5.824	5.716	5.716	5.561	5.561
6.2.2 Cult. aanbd talentontw. Vernieuw.					
Incidenteel	1.972	1.958	1.258	0	0
Structureel	445	445	445	520	520
Totaal 6.2.2 Cult. aanbd talentontw. Vernieuw.	2.416	2.403	1.703	520	520
6.3.1. Cultuureducatie en cultuurparticipatie					
Incidenteel	2.233	551	551	0	0
Structureel	0	1.770	1.770	1.770	1.770
Totaal 6.3.1. Cultuureducatie en cultuurparticipatie	2.233	2.321	2.321	1.770	1.770
6.4.1 Een leven lang lezen en leren					
Incidenteel	1.995	460	50	0	0
Structureel	5.498	3.248	3.248	3.741	3.741
Totaal 6.4.1 Een leven lang lezen en leren	7.493	3.708	3.298	3.741	3.741
6.5.1 Overijsselaars zijn vitaal en kunnen deelnemen aan een inclusieve samenleving					
Incidenteel	275	0	0	0	0
Structureel	2.389	0	0	0	0
Totaal 6.5.1 Overijsselaars zijn vitaal en kunnen deelnemen aan een inclusieve samenleving	2.664	0	0	0	0
6.6.1 Duurz. vz., waardev. verb., vrijw.					
Incidenteel	1.243	0	0	0	0
Structureel	1.823	0	0	0	0
Totaal 6.6.1 Duurz. vz., waardev. verb., vrijw.	3.066	0	0	0	0
6.66.66 Toegerekende personeelsgebonden					

Saldo baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
kosten					
Structureel	2.541	3.167	3.149	2.985	2.985
Totaal 6.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	2.541	3.167	3.149	2.985	2.985
6.7.1 Een platteland waar inwoners goed kunnen wonen, werken en leven in een gezonde en mooie omgeving					
Incidenteel	8.605	795	0	0	0
Structureel	0	200	200	200	200
Totaal 6.7.1 Een platteland waar inwoners goed kunnen wonen, werken en leven in een gezonde en mooie omgeving	8.605	995	200	200	200
6.7.2 BoerenPerspectief Overijssel					
Incidenteel	225	225	225	225	0
Totaal 6.7.2 BoerenPerspectief Overijssel	225	225	225	225	0
6.7.3 Een extra leefbaarheidsimpuls aan het gebied Kanaal Almelo - De Haandrik					
Incidenteel	2.997	303	99	0	0
Totaal 6.7.3 Een extra leefbaarheidsimpuls aan het gebied Kanaal Almelo - De Haandrik	2.997	303	99	0	0
6.8.1 Bouwen aan een gezonde, veerkrachtige en inclusieve samenleving in Overijssel					
Structureel	0	3.522	3.522	3.522	3.522
Totaal 6.8.1 Bouwen aan een gezonde, veerkrachtige en inclusieve samenleving in Overijssel	0	3.522	3.522	3.522	3.522
Totaal Lasten	47.321	28.647	26.738	23.638	23.413
Saldo baten en lasten	-47.321	-28.647	-26.738	-23.638	-23.413

Toelichting meerjarenbegroting

6.5.1 Overijsselaars zijn vitaal en kunnen deelnemen aan een inclusieve samenleving en

6.6.1 Duurzame voorzieningen, waardevolle verbindingen, inzet van vrijwilligers en maatschappelijke initiatieven

De middelen van deze prestaties zijn geclusterd in de nieuwe prestatie 6.8.1.

6.7.1 Platteland: wonen, werken en leven

Provinciale staten hebben incidentele middelen toegekend tot en met 2027

6.7.2 BoerenPerspectief Overijssel

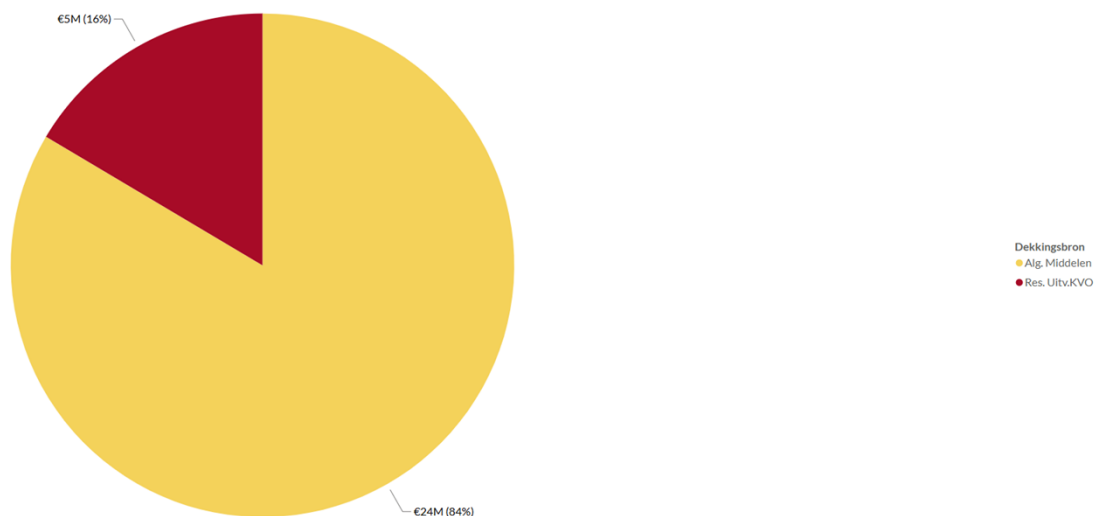
De voorganger van Boerenperspectief is het programma Erfcoaches, dat liep tot en met 2025. Voor Boerenperspectief stelt Provinciale Staten een budget van €200.000 beschikbaar.

6.7.3 Een extra leefbaarheidsimpuls aan het gebied Kanaal Almelo - De Haandrik

Deze prestatie is nieuw. Bij de Perspectiefnota 2026 hebben Provinciale Staten incidenteel € 0,2 miljoen beschikbaar gesteld voor 2026 en 2027 (naast de middelen voor een separaat investeringsvoorstel).

Verhouding dekkingsbronnen

In het diagram en de tabel hieronder worden de begrote lasten van deze kerntaak voor 2027 per dekkingsbron weergegeven.



Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027
Reserve uitvoering Kwaliteit van Overijssel	4.718
Algemene middelen	23.929
Gerealiseerd resultaat	-28.647

Kerntaak 7: Kwaliteit openbaar bestuur

Dit is hoe wij denken

Deze kerntaak richt zich op een sterk en betrokken openbaar bestuur in Overijssel, waarbij we luisteren en verbinding leggen met onze inwoners.

Voor een goed functionerende democratie is het belangrijk dat iedereen meedoet, zo komen we tot de beste oplossingen voor Overijssel. We nodigen daarom iedereen uit om mee te denken en te doen.

We betrekken inwoners en partners bij onze opgaven, zoals vormgegeven in onze Overijsselse Participatievisie en -werkwijze. Daarnaast zorgen we ervoor dat onze belangen goed vertegenwoordigd zijn in Europa en Den Haag.

We zien om naar onze medeoverheden en kijken waar we kunnen bijdragen. Waar mogelijk en wenselijk dragen we bij aan oplossingen. Verder streven we naar doelmatige en toegankelijke subsidieregelingen waarbij gebruikers zo min mogelijk administratieve lasten ervaren.

Overijssel moet een veilige plek zijn en blijven voor iedereen. We zetten de strijd tegen ondermijnende activiteiten voort door onze eigen weerbaarheid op orde te hebben en samen met gemeenten, politie en veiligheidspartners werken we intensief om signalen vroegtijdig op te pakken en Overijssel veiliger te maken.

We willen de mogelijkheden van digitalisering en data nog beter benutten om ons beleid en de kwaliteit van ons bestuur te ondersteunen.

Bij vrijwel alles wat we doen hebben we inwoners, instellingen, bedrijven en medeoverheden nodig. We werken daarom aan het goed houden van bestaande relaties met hen.

Overijssel in cijfers

Alle voor deze kerntaak relevante kengetallen zijn [hier](#) te vinden

Dit is wat wij doen

7.1 Goed openbaar bestuur in Overijssel

Voor een goed openbaar bestuur in Overijssel werken wij samen met Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen. We zien dat er veel op onze gemeenten afkomt. Wanneer nodig en wenselijk bekijken we per opgave of en op welke wijze we de gemeenten kunnen helpen en of het binnen onze mogelijkheden past. (7.1.1).

Als toezichthouder zien wij erop toe dat Overijsselse gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen hun taken zorgvuldig uitvoeren en dat zij financieel gezond zijn en blijven. In dit kader bereiden we ons onder meer voor op de nieuwe Archiefwet, die naar verwachting 1-1-2027 in werking treedt (7.1.2).

Wij ondersteunen onze partners in de strijd tegen ondermijning door de uitvoering van de beleidsnota ondermijning 2024-2027 en zetten in op verdere verbetering van de weerbaarheid en integriteit van de eigen organisatie (7.1.3)

De Commissaris van de Koning draagt als voorzitter van Provinciale en Gedeputeerde Staten bij aan een transparant en goed openbaar bestuur. Daarnaast geeft hij invulling aan zijn Rijkstaken, zoals de benoeming van burgemeesters en het voorzitterschap van de Provinciale Regietafel Asiel (7.1.4). We worden geconfronteerd met geopolitieke ontwikkelingen in en buiten Europa en internationale gebeurtenissen zoals langdurige stroomuitval, hacks, extreme weersomstandigheden en een pandemie. Hierdoor kijken wij kritisch naar onze weerbaarheid met als prioriteit de effectiviteit en paraatheid van provinciale crisisorganisatie, de weerbaarheid van de provinciale diensten en infrastructuur en de wijze waarop de CdK in zijn rol als Rijksheer medeoverheden kan ondersteunen om de Overijsselse samenleving (civiel) weerbaar te maken (7.1.5).

Prestaties

7.1.1 Interbestuurlijke verhoudingen

Acties 2027

1. Wij voeren gesprekken met gemeenten en waterschappen over hun bestuurlijke en ambtelijke slagkracht in relatie tot de financiële context. Waar mogelijk en wenselijk dragen we bij aan oplossingen en bevorderen we mogelijkheden tot samenwerking.
2. De Commissaris van de Koning voert overleg met een delegatie van het bestuur van de VNG Overijssel en op uitnodiging nemen we deel aan de bestuurlijke platforms van de VNG Overijssel (financieel, ruimtelijk, sociaal en infosamenleving).
3. Wij brengen binnen het Interprovinciaal Overleg (IPO) de Overijsselse belangen voor het voetlicht en benutten we samen met relevante partners onze lobbykracht richting het rijk en de Europese Unie.
4. Wij versterken de informatievoorziening tussen GS en PS omtrent IPO-zaken, mede aan de hand van terugkoppeling in de Statencommissies.
5. Wij maken na de Statenverkiezingen en de coalitievorming kennis met de colleges van B&W.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Andries Heidema, PH Ruimtelijke ordening

7.1.2 Interbestuurlijk toezicht

Acties 2027

1. Wij stellen jaarlijks in april voor iedere gemeente een totaalbeeld interbestuurlijk toezicht (IBT) vast.
2. Wij signaleren bij een rode of oranje kleuring van het totaalbeeld risico's waarop naar onze mening actie nodig is, en gaan hierover in gesprek met de betreffende gemeente.
3. Wij houden financieel toezicht op onze 25 gemeenten, 2 waterschappen en 17 gemeenschappelijke regelingen.
4. Wij begeleiden gemeenten die onder preventief toezicht staan, met als doel zo snel mogelijk terug te keren naar een financieel gezonde situatie waarbij repressief toezicht volstaat.
5. Wij stellen vanuit archieftoezicht voor 25 gemeenten, 1 waterschap en een aantal gemeenschappelijke regelingen IBT-beoordelingen op en leggen in dat kader 10 tot 15 inspectiebezoeken af.
6. Wij investeren in capaciteit en kennis om uitvoering te kunnen geven aan nieuwe archief- en informatiewetgeving.
7. Wij beheren vanuit onze wettelijke archieftaak de overgebrachte analoge (papieren) archieven overeenkomstig de met Collectie Overijssel gesloten dienstverleningsovereenkomst.
8. Wij beheren vanuit onze wettelijke archieftaak de overgebrachte digitale archieven van de provincie door het in productie nemen van een eigen digitaal e-depot.
9. Wij stellen via de provinciearchivaris jaarlijks een toezichtsrapportage op over door ons uitgevoerde beheeractiviteiten van niet-overgebracht archief en eventueel verworven particuliere archieven van provinciaal belang.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Onderzoek Rekenkamer Oost-Nederland - [Van intentie naar implementatie - Een onderzoek naar informatiemanagement Overijssel](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Andries Heidema, Tijs de Bree

7.1.3 Integere overheid en aanpak ondermijning

Acties 2027

1. Wij investeren op het vergroten van de bewustwording (en weerbaarheid) van ambtenaren en bestuurders door onder andere integriteitsworkshops voor nieuwe medewerkers, een jaarlijkse bijeenkomst voor alle medewerkers, nieuwsbrieven en een jaarlijkse Meld Misdaad Anoniem campagne om de meldingsbereidheid van signalen van ondermijning in Overijssel te vergroten.
2. Wij passen conform onze BIBOB-beleidsregel 2026 de bevoegdheden uit de Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur (Wet Bibob) toe op vergunningen, subsidies, aanbestedingen en vastgoedtransacties.
3. Wij werken samen met de districten en/of gemeenten in IJsselland en Twente aan de:
 1. Kennis- en informatie-uitwisseling over ondermijning en tussen alle ketenpartners om zo ondermijning effectief tegen te kunnen gaan.
 2. Inzet van het provinciaal expertteam door en in opdracht van gemeenten bij het tegengaan van ondermijning in hun gemeente en dan in het bijzonder in het buitengebied (waaronder vitale vakantieparken).
4. Wij nemen deel aan de reguliere overleggen met onze (veiligheids-)partners (politie, belastingdienst, gemeenten e.a.) binnen het samenwerkingsverband Regionaal Informatie- en Expertisecentrum Oost-Nederland (RIEC-ON) om signalen van ondermijning in kaart te brengen.
5. Wij versterken en vergroten de weerbaarheid van jongeren tussen de 10 en 17 jaar tegen ondermijnende criminaliteit. Samen met partnerorganisaties stellen we een aanpak en een menukaart met interventies op. Gemeenten kunnen gebruik maken van de subsidie die we verstrekken om deze aanpak te realiseren.
6. Wij bouwen, met de inzet van veiligheidscoaches, aan vertrouwen en verbinding met bewoners, erfbetreders, dorpsbelangen en gemeenten. Daarnaast worden trends en signalen uit het veld opgehaald en gedeeld met ketenpartners om gezamenlijk tot gerichte acties te komen.
7. Wij passen in 2027 het programma ondermijning aan op basis van de eindevaluatie die we in samenwerking met de regio's IJsselland en Twente en de ketenpartners uitvoeren. Daarmee geven we opvolging aan de structurele middelen die voor de aanpak ondermijning beschikbaar zijn gesteld in de P-nota 2027.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Ondermijning 2024-2027](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Andries Heidema

7.1.4 (Rijks)taken Commissaris van de Koning

Acties 2027

1. Wij behandelen de procedures voor (nieuwe) benoeming burgemeesters en de herbenoemingsprocedures voor zittende burgemeesters en bereiden de reguliere klankbordgesprekken met alle 25 burgemeesters voor.
2. Wij bereiden de ambtsbezoeken, gemiddeld 6 per jaar, aan de Overijsselse gemeenten voor.
3. Wij bereiden (werk)bezoeken van het Koninklijk Huis (mede) voor en adviseren over voorstellen voor Koninklijke onderscheidingen en Koninklijke predikaten.
4. Wij behandelen bemiddelingsverzoeken aan de Commissaris van de Koning en nemen deze binnen 4 weken al dan niet inhoudelijk in behandeling.

5. Wij bevorderen en bewaken vanuit de rol van de Commissaris van de Koning de kwaliteit van het openbaar bestuur, bestuurlijke weerbaarheid, integriteit en veiligheid van provinciale Overijsselse bestuurders en volksvertegenwoordigers, inclusief die van de 25 gemeenten en het Waterschap Vechtstromen.
6. Wij verzorgen de reguliere inhoudelijke ondersteuning van de Provinciale Regietafel Asiel en de beleidsadvisering op de thema's asiel en vluchtelingen. Dit doen we omdat de Commissaris van de Koning als Rijksorgaan voorzitter is van de Provinciale Regietafel Asiel.
7. Wij bereiden een Overijssels programma voor inzake de viering van 500 jaar Overijssel.
8. Wij bereiden nieuw beleid voor met betrekking tot 'herdenken en vieren' en wij doen dit in samenhang met het actualiseren van de subsidieregeling 'Dodenderdenking en bevrijdingsfestival 2024 tot en met 2027' (UBS 8.1).

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [500 jaar Overijssel](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Andries Heidema

7.1.5 Weerbare samenleving

Acties 2027

1. Wij vergroten het bewustzijn en de paraatheid binnen de organisatie en onderzoeken verdere noodzakelijke maatregelen door ook in 2027 doorleefsessies te organiseren en uit te voeren, waarin wij gezamenlijk ervaren waar kwetsbaarheden zitten en hoe wij op een laagdrempelige manier onze weerbaarheid kunnen verbeteren en doen daar nadere aanvullende voorstellen voor.
2. Wij versterken de samenwerking met (mede-)overheden door deze verder vorm te geven en, op basis van toegevoegde waarde, gericht te zoeken naar waar wij elkaar kunnen aanvullen en versterken in het vergroten van de weerbaarheid op lokale, provinciale en nationale schaal.
3. Wij trekken met het Rijk samen op om de weerbaarheid in de samenleving te vergroten en agenderen ontwikkelingen en noodzakelijke nationale maatregelen die we nodig hebben om Overijssel weerbaar te maken en te houden.
4. Wij vertalen het advies van TwynstraGudde naar concrete uitvoering door een uitvoeringsagenda op te stellen voor het versterken van de weerbaarheid van onze interne (crisis)organisatie en in 2027 het eerste deel van de bijbehorende maatregelen te realiseren.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Andries Heidema

Dit is wat wij doen

7.2 Wendbaar en eigentijds openbaar bestuur

Om tijdig en adequaat in te spelen op ontwikkelingen die relevant zijn voor het openbaar bestuur, volgen wij de trends en ontwikkelingen in de maatschappij. We zetten ons actief in om de kinderen en jongeren vroegtijdig in aanraking te laten komen met democratie en burgerschap. Daarom zijn we onder andere actief op de Overijsselse scholen (7.2.1).

We betrekken inwoners en partners bij onze opgaven, zoals vormgegeven in onze Overijsselse Participatievisie en -werkwijze (7.2.2). Wij verzamelen en analyseren data om de ontwikkeling van beleid te ondersteunen en de realisatie te monitoren; we zijn transparant over deze data en zorgen voor zover mogelijk dat ze beschikbaar zijn voor iedereen die daar belang bij heeft, bijvoorbeeld door onze Kennishub Overijssel (7.2.3).

Prestaties

7.2.1 Jongeren en democratie

Acties 2027

1. In het verkiezingsjaar 2027 worden meerdere debat- en verkiezingsactiviteiten voor jongeren onder de vlag Overijssel doet mee! (ODM) georganiseerd.
2. Wij organiseren samen met ProDemos zo'n 300 gastlessen en activiteiten over democratie en rechtstaat op scholen in Overijssel en bij de Overijsselse gemeenten.
3. Wij organiseren, samen met Tienskip, drie projectdagen op het provinciehuis om jongeren te betrekken bij het democratisch proces.
4. Wij onderhouden een netwerk op het thema burgerschap met Overijsselse basisscholen, MBO- en HBO-scholen (bijvoorbeeld Deltion, ROC Twente en Windesheim) en andere organisaties zoals het Memory Vrijheids Museum, onder meer door gezamenlijke lesprogramma's te ontwikkelen en speciale projectdagen te organiseren.
5. Wij ondersteunen minimaal de helft van de gemeenten in Overijssel bij 'democratische activiteiten' en faciliteren en coördineren lokale activiteiten die voor alle gemeenten beschikbaar zijn, zoals de Democratiefabriek.
6. Wij vernieuwen indien nodig het activiteitenpalet van ODM, zodat we aan blijven sluiten bij de behoeften van jongeren. Wij bewaken en onderhouden actief de kwaliteit van onze activiteiten, waarbij we speciaal letten op inclusiviteit en samenwerking met interne en externe partijen.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Andries Heidema

7.2.2 Participatie

Acties 2027

1. Wij verankeren de participatiewerkwijze in de organisatie en in onze besluitvormingsprocessen voor beleid en uitvoering. In voorstellen die we aan Provinciale Staten voorleggen en voorstellen waarover Gedeputeerde Staten besluiten, maken we aan de start van het proces via een participatieplan inzichtelijk hoe participatie wordt vormgegeven.
2. Wij vergroten de transparantie en lerende werking van participatie door in participatieverslagen bij statenvoorstellen en statenbrieven inzicht te geven in het doorlopen proces, de participatieopbrengst en de wijze waarop opbrengsten zijn verwerkt in beleid of uitvoering.
3. Wij ontwikkelen een aanpak voor maatschappelijke initiatieven uit de samenleving door binnen de provinciale kaders ruimte te creëren voor maatwerk, ondersteuning en samenwerking met initiatiefnemers.
4. Wij monitoren de effecten van participatie door tijdens en na participatieprocessen feedback op te halen, zodat beter zichtbaar wordt wat participatie oplevert voor beleid, uitvoering en samenleving.
5. Wij versterken de kennis, vaardigheden en het lerend vermogen rondom participatie binnen de organisatie, onder andere via trainingen, inspiratiesessies, praktijkuitwisseling en de jaarlijkse participatie-inspiratiedag met Provinciale Staten.
6. Wij blijven de participatietoolkit verder ontwikkelen met passende werkvormen, technologische ondersteuning (zoals AI-toepassingen) en doelgroepgerichte aanpakken, waaronder jongerenparticipatie.
7. Wij faciliteren samenwerking en kennisuitwisseling binnen het Overijssels Participatienetwerk en het Provinciaal Netwerk Participatie, zodat praktijkervaringen, geleerde lessen en ontwikkelingen rondom participatie actief worden gedeeld en toegepast.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

PH Participatie

7.2.3 Beleidsinformatie: kennis, onderzoek en data-science

Acties 2027

1. Wij faciliteren het datagedreven werken binnen de provincie door innovatieve projecten uit te voeren en tegelijkertijd te zorgen voor een solide databasis door de (meta) datakwaliteit te verhogen en de wettelijke verplichte basisregistraties goed te beheren en te gebruiken.
2. Wij ondersteunen de beleidsvelden en programma's met de kennis die nodig is in de vorm van maatwerkproducten zoals bijvoorbeeld dashboards, digitale kaarten en doorlopende onderzoeksprogramma's.
3. Wij gaan ons geografische informatiesysteem toekomstbestendig maken zodat we effectiever informatie kunnen creëren en ontsluiten. We kunnen hierdoor het toenemend aantal gebruikers en het datagedreven werken binnen de provincie beter faciliteren.
4. Wij delen als kennismakelaar actief onze kennis door samen te werken met gemeenten en kennisinstellingen en door de Kennishub Overijssel. (Ruwe) data worden hier ook zoveel mogelijk ontsloten.
5. Wij blijven kwalitatief onderzoek breed inzetten in de organisatie als belangrijk onderzoeksinstrument, bijvoorbeeld om te leren binnen beleidsprogramma's en projecten.
6. Wij experimenteren op veilige en verantwoorde wijze in het Proeflokaal met bestaande en nieuwe technologieën zoals AI met als doel te onderzoeken of en hoe deze ingezet kunnen worden om bij te dragen aan de provinciale doelen.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Andries Heidema

Dit is wat wij doen

7.3 Effectief eigen bestuur

Wij behartigen de Overijsselse belangen en werken aan maatschappelijke resultaten voor onze provincie. Dit doen wij door samenwerking in ons eigen bestuur en een goede samenwerking met overheden, en gezamenlijk met maatschappelijke organisaties, onderwijs en bedrijfsleven in onze regio's Stedendriehoek, Zwolle en Twente. Door relatiebeheer en lobby op Nederlands, Duitse en Europese schaal willen we de zichtbaarheid en betrouwbaarheid van Overijssel in onze netwerken vergroten. Hiermee bevorderen we de samenwerking en de realisatie van onze doelen (7.3.1).

Wij geven uitvoering aan de Wet open overheid (Woo) en dragen zo bij aan een open en transparante overheid. We maken informatie actief openbaar en behandelen verzoeken om informatie zorgvuldig (7.3.2). Daarnaast zorgen wij voor passend en transparant communicatiebeleid, open en uitlegbaar (7.3.3).

Bij de afhandeling van bezwaar en beroep richten wij ons op de dialoog en het oplossen van conflicten volgens de door ons vastgestelde 'Methode Overijssel' (7.3.4). De belangrijkste taak van Gedeputeerde Staten is het voorbereiden en uitvoeren van besluiten door Provinciale Staten. Daarnaast voeren GS een groot aantal regelingen van de rijksoverheid uit (7.3.5).

Dienstverlening is hoe wij in contact zijn met inwoners en organisaties. Het omvat alles wat we doen: van informatie verstrekken en subsidies behandelen tot besluiten nemen en gesprekken voeren. Het programma Dienstverlening richt zich op een online en offline toegankelijke dienstverlening voor inwoners en organisaties. We meten structureel de

tevredenheid en voeren verbeteracties uit. Ook creëren we bewustwording onder medewerkers voor een dienstverlenende houding. (7.3.6)

Prestaties

7.3.1 Doelen bereiken met partners

Acties 2027

1. Wij werken in Regio Zwolle samen met partners aan projecten uit de meerjarenagenda en zijn betrokken bij het opstellen van de nieuwe meerjarenagenda en een regionale investeringsagenda. Deze samenwerking draagt bij aan bijvoorbeeld ontwikkeling van het stedelijk gebied, oplossingen voor waterberging en scholing voor de arbeidsmarkt. Wij zetten hiervoor onze provinciale middelen in en beheren ook de Rijksmiddelen voor de Regiodeals.
2. Wij werken in de Regio Stedendriehoek samen met gemeenten aan de uitvoering van de Strategische Agenda. Samen met het Rijk en onze partners stellen wij een verstedelijkingsstrategie op en een regionale investeringsagenda. Wij zorgen dat onze financiering goed aansluit op projecten uit de Regio Deal.
3. Wij werken in Twente samen met gemeenten, de Twente Board en het Rijk aan regionale doelen. Wij maken een gezamenlijke verstedelijkingsstrategie, zijn betrokken bij het opstellen van een regionale investeringsagenda en sluiten aan op de Regio Deals en het Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR), zodat onze inzet goed past bij de ambities van de regio.
4. Wij lobbyen op Nederlandse-, Duitse- en Europese schaal op basis van geprioriteerde provinciale lobby-agenda's, met focus op de opgaven van Overijssel, zoals overeengekomen met onze partners en vastgelegd in het Coalitieakkoord.
5. Wij organiseren relatie- en netwerkbijeenkomsten en ontmoeten partners in Nederland, Duitsland en Europa, waaronder onder andere de jaarlijkse ontmoeting met Oost-Nederlandse Kamerleden, het Regiocongres, de Koningsdagreceptie in Düsseldorf, de Grenslandconferentie en de European Week of Regions and Cities (EWRC) in Brussel.
6. Wij lobbyen samen met onze partners voor het beschikbaar komen van Europese fondsen voor Oost-Nederland/Overijssel in de periode 2021-2027, en in voorbereiding op de nieuwe programmaperiode 2027-2034. (Zie ook prestatie 5.3.4 Realisatie Europese programma's).

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Andries Heidema, Liesbeth Grijzen, Erwin Hoogland en Martijn Dadema

7.3.2 Wet open overheid

Acties 2027

1. Wij handelen binnengekomen Woo-verzoeken af.
2. Wij treden in overleg met verzoekers om verwachtingen over de behandeling, planning en afhandeling van Woo-verzoeken helder te maken.
3. Wij treffen voorbereidingen voor de gefaseerde invoering van actieve openbaarmaking onder de Wet open overheid, zodat wij tijdig kunnen voldoen aan de wettelijke verplichtingen.
4. Wij verbeteren de toegankelijkheid en vindbaarheid van openbaar gemaakte informatie, onder andere door de verdere ontwikkeling van het publicatieplatform.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Andries Heidema

7.3.3 Communicatie

Acties 2027

1. Wij communiceren in al onze uitingen in begrijpelijke en duidelijke taal, trainen medewerkers en benutten goede voorbeelden en denkkraft van inwoners en andere overheden om dit te blijven doen.
2. Wij voeren acties uit naar aanleiding van de 0-meting digitale toegankelijkheid. Daarbij streven wij naar begrijpelijke taal (niveau B1) en goed toegankelijke websites.
3. Wij passen jaarlijks 25 losse projectwebsites aan of integreren ze in de provinciale website, zodat ze voldoen aan de wettelijke eisen voor digitale toegankelijkheid.
4. Wij verkennen hoe we de mogelijkheden voor doven- en slechthorenden om toegang te krijgen tot provinciale informatie verder kunnen uitbouwen.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Andries Heidema

*7.3.4 Bezwaar en beroep***Acties 2027**

1. Wij handelen bezwaarschriften en klachten vanuit een open houding en gericht op een goede communicatie, in een begrijpelijke taal. Indien nodig schakelen wij een mediator of onafhankelijke deskundigen in om te komen tot een duurzame oplossing.
2. Wij benutten bezwaren, klachten en claims als leerpunten om het handelen van de provincie te verbeteren en adviseren intern over kansen voor verbeteringen.
3. Wij streven ernaar om minstens 75% van de bezwaarschriften binnen de wettelijke termijn af te handelen. Daarbij houden we rekening met wettelijke verdagingsmogelijkheden en opschorting van de termijn in overleg met belanghebbenden.
4. Wij richten een onafhankelijke externe adviescommissie in en leggen de aangepaste werkwijze voor de behandeling van bezwaarschriften en klachten vast.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Procedurebesluit bezwaar, administratief beroepen klachten 2019](#)

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Andries Heidema

*7.3.5 Gedeputeerde Staten***Acties 2027**

1. Wij voeren de circulaire van het Rijk betreffende beloning politieke ambtsdragers provincies uit.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Andries Heidema

*7.3.6 Dienstverlening***Acties 2027**

1. Wij ontwikkelen structurele, organisatiebrede tevredenheidsonderzoeken over dienstverlening.
2. Wij organiseren kleinschalige gesprekken met inwoners en organisaties om ervaringen en verwachtingen op te halen (voice of customer).
3. Wij creëren bewustwording onder medewerkers ten aanzien van menselijke dienstverlening.
4. Wij onderzoeken de mogelijkheden om te komen tot één online portaal waar inwoners en organisaties zelf zaken kunnen regelen, bekijken en volgen.
5. Wij verkennen de doorontwikkeling van het Overijssel Loket ten behoeve van een goede en efficiënte dienstverlening.

6. Wij werken aan het verder optimaliseren en verbeteren van onze dienstverlening zoals vastgelegd in de visie op dienstverlening en het bijhorende uitvoeringsdocument.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Andries Heidema

Dit is wat wij doen

7.4 Provinciale Staten en advies

Provinciale Staten zijn in staat om hun kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol zo goed mogelijk uit te voeren. De Statengriffie ondersteunt, adviseert en informeert Provinciale Staten hierbij (7.4.1). Hierbij worden Provinciale Staten goed ondersteund in hun controlerende rol door de 'hulptroepen' Rekenkamer en accountant.

Trendbureau Overijssel heeft de opdracht om het debat over de toekomst van Overijssel te ondersteunen met trendverkenningen én als sparringspartner voor Overijsselse overheden en hun maatschappelijke partners (7.4.2). De SER Overijssel adviseert GS over sociaal-economische thema's in Overijssel (7.4.3).

Prestaties

7.4.1 Provinciale Staten

Acties 2027

1. Wij versterken de verbinding met de samenleving. Daarbij zetten we in op communicatie en participatiekansen voor PS. Zo willen wij meer doen met video, experimenteren met een podcast en denken wij graag mee over een motiemarkt of andere invulling van infosessie- en commissiedagen. In 2027 willen we dit verder ontwikkelen, als is e.e.a. ook afhankelijk van hoe de nieuwe Staten daar over denken.
2. Wij communiceren politiek neutraal. Onze communicatie is gericht op het vergroten van de zichtbaarheid van PS. Het uitgangspunt is dat laten zien wat PS doen, waar de Statenleden zijn en hoe besluitvorming verloopt. Dit doen wij onder andere via de Statensite, Social Media, de nieuwsbrief en het activiteitenoverzicht. Daarbij gebruiken wij begrijpelijke taal (niveau B1), een (digitaal) toegankelijke website en begeleiden we inwoners ook met hun verwachtingen van PS.
3. Met de werkgroep integriteit en integriteitsambassadeurs besteden we ook in 2027 aandacht aan integriteit, agressie en ongewenste omgangsvormen en ondermijning.
4. Wij zoeken zowel binnen als buiten de organisatie contact met professionals en collega's om de zichtbaarheid van zowel PS als de griffie te vergroten en trends te volgen.
5. Wij onderzoeken de mogelijkheden voor de inzet van Kunstmatige Intelligentie (AI).
6. Wij evalueren de werkwijze van de huidige Statenperiode om hier lessen uit te trekken. Dit doen wij vooruitlopend op de verkiezingen in 2027
7. Wij bereiden de Provinciale Statenverkiezingen voor, onder andere door door het operationaliseren van Stemhulp, het organiseren van een aftrap verkiezingen, het(mede)organiseren van verkiezingsdebatten en het informeren over (het belang van) de democratische rechtsstaat.
8. Wij ontwikkelen een introductieprogramma voor nieuwe Statenleden.
9. Wij bereiden ons voor op de Verkiezingen van de Eerste Kamer.

Statenvoorstellen en -besluiten

- Statenvoorstel - [Evaluaties en aanbevelingen werkwijze nieuwe Staten](#)
- Benoemingsvoorstel nieuwe gedeputeerden

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Andries Heidema

*7.4.2 Trendbureau Overijssel***Acties 2027**

1. Trendbureau Overijssel levert aanvullende deelproducten in het kader van de verkenning 'De Toekomst van Vandaag' op waar belangstellenden gebruik van kunnen maken.
2. Trendbureau Overijssel blijft de uitkomsten van eerdere verkenningen delen met belangstellenden.
3. Trendbureau Overijssel voert in overleg met de Programmaraad nieuwe verkenningen uit.
4. Trendbureau Overijssel levert, op verzoek, een bijdrage aan activiteiten van derden, in vorm van presentaties, workshops, hulp bij vraagarticulatie, schriftelijke bijdragen/commentaar, deelname werksessies etc.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Andries Heidema

*7.4.3 Sociaal Economische Raad Overijssel***Acties 2027**

1. De Sociaal Economische Raad Overijssel geeft ten minste vier gevraagde en/of ongevraagde adviezen aan GS over sociaal-economische thema's in Overijssel (in kwartaal 4 van elk jaar zijn deze onderwerpen bekend).
2. De Sociaal Economische Raad Overijssel biedt een platform voor werkgevers- (VNO-NCW Midden en MKB Nederland) en werknemersorganisaties (FNV en CNV) in Overijssel, de arbeidsmarktregio's en LTO Noord.
3. De Sociaal Economische Raad Overijssel vertaalt landelijke ontwikkelingen door vanuit SER Nederland en inbrengen van ontwikkelingen en adviezen vanuit SER Overijssel.
4. De Sociaal Economische Raad Overijssel onderhoudt contact met de economic boards, Oost NL, kennis- en onderwijsinstellingen en andere sociaal-economische organisaties in Overijssel, deelnemen aan bijeenkomsten en input leveren voor beleid van derden.

Statenvoorstellen en -besluiten

Gedeputeerde Staten geeft jaarlijks in november aan over welke sociaal-economische thema's zij advies wil ontvangen van de SER Overijssel. De adviezen worden betrokken bij Statenvoorstellen en -besluiten op het gebied van regionale economie, arbeidsmarkt en brede welvaart.

Verantwoordelijk portefeuillehouder

Erwin Hoogland

*Risico's***Rijkskortingen op gemeentefonds verhogen risico op financieel toezicht**

Het Rijk heeft met ingang van 2026 een korting doorgevoerd op het provincie en gemeentefonds. Dit vergroot het risico dat een stijgend aantal gemeenten onder preventief toezicht zal komen. Dit effect is voor gemeenten in 2025 iets gedempt door een extra bijdrage voor jeugdzorg, waardoor het zogenoemde ravijnjaar opschuift naar 2028. Voor 2027 anticiperen we daarop door bij het Rijk te blijven agenderen dat er balans moet zijn tussen de gemeentelijke taken en daarvoor beschikbaar gestelde rijksmiddelen. Daarnaast houden we rekening met extra inzet voor de uitoefening van ons financieel toezicht richting het nieuwe ravijnjaar 2028.

Wet open overheid

Het aantal Woo-verzoeken is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Daarnaast worden verzoeken, mede door het gebruik van AI-tools, steeds omvangrijker en complexer. Ondanks de uitbreiding van de personele capaciteit staat de tijdige afhandeling van Woo-verzoeken onder druk. Dit kan leiden tot overschrijding van de wettelijke termijnen. In die gevallen nemen wij tijdig contact op met indieners en proberen we waar mogelijk afspraken te maken over de termijnen. Daarnaast onderzoeken wij technologische mogelijkheden om het afhandelingsproces te versnellen en werken we continu aan de verbetering van het behandelproces.

Bezwaar en beroep

In 2026 en 2027 zijn en worden besluiten genomen over aanvragen voor projectbesluiten voor windenergie. In veel gevallen zal tegen deze besluiten bezwaar en beroep zal worden ingesteld. Dit legt extra druk op de personele capaciteit van onze juristen. Mogelijk is opschaling van de capaciteit en/of inzet van externe expertise nodig. Wij informeren u hierover via de P&C-cyclus.

Financiën

In onderstaande tabel staan de baten en lasten van deze kerntaak voor zover er een bedrag in de begroting is opgenomen. De tabel is uit te klappen voor meer details.

Bedragen x €1.000

Saldo baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten					
7.1.1 Interbestuurlijke verhoudingen					
Structureel	27	27	27	27	27
Totaal 7.1.1 Interbestuurlijke verhoudingen	27	27	27	27	27
7.1.2 Interbestuurlijk toezicht					
Incidenteel	0	50	50	0	0
Structureel	9	9	61	9	9
Totaal 7.1.2 Interbestuurlijk toezicht	9	59	111	9	9
7.1.3 Integere overheid en aanpak ondermijning					
Incidenteel	2.640	708	0	0	0
Structureel	237	651	651	651	651
Totaal 7.1.3 Integere overheid en aanpak ondermijning	2.877	1.359	651	651	651
7.1.4 (Rijks)taken Commissaris van de Koning					
Incidenteel	3.232	202	152	152	0
Structureel	201	201	201	201	201
Totaal 7.1.4 (Rijks)taken Commissaris van de Koning	3.432	403	353	353	201
7.1.5 Weerbare					

Saldo baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
samenleving					
Incidenteel	2.250	0	0	0	0
Totaal 7.1.5 Weerbare samenleving	2.250	0	0	0	0
7.2.1 Jongeren en democratie					
Incidenteel	0	133	0	0	0
Structureel	135	135	135	135	135
Totaal 7.2.1 Jongeren en democratie	135	269	135	135	135
7.2.2 Participatie					
Incidenteel	213	423	200	200	200
Structureel	50	50	50	50	50
Totaal 7.2.2 Participatie	263	473	250	250	250
7.2.3 Beleidsinformatie: kennis, onderzoek en data-science					
Structureel	1.024	1.024	1.024	1.024	1.024
Totaal 7.2.3 Beleidsinformatie: kennis, onderzoek en data-science	1.024	1.024	1.024	1.024	1.024
7.3.1 Doelen bereiken met partners					
Incidenteel	200	0	0	0	0
Structureel	756	1.256	1.256	1.256	1.256
Totaal 7.3.1 Doelen bereiken met partners	956	1.256	1.256	1.256	1.256
7.3.2 Wet open overheid					
Structureel	93	98	98	98	98
Totaal 7.3.2 Wet open overheid	93	98	98	98	98
7.3.3 Communicatie					
Incidenteel	108	0	0	0	0
Structureel	283	283	283	283	283
Totaal 7.3.3 Communicatie	391	283	283	283	283
7.3.4 Bezwaar en beroep					
Structureel	64	65	65	65	65
Totaal 7.3.4 Bezwaar en beroep	64	65	65	65	65
7.3.5 Gedeputeerde Staten					
Structureel	1.983	2.042	2.042	2.042	2.042
Totaal 7.3.5 Gedeputeerde Staten	1.983	2.042	2.042	2.042	2.042
7.3.6					

Saldo baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Dienstverlening					
Structureel	52	52	52	52	52
Totaal 7.3.6 Dienstverlening	52	52	52	52	52
7.4.1 Provinciale Staten					
Incidenteel	0	131	0	0	0
Structureel	3.108	3.168	3.168	3.168	3.168
Totaal 7.4.1 Provinciale Staten	3.108	3.299	3.168	3.168	3.168
7.4.2 Trendbureau Overijssel					
Structureel	205	205	205	205	205
Totaal 7.4.2 Trendbureau Overijssel	205	205	205	205	205
7.4.3 Sociaal Economische Raad Overijssel					
Structureel	74	74	74	74	74
Totaal 7.4.3 Sociaal Economische Raad Overijssel	74	74	74	74	74
7.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten					
Structureel	7.422	8.953	8.955	8.955	8.955
Totaal 7.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	7.422	8.953	8.955	8.955	8.955
Totaal Lasten	24.364	19.941	18.749	18.647	18.495
Baten					
7.1.3 Integere overheid en aanpak ondermijning					
Incidenteel	417	0	0	0	0
Totaal 7.1.3 Integere overheid en aanpak ondermijning	417	0	0	0	0
7.1.4 (Rijks)taken Commissaris van de Koning					
Structureel	32	32	32	32	32
Totaal 7.1.4 (Rijks)taken Commissaris van de Koning	32	32	32	32	32
7.2.3 Beleidsinformatie: kennis, onderzoek en data-science					
Structureel	55	55	55	55	55
Totaal 7.2.3 Beleidsinformatie: kennis, onderzoek	55	55	55	55	55

Saldo baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
en data-science					
7.4.3 Sociaal Economische Raad Overijssel					
Structureel	100	100	100	100	100
Totaal 7.4.3 Sociaal Economische Raad Overijssel	100	100	100	100	100
Totaal Baten	604	186	186	186	186
Saldo baten en lasten	-23.760	-19.754	-18.563	-18.461	-18.309

Toelichting meerjarenbegroting

7.1.2 Interbestuurlijk toezicht

De stijging in de begroting 2027 en 2028 wordt veroorzaakt door de in de perspectiefnota toegekende incidentele middelen voor de Archiefwet.

7.1.3 Integere overheid

Vanaf 2028 laat de programmabegroting een daling zien. Dit geeft een wat vertekend beeld. De incidentele middelen voor deze coalitieperiode zijn weliswaar eindig, maar daar staat tegenover dat er via het 'traject structurele begroting', structurele middelen zijn toegevoegd. Deze middelen zijn grotendeels aan het personeelsbudget toegevoegd en niet zichtbaar op het programmabudget.

7.1.4 (Rijks)taken Commissaris van de Koning

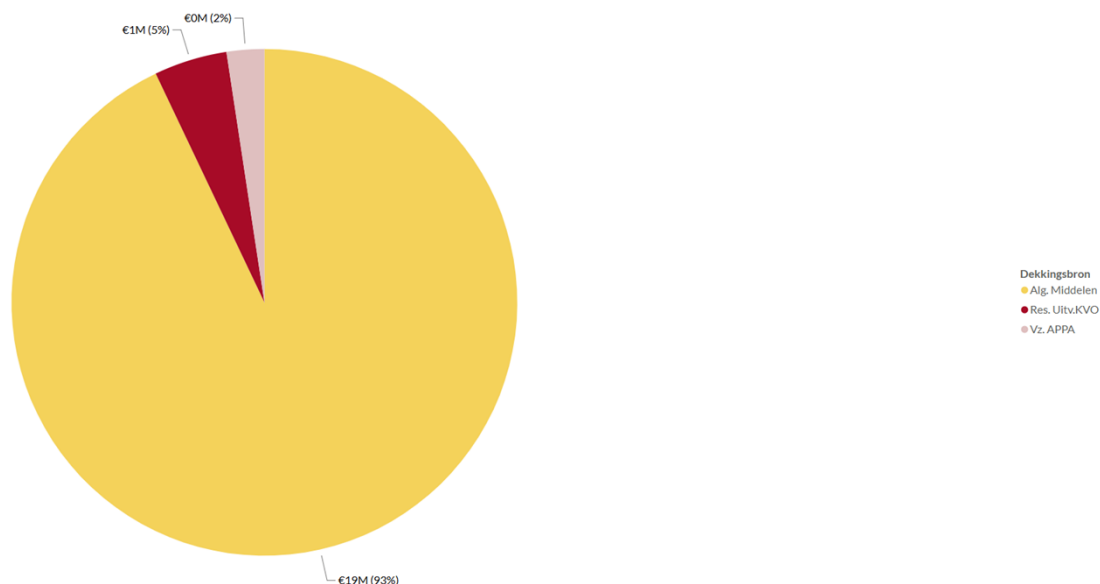
De begroting in 2027 is een stuk lager dan die van 2026. Dit komt doordat er in 2025 incidentele rijksmiddelen beschikbaar zijn gesteld voor weerbaar bestuur kleine gemeenten, de spreidingswet en de regietafel Asiel.

7.1.5 Weerbare samenleving

In de perspectiefnota 2027 is incidenteel geld vrijgemaakt voor het thema weerbaarheid.

Verhouding dekkingsbronnen

In het diagram en de tabel hieronder worden de begrote lasten van deze kerntaak voor 2027 per dekkingsbron weergegeven.



Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2027
Reserve uitvoering Kwaliteit van Overijssel	931
Algemene middelen	18.530
600001 Vz. APPA	479
Gerealiseerd resultaat	-19.941

Paragrafen

Provinciale heffingen

Dit is hoe wij denken

Het beleid provinciale heffingen staat in de Belastingverordening Overijssel. De wijzigingen in de Belastingverordening die ingaan per 1 januari 2027 leggen wij in dezelfde vergadering als deze Begroting ter vaststelling aan u voor.

We heffen de provinciale opcenten op de Motorrijtuigenbelasting (MRB) volgens artikel 222 van de Provinciewet. De grondslag voor deze heffing is de Wet Motorrijtuigenbelasting. De opbrengsten uit de opcenten MRB zijn afhankelijk van het opcententarief en de volumes (het aantal voertuigen, de categorie-indeling en het gewicht van de voertuigen).

Dit is wat wij doen

Wij leggen heffingen op in het kader van de opcenten motorrijtuigenbelasting, leges, precario, grondwateronttrekkingen en de nazorg van stortplaatsen. Het beleidskader daarvoor is opgenomen in de Belastingverordening Overijssel. Daar vindt u ook de vastgestelde tarieven.

Opcenten motorrijtuigenbelasting

We heffen de provinciale opcenten op de Motorrijtuigenbelasting volgens artikel 222 van de Provinciewet. De grondslag voor deze heffing is de Wet Motorrijtuigenbelasting. De opbrengsten uit de opcenten MRB zijn afhankelijk van het opcententarief en de volumes (het aantal voertuigen, de categorie-indeling en het gewicht van de voertuigen).

De opcenten motorrijtuigenbelasting worden geheven over het tarief van de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting. Het is een percentage van de hoofdsom zoals die in 1995 opgelegd zou worden. De basis voor de opcentenheffing verandert dus niet als het tarief voor de hoofdsom wordt verhoogd of verlaagd. De omvang van de hoofdsom is wel afhankelijk van het ledig gewicht van het voertuig (hoe zwaarder, hoe hoger de hoofdsom) en de brandstofsoort (benzine, diesel, LPG). De Belastingdienst int de opcenten voor de provincies.

Opcententarief Motorrijtuigenbelasting

Het Rijk stelt de maximale hoogte van de opcenten vast. Het maximale opcententarief voor 2027 is bepaald op 147,7 (2026: 144,0). Bij de Perspectiefnota 2027 is besloten de toenemende kosten voor de infrastructurele begroting te dekken met een geleidelijke stijging van de opcenten. In totaal gaat het om een stijging van 2,2 opcenten per jaar van 2027 tot en met 2030. Het huidige opcententarief is 82,2. Daarmee komen de opcenten in 2030 uit op 91 opcenten.

Leges

Leges zijn een heffing voor een door de provincie geleverde administratieve dienst zoals het verstrekken van stukken en het afgeven van vergunningen. U actualiseert tegelijkertijd met het vaststellen van de begroting 2027 de Belastingverordening en de bijbehorende tarieventabel per 1 januari 2027. De tarieven voor 2027 zijn met 2,1% geïndexeerd. In het kader van de voorbereiding op de integrale herijking van de legestarieven worden de toe te rekenen kosten in 2027 opnieuw beoordeeld.

Precario

Precario is een heffing voor het hebben van voorwerpen in, op of boven provinciale grond of provinciaal water. Overijssel heft vanaf 2010 alleen nog precario van benzinepompijnstallaties. De precario heffen we via een belastingaanslag.

Grondwaterheffing

Op basis van de Waterwet (artikel 7.4) zijn Provinciale Staten bevoegd om een heffing in te stellen op het onttrekken van grondwater. De heffingsopbrengst gebruiken we onder andere voor onderzoeken die voor het grondwaterbeheer noodzakelijk zijn en voor de vergoeding van schade. De heffing leggen we op naar de in het heffingsjaar onttrokken hoeveelheid grondwater, gemeten in kubieke meters per jaar.

Nazorgheffing stortplaatsen

De Wet Milieubeheer regelt dat gesloten stortplaatsen geen of zo weinig mogelijk gevolgen voor het milieu hebben (Leemtewet genoemd). De Leemtewet legt de financiële- en bestuurlijke verantwoordelijkheid bij de provincie voor de permanente nazorg van stortplaatsen waar na 1 september 1996 afvalstoffen zijn of worden gestort. Wij moeten erop toezien dat bij gesloten stortplaatsen zodanige maatregelen worden getroffen dat de stortplaatsen geen of een zo klein mogelijk negatief effect hebben op het milieu. Uw Staten kunnen een heffing instellen ter bestrijding van de kosten van de nazorgmaatregelen bij stortplaatsen waar na 1 september 1996 nog afval gestort is of wordt. Wij leggen de heffing, gebaseerd op een besluit van uw Staten van 30 maart 1999, op aan de exploitanten van de stortplaatsen in Overijssel. De hoogte van de heffing is gebaseerd op de berekening van het doelvermogen vanaf het moment dat de nazorg start en op de rendement- en inflatieprognoses.

Provinciale heffingen

Hieronder is weergegeven hoe de inkomsten uit de provinciale heffingen zijn opgebouwd. De opcenten op de Motorrijtuigenbelasting beslaan ongeveer 97% van onze inkomsten uit heffingen.

Inkomsten uit provinciale heffingen (x € 1.000)	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Opcenten MRB	126.961	141.700	145.450	149.200	152.950	156.700
Leges, precario ov. heffingen	1.652	1.782	1.831	2.474	1.831	5.949

Inkomsten uit provinciale heffingen (x € 1.000)	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Grondwaterheffing	1.199	1.129	1.129	1.129	1.129	1.129
Nazorgheffing stortplaatsen	40	1.005	1.005	1.005	1.005	1.005
Totaal	129.852	145.616	149.415	153.808	156.915	164.783

Toelichting opbrengsten heffingen

Motorrijtuigenbelasting

De geraamde opbrengsten uit de opcenten bedragen voor 2027 € 145,5 miljoen (2026: € 141,7 miljoen). Vanaf 2025 zijn de belastingregels voor hybride en elektrische voertuigen veranderd. Vanaf 2026 is alleen nog sprake van een korting van 30% voor elektrische voertuigen. Door de nieuwe regels vallen de inkomsten uit de opcenten vanaf 2026 hoger uit. De ramingen baseren wij op de gegevens die wij ontvangen van de Belastingdienst. Bij de Perspectiefnota is besloten de toenemende kosten voor de infrastructurele begroting te dekken met een geleidelijke stijging van de opcenten. In totaal gaat het om een stijging van 2,2 opcenten per jaar van 2027 tot en met 2030. Het huidige opcententarief is 82,2 (2026). De opcenten stijgen naar 84,4 opcenten in 2027 en uiteindelijk 91 opcenten in 2030. De verwachte opbrengsten stijgen daardoor jaarlijks met € 3,75 miljoen en cumulatief met € 15 miljoen. Deze ontwikkeling is meegenomen in de meerjarenraming bij deze begroting.

Leges

De leges zijn geïndexeerd met 2,1%. Nieuw zijn de geraamde opbrengsten uit anterieure overeenkomsten met betrekking tot het windbeleid. Deze opbrengsten hangen samen met de geplande voortgang binnen de projecten, wat ook de schommelingen over de jaren heen verklaart. Verder hebben er geen mutaties plaatsgevonden in de legesopbrengsten.

Precario

Opbrengsten hebben betrekking op ongeveer de helft van de twintig benzinestations die geëxploiteerd worden op grond die in eigendom is van de provincie. De andere stations betalen huurpenningen. Zij zijn daardoor vrijgesteld van precario.

Nazorgheffingen

Overijssel heeft drie operationele stortlocaties op haar grondgebied, twee van Twence en één van Rova. Bij toekomstige sluiting van de stortplaatsen is de provincie Overijssel verantwoordelijk voor het onderhouden van deze stortplaatsen (de nazorg). Op moment van sluiting van de stortplaatsen moet er voldoende geld (het doelvermogen) gespaard zijn om de nazorgkosten te kunnen betalen. De beide exploitanten storten hiervoor jaarlijks een bedrag (de heffing) in het Nazorgfonds Overijssel. In november 2025 heeft PS ingestemd met de geactualiseerde doelvermogens en de bijbehorende heffingen. Deze jaarlijkse heffingen zijn als volgt: € 200.000 voor stortlocaties Boeldershoek (Twence), € 50.000 voor stortlocatie Elhorst-Vloedbelt (Twence) en € 755.000 voor stortlocatie Bovenveld (Rova).

Kwijtscheldingsbeleid

In de Belastingverordening Overijssel staat het kwijtscheldingsbeleid als bedoeld in artikel 26 van de Invorderingswet 1990. In artikel 4.4 van deze verordening staat dat wij geen kwijtschelding verlenen bij de invordering van de nazorgheffing stortplaatsen. Verder kennen we geen innings- en kwijtscheldingsbeleid voor de opcenten MRB. De reden hiervan is dat niet wij, maar de Belastingdienst deze belasting int. De provincie heeft geen invloed op de wijze van inning of kwijtschelding.

Opcenten motorrijtuigenbelasting per provincie

Hieronder is een vergelijkingstabel opgenomen van de opcenten per provincie.

Opcenten per provincie		2026	2027
Zuid Holland	1	104,4	106,6
Gelderland	2	98,3	101,5
Groningen	3	95,7	95,7
Fryslân	4	92,1	94,4
Drenthe	5	92,0	92,0
Limburg	6	88,5	92,0
Noord Brabant	7	87,0	89,2
Utrecht	8	86,4	88,2
Flevoland	9	84,7	85,5
Zeeland	10	84,4	84,4
Overijssel	11	82,2	84,4
Noord Holland	12	82,1	82,1

Kostendekkenheid heffingen

De volgende tabellen geven de mate van kostendekkendheid van de heffingen weer.

Berekening kostendekkendheid leges Wet natuurbescherming		Berekening kostendekkendheid Ontgrondingenwet		Bedragen x € 1
Kosten taakveld(en)	€ 615.426	Kosten taakveld(en)		€ 30.735
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen		Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen		
Netto kosten taakveld(en)	€ 615.426	Netto kosten taakveld(en)		€ 30.735
Toe te rekenen kosten		Toe te rekenen kosten		
Overhead	€ 147.702	Overhead		€ 7.112
BTW		BTW		
Totale kosten	€ 763.127	Totale kosten		€ 37.847
Opbrengst heffingen	€ 763.127	Opbrengst heffingen		€ 37.847
Dekkingspercentage	100%	Dekkingspercentage		100%

Berekening kostendekkendheid leges WABO		Berekening kostendekkendheid leges Waterwet	
Kosten taakveld(en)	€ 141.576	Kosten taakveld(en)	€ 30.367
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen		Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	
Netto kosten taakveld(en)	€ 141.576	Netto kosten taakveld(en)	€ 30.367
Toe te rekenen kosten		Toe te rekenen kosten	
Overhead	€ 44.800	Overhead	€ 9.600
BTW		BTW	
Totale kosten	€ 186.376	Totale kosten	€ 39.967
Opbrengst heffingen	€ 186.376	Opbrengst heffingen	€ 39.967

Bedragen x € 1			
Dekkingspercentage	100%	Dekkingspercentage	100%

Berekening kostendekkendheid leges Wet luchtvaart		Berekening kostendekkendheid grondwaterheffing	
Kosten taakveld(en)	€ 12.512	Kosten taakveld(en)	€ 1.038.934
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen		Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	
Netto kosten taakveld(en)	€ 12.512	Netto kosten taakveld(en)	€ 1.038.934
Toe te rekenen kosten		Toe te rekenen kosten	
Overhead	€ 3.003	Overhead	€ 29.080
BTW		BTW	
Totale kosten	€ 15.515	Totale kosten	€ 1.068.014
Opbrengst heffingen	€ 15.515	Opbrengst heffingen	€ 1.129.000
Dekkingspercentage	100%	Dekkingspercentage	106%

Berekening kostendekkendheid leges Milieubelastende activiteiten		Leges Infrastructuur	
Kosten taakveld(en)	€ 518.158	Kosten taakveld(en)	€ 57.701
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen		Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	
Netto kosten taakveld(en)	€ 518.158	Netto kosten taakveld(en)	€ 57.701
Toe te rekenen kosten		Toe te rekenen kosten	
Overhead	€ 124.358	Overhead	€ 14.420
BTW		BTW	
Totale kosten	€ 642.515	Totale kosten	€ 72.121
Opbrengst heffingen	€ 642.515	Opbrengst heffingen	€ 72.121
Dekkingspercentage	100%	Dekkingspercentage	100%

Weerstandsvermogen

Dit is hoe wij denken

We voeren als provincie zelfstandig of met partners grote projecten van maatschappelijk belang uit. Dit brengt risico's met zich mee, deze gaan we niet uit de weg. Het tijdig signaleren en beheersen van risico's is essentieel, zodat we goed kunnen anticiperen op potentiële risico's en tegenslagen.

Provinciale Staten stellen het risicomanagementbeleid elke vier jaar vast. Dit is eind 2025 voor het laatst gebeurd via vaststelling van de [Kadernota risicomanagement](#). Hierin staan de strategische kaders beschreven om de organisatie te sturen met betrekking tot alle typen risico's op alle niveaus binnen de organisatie. De belangrijkste wijzigingen uit de nieuwe notitie zijn de actualisatie van de methodiek voor het berekenen van het weerstandsvermogen, conform de begroting 2025. En de aanpassing van de ambitieparagraaf, de ambitie voor 2024 is behaald en de tekst is geactualiseerd naar de huidige situatie, waarbij het bestaande ambitieniveau wordt behouden. Daarnaast zijn enkele tekstuele aanscherpingen doorgevoerd, zonder dat de inhoudelijke strekking is gewijzigd.

Met de Uitvoeringsnotitie risicomanagement geven we invulling aan integraal risicomanagement. Deze notitie vormt de leidraad voor het risicomanagement binnen de ambtelijke organisatie, waar het lijnmanagement verantwoordelijk is voor het beheersen van risico's.

Het weerstandsvermogen van de provincie verwijst naar het vermogen om (onverwachte) financiële tegenvallers op te vangen zonder dat dit de continuïteit van de kerntaken in gevaar brengt. Het is een indicator van de financiële veerkracht en stabiliteit van de provincie. De ratio weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit, ofwel reserves, en de benodigde weerstandscapaciteit, ofwel de risico's waaraan de provincie is blootgesteld. We houden voor wat betreft de ratio van het weerstandsvermogen 'ruim voldoende' aan, de ondergrens van deze waardering is 1,4. Het streven naar een gezonde financiële positie en het verantwoord omgaan met risico's dragen bij aan het versterken van het weerstandsvermogen van de provincie. Het weerstandsvermogen is op dit moment toereikend.

Dit is wat wij doen

Wij stellen periodiek het beschikbare en benodigde weerstandsvermogen vast. Onderstaand gaan wij in op deze items. Daaraan voorafgaand geven wij hier een toelichting op de berekening van het beschikbare en benodigde weerstandsvermogen.

Definities beschikbaar en benodigd weerstandsvermogen

Bij het benodigd weerstandsvermogen gaat het alleen om die risico's waarvoor in de begroting geen budget aanwezig is. Bij het beschikbaar weerstandsvermogen gaat het alleen om reserves die direct en vrij beschikbaar zijn voor het opvangen van risico's waarvoor geen specifieke risicobuffers zijn opgenomen in de begroting.

De definities luiden als volgt:

Beschikbaar weerstandsvermogen:

De middelen en mogelijkheden waarover de provincie direct en vrij beschikt om de risico's (niet begrote kosten die onverwachts optreden) op te kunnen vangen. Dit bestaat uit de som van:

- De Algemene risicoreserve, inclusief geormerkte bedragen;
- De *vrije ruimte* in de Algemene reserve;
- Het gereserveerde bedrag voor onvoorziene uitgaven in de begroting.

Benodigd weerstandsvermogen:

Alle risico's die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie en waarvoor, buiten de Algemene risicoreserve, geen dekking bestaat.

Grootste risico's weerstandscapaciteit

Risico's met grootste invloed op de benodigde weerstandscapaciteit		
Omschrijving risico	Invloed op benodigde weerstandscapaciteit	Kerntaak
Pasmelders Op dit moment is er € 21,2 miljoen gereserveerd voor de uitvoering Pas melders.	€ 21,2 miljoen	Vitaal platteland
Voorfinanciering programma natuur Binnen het programma Natuur fase 2 is de uitkering door het Rijk opgeknipt in 2 delen. Over het laatste deel wordt in 2028 duidelijkheid van het Rijk verwacht. Doordat de provincie wel verplichtingen aangaat over meerdere jaren heeft PS in 2022 besloten om hiervoor een risicoreservering op te nemen. De kans op het daadwerkelijk inzetten van deze reservering wordt als laag ingeschat.	€ 8,3 miljoen	Vitaal platteland
OV - Concessie en contractbeheer openbaar vervoer De provincie loopt binnen de OV-concessies risico op budgetoverschrijdingen doordat de ontwikkeling van kosten en opbrengsten onzeker is. De gebruiksvergoeding voor spoorgebruik, die door de provincie wordt gesubsidieerd, kan door wijzigingen in de toerekeningssystematiek en door indexatieverschillen sterker stijgen dan voorzien. Daarnaast kan de invoering van ERTMS vanaf 2028 leiden tot aanvullende kosten voor materieel en exploitatie. Tegelijkertijd blijven de reizigersopbrengsten mogelijk achter bij de begroting, onder meer door veranderend reisgedrag, rituitval door personeelstekorten en onzekerheid over de opbrengsten uit het Studenten OV-contract. Hierdoor kunnen de beschikbare middelen voor OV-concessies en contracten ontoereikend zijn. De provincie beheerst dit risico door de ontwikkeling van kosten, opbrengsten en relevante externe factoren binnen de OV-concessies en contracten continu te monitoren en financieel te vertalen	€ 7,3 miljoen	Ruimtelijke ordening en waterbeheer
Informatieveiligheid Er bestaan risico's rondom de beschikbaarheid van kritische bedrijfsprocessen dan wel processen die de rol van de Provincie in het openbaar bestuur kunnen beïnvloeden. De informatievoorziening van de provincie Overijssel is essentieel om processen ongestoord te laten functioneren. Het voorzien in informatie aan inwoners, partners en medewerkers is een taak van alle eenheden. Hoewel in 2025 is voortgegaan met de implementatie van het vernieuwde informatiebeveiligingsbeleid, zijn thans nog niet alle verantwoordelijkheden afdoende belegd. Als gevolg hiervan is voldoende borging van de Informatieveiligheid (informatiebeveiliging) nog niet in alle onderdelen volledig geborgd. Niettemin wordt, onverminderd, extra effort geleverd om de resterende borging te realiseren en verantwoordelijkheden en taken binnen de organisatie correct te beleggen en op een voldoende hoog niveau te verankeren. Daarmee wordt voorzien in het borgen van de informatiebeheersing conform BIO2 (Baseline Informatiebeveiliging Overheid versie 2) en worden de voorbereidingen getroffen om te voldoen aan de aanstaande Cyberbeveiligingswet. Voor de begroting wordt rekening gehouden met de aanbesteding en inrichting van een sectoraal SOC, waar de provincie in 2027 op zal aansluiten. We werken hierbij nauw samen en delen we kennis met onder andere SSC-ONS, partnerorganisaties, zoals de Gemeente Zwolle, de overige provincies en het IPO.	€ 7 miljoen	Kwaliteit openbaar bestuur
Natura 2000 - Ontwikkelopgave Binnen de ontwikkelopgave zijn risico's aanwezig rondom de verwerving, de inrichtingsmaatregelen en de	€ 5,0 miljoen	Vitaal platteland

Risico's met grootste invloed op de benodigde weerstandscapaciteit		
verbetervoorstellen. Het programma wordt uitgevoerd in een complexe omgeving die wordt beïnvloed door meerdere factoren. Een aantal factoren zijn: de (vernieuwde) natuurdoelanalyses, diverse lopende en aangekondigde uitkoopregelingen, langlopende beroepszaken bij de Raad van State, het mestbeleid, lopende en nieuwe handhavingsverzoeken en de verscherping van de belangentegenstellingen tussen betrokken partijen. Ook de invloed van een bredere gebiedsgerichte aanpak rondom de N-2000 gebieden, zoals ook opgenomen in de kamerbrief van 26 juni 2026, zal van invloed zijn op de uitvoering van de ontwikkelopgave. De kans dat er vertraging ontstaat bij de gebiedsprocessen en vervolgens in de besluitvorming is groot. Deze vertraging kan leiden tot hogere kosten dooreen toename van proceskosten en indexatie van de overige kosten. Het financiële gevolg van deze risico's nemen we mee in de benodigde weerstandscapaciteit. Europese Programma's De financiële gevolgen zijn afgedekt door de reserve Europese programma's. Het financiële gevolg van de specifieke risico's van de instrumenten zoals overcommitting en garantstellingen ten behoeve van een volledige uitputting van de budgetten nemen we vanaf de Perspectiefnota 2026 mee in de benodigde weerstandscapaciteit. Bij de Perspectiefnota 2026 is de risicobuffer Europese programma's namelijk vrijgevalen ten gunste van de Algemene Middelen. Tecbase De provincie neemt risicodragend deel in de gemeenschappelijke regeling Technology Base. Ter afdekking van de verwachte verliezen van de grondexploitatie is een verliesvoorziening gevormd en wordt het jaarlijkse exploitatietekort aangevuld door de deelnemers. Daarnaast zijn er nog overige risico's op het gebied van de grond- en luchthavenexploitatie. Met deze risico's houden wij rekening in ons weerstandsvermogen. De gebiedsontwikkeling Technology Base vindt plaats vanuit de Gemeenschappelijke Regeling Technology Base, waaraan de Provincie Overijssel voor 50% deelnemer is. Zowel de grondexploitatie voor de realisatie van het bedrijvenpark als de exploitatie van de luchthaven zijn verliesgevend. Onvoldoende dekking (herstel)maatregelen beheerplannen. Er is geen of onvoldoende financiële dekking voor (herstel)maatregelen in de tweede generatie beheerplannen. Provincie Overijssel is wettelijk verplicht om (herstel)maatregelen voor Natura2000-gebieden vast te stellen en uit te voeren. Hiervoor zijn extra investeringen nodig, waarvoor geen middelen in het verschiet liggen. Windenergie We zijn de eerste provincie die de regie neemt op het windbeleid. De provincie is bevoegd gezag voor windparken vanaf 5 MW (na inwerkingtreden van de Energiewet 15 MW). Dit betekent praktisch dat de provincie de meeste procedures door een projectbesluit moet voeren. Bij de Perspectiefnota 2026 (€3 miljoen) en 2027 (€10,2 miljoen) hebben Provinciale Staten in totaal €13,2 miljoen verdeeld over de projectperiode beschikbaar gesteld als voorfinanciering voor de uitvoering van het Windbeleid. Door verschuiving in de kasstroom is langere voorfinanciering noodzakelijk. Daarnaast zijn er kosten voor bovenwettelijke onderzoeken bij kleine windprojecten. Doordat bovenwettelijke onderzoeken geen deel uit kunnen maken van de anterieure overeenkomst verwachten we dat €1,2 miljoen van de kosten niet terug zal vloeien. We kunnen niet uitsluiten dat er per saldo een groter deel van de kosten niet terug zal vloeien door onzekerheid veroorzaakt door (externe) factoren. Kornwerderzand Het project Kornwerderzand bestaat uit vergroting van de Lorentzsluis in de Afsluitdijk (Friesland), vernieuwing van de verkeersbruggen en verdieping van de vaargeulen tot aan Urk, Lelystad en Kampen. De kosten van het project zijn geraamd op € 199,5 miljoen. In juni 2019 heeft de provincie Fryslân namens de regio overeenstemming met het Rijk	€ 4,5 miljoen € 3,8 miljoen € 3,5 miljoen € 2,2 miljoen € 2 miljoen	Regionale economie Regionale economie Vitaal platteland Milieu en energie Ruimtelijke ordening en waterbeheer

Risico's met grootste invloed op de benodigde weerstandscapaciteit		
bereikt over de financiering, risico's en de uitvoering van het project. Het Rijk neemt hierbij € 111 miljoen voor haar rekening. De regio € 88,5 miljoen. Onderdeel van de regiobijdrage is een bijdrage uit het Waddenfonds waarover nog geen zekerheid bestaat of deze bijdrage wel wordt toegekend. De Provincie Overijssel heeft de garantie aan de Provincie Friesland afgegeven indien de bijdrage uit het Waddenfonds niet of niet geheel wordt toegekend maximaal € 2 miljoen bij te dragen. Het definitieve investeringsbesluit tot fase 2 van het project wordt in 2025 verwacht. Van de 36 bedrijven uit de maritieme sector zijn 23 bedrijven een overeenkomst aangegaan voor het betalen van passagegelden, de regeling met de resterende 12 zal in 2025 afgerond zijn. Grote onzekerheid in dit project is de uitkomst van het onderzoek van het ministerie naar de verziltingsproblematiek in het IJsselmeer. In het najaar 2024 is hier onderzoek naar gedaan. De benodigde aanvullende maatregelen zijn op dit moment nog niet duidelijk of is nog geen overeenstemming over bereikt. In september 2025 heeft een gesprek met de minister plaatsgevonden. Er is afgesproken dat in april 2026 het benodigde onderzoek is afgerond, zodat de vervolgstappen voor de verbreding en verdieping van het sluiscomplex Kornwerderzand kunnen worden vastgesteld.		
Kanaal Almelo de Haandrik De kosten die nog gemaakt moeten worden voor de aanpak van schades langs kanaal Almelo de Haandrik kunnen hoger zijn dan voorzien. Voor de aanpak hebben Provinciale Staten een regeling vastgesteld om de schade die bewoners hebben gemeld aan te pakken. Door verschillende redenen kan de aanpak van schades langer duren en/of duurder worden dan gedacht. Enkele mogelijke oorzaken hiervan zijn dat er niet genoeg gespecialiseerde bedrijven beschikbaar zijn, dat juridische geschillen tijd in beslag nemen en dat prijzen stijgen door inflatie. Voor de schaderegeling heeft de provincie een afzonderlijk budget gereserveerd (financiële voorziening), waaruit de betaling van subsidies en schadevergoedingen kan plaatsvinden. Elk jaar wordt deze voorziening bijgewerkt op basis van de meest recente gegevens over het aantal gemelde woningen en de aard van de gemelde schade. Hierbij wordt ook rekening gehouden met extra kosten die we niet hadden voorzien. Toch kunnen we niet uitsluiten dat de voorziening misschien niet genoeg zal zijn.	€ 1,3 miljoen	Mobiliteit
Toekomst voor ons platteland Binnen dit programma worden de maatregelpakketten uitgevoerd. Bij de uitvoering in de koplopergebieden wordt zoveel als mogelijk van onderop gewerkt. Dit schept verwachtingen in de koplopergebieden. Een belangrijk risico hierbij is het reputatierisico dat de provincie loopt. De provincie kan niet alle wensen van de koplopergebieden waarmaken en tegelijk is niet duidelijk of er voldoende middelen beschikbaar zijn om alle koplopergebieden in de realisatiefase te krijgen.	€ 0,9 miljoen	Vitaal platteland

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald aan de hand van de risico's die wij hebben geïnventariseerd. Niet alle risico's zijn te voorzien, het risicoprofiel is daardoor nooit 100% volledig. Periodiek actualiseren wij de risico's en beheersmaatregelen van de organisatie. Deze inventarisatie heeft geleid tot een actueel beeld van de benodigde weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit bedraagt volgens dit laatste beeld € 70,0 miljoen.

Er kan onderscheid gemaakt worden tussen incidentele en structurele risico's. Bij de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit behandelen we alle risico's als incidenteel. Indien structurele risico's zich voordoen kunnen we hier namelijk binnen een jaar maatregelen voor treffen ter voorkoming van dergelijke risico's in de toekomst. In de risicotabel geven we weer welke activiteiten de grootste impact hebben op de benodigde weerstandscapaciteit. In de tabel hebben we een aantal risico's niet genoemd die wel aandacht verdienen.

Vermogensbeheer

De marktontwikkelingen zijn van invloed op de obligatieportefeuille. Dit heeft effect op de omvang van het vermogen. De onderliggende renterisico's en koersrisico's beschrijven we in de Paragraaf financiering. Het financiële gevolg van dit risico nemen we niet mee in de benodigde weerstandscapaciteit.

Grond

In de Paragraaf grondbeleid gaan we in op de risico's van ons grondbezit, waarvan de financiële gevolgen zijn afgedekt door de algemene reserve grond (ARG). Het financiële gevolg van deze risico's nemen we niet mee in de benodigde weerstandscapaciteit.

Infrastructurele projecten

Voor alle projecten in uitvoer is binnen het uitvoeringsbudget rekening gehouden met een risicoreservering en worden de risico's nauwlettend gemanaged.

De komende periode ligt de nadruk op het versterken van de uitvoeringsgereedheid van projecten.

De voorbereiding van een groot aantal projecten zorgt ervoor dat toekomstige investeringen zorgvuldig en onderbouwd kunnen worden gerealiseerd. Om de overgang van voorbereiding naar uitvoering verder te versnellen, wordt ingezet op scherpere scopebepaling, betere kostenramingen en uniforme financiële uitgangspunten. Hiermee wordt de voorspelbaarheid van projecten vergroot en wordt de realisatiekracht van de organisatie verder versterkt.

Uitloop projecten

We zien de afgelopen jaren meer en meer spanning ontstaan op de planningen van onze projecten. Deze spanning (met uitloop van projecten tot gevolg) heeft meerdere oorzaken.

- We zien dat planningen van projecten onder druk komen te staan door de lange doorlooptijd bij nutsbedrijven en aannemers voor het verleggen van kabels en leidingen. De lange doorlooptijd is mede ontstaan door de grote vraag richting nutsbedrijven in het kader van o.a. de energietransitie.
- De laatste jaren zetten we als gevolg van de veranderende maatschappij en onze rol daarin, maximaal in op participatie en omgevingsmanagement. Los daarvan blijft de zorg dat de omgeving 'negatieve invloed' kan uitoefenen op de planning, kosten en de daadwerkelijk uitvoering van projecten, door bijvoorbeeld bezwaar en beroepsprocedures.
- Extreme weersomstandigheden zoals langdurige droogte, hevige neerslag en gladheid kunnen leiden tot schade aan de infrastructuur en verstoringen in de bereikbaarheid en dienstverlening. Dit kan leiden tot aanvullende werkzaamheden en extra kosten voor personeel en inzet van materiaal en materieel.

- De impact van de stikstofproblematiek op projecten wordt momenteel lager ingeschat dan voorheen. Uit juridisch advies blijkt dat projecten in meer gevallen kunnen worden uitgevoerd zonder dat een afzonderlijke procedure in het kader van stikstof noodzakelijk is. Hierdoor is het risico op vertraging of stilstand van provinciale projecten aanzienlijk afgenomen.

Vloedbeltverbinding

De huidige Raad van State (RvS) procedure die zowel qua planning als mogelijk qua inhoud van de uitspraak effect kan hebben, waarbij geen inzicht is in wanneer behandeling door RvS plaatsvindt. Daarnaast loopt de minnelijke grondverwerving waarbij we gelijktijdig (proces)stappen zetten voor een mogelijke onteigeningsprocedure van gronden, mocht dat noodzakelijk blijken te zijn. Het aantreffen van Glauconiet in de bodem heeft daarnaast een kostenverhogend effect op de aan te brengen technische funderingsconstructies voor de te bouwen onderdoorgang onder het spoor.

N35 Knooppunt Raalte

De voorbereiding van het project bevindt zich in een belangrijke fase. De probleemanalyse wordt afgerond, de kansrijke alternatieven zijn geselecteerd en de Notitie Reikwijdte en Detailniveau wordt voorbereid voor besluitvorming na het zomerreces. De inhoudelijke werkzaamheden verlopen volgens de afgesproken lijn. De bestuurlijke beheersing van het project staat echter onder druk door financiële onzekerheden en afhankelijkheden tussen de samenwerkingspartners.

- Het belangrijkste risico is dat het taakstellende budget onvoldoende is om de volledige scope uit de bestuursovereenkomst (BOK) te realiseren. De afspraken over indexering, btw-compensatie, aanvullende scope en de financiële bijdragen van de samenwerkingspartners zijn opgenomen in het concept van de bestuursovereenkomst.
- Specifieke aandacht is nodig voor de bijdrage die het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat nog beschikbaar moet stellen. Zolang hierover geen duidelijkheid bestaat, blijft de financiële haalbaarheid van het project onzeker.

Zwartewaterbrug

Op 16 juni 2026 hebben Gedeputeerde Staten de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD), het participatieplan en de Reactienota voor de vervanging van de Zwartewaterbrug vastgesteld. Provinciale Staten zijn hierover per brief geïnformeerd. Momenteel worden de verschillende alternatieven verder onderzocht, waarna naar verwachting eind 2026 of begin 2027 een voorstel voor een voorkeursbeslissing aan Gedeputeerde Staten wordt voorgelegd. In de Perspectiefnota 2027 is recent een structurele reservering van € 900.000 per jaar opgenomen om het budget beter in lijn te brengen met de geraamde projectkosten en de toekomstige kapitaallasten. De uiteindelijke financiële opgave is afhankelijk van de voorkeursbeslissing. Binnen het project worden meerdere alternatieven onderzocht, die verschillen in investeringsomvang en risico's.

Indien uit de verkenning blijkt dat voor de uiteindelijke voorkeursbeslissing een hoger investeringskrediet benodigd is dan waar momenteel rekening mee wordt gehouden, zal hiervoor een voorstel aan Provinciale Staten worden voorgelegd. Daarbij wordt ook inzicht gegeven in de financiële consequenties en de benodigde dekking van de kapitaallasten.

Beschikbare weerstandscapaciteit

Voor het vaststellen van de beschikbare weerstandscapaciteit inventariseren wij de hoogte van de reserves die vrij en direct beschikbaar zijn voor het opvangen van risico's, waarvoor in de begroting geen specifieke budgetten aanwezig zijn. De onbenutte belastingcapaciteit nemen wij niet mee in de berekening van de structureel beschikbare weerstandscapaciteit. De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 102,0 miljoen. De samenstelling van de weerstandscapaciteit is opgenomen in onderstaande tabel.

Beschikbare weerstandscapaciteit

Bedragen
(x 1 miljoen)

Beschikbare weerstandscapaciteit	Bedragen (x 1 miljoen)
Reserve	
Algemene reserve	20,9
Algemene risicoreserve	80,8
Diverse bestemmingsreserves	0,0
Risicoreservering binnen projecten	0,0
Totaal incidenteel	101,7
Onvoorzien	0,3
Totaal structureel	0,3
Totaal beschikbare weerstandsvermogen	102,0
Ongebruikte belastingcapaciteit	109,1

Ratio weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is op dit moment toereikend. De confrontatie van de beschikbare weerstandscapaciteit van € 102,0 miljoen en de benodigde weerstandscapaciteit van € 70,0 miljoen levert een ratio op van 1,5. Als we de vrije ruimte in de Algemene reserve niet meetellen in het beschikbare weerstandsvermogen bedraagt de ratio 1,2. De ratio's zijn vergelijkbaar met de ratio's uit de jaarrekening 2025. De ratio van 1,5 voldoet aan de norm van minimaal 1,4 uit de Kadernota risicomanagement 2025.

In de berekeningen is nog geen rekening gehouden met een beroep op de Algemene reserve vanuit de uitwerking van de aangenomen Motie vrije ruimte, bij de behandeling van de Perspectiefnota 2027.

Actueel weerstandsvermogen op concernniveau		(x € 1 miljoen)	
	Benodigde weerstandscapaciteit	Beschikbare weerstandscapaciteit	Ratio weerstandsvermogen
Inclusief Algemene reserve	€ 70,0	€ 102,0	1,5
Exclusief Algemene reserve	€ 70,0	€ 81,1	1,2

Financiële kengetallen

Financiële kengetallen	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Netto schuldquote	-103%	-73%	-51%	-55%	-69%	-80%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-183%	-151%	-145%	-141%	-157%	-165%
Solvabiliteitsratio	76%	78%	79%	81%	81%	81%
Kengetal grondexploitatie	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Financiële kengetallen						
Structurele exploitatieruimte	12%	2%	3%	2%	2%	1%
Belastingcapaciteit: Opcenten	94%	93%	94%	96%	99%	101%

Definities kengetallen

In bovenstaande tabel hebben wij de zes verplichte kengetallen opgenomen. Deze geven inzicht in onze financiële positie. De cijfers lichten we hieronder verder toe.

- De netto schuldquote drukt de netto schuld uit in een percentage van de totale baten. De netto schuld is het saldo van de uitstaande schulden enerzijds en de in het bezit zijnde liquide middelen en vorderingen anderzijds. Onze netto schuldquote is door het ontbreken van enige vaste schuld van betekenis uitstekend te noemen. De bezittingen overtreffen de schulden, waardoor het kengetal negatief wordt. Zolang de netto schuldquote negatief is, heeft dit kengetal een beperkte waarde. De netto schuldquote is minder negatief dan in voorgaande jaren. Dit wordt vooral veroorzaakt door een toename van de ontvangen Specifieke uitkeringen van het Rijk.
- In de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen zijn ook de leningen aan deelnemingen, openbare lichamen en overige verstrekte leningen opgenomen. Het kengetal wordt door het opnemen van de verstrekte leningen nog negatiever dan de netto schuldquote. Ook dit kengetal heeft een beperkte waarde.
- De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin wij in staat zijn om aan onze financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio geeft de omvang van het eigen vermogen (= reserves) weer als percentage van het balanstotaal. Onze solvabiliteit is uitstekend. In de literatuur wordt een minimum van tussen de 25 en 40% genoemd om een niet-financiële onderneming gezond te mogen noemen. Met een solvabiliteitspercentage van 79% komt de provincie uit op een zeer gezonde vermogenspositie.
- Het kengetal grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Wij hebben geen grondexploitaties, waardoor dit kengetal 0% bedraagt en geen betekenis heeft.
- De structurele exploitatieruimte geeft aan welke structurele ruimte wij hebben om de eigen lasten te dragen. Het saldo van de structurele baten en lasten wordt daartoe uitgedrukt in een percentage van de totale baten. Onze structurele lasten worden geheel gedekt met structurele baten.
- De belastingcapaciteit geeft aan hoe de belastingdruk in Overijssel zich verhoudt tot het landelijke gemiddelde. De belastingcapaciteit wordt berekend door het aantal opcenten in het begrotingsjaar te vergelijken met het gemiddelde aantal opcenten van alle provincies in het voorgaande begrotingsjaar. Uit dit kengetal blijkt dat wij minder belasting heffen dan het gemiddelde in Nederland. Dit lijkt te wijzigen in 2030, als gevolg van de besluitvorming bij de perspectiefnota 2027, over een door te voeren verhoging van de opcenten. Dit beeld vertekent, omdat de opcenten van andere provincies in de berekening worden verondersteld gelijk te blijven. Naar verwachting zullen ook andere provincies een stijging van de opcenten doorvoeren.

Kapitaalgoederen

Dit is hoe wij denken

We zijn verantwoordelijk voor het in stand houden van de infrastructuur bestaande uit provinciale wegen, kunstwerken en waterwegen en de provinciale gebouwen, waaronder het provinciehuis. Dit omvat dagelijks beheer (exploitatie), onderhoud (jaarlijks en niet-jaarlijks) en vervanging.

Provinciale infrastructuur

In het [Beheerplan Infrastructuurle Kapitaalgoederen](#) (2024 t/m 2027, PS22-000124) hebben we afgesproken dat we voor beheer en onderhoud van alle voorzieningen van de provinciale infrastructuur het kwaliteitsniveau 'basis' hanteren. De landelijke kennisinstelling CROW heeft dit kwaliteitsniveau gedefinieerd, dat staat voor efficiënt en effectief beheer op de langere termijn. De risico's op het niet bereiken van beleidsdoelstellingen of imagoschade zijn bij dit kwaliteitsniveau voor de provincie doorgaans beperkt en beheersbaar. U heeft de budgetten gebaseerd op dit kwaliteitsniveau. Het beleidskader wordt in de praktijk verder uitgewerkt in (strategische) beheerplannen en assetmanagementplannen. In onze projecten hebben we aandacht voor innovatie, circulariteit, klimaatverandering en verduurzaming.

Samenhang beheer, onderhoud en vervanging

Om de beschikbaarheid van de infrastructuur te garanderen, wordt de onderhoudsstaat in de gaten gehouden. Infrastructuur kent daarin een 'levenscyclus'. Na aanleg (nieuwstaat) vindt er dagelijks beheer plaats totdat de infrastructuur het kwaliteitsniveau bereikt dat er groot onderhoud nodig is. Het na te streven kwaliteitsniveau is door PS vastgesteld in het Beheerplan Infrastructuurle Kapitaalgoederen (BIK). Voor wegen (na ca. 60 jaar) en kunstwerken (na ca. 80 jaar) is in de regel complete vervanging nodig omdat de infrastructuur dan aan het einde van haar levensduur is. Voor een toelichting op de (vervangings-)investerings verwijzen wij u naar de paragraaf investeringen. In onderstaande grafiek is de levenscyclus schematisch weergegeven.

Aanleg, onderhoud en vervanging van infrastructuur

Wegen, waterwegen en kunstwerken in Overijssel



Voorziening beheer en onderhoud

Bij het bepalen van toekomstige vervangingsinvesteringen is rekening gehouden met het benodigde beheer en onderhoud. Deze hangen immers ook nauw samen: goed en slim vormgegeven dagelijks en groot onderhoud zorgt voor optimale vervangingstermijnen. Daarmee is dus inzicht in de totale cyclus van beheer, onderhoud en vervanging van onze infrastructuur. De kosten voor groot onderhoud zijn niet gelijkmatig verdeeld over de jaren. Om schommelingen in het meerjarige budgettair perspectief te beperken voegen we jaarlijks de gemiddelde onderhoudskosten voor de komende periode toe aan de Voorziening beheer en onderhoud provinciale infrastructuur. De jaarlijkse kosten voor groot onderhoud brengen we ten laste van deze voorziening.

Provinciale gebouwen

In 2023 is het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) geactualiseerd voor de provinciale gebouwen. Met het onderhoudsplan waarborgen we dat de gebouwen met de daarin aanwezige installaties en apparatuur op een deskundige wijze worden beheerd en onderhouden. In het onderhoudsplan zijn drie zaken opgenomen: het jaarlijks onderhoud, het niet-jaarlijks onderhoud en de vervanging. Met het jaarlijks onderhoud waarborgen we de bedrijfszekerheid van de gebouwen en de installaties, garanderen we de veiligheid en houden we de uitstraling van de gebouwen in stand. Met dit onderhoud voldoen we aan regelgeving en zijn we verzekerd van de ondersteuning van leveranciers (garanties). Het meerjarig onderhoud omvat het onderhoud aan verwarmings- en koelinstallaties, gevels, kozijnen, zonwering, vloeren, wanden, verlichting, liften, brandveiligheidsvoorzieningen, enzovoorts. De uitvoering vindt plaats in een periode van vijf tot dertig jaar. De gebruikte normering (NEN 2767 niveau 3) gaat uit van een redelijke tot goede conditie en wordt ook bij andere overheidsorganisaties als leidraad voor het meerjarig onderhoud gebruikt.

Dit is wat wij doen - provinciale infrastructuur

Voorziening beheer en onderhoud provinciale infrastructuur

Wij voeren de werkzaamheden conform het BIK uit. De werkzaamheden uit het BIK worden verder uitgewerkt in het meerjarenuitvoeringsprogramma.

De doorrekening van de voorziening beheer en onderhoud provinciale infrastructuur in deze begroting is nog gebaseerd op de infrastructurele opgave conform het Meerjaren Uitvoeringsprogramma 2026-2030.

In onderstaande tabel is de meerjarenraming voor het beheer en onderhoud van wegen, vaarwegen en kunstwerken opgenomen.

Meerjarenraming Beheer en onderhoud				(x € 1 miljoen)
	2027	2028	2029	2030
Structureel				
- Uitgaven beheer en dagelijks onderhoud	21,5	21,6	21,6	21,6
- Uitgaven groot onderhoud (Voorziening Beheer en Onderhoud)	39,2	31,2	31,2	31,2
Totaal	60,7	52,8	52,8	52,8

Areaalgegevens en kwaliteitsniveau provinciale infrastructuur

Provinciale infrastructuur			
Infrastructuur	Onderdeel	Areaal	Kwaliteitsniveau
Wegen	Hoofdrijbaan	647 km	Basis
	Parallelweg	201 km	
	Fietspad	538 km	
	VRI	52 st.	
	Verlichtingspunten	5.500 st.	
	Bermen	935 ha.	

Provinciale infrastructuur			
Kunstwerken	Bomen	37.500 st.	
	Faunapassages	215 st.	
	Faunarasters	88 km	
	Vaste bruggen	122 st.	Basis
	Viaducten	47 st.	
	Tunnels	44 st.	
	Beweegbare bruggen	32 st.	
	Sluizen	11 st.	
	Overige objecten (o.a. duikers, onderdoorgangen, schutsluizen)	333 st.	
Waterwegen	Oeverbeschoeiing	241 km	Basis
	Waarvan hout	86 km	
	Beton en staal	82 km	
	Natuurvriendelijk	73 km	
	Vaarweg	145 km	

Legenda kwaliteitsniveau			
Kwaliteitsniveau's	Omschrijving	Indicatie kwaliteit	Relatie met wegbeheer
A+	Zeer hoog	Nagenoeg ongeschonden	Er is geen schade
A	Hoog	Mooi en comfortabel	Er is enige schade, maar de waarschuwingsgrens is nog niet overschreden
B	Basis	Functioneel	De waarschuwingsgrens is overschreden: er is klein onderhoud nodig of binnen vijf jaar is groot onderhoud nodig
C	Laag	Onrustig beeld, discomfort of enige vorm van hinder	De richtlijn is overschreden: er is binnen twee jaar groot onderhoud nodig
D	Zeer laag	Kapitaalvernietiging, uitlokking van vernieling of sociale onveiligheid	De richtlijn is meer dan één klasse overschreden: er is direct groot onderhoud nodig.

Meerjaren uitvoeringsprogramma groot onderhoud 2026-2030

Provinciale infrastructuur						
Type infrastructuur	Jaartal (Vaar)Wegn Benaming + wegvak			Traject lengte	traject van km / Objectnr.	tot km
Hoofdrijbaan	2027	N377e	N343 - grens Drenthe	7,8	31,9	39,7
	2027	N736a	Oldenzaal-Rossum	3,2	1,1	4,3
	2027	N736b	Rossum-Ootmarsum	5,4	4,3	9,7
	2027	N855a	grens Drenthe - Steenwijk (A 32)	3,7	26,0	29,7
	2027	N341c	Vroomshoop - Westerhaar	2,3	9,3	11,6
	2027	N341d	Traverse Westerhaar	1,8	11,6	13,4

Provinciale infrastructuur						
	2027	N341e	Westerhaar - Kloosterhaar	3,2	13,4	16,6
	2027	N341f	Traverse Kloosterhaar	0,6	16,6	17,2
	2027	N342c	Zijtak N342 - N735 (Rondweg)	1,3	57,3	58,6
	2027	N342d	N735-Denekamp/N349	6,7	60,5	67,2
	2027	N731a	Glanerbrug-Losser	3,8	0,7	4,5
	2027	N731b	Losser - Overdinkel	1,9	4,5	6,3
	2027	N737a	Enschede - N 342 (Frans op de Bult)	0,7	0,0	0,7
	2027	N751a	Wierden - Daarle	7,2	1,1	8,3
	2027	N751b	Daarle - Den Ham	2,7	9,5	12,2
	2027	N766	Deventer - N348	0,0	3,5	3,5
	2027	N307a+b	grens Flevoland - N 50 - Kampen	0,7	109,4	110,1
	2027/2028	N332d	Nieuw Heeten - N344	0,8	14,1	14,9
	2027/2028	N332e	N344 - grens Gelderland	1,5	14,9	16,4
	2027/2028	N337a	Deventer - Olst	5,9	3,8	9,7
	2027/2028	N347c	N346 (De Posten) - A1	6,3	10,4	16,7
	2027/2028	N347d	A1 - N350 (Rijssen)	4,3	17,3	21,6
	2027/2028	N347e	Rijssen - Nijverdal	2,3	21,6	23,9
	2027/2028	N350a	A1 - Holten	2,1	0,4	2,5
	2027/2028	N350b	Holten - Rijssen	0,8	2,5	3,3
	2027/2028	N350b	Holten - Rijssen	1,8	6,1	7,9
	2028	N343d	Fleringen/N 349 - N 746	3,7	12,3	16,0
	2028	N343e	N 746 - N 747 (Knoefbakker)	2,8	16,0	18,8
	2028	N343f	N 747 (Knoefbakker) - Langeveen	4,6	18,8	23,4
	2028	N348d	N35-Lemelerveld	5,2	66,6	71,8
	2028	N759a	Hasselt - Genemuiden	2,9	0,0	2,9
	2028	N759a	Hasselt - Genemuiden	0,6	3,1	3,7
	2029	N331c	N377 - kom Zwartsluis	4,6	9,5	14,1
	2029	N333a	grens Flevoland - Steenwijk	4,3	4,6	8,9
	2029	N334a+b	Zwartsluis - N 375	2,9	1,0	3,9
	2029	N334d+e	Giethoorn zuid - Giethoorn noord - N333	3,7	12,5	16,2
	2029	N344a	Deventer - Holten	1,1	53,5	54,6
	2029	N344a	Deventer - Holten	0,4	54,7	55,1
	2029	N740a	Delden - Bentelo	3,6	0,0	3,6
	2029	N740b	Bentelo - N 347 (Hengevelde)	0,2	3,6	3,8
	2029	N740b	Bentelo - N 347 (Hengevelde)	4,0	4,5	8,5
	2029	N740c	N 347 (Hengevelde) - grens Gelderland	4,3	8,9	13,2
	2029	N752a	Markelo - rotonde (Elsen)	2,8	0,9	3,7
	2029	N752b	rotonde (Elsen) - Rijssen	4,1	3,7	7,8
	2030	N34e	N 340 - Ommen	1,0	17,0	18,0
	2030	N739a	Haaksbergen - Beckum	0,8	6,0	6,8
	2030	N739b	Beckum - Hengelo	0,8	9,3	10,1
Fietspad						
	2027	N855a	grens Drenthe-Steenwijk (A 32)	3,7	26,0	29,7
	2027	N731a	Glanerbrug-Losser	0,3	3,2	3,5
	2027	N731a	Glanerbrug-Losser	0,2	3,6	3,8
	2027	N766	Deventer - N348	0,0	3,5	3,5

Provinciale infrastructuur						
	2029	N740a	Delden - Bentelo	3,6	0,0	3,6
	2029	N740b	Bentelo - N 347 (Hengevelde)	4,9	3,6	8,5
	2029	N740c	N 347 (Hengevelde) - grens Gelderland	4,7	8,5	13,2
Vaarweg						
	2027/2028	V2	Kades Ossenzijl	0,2	12,8	13,0
	2027	V8	Kades Zwartsluis	0,2	0,0	0,2
	2027/2028	V1	Kanaal Beukers-Steenwijk			
	2027/2028	V2	Kanaal Steenwijk-Ossenzijl			
	2027/2028	V7	Vollenhoverkanaal			
	2027/2028	V8	Arembergergracht			
Kunstwerken						
	2027/2028/2029	N331	Zwartewaterbrug (instandhouding)	N.v.t.	N331-050	N.v.t.
	2027	V77	Gramsbergenophaalbrug	N.v.t.	V77-300	N.v.t.
	2027	V77	Aadorpschutsluis en -brug	N.v.t.	V77-020/-030	N.v.t.
	2027/2028	V2	Ossenzijlerbrug	N.v.t.	V2-050	N.v.t.
	2027	N757	Vechtbrug	N.v.t.	757-010	N.v.t.
	2027/2028	V1	Beukerssluisophaalbrug	N.v.t.	V1-011	N.v.t.
	2027/2028	V1	Heerenbrug	N.v.t.	333-040	N.v.t.
	2027/2028	V77	Hoogewegophaalbrug	N.v.t.	V77-250	N.v.t.

Dit is wat wij doen - provinciale gebouwen

Financiële tabellen investeringen, onderhoud en afschrijvingen provinciaal vastgoed

Wij stellen periodiek een Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP) op waarin we onze onderhoudswerkzaamheden plannen en de financiële gevolgen ramen. De budgetten voor meerjarig onderhoud (inclusief afschrijvingen) zijn eerder door u geautoriseerd. Het meerjarenoverzicht van de beschikbare onderhoudsbudgetten en afschrijvingslasten vindt u in onderstaande tabel..

In de paragraaf investeringen gaan wij in op de voorgenomen investeringen.

Meerjarig onderhoud (incl. afschrijvingen): Provinciehuis en overige provinciale panden (x € 1000)				
2027	2028	2029	2030	
5.954	6.107	6.099	6.106	

Investerings

Dit is hoe wij denken

In het kader van onze provinciale opgaven houden wij de provinciale infrastructuur, onze gebouwen (zie paragraaf kapitaalgoederen) en onze ICT voorzieningen (zie paragraaf bedrijfsvoering) in stand door tijdig vervangingsinvesteringen uit te voeren en eventueel nieuwe investeringen te doen. Hiervoor stellen Provinciale Staten de investeringskredieten vast. De bijbehorende kapitaallasten verwerken wij in deze Begroting conform de uitgangspunten in de financiële verordening, waaronder de daarin opgenomen afschrijvingstermijnen.

Beheerplan Infrastructurele Kapitaalgoederen (BIK)

Eens per vier jaar wordt aan Provinciale Staten een Beheerplan Infrastructurele Kapitaalgoederen (BIK) aangeboden. Hierin stelt u de kaders vast, zowel beleidsmatig (welke kwaliteit te leveren) als financieel (hoeveel mag het kosten), voor het beheer en onderhoud en de vervanging van de infrastructurele kapitaalgoederen: wegen, kunstwerken en vaarwegen. Het [BIK 2024-2027](#) is op 25 januari 2023 vastgesteld door Provinciale Staten. Voor het beheer en onderhoud verwijzen we naar de paragraaf Kapitaalgoederen.

Reserve Dekking Kapitaallasten Activa (RDKA)

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moeten investeringen in provinciale infrastructuur (investeringen met maatschappelijk nut) geactiveerd en afgeschreven worden. Dit geldt voor zowel vervangings- als uitbreidingsinvesteringen. Provinciale Staten hebben besloten de bestemmingsreserve Reserve dekking kapitaallasten activa (RDKA) in te stellen voor dekking van de kapitaallasten (afschrijvingslasten) van de vervangingsinvesteringen (uitzonderingen zoals de vervanging van de Zwartewaterbrug daargelaten).

Op het moment van investeren reserveren wij een bedrag ter hoogte van de investering in de RDKA. Daarmee dekken we de structurele kapitaallasten. Voor investeringen die via deze reserve lopen, wordt dus vooraf de volledige dekking van toekomstige kapitaallasten geregeld.

Uitbreidingsinvesteringen in eigen infrastructuur

Bij de Perspectiefnota 2022 heeft Provinciale Staten de uitgangspunten voor investeringen in provinciale infrastructuur vastgesteld. In de kern betekenen de uitgangspunten dat alle vervangingsinvesteringen (met een maatschappelijk nut) en lopende investeringen via de RDKA blijven lopen. Voor uitbreidingsinvesteringen (nieuwe eigen infrastructuur) hanteren we de 'directe afschrijvingsmethodiek'. De afschrijvingslasten komen na afronding van het project ten laste van de meerjarige structurele begroting. Er vindt vooraf geen storting in de reserve RDKA plaats om de kosten te dekken en voor deze investeringen vindt te zijner tijd dus ook geen onttrekking aan de reserve plaats.

Uiteraard brengen wij deze afschrijvingslasten wel direct in mindering op het meerjarige budgettaire perspectief, zodra Provinciale Staten besluiten over een uitbreidingsinvestering. Voor investeringen waarvan de afronding (en dus de structurele afschrijvingslasten) buiten de vierjarige scope van het budgettair perspectief ligt, nemen wij een structurele reservering op in het laatste jaar van het budgettair perspectief. Daartegenover ramen we een incidentele vrijval zolang de afschrijving nog niet is gestart. Zo kan op een realistisch structureel begrotingssaldo worden gestuurd, maar blijft er incidentele ruimte beschikbaar in het perspectief totdat de afschrijvingen starten.

Dit is wat wij doen

In deze paragraaf geven wij een totaaloverzicht van de investeringen in de materiële vaste activa en de wijze waarop wij de bijbehorende kapitaallasten verwerken in onze begroting. Wij investeren in provinciale infrastructuur, provinciaal vastgoed en ICT.

Investering	Dekkingssystematiek
<i>Provinciale infrastructuur</i>	
Vervangingsinvesteringen	Via de bestemmingsreserve Dekking Kapitaallasten Activa
Uitbreidingsinvesteringen (gealloceerd voor Perspectiefnota)	Via de bestemmingsreserve Dekking Kapitaallasten

Investering	Dekkingssystematiek
2022)	Activa
Uitbreidingsinvesteringen (vanaf Perspectiefnota 2022)	Direct ten laste van meerjarenbegroting
(Vervangings)investeringen in economisch nut	Direct ten laste van meerjarenbegroting
<i>Provinciale gebouwen</i>	Direct ten laste van meerjarenbegroting

Provinciale infrastructuur

Ten aanzien van provinciale infrastructuur is er sprake van twee type investeringen: uitbreidingsinvesteringen en vervangingsinvesteringen .

Uitbreidingsinvesteringen

Uitbreidingsinvesteringen vergroten de omvang van onze infrastructuur. De kapitaallasten van deze uitbreidingsinvesteringen worden sinds de perspectiefnota 2022 direct ten laste gebracht van de meerjarenbegroting. Dat is hierboven toegelicht.

(Vervangings-) investeringen (activa met economisch nut)

We plegen voor onze taken als (vaar)wegbeheerder investeringen in activa met een economisch nut. Dit zijn materiële bezittingen die een economische waarde vertegenwoordigen. Ze zijn vervreembaar en leveren dan vaak iets op.

Vervangingsinvesteringen (activa met maatschappelijk nut)

Daarnaast worden er ook investeringen gedaan in activa die niet zozeer een economische waarde, maar wel een maatschappelijke waarde vertegenwoordigen. Dit betreft vervangingsinvesteringen in onze infrastructuur. We voeren de vervangingsinvesteringen uit conform het Beheerplan Infrastructuurele Kapitaalgoederen (BIK). We werken aan de voltooiing van het BIK 2020-2023 en de uitvoering van het BIK 2024-2027. De dekking hiervoor is al in eerdere besluitvorming opgebouwd in de RDKA. In 2027 wordt een voorstel voor het nieuwe BIK 2028-2031 voorgelegd.

Reserve dekking kapitaallasten

Vanaf 2024 storten we jaarlijks circa € 16,8 miljoen in de RDKA. Dit wordt bij de begroting geïndexeerd met de geharmoniseerde consumptie-index (HICP). Daarmee kan in de huidige BIK periode (2024-2027) in totaal € 67,4 miljoen aan vervangingsinvesteringen worden gepleegd (op basis van prijspeil 2027). De timing van deze investeringen is niet gelijk verdeeld over de vier jaren en is afhankelijk van verschillende factoren. Van de € 67,4 miljoen is reeds € 57,2 miljoen beschikbaar gesteld via eerdere statenbesluiten. De beschikbare ruimte in de RDKA voor het BIK 2024-2027 bedraagt € 10,2 miljoen. Naast deze beschikbare ruimte vanuit BIK 2024-2027 is er nog een reservering van € 1,5 miljoen vanuit de Perspectiefnota 2026 voor project Hasselt- de Lichtmis in de RKDA opgenomen. De totale beschikbare ruimte in de RDKA bedraagt hierdoor €11,7 miljoen.

Incidentele buffer Infra

Bij de Perspectiefnota 2027 is aangegeven dat er tekorten zijn op een aantal lopende vervangingsprojecten en de overdracht van de weg N766 Deventer. Naast de middelen die beschikbaar zijn in de RDKA en de incidentele buffer voor tekorten op lopende projecten, zijn hiervoor extra middelen bij de Perspectiefnota 2027 in de incidentele buffer beschikbaar gesteld. De totale beschikbare ruimte in de incidentele buffer bedraagt € 27,8 miljoen. Bij deze begroting stellen wij u voor een bedrag van € 12,7 miljoen uit de incidentele buffer over te hevelen naar de RDKA en vanuit de RDKA de bestaande investeringskredieten in totaal met € 24,0 miljoen op te hogen. In onderstaand overzicht "bijstelling kredieten vervangingsinvesteringen" is dit bedrag gespecificeerd. In de tabel "financieel totaaloverzicht investeringen" onderaan deze paragraaf zijn deze bedragen al verwerkt. Hierna resteert € 15,1 miljoen in de incidentele buffer. Er zijn reserveringen opgenomen voor de projecten Knooppunt Raalte en N766 Deventer. Bij Monitor II-2026 zal u een voorstel voor N766 Deventer ter besluitvorming worden voorgelegd.

Bijstelling kredieten vervangingsinvesteringen (Bedragen x € 1000)	Begroting 2027	Begroting 2028
N760 IJsselmuiden-Genemuiden	10.900	
N377 Hasselt-de Lichtmis		7.700
Vervangen oeverconstructies Ossenzijl-Zwartsluis		3.700
N737 Enschede-Weerseloweg	1.000	
N337 Rotonde Olst de Meente	700	
Totaal	12.600	11.400

Inzicht in (toekomstige) kapitaallasten

Zoals in deze paragraaf toegelicht leiden investeringen tot structurele kapitaallasten. Zodra Provinciale Staten besluiten over (voorgenomen) investeringen, verwerken wij de bijbehorende kapitaallasten in de Begroting. Daarmee is voor alle investeringen rekening gehouden met de (toekomstige) kapitaallasten.

De dekking van de kapitaallasten die voortvloeien uit de vervangingsinvesteringen verlopen via de reserve dekking kapitaallasten (RDKA). De storting in deze reserve is structureel van aard en wordt jaarlijks geïndexeerd. Er is dus langjarig budget beschikbaar om het huidige volume aan vervangingsinvesteringen (nu gemiddeld € 17 miljoen) jaar op jaar te kunnen uitvoeren.

Bij de investeringen die niet via de RDKA verlopen, staan de kapitaallasten meerjarig in de begroting. Het gaat daarbij primair om uitbreidingsinvesteringen. Daarnaast is deze directe afschrijvingssystematiek van toepassing op de vervanging van de Zwartewaterbrug en de vervangingsinvesteringen in het Kanaal Almelo de Haandrik. Bij een aantal grote infra-projecten staan de kapitaallasten alleen nog maar gereserveerd in de begroting en moet het (volledige) investeringskrediet nog door Provinciale Staten beschikbaar worden gesteld. Het betreffen in dat geval in feite stelposten, waarvan bekend is dat deze later nodig zijn voor de dekking van de kapitaallasten. In onderstaande tabel is aangegeven voor welke projecten al rekening is gehouden met de kapitaallasten, maar waar het investeringskrediet nog niet (volledig) beschikbaar is gesteld.

Reserveringen toekomstige kapitaallasten (bedragen x € 1.000)	Gereserveerde kapitaallasten	Beschikbaar gesteld budget	Ruimte om nog aanvullend krediet beschikbaar te stellen	Start uitvoering project
Vloedbeltverbinding	3.600	77.000	100.000	2029
Zwartewaterbrug	2.300	4.500	175.500	2029
Vervangen damwanden Kanaal Almelo de Haandrik	3.500	800	174.200	fasering deelprojecten

Provinciale gebouwen

In 2027 blijven we investeren in verduurzamingsmaatregelen in en rondom ons provinciehuis en overig provinciale vastgoed. Zo gaan wij verder met het plaatsen van slimme stopcontacten en ons klimaatinstallatiesysteem waardoor wij ons energieverbruik willen reduceren. Daarnaast verwachten we in 2027 de buitenwerkzaamheden voor de aanleg van een regenwateropvangsysteem af te ronden. Wij verbruiken daardoor minder drinkwater, bijvoorbeeld door regenwater te gebruiken voor het doorspoelen van de toiletten.

Aan de hand van ons geactualiseerde meerjareninvesteringsplan (MJIP) bepalen wij de noodzakelijkheid, omvang en planning van onze investeringen. Waar mogelijk combineren we werkzaamheden om kosten te besparen. Uit het MJIP komt naar voren dat een aantal investeringen naar verwachting van 2026 zal doorschuiven naar 2027 en 2028. Dit heeft met name te maken met lange(re) doorlooptijden van Europese aanbestedingstrajecten en schaarste aan capaciteit aan kennis, zowel ambtelijk als bij marktpartijen. Dit geldt

bijvoorbeeld voor de renovatie van het dak van kasteel het Nijenhuis, de verbouwing van de steunpunten en gevelbekleding van het provinciehuis. Dit leidt tijdelijk tot beperkt hogere onderhoudskosten, die we binnen de begroting kunnen opvangen. Bij Monitor 2026-II informeren wij u over de exacte omvang van de door te schuiven investeringen.

Financieel totaaloverzicht investeringen

Onderstaand geven wij een totaaloverzicht van de reeds toegekende investeringskredieten en het verwachte bestedingsverloop van de lopende projecten. In het overzicht zijn de hierboven gevraagde kredietbijstellingen verwerkt. Uitgaven op investeringen komen pas op termijn, na afronding van het project, als afschrijvingskosten tot uitdrukking in de exploitatiebegroting.

Bijlage lopende investeringsprojecten (x € 1.000)	Prestatie	Totaal budget	Bijdrage derden	Bijdrage Provincie	Realisatie 2017 t/m 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Meerjarenraming		
								2028	2029	2030
Uitbreidingsinvesteringen (gealloceerd voor Perspectiefnota 2022)										
N35 Knooppunt Raalte	4.6.13	22.847	5	22.842	4.104	1.782	1.337	3.696	2.106	9.817
N343 Rondweg Weerselo	4.6.9	12.855	1.500	11.355	3.130	250	226	7.749	-	-
N737 Aanleg faunapassage	4.6.9	1.746	-	1.746	221	1.525	-	-	-	-
Provinciale fietspaden 3	4.3.1	1.829	-	1.829	2.031	-201	-	-	-	-
N337 Ronde Olst	4.6.9	2.672	86	2.586	810	165	1.400	211	-	-
<i>Totaal lopende investeringen</i>		<i>41.949</i>	<i>1.591</i>	<i>40.358</i>	<i>10.296</i>	<i>3.521</i>	<i>2.962</i>	<i>11.656</i>	<i>2.106</i>	<i>9.817</i>
Vervangingsinvesteringen maatschappelijk nut										
Kunstwerken	4.7.3	38.698	-	38.698	19.801	12.123	6.774	-	-	-
Waterwegen (Kanaal Almelo de Haandrik)	4.7.6	27.857	9	27.848	8.052	9.237	10.559	-	-	-
Wegen	4.7.3	55.731	640	55.090	11.174	5.154	30.958	7.804	-	-
Waterwegen	4.7.3	8.739	-	8.739	438	3.090	1.512	3.700	-	-
DRIS	4.2.3	5.772	2.471	3.301	3.301	-	-	-	-	-
<i>Totaal vervangingsinvesteringen maatschappelijk nut</i>		<i>136.797</i>	<i>3.121</i>	<i>133.676</i>	<i>42.765</i>	<i>29.604</i>	<i>49.803</i>	<i>11.504</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Vervangingsinvesteringen met economisch nut										
Ploegen rijbaan en fietspad	4.7.1	505	-	505	147	88	90	90	90	-
Zoutstrooiers rijbaan en fietspad	4.7.1	2.308	1	2.307	1.165	281	287	287	287	-
<i>Totaal Vervangingsinvesteringen economisch nut</i>		<i>2.813</i>	<i>1</i>	<i>2.812</i>	<i>1.313</i>	<i>369</i>	<i>377</i>	<i>377</i>	<i>377</i>	<i>-</i>
Uitbreidingsinvesteringen (vanaf Perspectiefnota 2022)										
10 faunaknelpunten	4.6.9	3.500	-	3.500	1.678	1.822	-	-	-	-
Bediencentrale bruggen	4.6.9	4.600	-	4.600	264	800	2.500	1.036	-	-
Wegen	4.6.9	500	-	500	-	500	-	-	-	-
Nieuwe provinciale fietspaden	4.6.9	580	-	580	782	-202	-	-	-	-
Vervanging Zwartewaterbrug	4.7.5	4.500	-	4.500	2.363	2.137	-	-	-	-

Bijlage lopende investeringsprojecten (x € 1.000)	Prestatie	Totaal budget	Bijdrage derden	Bijdrage Provincie	Realisatie 2017 t/m 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Meerjarenraming		
Vloedbeltverbinding	4.6.12	76.953	11.653	65.300	4.342	9.840	5.500	915	20.894	23.809
<i>Totaal nieuwe investeringen</i>		90.633	11.653	78.980	9.428	14.898	8.000	1.951	20.894	23.809
Totaal investeringsprojecten (water)wegen en kunstwerken		277.150	17.520	259.630	67.606	48.391	61.142	25.488	23.377	33.625
Provinciale gebouwen										
Provinciehuis	10.0.0	29.474	-	29.474	13.994	9.870	2.150	963	759	1.738
Overige gebouwen	10.0.0	6.859	-	6.859	2.063	2.765	595	702	306	428
<i>Totaal provinciale gebouwen</i>		36.333	-	36.333	16.057	12.635	2.745	1.665	1.065	2.166
Totaal investeringen		313.483	17.520	295.963	83.663	61.026	63.887	27.153	24.442	35.791

Financiering

Dit is hoe wij denken

Paragraaf Financiering: hoe we omgaan met geld

Deze paragraaf gaat over hoe wij ons geld beheren. Dit noemen we "Treasury". Het gaat om het zorgen dat we altijd genoeg geld hebben om onze rekeningen te betalen, het goed regelen van geldstromen en het beheersen van financiële risico's daarbij.

Voldoende geld op tijd

Om te zorgen dat we altijd genoeg geld hebben om tijdig onze rekeningen te kunnen betalen, maken we een meerjarenplanning van onze inkomsten en uitgaven, de liquiditeitsprognose.

Beheer van tijdelijk extra geld

We hebben tijdelijk meer geld dan we direct nodig hebben. Dit geld komt vooral uit de verkoop van onze aandelen Essent in 2009. Volgens de wet moeten we (tijdelijk) extra geld bij het Rijk onderbrengen. Dit heet schatkistbankieren. Een ander deel van ons geld zit in veilige obligaties (leningen). Tenslotte lenen we ook geld uit aan gemeenten. Dit zijn de toegestane uitzonderingen op het schatkistbankieren. De risico's voor de provincie zijn zeer laag.

Geld voor maatschappelijke doelen

We gebruiken ons geld voor onderwerpen of projecten die belangrijk zijn voor de Overijsselse samenleving. We verstrekken subsidies of stoppen het bijvoorbeeld in fondsen (bijvoorbeeld ons Energiefonds) of geven leningen voor provinciale doelen. We letten dan vooral op het maatschappelijk rendement: wat levert het op voor de samenleving? Het financiële rendement is dan minder belangrijk.

Wet- en regelgeving

De belangrijkste wetten en regels die gelden voor Treasury zijn:

- De Provinciewet
- De Wet financiering decentrale overheden
- Regelingen van het ministerie, zoals de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden en de Regeling Schatkistbankieren
- Het Besluit Begroting en Verantwoording.

Binnen de provincie gelden ook eigen treasuryregels. Die staan in de Financiële Verordening en het Treasurystatuut. Daarin staat:

- Hoe we geld aantrekken en uitzetten
- Hoe we risico's beperken, zoals rente- en kredietrisico
- Hoe we het rendement op ons geld verbeteren.

Liquiditeitspositie

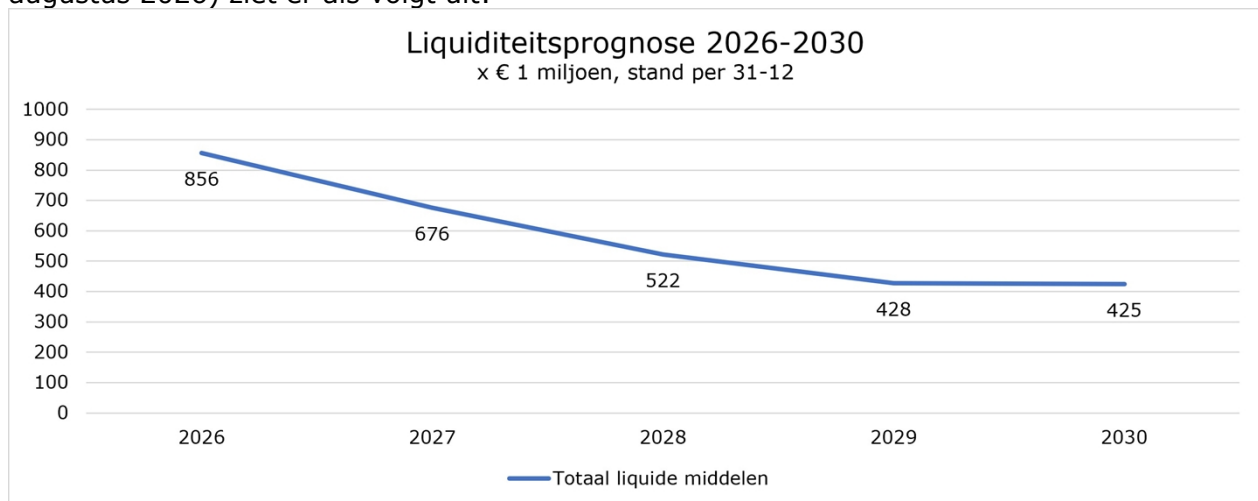
Saldo op de rekening bij het Rijk

Op 19 augustus 2026 hadden wij € 1.022 miljoen aan direct beschikbaar geld. Dit geld stond op een speciale rekening bij het Rijk, de zogenaamde Schatkistrekening. Wij zijn verplicht om ons geld daar te bewaren. Over het geld dat op deze rekening staat, krijgen we rente. Deze € 1.022 miljoen kunnen we niet zomaar uitgeven. In de toekomst is dit geld nodig voor verschillende uitgaven. Denk bijvoorbeeld aan:

- Ontvangen specifieke uitkeringen van het Rijk die we de komende jaren gaan uitgeven.
- Investerings in infrastructuur, zoals (spoor)wegen, bruggen, viaducten en kanalen.
- Diverse budgetten die we apart hebben gezet in reserves en voorzieningen. Hiermee dekken we de komende jaren specifieke uitgaven.

Liquiditeitsprognose

Het verwachte verloop van onze liquiditeitspositie (op basis van de inschatting per 31 augustus 2026) ziet er als volgt uit:



Analyse liquiditeitsprognose

Voor de jaren 2026 tot en met 2030 verwachten we een daling van ons liquiditeitssaldo. Een aantal grote incidentele posten zijn:

- Uitgaven specifieke uitkeringen van het Rijk. Tot en met 2026 hebben we veel geld ontvangen via de specifieke uitkeringen (spuks). Deze middelen gaan we de komende jaren uitgeven. Per saldo (uitgaven minus ontvangsten) gaat het om € 243 miljoen. De grootste post hierin zijn de uitgaven voor het Maatregelpakket landelijk gebied (per saldo € 124 miljoen).
- Uitgaven uit de reserve Kwaliteit van Overijssel, waaronder de uitwerking van investeringsimpulsen uit het coalitieakkoord. De totale geraamde uitgaven bedragen € 226 miljoen.

- Uitgaven uit de uitvoeringsreserve Natuurnetwerk Nederland. Ingeschat is dat we vanuit deze reserve € 114 miljoen gaan uitgeven, met name voor de inrichtingskosten vanuit de ontwikkelopgave.
- Uitgaven uit de reserve Sporen en Wegen. Het betreft reserveringen voor elektrificatie van het spoor (€ 53 miljoen) en voor aanpassingen aan de N35 (€ 120 miljoen).
- Investeringsuitgaven in materiële vaste activa. De totale investeringen 2026 t/m 2030 bedragen € 228 miljoen. Voor de jaren 2026 t/m 2030 staan diverse investeringsuitgaven gepland, waarvan de Vloedbeltverbinding met € 61 miljoen (t/m 2030) en de reguliere vervangingsinvesteringen van wegen, waterwegen en kunstwerken met € 126 miljoen de grootste zijn. De vervanging van de Zwartewaterbrug staat vanaf 2030 gepland.
- Verstrekken leningen aan gemeenten. We doen de aanname dat we de komende jaren jaarlijks gemiddeld € 75 miljoen gaan uitlenen aan gemeenten.
- Ontvangsten uit onze financiële vaste activa (o.a. fondsen). Dit betreft met name de aflossing door het Energiefonds Overijssel van de lening van € 80 miljoen.

Let op: onzekerheden in de liquiditeitsprognose

De liquiditeitsprognose kijkt vooruit naar de komende jaren. Dit betekent dat er onzekerheden zijn. We weten niet precies hoeveel geld we zullen ontvangen en uitgeven, en wanneer dat gebeurt. De belangrijkste onzekerheden zijn:

Specifieke uitkeringen van het Rijk (spuks)

We hebben zeer grote bedragen van het Rijk ontvangen via spuks. Het is moeilijk te voorspellen hoeveel geld we krijgen, wanneer we het uitgeven en hoeveel dat precies is. Alles wat we ontvangen, moeten we uiteindelijk ook uitgeven of terugbetalen. Vooral bij het Programma Natuur en Maatregelpakket landelijk gebied kunnen de verschillen per jaar tussen de inkomsten en de uitgaven groot zijn.

Aan- en verkopen grond

Het is lastig om te voorspellen wanneer en hoeveel grond we kopen of verkopen. Dit hangt af van veel factoren die we niet altijd kunnen beïnvloeden.

Investerings

In de komende jaren worden er zeer grote investeringen verwacht, waarvan de uitgaven buiten de eerst volgende vier begrotingsjaren vallen en/of waarvoor nog geen besluit is genomen door Provinciale Staten. Denk hierbij aan de vervanging van de Zwartewaterbrug, de Vloedbeltverbinding, knooppunt Raalte en aanpak van de damwanden van Kanaal Almelo-de Haandrik.

Leningen aan gemeenten

We willen doorgaan met het uitzetten van leningen aan gemeenten. Dit levert meer rente op dan sparen bij de schatkist. Het kan gaan om tientallen miljoenen per jaar. Hoeveel en wanneer we uitlenen hangt af van de renteontwikkeling en het aanbod van de gemeenteleningen.

Lening aan BNG Bank

In 2016 hebben we € 25 miljoen geleend aan de BNG Bank. De bank mag elk jaar het bedrag terugbetalen, maar is dat niet verplicht. We zijn er in onze prognose van uit gegaan dat de BNG Bank, net als de afgelopen jaren, de komende jaren niet aflost.

Obligatieportefeuille

Waarde van onze obligaties

Obligaties zijn leningen met een vaste looptijd aan bedrijven of overheden. Hierover ontvangen we rente. Aan het eind van de looptijd ontvangen we de inleg terug. Op 31 augustus 2026 was de waarde van onze obligaties € 28,4 miljoen. We mogen het geld dat vrijkomt uit deze obligaties (de aflossingen) vanwege wettelijke regels niet opnieuw investeren in obligaties. Daardoor wordt onze obligatieportefeuille steeds kleiner. De laatste obligaties lopen af in 2037.

Overzicht van rente en terugbetaling

We krijgen de komende jaren het volgende geld uit onze obligaties:

- Rente: elk jaar ontvangen we € 0,3 miljoen rente, tot het jaar 2037.
- Ontvangsten uit aflossingen obligaties:
 - In 2030: € 8,6 miljoen NIBC Bank.
 - In 2037: € 16,8 miljoen van ABN AMRO Bank en € 3,0 miljoen van de Europese Investeringsbank.

Hoe we risico's beperken

Onze obligaties bewaren we een bank en laten we beheren door een gerenommeerde vermogensbeheerder. Onze obligaties hebben allemaal een AAA-rating. Dat betekent dat de kans dat ze niet terugbetaald worden heel klein is. Ook zijn ze allemaal in euro's, dus we lopen geen risico op wisselkoersverschillen.

Mogelijke verkoop van obligaties

Jaarlijks onderzoeken we of het voordelig is om onze obligatieportefeuille eerder te verkopen.

Uitgezette middelen vanuit de publieke taak

Kapitaalverstrekkingen en leningen

Naast het geld bij de Schatkist en het geld in de obligatieportefeuille, hebben we ook omvangrijke bedragen uitgezet bij fondsen, nutsbedrijven en andere partijen. Het gaat dan om kapitaalverstrekkingen (aandelenkapitaal en agio) en leningen vanuit de publieke taak van de provincie. Een totaaloverzicht van deze verstrekte middelen staat in het financieel bijlagenboek (bijlage bij deze begroting), bij het overzicht Financiële vaste activa.

Samenvattend, naar de verwachte stand per 1 januari 2027:

- verstrekt kapitaal € 206 miljoen, vooral bij onze fondsen Herstructureringsmaatschappij Overijssel (€ 59 miljoen) en Innovatiefonds Overijssel (€ 33 miljoen) en bij de nutsbedrijven Enexis (€ 46 miljoen) en Vitens (€ 35 miljoen);
- verstrekte leningen € 626 miljoen, vooral de leningen aan Energiefonds Overijssel (€ 262 miljoen) en Enexis (€ 102 miljoen).

Dividend

We ontvangen van een aantal partijen dividend. Met afstand de grootste hiervan is Enexis met een verwachte dividendopbrengst van jaarlijks € 20 miljoen.

In de paragraaf Verbonden Partijen bij deze begroting staat meer informatie over de organisaties waarin wij deelnemen.

Uitgezette middelen vanuit de treasurytaak

Deposito bij de Schatkist

Zoals eerder genoemd, zijn wij verplicht om tijdelijk overtollig geld onder te brengen bij de Schatkist van het Rijk. Binnen dit Schatkistbankieren is het mogelijk om het geld op een deposito te zetten voor een bepaalde tijd. Een deposito is een spaarrekening waarop spaargeld voor een afgesproken periode vaststaat. Of we hiervan gebruik maken, hangt af van de rente die we ontvangen op een deposito. We vergelijken deze depositorente met de rente die we ontvangen op de Schatkistrekening. Op 1 september 2026 hadden we één deposito van € 100 miljoen (looptijd 1 jaar) bij de Schatkist.

Verstrekte leningen aan gemeenten

De enige manier om tijdelijk overtollig geld buiten de Schatkist uit te zetten, is het verstrekken van leningen aan decentrale overheden, vooral gemeenten. Het gaat dan om gemeenten (of waterschappen) die niet vallen onder het toezicht van de provincie. Dus gemeenten buiten de provinciegrens van Overijssel.

Ook bij het verstrekken van deze leningen aan gemeenten vergelijken we de rente die we op deze leningen kunnen ontvangen met de rente die we ontvangen op de Schatkistrekening.

Om minder afhankelijk te zijn van de wisselende rente op de Schatkist, willen we de komende jaren meer leningen gaan verstrekken aan gemeenten. Dat geeft stabiele rente-inkomsten die daardoor ook makkelijker te begroten zijn. We willen ook de rente-ontvangsten en de aflossingen zoveel mogelijk gelijkmatig spreiden over de jaren.

Op 1 september 2026 hadden we in totaal € 157 miljoen aan leningen uitstaan bij 13 verschillende gemeenten.

Beheersing renterisico's

Wet FIDO: voorzichtig omgaan met publiek geld

De Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO) regelt hoe provincies, gemeenten en andere overheden veilig met geld omgaan. Deze wet zegt dat overheden voorzichtig om moeten gaan met hun (publieke) geld.

Belangrijk zijn de regels om renterisico's te beperken. Dat zijn risico's die ontstaan als wij te veel zouden lenen. De wet noemt hiervoor twee belangrijke regels:

- Kasgeldlimiet – deze regel beperkt het risico bij opgenomen leningen korter dan 1 jaar.
- Renterisiconorm – deze regel beperkt het risico bij opgenomen leningen langer dan 1 jaar.

Voor ons gelden deze regels op dit moment niet. Wij lenen namelijk geen geld en betalen dus ook geen rente. Er is dus ook geen renterisico. Ook het toerekenen van rentelasten aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden speelt bij ons dus niet. Evenmin bezitten wij derivaten. Dat zijn ingewikkelde financiële producten die extra risico kunnen geven. Vandaar dat we er hier niet dieper op ingaan.

Renteontvangsten

In de onderstaande tabel staan, per rentebron, de verwachte renteontvangsten in 2027. Wij hebben geen leningen aangetrokken en betalen dus geen rente.

Renteontvangsten 2027	x € 1 mln
Saldo schatkist	21,8
Deposito	2,5
Lening aan Enexis	2,2
Leningen aan gemeenten	4,5
Lening aan BNG Bank	1,2
Lening aan Energiefonds Overijssel	0,4
Obligatieportefeuille	0,3
Leningen aan SVn	0,2
Renteontvangsten 2027	33,1

EMU-saldo

Wet Hof: Europese regels voor de begroting

De Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) zorgt ervoor dat Nederland zich houdt aan de Europese afspraken over de Europese begrotingsdoelen. Deze wet vertaalt de Europese regels naar de Nederlandse situatie.

Ook provincies en gemeenten tellen mee in het totaal van de Nederlandse overheidsfinanciën. Hun inkomsten en uitgaven hebben invloed op het EMU-saldo van Nederland. Het EMU-saldo is het verschil tussen wat de overheid ontvangt en uitgeeft in een jaar.

Elke provincie heeft een eigen EMU-referentiewaarde (EMU saldo). De berekening voor ons staat in het financiële bijlagenboek bij deze begroting (zie bijlagen).

Bedrijfsvoering

Dit is hoe wij denken

Bedrijfsvoering als motor voor maatschappelijke impact

De provincie wil als organisatie goed aansluiten op wat de samenleving vraagt. Dit vraagt om een transparante, betrouwbare en wendbare bedrijfsvoering. De wereld waarin wij werken verandert bovendien snel: opgaven worden complexer, de verantwoordingsdruk neemt toe en wet- en regelgeving wordt strenger. Tegelijkertijd wordt samenwerking met andere overheden steeds belangrijker, omdat beleidsopgaven steeds vaker gezamenlijk worden uitgevoerd.

Bedrijfsvoering werkt hierin nauw samen met de beleids- en uitvoeringsafdelingen. Door het bieden van stuurinformatie, deskundig advies en passende organisatorische randvoorwaarden draagt bedrijfsvoering eraan bij dat provinciale doelstellingen rechtmatig, doelmatig en financieel verantwoord worden gerealiseerd.

Hoe wij dat doen leest u in deze paragraaf.

Dit is wat wij doen

Bedrijfsvoering gaat over veel verschillende aspecten en ieder aspect kent zijn eigen opgaven en uitdagingen. Wat bindt is de opgave om het bestaande steeds beter te doen en om steeds in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. Dit onder de noemer 'continu verbeteren'.

Actualiteiten

Facilitaire zaken

Het team facilitaire zaken faciliteert de Provincie in haar maatschappelijke en politieke opdracht door het leveren van kwalitatieve, wendbare en duurzame facilitaire oplossingen. We doen dit zichtbaar, integraal, proactief en met oog voor de mens, technologie en omgeving.

Project Huisvesting

Het integrale project huisvesting, verloopt volgens planning en blijft binnen het gestelde budget. In het eerste kwartaal van 2027 ronden we dit project af.

Mobiliteitshub

De gemeente Zwolle start in 2027 met de bouw van een mobiliteitshub onder ons parkeerterrein. De provincie heeft hieraan medewerking toegezegd, onder de voorwaarde dat de continuïteit van de bedrijfsvoering zoveel mogelijk wordt geborgd en risico's afdoende worden beheerst.

Toegankelijkheid

Uit onderzoek van het Nederlands Instituut voor Toegankelijkheid blijkt dat verbeteringen in de Statenzaal en het provinciehuis nodig zijn. Op basis van het onderzoek is een uitvoeringsplan opgesteld. Een deel wordt op korte termijn uitgevoerd, een ander deel via de meerjarenonderhoudsplanning. Voor de verbeteringen heeft u bij de Perspectiefnota 2027 middelen beschikbaar gesteld.

Veiligheid

Door de geopolitieke dreigingen en verruiming van de samenleving, zien we dat veiligheid een belangrijke rol in onze dienstverlening inneemt. Om risico's te beheersen, hebben we ervoor gekozen hebben hier aanvullende kennis en expertise voor te werven.

Medewerkers met een extra ondersteuningsbehoefte

Een aantal facilitaire taken is passend voor medewerkers met een extra ondersteuningsbehoefte. Vanuit onze maatschappelijke verantwoordelijkheid en in lijn met de banenafspraken zetten wij deze medewerkers waar mogelijk in. Daarbij geldt als voorwaarde dat passende begeleiding en een veilige, inclusieve werkomgeving kunnen worden geboden.

Human Resources

Als provincie spelen we een sleutelrol in het oplossen van de grote vraagstukken van deze tijd. Omdat de wereld om ons heen voortdurend in beweging is, kunnen wij als werkgever niet stil blijven staan. Nieuwe technologieën en maatschappelijke opgaven vragen niet alleen inhoudelijk om nieuwe aanpakken, maar ook om een frisse kijk op werkgeverschap en op HR.

Ons HR-beleid richt zich daarom op de vijf speerpunten: organisatieontwikkeling, toekomstbestendig werkgeverschap, toekomstbestendig werknemerschap, businesspartnerschap en procesoptimalisatie & datagedreven werken (HR visie en ambitie 2026-2030). Het team HR faciliteert leidinggevend en teams bij de verdere organisatieontwikkeling, personele vraagstukken en de ontwikkeling van medewerkers. Met advies, ondersteuning en duidelijke kaders helpt HR de organisatie wendbaar en toekomstbestendig te blijven.

Diversiteit, gelijkwaardigheid en inclusie

Met de Overijsselse uitvoeringsagenda Iedereen doet mee werken we ook in onze eigen organisatie aan gelijke kansen voor iedereen en waardering en inzet van verschillende perspectieven. Onder andere doen we dit door objectieve en inclusieve werving en selectie verder uit te bouwen en ons leiderschap op dit punt te versterken.

Aantrekkelijk werkgeverschap en banenafspraken

We investeren in aantrekkelijk werkgeverschap om talent aan te trekken en te behouden. Als publieke werkgever leveren we een bijdrage aan een inclusieve arbeidsmarkt door werkplekken te bieden aan mensen met een arbeidsbeperking.

Leren, ontwikkelen en organisatieontwikkeling

Onze maatschappelijke en veranderopgaven vragen om nieuwe kennis en vaardigheden. Daarom investeren we in leiderschapsontwikkeling, ambtelijk vakmanschap en continu leren en ontwikkelen, zodat de organisatie zich kan aanpassen aan nieuwe ontwikkelingen en opgaven.

Financiën

Verdere ontwikkeling financiën

De financiële teams richten zich naast het voeren van een betrouwbare administratie, de coördinatie van de planning- en controlprocessen en het leveren van financiële expertise ook op het versterken van het handelingsvermogen van de collega's uit de beleidseenheden. Voor 2027 investeren we in heldere financiële kaders, vereenvoudiging van financiële werkprocessen, toegankelijke managementinformatie en praktische ondersteuning van de business, zodat leidinggevend en budgethouders hun financiële verantwoordelijkheid goed kunnen invullen. Daarnaast zetten we in op het ontwikkelen van breed in te zetten businesscontrol.

Wij zien daarbij dat de behoefte aan actuele stuurinformatie, geïntegreerde dashboards, prognoses, scenarioanalyses en het combineren van financiële en niet-financiële informatie toeneemt. Tegelijkertijd bieden ontwikkelingen op het gebied van digitalisering en kunstmatige intelligentie en de toepassing hiervan binnen applicaties zoals bijvoorbeeld SAP en Power BI nieuwe mogelijkheden om de kwaliteit van de financiële functie te versterken. Wij zetten in 2027 actief in om deze mogelijkheden verder te benutten.

In de afgelopen jaren hebben wij extra ingezet op analyse en betere prognose van de (onder)besteding. Deze ingezette lijn zullen wij in 2027 voortzetten.

Traject structurele begroting

In de Perspectiefnota 2027 hebben we een belangrijk deel van ons traject rond de structurele begroting afgerond. In de bijlage bij het Statenvoorstel bij deze Perspectiefnota zijn analyses per kerntaak toegevoegd waarbij in beeld is gebracht welke taken we (meerjarig) uitvoeren, hoe deze taken zijn gefinancierd, wat onze wettelijke taken zijn, waar we als provincie een 'systeemrol' vervullen en welke maatschappelijke ontwikkelingen relevant zijn. Op basis van deze analyses per kerntaak hebben we geïnventariseerd op welke beleidsterreinen sprake is van structurele taken zonder structurele middelen. In deze begroting doen wij voorstellen om, met de € 15 miljoen die hiervoor bij de Perspectiefnota 2026 is gereserveerd, deze taken ook van structurele dekking te voorzien. De voorstellen zijn opgenomen als bijlage bij het Statenvoorstel.

Herijking Provinciefonds

Voor de zomer is besloten over een nieuw verdeelmodel van het provinciefonds. Hierover hebben wij u per brief geïnformeerd (PS26-000420). Zoals daarin aangekondigd hebben wij het voorlopige negatieve herverdeeleffect bij deze begroting verwerkt en ten laste gebracht van de stelpost. De definitieve effecten voor 2027 (en verder) zijn pas helder zodra alle maatstaven, die de verdeling bepalen, zijn geactualiseerd. Een groot deel van de actualisatie vindt plaats bij de septembercirculaire 2026. Deze is op het moment van schrijven nog niet bekend. Een volgende actualisatie vindt plaats in het voorjaar van 2027. Mede op basis van deze actualisaties kunnen we beoordelen in hoeverre resterende reserveringen kunnen vrijvallen. Daar komen we bij de tweede monitor 2026 en/of in het voorjaar 2027 bij u op terug.

Inkoop en aanbesteden

In 2027 zetten we net als in voorgaande jaren in op maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen (MVOI), het versterken van de inkoopfunctie, verbetering van de inkoopprocessen en een optimalisatie van het contract- en leveranciersmanagement. De in de Perspectiefnota 2027 opgenomen extra capaciteit voor inkoop zal worden ingezet voor deze opgave en de begeleiding van het groeiend aantal meervoudig onderhandse aanbestedingen.

Juridische zaken

De maatschappelijke en juridische context waarin de provincie opereert wordt steeds complexer. Ingewikkelde vraagstukken spelen een steeds grotere rol en het aantal procedures neemt toe. Dit vraagt om een juridische functie die bijdraagt aan zorgvuldige, rechtmatige én uitvoerbare besluitvorming, met oog voor de menselijke maat. Juist in een samenleving waarin juridisering toeneemt, zetten we waar mogelijk in op dejuridiseren: door juridische expertise vroegtijdig in te zetten, het gesprek aan te gaan en procedures alleen te voeren wanneer dat nodig is. De belangrijkste ontwikkelingen voor 2027 zijn:

Juridische kwaliteitszorg

De toenemende complexiteit van provinciale opgaven vraagt om een sterke juridische functie. In 2027 investeren we in intensievere samenwerking tussen juristen en inhoudelijke eenheden, kennisdeling en het vroegtijdig betrekken van juridische expertise. Ook beoordelen we de organisatorische inrichting en rolverdeling en passen deze waar nodig aan. Zo versterken we de kwaliteit en samenhang van de juridische functie.

Aangepaste bezwaarprocedure

Vanaf 2027 werkt de provincie met een externe adviescommissie voor bezwaar- en klaagschriften. Informele afhandeling blijft het uitgangspunt; alleen wanneer dat niet mogelijk is volgt een formele behandeling. De nieuwe werkwijze versterkt de onafhankelijkheid en kwaliteit van de bezwaarprocedure en vraagt naar verwachting om aanvullende uitvoeringsinspanning. De structurele behoefte wordt nog in beeld gebracht.

Wet open overheid

De informatiebehoefte van inwoners groeit. Daardoor nemen het aantal en de complexiteit van Woo-verzoeken toe, mede doordat reguliere informatieverzoeken vaker via de Woo worden ingediend en AI het eenvoudiger maakt om brede verzoeken op te stellen. Daarom zetten we in op vroegtijdig contact met verzoekers samen met de inhoudelijke eenheden, betere verwachtingsmanagement, betere routing van informatie- en Woo-verzoeken en doorlopende verbetering van de werkprocessen. Tegelijkertijd bereiden we ons, samen met I&D, verder voor op de actieve openbaarmaking als onderdeel van het programma Informatiehuishouding, waarbij de juridische beoordeling van openbaarheid een vast onderdeel van het proces is.

Informatievoorziening en digitalisering (I&D)

De provincie Overijssel staat voor een urgente opgave: het structureel versterken van de informatiehuishouding. Informatie is tegenwoordig volledig digitaal, complex en continu beschikbaar en staat nadrukkelijk in de publieke, bestuurlijke en juridische belangstelling. Daardoor worden steeds hogere eisen gesteld aan de transparantie, betrouwbaarheid en veiligheid van overheidsinformatie. Om blijvend te voldoen aan wet- en regelgeving, zoals de Wet open overheid (Woo) en eisen rond digitale toegankelijkheid, zijn investeringen noodzakelijk. Met de vaststelling van het '[Programma borging informatievoorziening 2026-2028](#)' zijn incidentele middelen (€ 11 miljoen) beschikbaar gesteld voor de uitvoering van deze opgave. Tegelijkertijd vraagt deze ontwikkeling om een structurele, integrale en programmatische aanpak, die raakt aan de kern van hoe wij als provincie met informatie omgaan.

In 2027 bouwen wij verder richting een informatiegestuurde organisatie

In 2026 zijn wij gestart met het leggen van een fundament dat nodig is voor een stabiele, veilige en toekomstbestendige informatievoorziening binnen de provincie. In 2027 bouwen wij hierop voort en zetten wij in op het aanbrengen van meer samenhang in processen en systemen. Ook stellen wij onze organisatie beter in staat om zorgvuldig met informatie, gegevens en archieven om te gaan en blijvend te voldoen aan wet- en regelgeving. Zo versterken wij de beheersing en vergroten wij de wendbaarheid.

Wij borgen digitale toegankelijkheid structureel in onze organisatie. De benodigde expertise brengen wij onder in de vaste formatie en we verankeren toegankelijkheid in processen en procedures, zodat dit vanaf de start wordt meegenomen in nieuwe projecten en aanbestedingen. Daarnaast vernieuwen wij de technische infrastructuur verder, zodat deze beter aansluit op de eisen van digitale weerbaarheid, veiligheid en toekomstige ontwikkelingen. In lijn met de eisen van de Cyberveiligheidswet gaan we in 2027 trainingen geven en starten we met de opvolging van de meest risicovolle bedrijfsprocessen. Door bovendien steviger aan te sluiten op landelijke digitale voorzieningen en standaarden, vergroten wij de samenhang en uitwisselbaarheid van informatie.

Het jaar 2027 markeert de overgang naar een volgende fase van modernisering. We starten met de vernieuwing van het zaakstelsel, we gaan bouwen aan een moderne dataomgeving en we versterken het beheer van de informatievoorziening. We starten met de implementatie van een datalake/datawarehouse, zodat we kunnen gaan toewerken naar één centrale en betrouwbare gegevensbasis voor dashboards, monitoring, beleidsanalyse en de veilige inzet van AI. Met deze inzet maken wij in 2027 een duidelijke beweging van opbouw naar bestendige toepassing en verdere vernieuwing, om informatiegestuurd te gaan werken.

Structurele opgave vraagt om structurele middelen en capaciteit

De verwachting is dat deze opgave ook na 2028 onverminderd urgent en omvangrijk blijft, terwijl de incidentele middelen dan zijn uitgeput. Om die reden verkennen wij hoe de informatieorganisatie vanaf 2028 toekomstbestendig en structureel kan worden ingericht. De uitkomsten van deze verkenning, inclusief de daarmee samenhangende structurele middelen, worden ingebracht in de coalitieonderhandelingen.

Landelijke ontwikkelingen IPO / Security Operating Center. (SOC)

Om ons te beschermen tegen cyberdreigingen schakelen wij in samenwerking met zes andere provincies een digitale beveiligingscentrale in. Deze beveiligingscentrale bewaakt voortdurend de IT-omgeving, ziet cyberdreigingen op tijd en grijpt in bij incidenten. Op deze wijze geven wij ook invulling aan eisen die vanuit de nieuwe cyberbeveiligingswet worden gesteld.

Risico's

Blijvende focus op digitale weerbaarheid

Digitale weerbaarheid is een groeiend risico voor onze bedrijfsvoering. Het risico is de afgelopen jaren onder andere toegenomen door verdere digitalisering, versnellende technologische ontwikkelingen, geopolitieke spanningen en de professionalisering van cybercriminaliteit. Cyberaanvallen, datalekken en verstoringen van digitale systemen kunnen de continuïteit van kritieke processen direct in gevaar brengen. Denk aan het uitvallen van vergunningverlening, bereikbaarheid van informatie of crisisbeheersing. Daarnaast kan reputatieschade ontstaan wanneer burgers en partners het vertrouwen in de digitale veiligheid verliezen. Ook de afhankelijkheid van externe partijen en ketensamenwerking maakt de provincie extra kwetsbaar. Investerings in beveiliging, monitoring en bewustwording van onze systemen en processen zijn daarom noodzakelijk om risico's te beheersen en de bedrijfsvoering toekomstbestendig te houden.

Informatiehuishouding op orde

Informatie is vrijwel volledig digitaal geworden: complex, versnipperd, continu beschikbaar en permanent onder publieke, bestuurlijke en juridische loep. Onze inwoners, bedrijven, media en rechters stellen terecht steeds hogere eisen aan de transparantie, betrouwbaarheid en veiligheid van overheidsinformatie. Wij hebben geconstateerd dat we in onze informatiehuishouding tekortschieten en voor een fundamentele en urgente opgave staan. In het 'Programma borging informatievoorziening 2026-2028' werken wij aan deze vraagstukken.

Weerbaarheid van de provinciale organisatie

In een wereld van toenemende geopolitieke spanningen groeit de kwetsbaarheid van onze provinciale organisatie. Niet alleen op strategisch of maatschappelijk vlak, maar ook op het gebied van facilitaire processen. Facilitaire risico's, zoals verstoring van gebouwen, energievoorziening en demonstraties kunnen de continuïteit van onze dienstverlening in gevaar brengen. Wij nemen in 2027 maatregelen om onze weerbaarheid te versterken, bijvoorbeeld door onze calamiteitenorganisatie verder te verstevigen.

Wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties (DBA)

De strengere handhaving van de Wet DBA kan gevolgen hebben voor de inzet van externe expertise. Vanuit team HR monitoren we de inzet van externen actief en maken we bewuste keuzes in de personeelsinzet.

Agressie en grensoverschrijdend gedrag

Agressie en grensoverschrijdend gedrag richting medewerkers neemt toe. We investeren daarom in een veilige werkomgeving en ondersteunen medewerkers bij het omgaan met agressie en geweld, zodat zij hun werk veilig kunnen blijven uitvoeren. Onze adviseur Veilige Publieke Taak ondersteunt de organisatie bij de aanpak van agressie en grensoverschrijdend gedrag.

Verbonden Partijen

Dit is hoe wij denken

Beleid verbonden partijen

Ons beleid voor verbonden partijen en de uitgangspunten voor het beheer van verbonden partijen zijn vastgelegd in de [Kadernota verbonden partijen Overijssel \(2022\)](#).

Er is sprake van een 'verbonden partij' als wij een bestuurlijk én financieel belang hebben in een organisatie. Dit kan een privaatrechtelijke organisatie zijn (vennootschap, stichting of vereniging) of een publiekrechtelijke organisatie (bedrijfsvoeringsorganisatie of openbaar lichaam).

Er is een 'bestuurlijk belang' als wij een zetel hebben in het bestuur van de verbonden partij of stemrecht kunnen uitoefenen.

Er is een 'financieel belang' als wij middelen ter beschikking stellen die we kwijt zijn in geval van faillissement van de organisatie, of wanneer financiële problemen bij de organisatie op de provincie kunnen worden verhaald.

We maken gebruik van een verbonden partij als dat bijdraagt aan ons publieke belang. Bij de keuze voor een verbonden partij gaan wij ervan uit dat deze partij dezelfde activiteiten uit kan voeren met een grotere doelmatigheid en/of doeltreffendheid en met meer kwaliteit en continuïteit dan wij zelf zouden kunnen. Ook kan een externe partij beschikken over specifieke expertise, die wij niet in huis hebben en ook niet in huis kunnen of willen halen. Door met externe partijen samen te werken, kunnen we ons volledig richten op onze eigen taken en doelen, terwijl deze externe partijen zich specialiseren in hun specifieke taken.

Periodieke evaluatie

Iedere Statenperiode evalueren wij de portefeuille verbonden partijen aan de hand van de volgende instrumentele vragen:

- is het instrument verbonden partij (nog steeds) het meest geschikte instrument om het onderliggende provinciale belang te behartigen?
- is een ander instrument (subsidie, opdracht) intussen wellicht passender?
- (of) kunnen we het inmiddels geheel aan de markt over laten?

De meeste recente evaluatie van de Overijsselse portefeuille heeft u in 2022 [ontvangen](#).

Dit is wat wij doen

Het instrument verbonden partij

Om te bepalen of een publiek belang het best kan worden behartigd via een verbonden partij, hanteren wij het afwegingskader uit de *Kadernota verbonden partijen Overijssel* (p. 43) [Kadernota verbonden partijen Overijssel](#). Provinciale Staten worden nadrukkelijk betrokken bij zowel de besluitvorming als de onderbouwing van de keuze voor een verbonden partij. Iedere algemene (bestuurs)vergadering wordt vooraf besproken in ons College. Bij de voorbereiding en besluitvorming houden wij rekening met de verschillende rollen die de provincie ten opzichte van de verbonden partij vervult, namelijk die van eigenaar, opdrachtgever en toezichthouder.

Overijsselse fondsen

De provincie Overijssel is (mede)aandeelhouder van vijf fondsen: Innovatiefonds Overijssel (IFO), Energiefonds Overijssel (EFO), Herstructureringsmaatschappij Overijssel (HMO), regionale ontwikkelingsmaatschappij Oost NL (Oost NL) en participatiemaatschappij Wadinko. Deze fondsen ondersteunen de Overijsselse bedrijven in verschillende levensfasen.

De fondsen verschillen in omvang, instrumentarium en doelstelling. Ze hebben met elkaar gemeen dat ze ieder op hun eigen manier bijdragen aan een toekomstbestendige Overijsselse economie: ze versterken de innovatiekracht, de energietransitie, circulariteit en dragen bij aan het vestigingsklimaat en (behoud van) werkgelegenheid. Ze investeren daar waar reguliere financiers dat nog niet (volledig) doen, waar sprake is van 'marktfalen'. De betrokkenheid van een publiek fonds kan andere partijen vertrouwen geven en mede-investeerders over de streep trekken.

Eens per jaar informeren wij u in het [Jaaroverzicht Overijsselse fondsen](#) over de fondsresultaten over het afgelopen jaar. In het Coalitieakkoord 'Schouder aan schouder' staat dat we de inzet van onze fondsen willen voortzetten. Ook hebben wij aangegeven de kaders van de fondsen de komende periode te herijken. Wij gaan daarover uiteraard met u in gesprek.

Nieuwe verbonden partijen

In 2026 en 2027 wordt gewerkt aan de oprichting van en toetreding tot nieuwe verbonden partijen. Zo is in 2026 een principebesluit genomen om toe te werken naar de oprichting van een [Perspectieffonds Overijssel \(PFO\)](#), een revolverend investeringsfonds voor de financiering van grote maatschappelijke opgaven van provinciaal belang. Daarnaast is er verkend of een [Fonds Landelijk Gebied \(FLG\)](#) van toegevoegde waarde kan zijn in het realiseren van de [doelen van de 3x3 aanpak](#). Voordat een principebesluit over het FLG kan worden uitgewerkt, moeten de landelijke beleidskaders en de beschikbaarheid van rijksmiddelen voor stikstof en vergunningverlening verder verduidelijkt zijn. Ook is er in 2026 een principebesluit genomen om de oprichting van [Warmtebedrijf Drenthe Overijssel \(WDO\)](#) voor te bereiden, een bovenregionaal publiek warmtebedrijf dat zich zal richten op de ontwikkeling en financiering van warmtenetten.

Verder vinden er voorbereidingen plaats om een besluit te nemen over toetreding tot de [gemeenschappelijke regeling Collectie Overijssel \(CO\)](#). CO is een organisatie die zich richt op beheer van documenten en (erfgoed)collecties van (een aantal) Overijsselse gemeenten. Tot slot is er gewerkt aan de oprichting van en toetreding tot [gemeenschappelijke regeling Uitvoeringstaken Natuur en Omgeving \(UNO\)](#) in 2026. UNO zal zorgen voor het beheer van de Nationale Databank Flora en Fauna.

Risico's

Bij verbonden partijen is sprake van een getrappt risico. De verbonden partijen nemen beleids- en beheersmaatregelen om risico's te voorkomen. Op onze beurt stellen wij per verbonden partij een risicoprofiel op.

Onze verbonden partijen financieren wij vanuit de Algemene Financieringsreserve. Als wij onze verbonden partijen moeten afwaarderen, dan komt de dekking hiervoor uit deze Algemene Financieringsreserve.

Voor onderstaande verbonden partijen is, vanuit de Algemene Financieringsreserve, een risicovoorziening gevormd:

Innovatiefonds Overijssel I (IFO I)

Per 31 december 2025 hebben we in totaal € 27,5 miljoen kapitaal verstrekt aan onze deelneming IFO I. De waarde (het eigen vermogen) van IFO I bedraagt per 31 december 2025 € 24,9 miljoen. Het verschil tussen het verstrekte kapitaal en de waarde van IFO I verwerken wij via de voorziening IFO I. De benodigde voorziening bedraagt daarmee € 2,6 miljoen.

Herstructureringsmaatschappij Overijssel (HMO)

Per 31 december 2025 hebben we in totaal € 55,9 miljoen kapitaal verstrekt aan onze deelneming HMO. De waarde (het eigen vermogen) van HMO bedraagt per 31 december 2025 € 49,7 miljoen. Het verschil tussen het verstrekte kapitaal en de waarde van HMO verwerken wij via de voorziening participatie HMO. De benodigde voorziening bedraagt daarmee € 6,2 miljoen.

Energiefonds Overijssel (EFO)

Per 31 december 2025 hebben we in totaal € 15,8 miljoen kapitaal verstrekt aan onze deelneming EFO. De waarde (het eigen vermogen) van EFO bedraagt per 31 december 2025 € 2,6 miljoen. Het verschil tussen het verstrekte kapitaal en de waarde van EFO verwerken wij via de voorziening EFO. De benodigde voorziening bedraagt daarmee € 13,2 miljoen.

Technology Base (TB)

De jaarrekening 2025 van Technology Base gaat uit van een grondexploitatie van € 26,2 miljoen negatief (netto contante waarde) per 1 januari 2026. Ons aandeel (50%) in het tekort op deze grondexploitatie, € 13,1 miljoen, is afgedekt in de voorziening Resultaten gebiedsexploitaties.

Gemeenschappelijke regelingen

Verbonden partijen

Openbaar lichaam Omgevingsdienst IJsselland (OD-IJ) (Zwolle)

Hoort bij prestatie

2.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu

Provinciaal publiek belang

Omgevingsdienst IJsselland (OD-IJsselland) heeft als doel om de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving van milieutaken in IJsselland kwalitatief beter en efficiënter uit te voeren, door de samenwerking van de IJssellandse gemeenten en de provincie in een afzonderlijke dienst vorm te geven. Dit belang is verankerd in de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJsselland.

Juridische vorm

Publiekrechtelijke rechtspersoon (Openbaar Lichaam, Wet gemeenschappelijke regelingen). De gemeenschappelijke regeling is in 2017 in werking getreden en voor het laatst in 2024 gewijzigd op grond van wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen. De deelnemers zijn en blijven bevoegd gezag. Bevoegdheden zijn niet gedelegeerd, maar in mandaat overgedragen.

Partijen

Deelnemers in de OD-IJsselland zijn de provincie Overijssel en elf gemeenten uit de regio IJsselland: Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Olst-Wijhe, Ommen, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle.

Bestuurlijke betrokkenheid

Algemeen Bestuur: Gedeputeerde T.A. de Bree (lid/vicevoorzitter). Dagelijks bestuur: Gedeputeerde T.A. de Bree (lid/vicevoorzitter).

Financieel belang

In april 2027 sturen we u het financieel jaarverslag 2026 van de OD-IJsselland toe. OD-IJsselland heeft een begroting opgesteld voor 2027 van in totaal € 21,2 miljoen. De bijdrage van de provincie Overijssel aan de OD-IJsselland voor 2027 is € 1,5 miljoen. Het provinciale aandeel is 7,4% van de totale begroting van OS-IJsselland.

Bijzonderheden

OD-IJ werkt toe naar een robuuste omgevingsdienst die in 2028 voldoet aan de landelijke eisen voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. Hiervoor is in 2027 een structurele extra investering van € 500.000 nodig, verdeeld over de 12 deelnemers. De middelen worden ingezet voor versterking van strafrechtelijke handhaving en bodemtoezicht, een innovatiebudget en extra opleidingsbudget.

In 2027 zal namens de provincie vanuit de rol van opdrachtgever aandacht zijn voor het doorontwikkelen van de kwaliteit van de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving en daarnaast op een efficiënte uitvoering. Vanuit de eigenaarsrol ligt de focus op de continuïteit van de organisatie, risicobeheer, de noodzakelijke versterking van de planning- en controlefunctie en een evenredige verdeling van kosten tussen de deelnemende partijen.

Meer informatie

[Website Omgevingsdienst IJsselland](#)

[Begroting Omgevingsdienst IJsselland 2027](#)

Openbaar lichaam Omgevingsdienst Twente (ODT) (Almelo)

Hoort bij prestatie

2.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu

Provinciaal publiek belang

Omgevingsdienst Twente (ODT) heeft als doel om de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving van milieutaken in Twente kwalitatief beter en efficiënter uit te voeren, door de samenwerking van de Twentse gemeenten en de provincie in een afzonderlijke dienst vorm te geven. Dit belang is verankerd in de [gemeenschappelijke regeling](#) Omgevingsdienst Twente.

Juridische vorm

Publiekrechtelijke rechtspersoon (Openbaar Lichaam, Wet gemeenschappelijke regelingen). De gemeenschappelijke regeling is in 2017 in werking getreden en is voor het laatst in 2024 gewijzigd op grond van wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen. De deelnemers zijn en blijven bevoegd gezag. Bevoegdheden zijn niet gedelegeerd, maar in mandaat overgedragen.

Partijen

Deelnemers in de ODT zijn de provincie Overijssel en veertien gemeenten uit de regio Twente: Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand en Wierden.

Bestuurlijke betrokkenheid

Algemeen Bestuur: Gedeputeerde T.A. de Bree (lid/vicevoorzitter). Dagelijks bestuur: Gedeputeerde T.A. de Bree (lid/vicevoorzitter).

Financieel belang

In april 2027 sturen we u het financieel jaarverslag 2026 van de ODT toe.

ODT heeft een begroting opgesteld voor 2027 van in totaal € 22,7 miljoen. De bijdrage van de provincie Overijssel aan de ODT voor 2027 is € 1,3 miljoen. Het provinciale aandeel is 6,6% van de totale begroting van ODT.

Meer informatie

[Website Omgevingsdienst Twente](#)

[Programmabegroting 2027 Omgevingsdienst Twente](#)

Bedrijfsvoeringsorganisatie Shared Service Centrum ONS (SSC ONS) (Zwolle)

Hoort bij prestatie

Overhead, Financiering en dekkingsmiddelen

Provinciaal publiek belang

Het Shared Service Center (SSC) ONS richt zich op de bedrijfsvoeringstaken inkoop- en contractmanagement, ICT en personeels- en salarisadministratie.

De samenwerking in SSC ONS beoogt het volgende resultaat:

- continuïteit door beperking van organisatorische kwetsbaarheid;
- verhoging van de (erkenning van) professionaliteit en deskundigheid van medewerkers;
- verhoging van de kwaliteit van de werkprocessen;
- efficiency ten aanzien van de inzet van beschikbare medewerkers;
- een gebundeld investeringsvermogen;
- realisatie van besparingen door schaalvoordelen.

Juridische vorm

Publiekrechtelijke rechtspersoon (Bedrijfsvoeringsorganisatie, Wet Gemeenschappelijke Regelingen).

In 2024 is de gemeenschappelijke regeling aangepast vanwege de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen en de toetreding van de gemeente Ommen. De aangepaste regeling is 27 maart 2024 goedgekeurd door uw Staten, op 22 april 2024 gepubliceerd ([gemeenschappelijke regeling](#)) en per 1 mei 2024 in werking getreden.

Partijen

Provincie Overijssel en gemeenten Zwolle, Kampen, Dalfsen, Westerveld, Zwartewaterland en Ommen. Het aandeel van Overijssel in het resultaat is steeds meer afhankelijk van het aantal producten en diensten dat wordt afgenomen. Het aandeel fluctueert daarmee gedurende de jaren. In 2026 bedraagt het Overijsselse aandeel circa 26%.

Bestuurlijke betrokkenheid

Bestuurslid is gedeputeerde G.H. ten Bolscher (rol van eigenaar). Het hoofd eenheid bedrijfsvoering neemt zitting in het bedrijfsvoeringberaad (rol van opdrachtgever).

Financieel belang

SSC ONS heeft een begroting voor 2027 en een meerjarenraming voor de periode 2026-2030 opgesteld. Voor 2027 is € 43,2 miljoen begroot. Dit is een stijging van 7,6% ten opzichte van de primitieve begroting 2026.

Op basis van een door de colleges in 2016 vastgestelde verrekensystematiek wordt bepaald welke bijdrage iedere deelnemer verschuldigd is voor instandhouding van de bedrijfsvoering organisatie en het uitvoeren van de taken, onderverdeeld naar standaarddienstverlening, maatwerkdienstverlening en meerwerk.

De bijdrage vanuit de provincie voor 2027 is geraamd op € 11,0 miljoen. De stijging ten opzichte van 2026 (€ 10,3 miljoen) komt vooral door prijsstijgingen vanuit leveranciers en CAO-effecten. De groei wordt geremd doordat SSC ONS besparingen behaalt door standaardisatie van de dienstverlening, scherpe inkoopcontracten en meer focus in onze investeringen. Ook profiteert Overijssel van schaalvoordelen door toetreding van de gemeente Ommen, waardoor het Overijsselse aandeel in de samenwerking is afgenomen van 30% naar 26%.

Bijzonderheden

Bij de behandeling van de Perspectiefnota 2026 heeft u de motie 'ICT risicobeheersing SSC ONS' aangenomen. In deze motie vraagt u geïnformeerd te worden over de mate waarin de risico's op het gebied van digitale weerbaarheid en informatieveiligheid aantoonbaar worden gemitigeerd door SSC ONS, daarbij toe te werken naar systematische borging van deze risicobeheersing binnen de SLA-afspraken en een verkenning uit te voeren naar een passende certificering en hierover PS te informeren.

Meer informatie

[Website SSC ONS](#)

[Motie ICT risicobeheersing SSC ONS \(2025\)](#)

Openbaar Lichaam Technology Base (Enschede)

Hoort bij prestatie

5.1.4 Werklocaties provinciale participaties

Provinciaal publiek belang

Deze verbonden partij draagt bij aan de ontwikkeling van de voormalige vliegbasis Twente tot Technology Base. Twente Airport is daar onderdeel van. De [gemeenschappelijke regeling](#) Technology Base omschrijft de opgave als een integrale gebiedsontwikkeling voor toekomstbestendige bestemmingen die een belangrijke bijdrage leveren aan de economie, ecologie, natuur, woningbouw en leefbaarheid van de regio. Het oorspronkelijke plangebied van in totaal 500 hectare bevindt zich ten noorden van de stad Enschede, grenzend aan Hengelo en Oldenzaal en dichtbij de Duitse grens.

Juridische vorm

Publiekrechtelijke rechtspersoon (Openbaar Lichaam, Wet gemeenschappelijke regelingen), in werking getreden op 23 november 2010. De laatste wijziging van de [gemeenschappelijke regeling](#) was in 2020, waarbij de regeling is omgezet naar een collegeregeling. Daarbij is ook

de naam gewijzigd van Area Development Twente (ADT) naar Technology Base (TB). De gewijzigde regeling is op 17 juli 2020 gepubliceerd (Staatscourant 2020, 38979).

Partijen

Provincie Overijssel (50%) en gemeente Enschede (50%).

Bestuurlijke betrokkenheid

Algemeen Bestuur: G.H. ten Bolscher (lid), M.R.H.M. von Martels (lid)

Dagelijks Bestuur: E.N.W. Hoogland (lid) en PH Ruimte (lid).

In 2022 is de gebiedsontwikkeling Technology Base geëvalueerd. De gebiedsontwikkeling is voor een belangrijk deel afgerond. Er is een resterende opgave voor de luchthaven Twente Airport en de werkgebieden.

Provinciale Staten hebben op 2 juli 2026 besloten de luchthavenexploitatie over te dragen aan een marktpartij. De aanbesteding van deze concessie wordt in 2027 afgerond. PS hebben het college van GS de opdracht gegeven om, na een succesvolle aanbesteding van de concessie, in gesprek te gaan met gemeente Enschede met de intentie om de gemeenschappelijke regeling Technology Base te beëindigen. Het college bereidt deze intentie voor en geeft daarmee ook invulling aan de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen.

Financieel belang

De jaarrekening 2025 van Technology Base gaat uit van een grondexploitatie van € 26,1 miljoen negatief (netto contante waarde) per 1 januari 2026. Ons aandeel (50%) in het tekort op deze grondexploitatie - € 13,05 miljoen - is afgedekt in de voorziening Resultaten gebiedsexploitaties.

In de toetsing van het provinciale weerstandsvermogen houden wij rekening met een kans van 50% op een negatiever resultaat dan begroot voor de grondexploitatie (impact € 2,95 miljoen) en de luchthaven- en vastgoedexploitatie (impact € 0,8 miljoen).

Bijzonderheden

Belangrijke delen van het plangebied Technology Base van in totaal bijna 500 hectare zijn afgerond. Zo is een gebied van 140 hectare heringericht als natuur en aan de provincie overgedragen als eigenaar. Ook de ontwikkeling van de woonparken is afgerond en de openbare ruimte is overgedragen aan de gemeente Enschede. De focus van Technology Base ligt nu op de ontwikkeling van het bedrijvenpark (80 hectare) en Twente Airport (150 hectare).

Voor de komende jaren houdt Technology Base rekening met een lage uitgifteprognose van bedrijfskavels op het bedrijvenpark. Door de nabijheid van overbelast Natura 2000-gebied Lonnekermeer is er geen ruimte voor de stikstofdepositie van bedrijfsvestigingen met meer dan 25 werknemers op Technology Base. Ook netcongestie belemmert de uitgifte van bedrijfskavels. Op het bedrijvenpark zijn alle voormalige F16-shelters nu verhuurd.

De exploitatie en het beheer en onderhoud van de luchthaven Twente Airport wordt via een aanbesteding overgedragen aan een marktpartij. De afronding van de aanbesteding van deze concessie is gepland in 2027. Onderdeel van deze concessie is het op korte termijn uitvoeren van groot onderhoud aan de start- en landingsbaan.

Met de overdracht van de luchthavenexploitatie aan een marktpartij wordt een belangrijke stap gezet in de afronding van de herontwikkeling van de vliegbasis. Na een succesvolle aanbesteding ontstaat een natuurlijk moment om onze volledige betrokkenheid (bij de concessie en gemeenschappelijke regeling) te beëindigen, door gezamenlijk met gemeente Enschede te bezien of een gemeenschappelijke regeling nog een passende vorm is om de gebiedsontwikkeling te voltooien.

In de Beleidsvisie Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD) heeft het Kabinet besloten dat er een route (corridor) voor cargodrones komt richting Twente Airport. Dit biedt kansen voor civiel-militaire samenwerking en innovatieve ontwikkeling van unmanned systems.

Meer informatie

[Website Technology Base](#)

[Statenvoorstel Evaluatie Technology Base](#)

[Statenbrief over \(o.a.\) 'Routekaart toekomstig beheer en onderhoud'](#)

[Statenbrief Ontwerpbegroting 2027 Technology Base](#)

[Meerjarenbegroting 2027-2030 Technology Base](#)

[Statenvoorstel Toekomstige exploitatie Twente Airport](#)

Openbaar lichaam Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT) (Almelo)

Hoort bij prestatie

5.1.4 Werklocaties provinciale participaties

Provinciaal publiek belang

Het Regionaal Bedrijventerrein Twente richt zich op vestiging van grootschalige bedrijven die actief zijn in de logistieke sector of in de industrie, uitgaande van 20 tot 50 arbeidsplaatsen per hectare en een ruimtebehoefte vanaf 2 hectare. Dit belang is vastgelegd in de [gemeenschappelijke regeling](#) Regionaal Bedrijventerrein Twente, die de taak van de verbonden partij omschrijft als 'het (duurzaam) ontwikkelen, realiseren, exploiteren en beheren van het bedrijventerrein'.

Het doel van de verbonden partij is bereikt en daarom is besloten de partij te op te heffen (liquideren).

Het Regionaal Bedrijventerrein Twente (ook wel XL Businesspark) behoort samen met Technology Base, Kennispark Twente en Hightech Systems Park (HTSP) tot de vier economische topwerklocaties in Twente.

Juridische vorm

Publiekrechtelijke rechtspersoon (Openbaar Lichaam, Wet gemeenschappelijke regelingen).

Partijen

De provincie Overijssel (23%) en de gemeenten Almelo (23%), Hengelo (23%), Enschede (23%) en Borne (8%).

Bestuurlijke betrokkenheid

Algemeen bestuur: E.N.W. Hoogland (lid) en PH Ruimte (lid). Liquidatiecommissie/Dagelijks bestuur: E.N.W. Hoogland (lid).

Vanuit de opdrachtgeversrol stuurde de provincie op het realiseren van grondverkoop en daarmee op regionale werkgelegenheid. Vanuit de eigenaarsrol lag de focus op het bewaken van de kaders, het beheersen van de risico's en het borgen van de kwaliteit van besluitvorming door RBT. De gemeenschappelijke regeling zit in de liquidatiefase en de inzet is nu gericht op een zorgvuldige afhandeling.

Financieel belang

Wij zijn als deelnemer naar verhouding van de omvang van onze deelneming (23%) risicodragend voor de exploitatie.

Nu de gemeenschappelijke regeling wordt opgeheven, ontvangen de deelnemers hun aandeel in het positieve eindresultaat.

Bijzonderheden

Het streven is om de gemeenschappelijke regeling per 31 december 2026 definitief geliquideerd te hebben. Het proces hiervoor wordt in 2026 begeleid door een professioneel vereffenaar.

Voor het geval de liquidatie per 1 januari 2027 nog niet definitief is afgerond, is deze verbonden partij nog opgenomen in de paragraaf Verbonden Partijen bij de begroting 2027.

Meer informatie

[Website XL Business Park](#)

[Statenvoorstel Liquidatieplan GR RBT](#)

Overige verbonden partijen

Verbonden partijen

Fonds nazorg gesloten stortplaatsen Overijssel (Nazorgfonds) (Zwolle)

Hoort bij prestatie

2.2.3 Beheer nazorgfonds

Provinciaal publiek belang

De Leemtewet (aanvulling op Wet Milieubeheer) waarborgt dat gesloten stortplaatsen geen of zo weinig mogelijk gevolgen voor het milieu hebben. Op grond van deze wet zijn wij bestuurlijk en financieel verantwoordelijk voor de nazorg van stortplaatsen waar na 1 september 1996 afvalstoffen zijn of worden gestort.

Juridische vorm

Het nazorgfonds is opgericht door Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel (art. 15.47, lid 1 Wet Milieubeheer) en is een rechtspersoon bij wet (art. 15.47, lid 3 Wet Milieubeheer). De rechtspersoon is in 2014 ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel.

Partijen

Provincie Overijssel, N.V. ROVA en Twence B.V..

Bestuurlijke betrokkenheid

Algemeen bestuur: het voltallige college van Gedeputeerde Staten.

Dagelijks bestuur: T.A. de Bree en G.H. ten Bolscher.

Bestuurlijk Overleg Nazorgfonds: T.A. de Bree en G.H. ten Bolscher, een vertegenwoordiger van N.V. ROVA en een vertegenwoordiger van Twence B.V.. ROVA en Twence hebben in dit orgaan recht van inspraak, maar geen beslissingsbevoegdheid.

Financieel belang

De Leemtewet bepaalt (art. 15.44 Wet Milieubeheer) dat de provincie een heffing instelt voor de bestrijding van de kosten van de nazorgmaatregelen bij stortplaatsen waar na 1 september 1996 nog afval gestort wordt. Deze heffing wordt bij belastingverordening opgelegd aan de exploitanten van de stortplaatsen in Overijssel. Deze belastingverordening op is 30 maart 1999 vastgesteld.

Wij zijn verplicht de opbrengsten van de heffing af te dragen aan het 'Fonds nazorg gesloten stortplaatsen Overijssel'. Voor de locaties Elhorst Vloedbelt, Boelderhoek en Bovenveld brengen wij vanaf 2026 een jaarlijkse heffing in rekening van respectievelijk € 50.000, € 200.000 en € 755.000 aan de stortplaatsexploitanten (Twence en Rova).

Op basis van het laatst vastgestelde jaarverslag 2025 (medio 2026) bedraagt het eigen vermogen van het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen Overijssel ultimo 2025 € 15,3 miljoen. Dit vermogen is ondergebracht bij vermogensbeheerder Rabobank. Door de Rabobank is circa € 4,5 miljoen belegd in aandelen en € 9,0 miljoen in obligaties. Daarnaast wordt € 1,8 miljoen beheerd op een spaarrekening.

Meer informatie

[Jaarverslag 2025](#)

Stichtingen en verenigingen

Verbonden partijen

Interprovinciaal Overleg (IPO) ('s-Gravenhage)

Hoort bij prestatie

De IPO budgetten zijn verspreid opgenomen in de begroting van de provincie, afhankelijk van het onderwerp.

Provinciaal publiek belang

Het lidmaatschap van IPO is van belang voor de bestuurlijke betrokkenheid bij de kerntaken die de provincies gezamenlijk uitvoeren. De vereniging IPO heeft tot doel:

- de belangen van provincies te behartigen;

- een platform te bieden voor uitwisseling van kennis en ervaringen;
- vernieuwingsprocessen binnen de provincies te initiëren en te stimuleren.

Juridische vorm

Privaatrechtelijke organisatie (vereniging, Burgerlijk wetboek, boek 2).

Partijen

De twaalf provincies zijn deelnemer in het IPO. De provincie Overijssel heeft een aandeel van 9,43% in het resultaat van de vereniging.

Bestuurlijke betrokkenheid

Bestuurslid is de portefeuillehouder IPO. De commissaris van de koning A. Heidema is adviseur van het IPO bestuur. Provinciale Staten van iedere provincie wijzen uit hun midden twee personen aan ter vertegenwoordiging van hun provincie in de Algemene Leden Vergadering. Voor de provincie Overijssel zijn dit mevrouw I. Hoogveld en mevrouw M. van 't Hul.

Financieel belang

In het geval dat formeel juridisch geen sprake is van een verbonden partij door het ontbreken van een financieel belang zoals gedefinieerd in het BBV, maar er wel sprake is van een structurele bekostiging van (de activiteiten van) een organisatie én er sprake is van een bestuurlijk belang, beveelt de Commissie BBV aan om deze organisaties gezien het maatschappelijke of algemene belang toch op te nemen in de paragraaf verbonden partijen.

Bijzonderheden

Meer informatie

[Website IPO](#)

Vennootschappen en coöperaties

Verbonden partijen

BNG Bank N.V. ('s-Gravenhage)

Hoort bij prestatie

Overhead, financiering en dekkingsmiddelen

Provinciaal publiek belang

BNG Bank is een bank speciaal voor overheden en maatschappelijke organisaties. De bank wil niet alleen winst maken, maar juist ondersteunen bij belangrijke maatschappelijke doelen.

De bank is opgericht om te helpen bij grote uitdagingen in de samenleving. Denk aan sociale problemen en duurzaamheid. Gemeenten, woningcorporaties, scholen en zorginstellingen gebruiken de leningen en kennis van BNG Bank om hun doelen te bereiken. Bijvoorbeeld voor het verbeteren van sociale huurwoningen, het verduurzamen van energie, het leefbaar houden van wijken en het sterker maken van onderwijs en zorg.

Omdat de bank alleen werkt voor de publieke sector, hebben andere banken en investeerders veel vertrouwen in BNG Bank. Daardoor kan de bank geld lenen tegen lage kosten (rente). Dit is voordelig voor overheden, instellingen en uiteindelijk ook voor de samenleving.

De provincie Overijssel is mede-eigenaar van BNG Bank. Zo draagt de provincie bij aan het publieke belang.

Juridische vorm

Privaatrechtelijke organisatie (naamloze vennootschap, Burgerlijk wetboek, boek 2).

Partijen

Volgens de statuten mogen alleen publieke organisaties aandeelhouder zijn van BNG Bank. De Staat bezit vijftig procent van de aandelen, terwijl de rest in handen is van gemeenten, elf provincies en een waterschap. De provincie Overijssel bezit een belang van 0,16% in BNG Bank.

Bestuurlijke betrokkenheid

Het stemrecht in de Algemene Vergadering wordt vertegenwoordigd door de eerste gemachtigde voor de provincie Overijssel, T.A. de Bree. De bestuurlijke betrokkenheid en invloed blijft beperkt vanwege ons kleine belang in BNG Bank.

Financieel belang

De provincie Overijssel heeft 87.750 aandelen in BNG Bank met een boekwaarde van € 0,2 miljoen. Afhankelijk van de resultaten van BNG Bank, krijgt de provincie jaarlijks dividend. In de afgelopen jaren was dit een stabiele uitkering van ongeveer € 0,2 miljoen per jaar.

Bijzonderheden

In 2016 heeft de provincie Overijssel een lening van € 25 miljoen verstrekt aan BNG Bank, als onderdeel van een totaal lening pakket samen met andere overheden. Deze hybride lening, met een looptijd van 60 jaar, stelde BNG Bank in staat haar solvabiliteit en weerstandsvermogen te versterken.

Vanaf mei 2022 heeft BNG Bank jaarlijks de optie, maar niet de verplichting, om de lening vervroegd af te lossen. Daarom ramen we de renteopbrengsten van deze leningen slechts voor één jaar. Tot nu toe heeft BNG Bank geen gebruik gemaakt van haar aflossingsmogelijkheid.

Meer informatie

www.bngbank.nl. Hier zijn ook de jaarverslagen opgenomen.

Coöperatie Samenwerkingsverband DOVA U.A. (Utrecht)

Hoort bij prestatie

4.2.1 Transitie openbaar vervoer

Provinciaal publiek belang

De provincie Overijssel werkt in verschillende verbanden samen met het Rijk, de provincies en vervoersregio's aan efficiënt en doeltreffend openbaar vervoer voor reizigers. Het doel is om te komen tot een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt vervoer voor de reiziger.

Dit belang is ook verankerd in de statuten van de coöperatie Dova (Decentrale ov autoriteiten), waarin het doel omschreven is als 'het faciliteren en ondersteunen van de leden bij collectieve vraagstukken op het gebied van de exploitatie, infrastructuur en services voor reizigers, zoals informatievoorziening over het openbaar vervoer en andere vormen van collectief vervoer of individueel vervoer, om zo in de stoffelijke behoeften van haar leden te voorzien krachtens overeenkomsten met hen te sluiten in het bedrijf dat zij te dien einde ten behoeve van haar leden uitoefent of dat één of meer van haar dochtervennootschappen/deelnemingen uitoefent of doet uitoefenen.'

Juridische vorm

Privaatrechtelijke organisatie (coöperatieve vereniging, Burgerlijk wetboek, boek 2).

Partijen

De leden van de coöperatie zijn de twaalf provincies, Vervoerregio Amsterdam, Metropoolregio Rotterdam-Den Haag en OV Bureau Groningen-Drenthe. Het aandeel van de provincie Overijssel in het resultaat bedraagt 6.3%.

Bestuurlijke betrokkenheid

Stemrecht in de Algemene Ledenvergadering (1e gemachtigde voor de provincie hierin is M. Dadema).

Financieel belang

De jaarlijkse reguliere bijdrage aan DOVA bedraagt € 323.462. Deze bijdrage wordt jaarlijks geïndexeerd.

Bijzonderheden

Veel activiteiten van DOVA zijn beleidsmatig ondersteunend op thema's die belangrijk zijn voor de leden, waaronder toegankelijkheid, sociale veiligheid, betalen en tarieven, duurzaamheid en reisinformatie.

Daarnaast ondersteunt DOVA de lobby en afstemming over compensatie van de door de ministeries ingevoerde bezuinigingen op het studentenreisproduct en de speciale uitkering (SPUK) gelden.

Qua uitvoering verzorgt DOVA jaarlijks de berekening van de landelijke tarief index en het ketenbeheer via OV-DATA zodat monitoring en reizigersinformatie werkt.

Meer informatie

[Website DOVA](#)

*Energiefonds Overijssel B.V. (Zwolle)***Hoort bij prestatie**

2.3.1 Stimuleren van energiebesparende maatregelen en de opwekking van hernieuwbare energie

2.3.2 Financieren van projecten door Energiefonds Overijssel

Provinciaal publiek belang

Energiefonds Overijssel (EFO) verstrekt leningen, participaties en garanties aan projecten op het gebied van energiebesparing en productie van hernieuwbare energie en draagt zo bij aan de provinciale doelen voor nieuwe energie. Dit belang is verankerd in de statuten van het fonds waarin het doel van de verbonden partij omschreven is als: 'het versterken van de ontwikkeling en toepassing van hernieuwbare energie, energiebesparing, CO2-emissiereductie en de energietransitie in (met name) de provincie Overijssel'.

Juridische vorm

Energiefonds Overijssel bestaat uit:

- Energiefonds Overijssel I B.V. voor het verstrekken van risicofinanciering en het beheren van Energiefonds II B.V.
- Energiefonds Overijssel II B.V. voor het verstrekken van leningen en garanties.

Beide vennootschappen zijn privaatrechtelijke organisaties (besloten vennootschappen, Burgerlijk wetboek, boek 2). Het fonds wordt beheerd door CL Venture Partners B.V. en heeft een Raad van Commissarissen van drie leden en een Adviescommissie van vijf leden.

Partijen

De provincie Overijssel is 100% eigenaar van Energiefonds Overijssel I B.V..

Energiefonds Overijssel I B.V. is op haar beurt 100% eigenaar van Energiefonds Overijssel II B.V..

Bestuurlijke betrokkenheid

Er zijn jaarlijks drie Algemene Vergaderingen. De provincie heeft als enig aandeelhouder stemrecht in de Algemene Vergadering (1e gemachtigde voor de provincie hierin is T.A. de Bree). Daarnaast zijn er regelmatig overleggen met de portefeuillehouder, Raad van Commissarissen en directie van EFO.

Aan het einde van ieder jaar sturen GS een beleidsbrief naar de fondsbeheerder. Hierin staan aandachtspunten voor EFO voor het komende jaar.

Financieel belang

Energiefonds Overijssel heeft een revolverend fondsvermogen van € 200 miljoen. Daarnaast beschikt het fonds tot eind 2027 over een overbruggingskrediet van € 80 miljoen. In 2022 heeft EFO een lening van maximaal € 50 miljoen aangetrokken bij de Europese Investeringsbank (EIB). De provincie staat garant voor deze lening. Ditzelfde geldt voor de door EFO in 2026 aangetrokken € 20 miljoen bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Daarmee komt de totale financieringsruimte voor EFO op € 350 miljoen.

Energiefonds Overijssel heeft over 2025 een positief resultaat behaald van afgerond € 44.000. Het eigen vermogen van Energiefonds Overijssel bedraagt ultimo 2025 € 2,6 miljoen. Voor het verschil tussen het eigen vermogen en het totale door de provincie gestorte vermogen (€ 15,8 miljoen) houden wij een voorziening aan van € 13,2 miljoen (voorziening Energiefonds Overijssel). De verwachting is dat het fonds de komende jaren positieve resultaten blijft behalen. Op basis van het jaarplan 2026 is de verwachting voor 2026 € 0,3 miljoen en voor 2027 € 0,2 miljoen positief.

Bijzonderheden

Het maatschappelijk rendement van de portefeuille moet eind 2027 cumulatief 2 miljoen ton CO2 besparing zijn. Dit streefgetal is in 2024 gehaald. In 2025 heeft het Energiefonds bijna € 35 miljoen verstrekt. Het betreft 16 leningen en één investering. Voor 2026 en 2027 verwacht EFO op basis van het jaarplan 2026 jaarlijks circa € 24 miljoen te verstrekken. Eind 2025 zijn de voorbereidingen gestart voor de aanbesteding van de nieuwe beheerperiode (vanaf 2028). In 2026 wordt de uitvraag in de markt gezet en in 2027 ronden we dit traject af. Tegelijk actualiseren we waar nodig de governance documentatie en is aan Provinciale Staten het voorstel gedaan om enkele kaders van het fonds aan te passen.

Meer informatie

[Website Energiefonds Overijssel](#)

[Jaarverslag 2024 Energiefonds Overijssel](#)

[Statenvoorstel Aanpassing kaders Energiefonds Overijssel](#)

[Statenvoorstel Scopeverbreiding Energiefonds Overijssel](#)

[Statenvoorstel Onderzoek Rekenkamer Oost Nederland \(RON\) naar Effectiviteit fondsen provincie Overijssel](#)

[Statenvoorstel Faciliteren Lokaal Eigendom door EFO](#)

[Statenbrief Jaaroverzicht Overijsselse fondsen 2025](#)

Enexis Holding N.V. ('s-Hertogenbosch)

Hoort bij prestatie

2.3.3 Realiseren van een betrouwbaar, betaalbaar en duurzaam regionaal energienetwerk (deelneming Enexis)

Provinciaal publiek belang

Enexis Netbeheer B.V. beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor ongeveer 2,5 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. Deze verbonden partij draagt bij aan het realiseren van een betrouwbaar, betaalbaar en duurzaam regionaal energienetwerk.

In de statuten staat dit als volgt:

- Het (doen) distribueren en het (doen) transporteren van energie;
- Het in stand houden, (doen) beheren, (doen) exploiteren en (doen) uitbreiden van distributie en transportnetten met annexen voor energie;
- Het doen uitvoeren van alle taken die als gevolg van de Elektriciteitswet en de Gaswet zijn toebedeeld aan de netbeheerder.

De energie-infrastructuur is een belangrijk fundament voor de energietransitie en daarmee cruciaal in het realiseren van de klimaatdoelen.

Juridische vorm

Privaatrechtelijke organisatie (naamloze vennootschap, Burgerlijk wetboek, boek 2).

Partijen

De aandeelhouders zijn provincie Groningen (6,57%), provincie Drenthe (2,37%), provincie Overijssel (19,68%), provincie Noord-Brabant (30,83%), provincie Limburg (16,13%) en gemeenten in deze provincies en in de provincie Flevoland. Wettelijk is bepaald dat alleen publieke lichamen aandeelhouder van een netwerkbedrijf kunnen zijn.

Bestuurlijke betrokkenheid

Stemrecht in de Algemene Vergadering is toegewezen aan T.A. de Bree als eerste gemachtigde voor de provincie. Ook bezitten wij een permanente zetel in de Aandeelhouderscommissie.

Als aandeelhouder bewaken we de realisatie van de doelstellingen in het Strategisch Plan van Enexis. De strategie is gericht op het mogelijk maken voor mensen en bedrijven om maximaal gebruik te maken van duurzame energie en deze terug te leveren. Enexis streeft ernaar om bij te dragen aan maatschappelijk optimale keuzes voor een duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem voor de toekomst. De strategische koers van Enexis sluit grotendeels aan bij onze ambities. Begin 2027 wordt het nieuwe Strategisch Plan van Enexis vastgesteld.

Wij zijn op strategisch niveau betrokken in de bedrijfsmatige ontwikkelingen en de grote financieringsbehoefte van Enexis om met investeringen de energietransitie te faciliteren. Daarbij vindt ook het gesprek plaats over wat Enexis kan betekenen in de opgave van warmtebedrijven. Er is een sterke focus op het op peil houden van het eigen vermogen van Enexis. In 2024 is hiertoe nieuw dividendbeleid vastgesteld waarbij de dividenduitkering is gemaximeerd. Het versterken van het eigen vermogen is nodig om de onderneming financieel gezond te houden en investeringen in de energie infrastructuur tegen gunstige(r) voorwaarden mogelijk te maken.

Financieel belang

De provincie Overijssel bezit 29.465.662 aandelen, met een boekwaarde van € 46,3 miljoen. In 2020 verstrekten 5 provinciale en 66 gemeentelijke aandeelhouders een converteerbare hybride aandeelhouderslening van € 500 miljoen aan Enexis Holding. De provincie Overijssel nam € 102 miljoen voor haar rekening.

Het in 2026 ontvangen dividend over de winst Enexis 2025 bedroeg € 19,7 miljoen.

Bijzonderheden

De wachttijden voor nieuwe of zwaardere aansluitingen op het elektriciteitsnet nemen nog steeds toe, geeft Enexis in haar [jaarverslag 2025](#) aan. Investerings in de infrastructuur alléén zijn niet genoeg. Het is noodzakelijk om het netwerk (kosten)efficiënter te gebruiken en de beschikbare middelen te investeren waar deze de meeste maatschappelijke waarde opleveren.

Het toekomstbestendig maken van het energiesysteem zorgde ervoor dat de uitgaven van Enexis een recordhoogte bereikten in 2025 (werkpakket van € 1.980 miljoen, € 494 miljoen (33%) meer dan in 2024). De nettowinst steeg over 2025 met € 146 miljoen tot € 400 miljoen.

Om zoveel mogelijk klanten aan te sluiten, is Enexis, naast het versneld uitbreiden en het beter benutten van het elektriciteitsnet, het net ook zwaarder gaan belasten. Dat leidt tot een gecontroleerde concessie aan de betrouwbaarheid van het net. In 2025 daalde het gemiddelde aantal storingsminuten per klant tot 18,8 minuten. Daarmee blijft het netwerk met een leveringszekerheid van 99,99%, betrouwbaar.

De provincie zet zich in om Enexis te helpen om tot efficiënte en geprioriteerde inzet van schaarse middelen te komen en tegelijkertijd de energietransitie verder te brengen.

Initiatieven op dit vlak zijn o.a. het provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat, het stimuleren van Smart Energy Hubs en de samenwerking in de Energy Boards.

Meer informatie

[Website Enexis Holding](#)

[Strategisch plan 2022-2026 Enexis Holding](#)

Herstructureringsmaatschappij Overijssel N.V. (Zwolle)

Hoort bij prestatie

1.4.2 Investeringsprogramma Ruimte Wonen Retail

5.1.2 Bevorderen van een attractief Overijssels vestigingsklimaat voor ondernemers

Provinciaal publiek belang

Herstructureringsmaatschappij Overijssel (HMO) draagt bij aan de kwantiteit en kwaliteit van alle typen werklocaties. HMO draagt zorg voor een goede basiskwaliteit van de werklocaties, zodat bedrijven goed kunnen functioneren en werkgelegenheid behouden blijft of kan groeien.

Dit belang is verankerd in de statuten van HMO waar het (hoofd)doel omschreven is als: 'Samen met publieke en private partijen bijdragen aan het op een duurzame wijze realiseren van herstructurering en bestrijding van leegstand van werklocaties en overige registergoederen in Overijssel, met als doel zorgvuldig ruimtegebruik te bewerkstelligen en een goed economisch vestigingsklimaat voor ondernemers te (doen) waarborgen.'

Juridische vorm

Privaatrechtelijke organisatie (naamloze vennootschap, Burgerlijk wetboek, boek 2).

Partijen

Provincie Overijssel (100%).

Bestuurlijke betrokkenheid

Stemrecht in de Algemene Vergadering (1e gemachtigde voor de provincie hierin is E.N.W. Hoogland). Als aandeelhouder zien wij toe op de uitvoering van het Strategisch Beleidsplan HMO 2025-2028 'Kansen zien en impact maken'.

Financieel belang

De stand van het eigen vermogen van HMO bedraagt ultimo 2025 € 49,6 miljoen. Voor het verschil tussen het eigen vermogen en het totale door de provincie gestorte vermogen (€ 55,9 miljoen) houden wij een voorziening aan van € 6,3 miljoen (voorziening Participatie HMO).

HMO heeft in 2020 een actieplan "Versneld investeren in coronatijd" ontwikkeld ter verzachting van de economische gevolgen van de coronacrisis in Overijssel. In het najaar van 2020 hebben wij, [met uw kennisneming](#), besloten om HMO voor dit actieplan een lening te verstrekken van € 10 miljoen in 2020 en € 7,2 miljoen in 2021. Eind 2025 kreeg HMO extra tijd om beide [leningen](#) af te lossen. De vanuit het actieplan opgestarte projecten zijn nog niet allemaal afgerond.

Bijzonderheden

HMO werkt in 2027 verder aan de uitvoering van het Strategisch Beleidsplan HMO 2025-2028. In het plan zijn de aanbevelingen verwerkt uit de in 2024 uitgevoerde evaluatie HMO.

In het Strategisch Beleidsplan zijn de volgende doelen opgenomen:

- De basis op orde houden van alle type werklocaties;
- Behoud en versterking van werkgelegenheid;
- Versterking ruimtelijke kwaliteit;
- Behoud van waarde van werklocaties;
- Revolverende inzet van provinciale middelen.

In 2027 werkt HMO verder aan de afronding van projecten die gefinancierd zijn met twee leningen voor het actieplan "Versneld investeren in coronatijd". Beide leningen zijn in 2025 voor 5 jaar verlengd en kennen een aflosschema.

Meer informatie

[Website HMO](#)

[Jaaroverzicht 2025 Overijsselse Fondsen \(met jaarverslag HMO\)](#)

Innovatiefonds Overijssel I (Zwolle)

Hoort bij prestatie

5.1.5 Verstrekken risicokapitaal

Provinciaal publiek belang

Innovatiefonds Overijssel I B.V. (IFO I BV) draagt bij aan de versterking van de regionale economie in Overijssel. Zij stimuleert andere vennootschappen die zich bezig houden met de bevordering of ontwikkeling van innovatieve kennis, toepassingen of technieken. Deze economische activiteiten liggen dicht tegen de markt aan en zijn relatief risicovol. De inzet van provinciale middelen stimuleert dat andere (private) investeerders mee investeren. IFO I BV richt zich op het verstrekken van risicofinanciering.

Dit belang is verankerd in de statuten van IFO I BV waar het (hoofd)doel omschreven is als: 'Het direct en indirect ondersteunen, versterken en verankeren van het economisch klimaat en economisch beleid voor en met name in de Provincie Overijssel door ondersteuning van ondernemingen die zich bezig houden met de bevordering of ontwikkeling van innovatieve kennis, toepassingen of technieken.'

Juridische vorm

IFO I BV is een besloten vennootschap (Burgerlijk wetboek, boek 2). De vennootschap wordt beheerd door Oost NL en heeft een Raad van Commissarissen van drie leden.

Partijen

De provincie Overijssel is 100% eigenaar van IFO I B.V.

Bestuurlijke betrokkenheid

Stemrecht in de Algemene Vergadering (1e gemachtigde voor de provincie hierin is G.H. ten Bolscher).

Financieel belang

Het eigen vermogen IFO I BV bedraagt per ultimo 2025 € 24,9 miljoen. Voor het verschil tussen het eigen vermogen en het totale door de provincie gestorte vermogen (€ 27,5 miljoen) houden wij een voorziening aan van € 2,6 miljoen (voorziening Innovatiefonds I).

Bijzonderheden

In 2022 heeft Innovatiefonds Overijssel een [meerjarenplan](#) vastgesteld dat loopt tot en met 2026. In 2027 start het nieuwe meerjarenplan dat loopt tot en met 2030.

Meer informatie

[Website Innovatiefonds Overijssel](#)

[Jaaroverzicht 2025 Overijsselse fondsen](#) met [jaarrekening IFO I](#).

Ontwikkelingsmaatschappij Oost NL (Apeldoorn)

Hoort bij prestatie

5.1.5 Verstrekken risicokapitaal

Provinciaal publiek belang

Oost NL versterkt de economie en werkgelegenheid van Oost-Nederland en draagt bij aan het Overijsselse vestigingsklimaat voor innovatieve ondernemers. De inspanningen op het gebied van innoveren, internationaliseren (acquisitie en handelsbevordering) en investeren (verstrekken van risicofinanciering), zijn gericht op HTSM (High Tech Systems en Materials) en haar belangrijkste toepassingsgebieden. Dit belang is verankerd in de statuten van Oost NL waar het doel van de verbonden partij omschreven is als het versterken van de economische structuur en de werkgelegenheid in Gelderland en Overijssel door:

- het economisch ontwikkelingsproces te bevorderen;
- (gericht op bedrijfsinnovatie) bedrijven aan te trekken/te versterken;

- deel te nemen in/financieren van ondernemingen die bijdragen aan de economische ontwikkeling of overige diensten te verlenen voor uitvoering en ontwikkeling van projecten op economisch terrein.

Juridische vorm

Privaatrechtelijke organisatie (naamloze vennootschap, Burgerlijk wetboek, boek 2).

Partijen

Oost NL heeft meerdere aandeelhouders. De aandelen zijn als volgt verdeeld:

- Staat der Nederlanden 52,91%
- Provincie Gelderland 31,60%
- Provincie Overijssel 13,97%
- Universiteit Twente 1,51%

Bestuurlijke betrokkenheid

Stemrecht in de Algemene Vergadering (1e gemachtigde voor de provincie hierin is G.H. ten Bolscher). Op verzoek van de provincie Overijssel wordt jaarlijks een tweede Algemene Vergadering georganiseerd die in het teken staat van de strategische oriëntatie van de vennootschap.

Financieel belang

De historische aanschafwaarde van het Overijsselse deel in het aandelenkapitaal bedraagt € 10,2 miljoen. In 2021 heeft de provincie Overijssel een kapitaalstorting gedaan van € 7,2 miljoen. Het totaal door de provincie gestorte kapitaal per 31 december 2025 is € 17,4 miljoen.

Het resultaat van Oost NL over 2025 was € 6,8 miljoen negatief. Een verliesvoorziening voor Oost NL is niet nodig omdat de omvang van het eigen vermogen van Oost NL boven de boekwaarde van € 17,4 miljoen ligt.

Bijzonderheden

Eind 2025 is het nieuwe meerjarenplan 2026-2029 vastgesteld. De provinciale beleidsdoelstellingen worden weerspiegeld in het nieuwe meerjarenbeleidsplan.

Meer informatie

[Website Oost NL](#)

[Jaaroverzicht 2025 Overijsselse fondsen](#) met [jaarverslag Oost NL](#)

[Meerjarenplan Oost NL 2026 - 2029](#)

SPV Hengelo B.V. (Enschede)

Hoort bij prestatie

5.1.4 Werklocaties provinciale participaties

Provinciaal publiek belang

SPV (Special Purpose Vehicle) Hengelo B.V. is in 2013 opgericht met als doel het verkrijgen, beheeren, (ver)huren, exploiteren en vervreemden van onroerende zaken. In de praktijk zorgt SPV Hengelo voor de verhuur van een fabrieksgebouw aan Bilfinger Thermoq (voormalig Stork Thermoq) in Hengelo. Het onroerend goed is in 2015 in gebruik genomen.

Juridische vorm

Privaatrechtelijke organisatie (besloten vennootschap, Burgerlijk wetboek, boek 2).

SPV Hengelo wordt beheerd door Oost NL.

Partijen

Met de ontbinding van de Houdstermaatschappij Fondsen Overijssel in 2021, is de provincie Overijssel rechtstreeks (100%) aandeelhouder geworden van SPV Hengelo B.V..

Bestuurlijke betrokkenheid

Stemrecht in de Algemene Vergadering (1e gemachtigde voor de provincie hierin is E.N.W. Hoogland).

Financieel belang

Het aandelenkapitaal van SPV Hengelo bedraagt in 2026 € 100. Er zit geen verschil tussen het aandelenkapitaal van SPV Hengelo en het totale door de provincie gestorte vermogen. De boekwaarde bedraagt daarmee € 100.

Conform afspraak benutten wij de aflossing op de lening die wij aan SPV Hengelo hebben verstrekt voor de verplaatsing van Stork Thermeq, voor twee doelen. Een deel benutten wij ter dekking van interne kosten die wij maken vanwege het wegvallen van de Houdstermaatschappij Fondsen Overijssel. Het overgrote deel benutten wij voor de versterking van Innovatiefonds Overijssel.

Bijzonderheden

Er zijn geen signalen dat Bilfinger Thermeq de huurovereenkomst wil opzeggen.

Meer informatie

[Overname aandelen SPV door HFO \(PS/2014/1029\)](#)

[Voorstel verplaatsing Stork Hengelo \(PS/2013/184\)](#)

Vitens N.V. (Zwolle)

Hoort bij prestatie

1.2.3 Werken aan voldoende schone drinkwaterbronnen nu en in de toekomst

Provinciaal publiek belang

Met ons aandeelhouderschap borgen wij onze verantwoordelijkheid voor een goede en veilige drinkwatervoorziening in Overijssel. Dit belang is verankerd in de statuten van Vitens waar het doel van de vennootschap omschreven is als: "De uitoefening van een publiek (drink)waterbedrijf, daaronder begrepen: de winning, productie, transport, verkoop en distributie van water, alsmede het verrichten van alles wat met de publieke watervoorziening verband houdt."

Wettelijk is vastgesteld dat de aandelen van de drinkwaterbedrijven in publieke handen blijven. Het belang van de provincie Overijssel als aandeelhouder in Vitens is historisch gegroeid.

In het omgevingsbeleid staan de omgevingsfactoren waarbinnen Vitens haar primaire taak kan uitvoeren. Via ruimtelijke ordening, milieubeleid en waterbeleid geven wij invulling aan de zorgplicht voor het duurzaam veiligstellen van de openbare drinkwatervoorziening.

Juridische vorm

Privaatrechtelijke organisatie (naamloze vennootschap, Burgerlijk wetboek, boek 2).

Partijen

De aandelen van Vitens N.V. zijn in handen van 97 aandeelhouders waaronder de provincie Friesland, provincie Gelderland, provincie Overijssel (13,399%), provincie Flevoland en provincie Utrecht en 92 van de in deze provincies liggende gemeenten.

Bestuurlijke betrokkenheid

Stemrecht in de Algemene Vergadering, 1e gemachtigde voor de provincie hierin is T.A. de Bree. Verder heeft de provincie Overijssel een vaste zetel in de Commissie van Aandeelhouders, die adviseert aan de Algemene Vergadering over de te nemen besluiten. De portefeuillehouder ziet namens de provincie toe op uitvoering van het strategisch plan en het financieel beleid van de onderneming.

Financieel belang

De provincie Overijssel bezit 774.096 aandelen. De boekwaarde daarvan bedraagt € 34.990.000.

Dividenduitkering door Vitens in ieder geval tot 2027 niet aan de orde.

Bijzonderheden

Vitens staat voor een grote investeringsopgave om haar drinkwatervoorziening robuuster te maken. Dit vraagt nieuwe investeringen in personeel, infrastructuur en winlocaties. Dit is met name urgent voor Twente, waar drinkwaterbronnen lastig te realiseren zijn en de drinkwatervoorziening onder druk staat. Een belangrijke bouwsteen hiervoor is de transportleiding van West-Overijssel naar Twente. Deze zal drinkwater vanuit robuuste bronnen in de IJsselvallei naar de afnemers op de hoge zandgronden van Twente transporteren. Bovendien is het moment aangebroken waarop aanzienlijke investeringen in de vervanging van bestaande infrastructuur, inclusief leidingen en productiefaciliteiten, essentieel zijn om de continuïteit van de drinkwatervoorziening te garanderen.

Het is van belang om bestaande waterreserves kwantitatief en kwalitatief veilig te stellen en waar nodig nieuwe te ontwikkelen. Daarin wordt samengewerkt met provincie, waterschappen, gemeenten en andere relevante partijen. Vitens zet in op bewustwording van de waarde van (drink)water en daarmee op het zorgvuldig gebruik van drinkwater. Uit klantonderzoek door Vitens blijkt dat klanten bereid zijn hun gedrag aan te passen. In de veranderende omgeving staat Vitens voor een zeer grote opgave. Nieuw drinkwateraanbod is moeilijk te realiseren en er is sprake van klimaatverandering, drukte in de ondergrond, nieuwe wensen van klanten en verdergaande digitalisering. Dit alles vraagt om toekomstbestendige bronnen en drinkwaterinfrastructuur om ook met toenemende onzekerheden de drinkwatervoorziening op langere termijn te borgen.

Meer informatie

[Website Vitens](#)

[Jaarverslag 2025](#)

Wadinko N.V. (Zwolle)

Hoort bij prestatie

5.1.5 Verstrekken risicokapitaal

Provinciaal publiek belang

Wadinko versterkt de economische bedrijvigheid en daarmee het behoud en de groei van de werkgelegenheid in Overijssel, de Noord-Oostpolder en Zuidwest Drenthe. Zij stuurt actief op maatschappelijk rendement en ontwikkelthema's zoals innovatie, digitalisering, health & safety, diversiteit, circulariteit en duurzaamheid. Dit sluit aan op de maatschappelijke agenda en -opgaven van de provincie Overijssel. Wadinko is een partner van de provincie in de uitvoering van het economisch beleid, vastgelegd in de [Nota Regionale Economie 2024 - 2027](#).

In de statuten van Wadinko is het doel van de verbonden partij omschreven als:

- het deelnemen in andere ondernemingen die bij voorkeur werkzaam zijn in het gebied dat door de aandeelhouders van de vennootschap wordt vertegenwoordigd;
- het versterken van de economische bedrijvigheid en daarmee het behoud en groei van de werkgelegenheid in het gebied dat door de aandeelhouders van de vennootschap wordt vertegenwoordigd.

Wadinko neemt rechtstreeks deel in het aandelenkapitaal van ondernemingen. De vennootschap financiert bedrijven die willen groeien of innoveren, willen verzelfstandigen of opvolgingsvraagstukken hebben. Wadinko participeert bij voorkeur in bedrijven die behoren tot de maakindustrie, de zakelijke dienstverlening en logistiek. Daarnaast zet Wadinko kennis, managementondersteuning en netwerken in om haar doelen te bereiken.

Juridische vorm

Privaatrechtelijke organisatie (naamloze vennootschap, Burgerlijk wetboek, boek 2).

Partijen

Provincie Overijssel (25,12%) en de gemeenten Borne, Dalfsen, Deventer, Dinkelland, Hardenberg, Hellendoorn, Hof van Twente, Kampen, Losser, Meppel, Noordoostpolder, Olst – Wijhe, Ommen, Raalte, Rijssen – Holten, Staphorst, Steenwijkerland, Tubbergen, Twenterand, Urk, Westerveld, Wierden, Zwartewaterland en Zwolle.

Bestuurlijke betrokkenheid

Stemrecht in de Algemene Vergadering (1e gemachtigde voor de provincie hierin is E.N.W. Hoogland). Vanuit de provincie vragen we in de aandeelhoudersvergaderingen en de periodieke overleggen aandacht voor investeringen/ participaties door Wadinko die een bijdrage leveren aan onze provinciale doelen.

Financieel belang

De provincie Overijssel bezit 600 van de in totaal 2.389 aandelen van Wadinko. Deze aandelen hebben een boekwaarde van € 0.

Wadinko keert jaarlijks € 1,5 miljoen dividend uit. Daarvan ontvangt de provincie Overijssel ongeveer € 375.000 per jaar.

Met ingang van 2026 heeft Wadinko een leningfaciliteit van € 10 miljoen met een looptijd van 10 jaar gekregen van de provincie, om extra te kunnen investeren in familiebedrijven.

Bijzonderheden

In 2027 evalueert Wadinko het strategisch beleidsplan 2021 - 2026. Ook wordt er dit jaar een nieuw beleidsplan vastgesteld.

In het strategisch beleidsplan 2021 – 2026 zijn de volgende doelstellingen opgenomen:

- Werkgelegenheid groeit van 4.336 fte naar 6.000 fte;
- De actuele waarde van bezittingen stijgt van € 95 miljoen naar € 120 miljoen;
- De komende 6 jaar handhaving uitkeren dividend;
- Het jaarlijks gemiddelde rendement is ten minste 5% op geïnvesteerd vermogen.

Meer informatie

[Website Wadinko](#)

[Jaarrekening 2025 Wadinko](#)

[Statenbrief Jaaroverzicht Overijsselse fondsen 2025](#)

Financiële tabel

x € 1 mln	Financiële betrokkenheid (%)		Geraamde financiële kengetallen 2027					Geraamde opbrengsten 2027	
	Financiële betrokkenheid	Aandeel in resultaat	Eigen vermogen per 01.01	Eigen vermogen per 31.12	Vreemd vermogen per 01.01	Vreemd vermogen per 31.12	Resultaat	Dividenden / winstuitkeringen	Rente
Gemeenschappelijke regelingen									
Technology Base		50,0	-	-	41,8	52,4	-0,7	0	0
Omgevingsdienst IJsselland		7,4	0,4	0,4	6,7	6,7	0,0	n.v.t.	n.v.t.
Omgevingsdienst Twente		6,6	0,9	0,9	2,3	2,3	0,0	n.v.t.	n.v.t.
Shared Service Center ONS		25,8	4,1	4,1	17,5	17,5	0,0	n.v.t.	n.v.t.
Vennootschappen en coöperaties									
Herstructureringsmaatschappij Overijssel	100,0		44,7	42,7	24,0	24,0	-1,9	0	0
Energiefonds Overijssel	100,0		3	3,2	334,4	352,2	0,2	0	0,8
Innovatiefonds Overijssel I	100,0		24,9	24,9	6,5	6,5	0,0	0	0
SPV Hengelo B.V.	100,0		3,5	3,7	16,7	18,3	0,2	0,4	0
Wadinko	25,1		85,5	90,5	14,4	14,4	6,5	0,4	0
Oost NL	14,0		131,2	131,2	10,2	10,2	0,0	0	0
Enexis	19,7		5811,0	6081,0	6389,0	7398,0	370,0	19,7	2,2
Vitens	13,4		868,0	963,0	2098,0	2373,0	140,0	0	0
BNG Bank	0,2		4863,0	4863,0	110701,0	110701,0	200,0	0,2	1,2
Coöperatie DOVA	0,3	6,3	1,1	1,2	-	-	-	0	0
Verenigingen									
IPO		9,4	3,3	3,3	45,5	45,5	2,3	n.v.t.	n.v.t.
Overig									
Nazorgfonds Overijssel		n.v.t.	15,3	16,5	-	-	1,2	n.v.t.	n.v.t.

Grondbeleid

Dit is hoe wij denken

Grondbeleid is een middel voor het realiseren van provinciale doelen. In het grondbeleid wordt aangegeven welke grondinstrumenten beschikbaar zijn en hoe die worden toegepast. Ook geeft het grondbeleid randvoorwaarden en spelregels voor de inzet van de grondinstrumenten.

Succesvolle toepassing van het grondbeleid vraagt om aansluiting bij ons ruimtelijk beleid en actief signaleren van ontwikkelingen en kansen. Op projectniveau wordt het grondbeleid beschreven in grondstrategieën en realisatieplannen grond.

Met de toepassing van het grondbeleid verkrijgen wij gebruiksrechten van gronden en opstallen om realisatie van provinciale doelen mogelijk te maken. Het verkrijgen van eigendom is niet altijd nodig. Voorbeelden van andere instrumenten die wij inzetten zijn:

- de bedrijfsverplaatsingsregeling;
- particuliere zelfrealisatie als onderdeel van de strategie "interventieladder" voor het verkrijgen van grondgebruik in de circa twintig Natura Netwerk Nederland/ Natura2000 gebieden;
- (tijdelijk) beheren en ontwikkelen van opstallen;
- incidenteel langjarig laten beheren van ingerichte natuurgronden.

Als eigendomsverkrijging wel aan de orde is, spreken we over project-, ruil- en restgronden.

- Projectgronden zijn nodig voor de realisatie van provinciale doelen "op de plek".
- Ruilgronden verwerven wij om de aankoop van projectgronden te kunnen compenseren.
- Restgronden zijn gronden die niet meer nodig zijn voor de doelrealisatie. We zoeken een alternatieve aanwending of verkopen de gronden.

Aan het bezit van gronden zijn risico's verbonden. Gronden en daarop aanwezige opstallen kunnen in waarde dalen. Ook is het mogelijk dat gronden langer in bezit moeten worden gehouden dan gedacht, waardoor de beheerkosten hoger uitvallen dan verwacht.

Voor de dekking van deze risico's houden wij de Algemene Reserve Grond (ARG) aan.

Behalve als risicobuffer gebruiken we deze reserve ook voor de afwikkeling van positieve en negatieve transactieresultaten op de verkoop van gronden. Bovendien worden de kosten en opbrengsten van het tijdelijk beheer van gronden en opstallen verrekend met de ARG.

Dit is wat wij doen

Omschrijving (toelichting)

In september 2022 is de Nota Grondbeleid 2022 "Grond voor Verbinding" door uw Staten vastgesteld (statenvoorstel PS/2022/1107804). Deze nota wordt geactualiseerd in 2026 zodat deze beter aansluit bij de praktijk en de realisatiekracht versterkt van ruimtelijke programma's en projecten met een grondopgave.

In de nota grondbeleid staat dat voor een ruimtelijke opgave met grondbehoefte een grondstrategie en een realisatieplan grond worden opgesteld. Hiermee reguleren wij de toepassing van het grondbeleid in een project. In grote lijnen wordt de toepassing van de grondinstrumenten in onderstaand tabel aangegeven.

Jaarlijks stellen wij de Meerjaren Investeringsprognose Grond (MIG) op. Hierin geven wij de financiële effecten van de grondinstrumenten weer, gaan we in op de omvang van de grondvoorraad en de daarmee samenhangende risico's. Ook geeft de MIG inzicht in de gewenste en werkelijke hoogte van de Algemene Reserve Grond. De MIG vormt een bijlage bij de jaarrekening.

Excel-tabel

Project / Programma	zelfrealisatie	verwerving en schadeloosstelling	vervreemding	kavelruil
Revolving Fund		x	x	x
Ontwikkelopgave Natura 2000	x	x	x	x
Wegenprojecten		x	x	x
Grond voor Grond (inclusief verkoop gebouwen)			x	x
Overtollig bezit			x	
Anticiperend grondfonds		x	x	

Verloopoverzicht grondbezit

Het verloop van het grondbezit ziet er in 2027 als volgt uit. Wij willen voor € 67,7 miljoen gronden aankopen. In 2027 verwerven wij voor € 22,6 miljoen aan projectgronden voor het Natuurnetwerk Nederland. Voor hetzelfde project willen wij voor ongeveer € 17,0 miljoen aan ruilgronden verwerven. De aan te kopen projectgronden worden afgewaardeerd naar natuurwaarde: 15% van de aankoopsom.

Wij willen voor € 31,5 miljoen gronden vervreemden. Voor een groot deel (€ 25,1 miljoen) betreft dit gronden in het kader van Natuurnetwerk Nederland. De vervreemding vindt plaats door verkoop of ruiling. Wij verwerven en vervreemden ruilgronden om de aankoop van projectgronden te compenseren.

Naast de verwerving en vervreemding van gronden, worden de gronden die tijdelijk in bezit van de provincie zijn zo goed mogelijk beheerd. Dit beheer brengt kosten en opbrengsten met zich mee. Deze zijn verantwoord onder prestatie 1.5.1. Grondbeleidsinstrumentarium. Het saldo van de begrote kosten en opbrengsten wordt verrekend met de Algemene reserve grondzaken.

Project	Grondvoorraad per 1-1-2027		Vermeerderingen in 2027		Verminderings in 2027		Grondvoorraad per 31-12-2027	
	ha	€ (x € 1.000)	ha	€ (x € 1.000)	ha	€ (x € 1.000)	ha	€ (x € 1.000)
<u>Viottende activa</u>								
Aanschafwaarde gronden in bezit								
Onderhanden werk								
Infrastructuur	47	5.635	11	2.780			58	8.415
Grond voor Grond	58	1.029			9	103	49	926
Boscompensatie	48	2.711					48	2.711
Natuurnetwerk (inclusief programma natuur en veenweide)	1.365	81.512	380	22.685	82	4.926	1.662	99.271
Voorraad gereed product en handelsgoederen								
Infrastructuur	27	1.922					27	1.922
Grond voor grond	251	10.533			25	1.053	226	9.479
Natuurnetwerk (inclusief programma natuur en veenweide)	767	67.585	194	17.065	286	25.181	675	59.469
Revolving Fund	69	3.909					69	3.909
Afstoten overtollig Bezit	70	2.974	5	200	7	297	68	2.877
Opstellen Kanaal Almelo de Haandrik	2	5.890					2	5.890
Structureel eigendom	2.877						2.877	
<u>Materiele vaste activa</u>								
Verkrijgingsprijs gronden in bezit								
Anticiperend grondfonds	496	53.951	230	25.000		-	726	78.951
		237.652		67.730		31.561		273.820
<u>Viottende activa</u>								
Totale aanschafwaarde in bezit zijnde gronden								
Afwaardering gronden								
Afwaardering ILG gronden		558				56		502
Afwaardering boscompensatie		2.305						2.305

Project	Grondvoorraad per 1-1-2027	Vermeerderingen in 2027	Verminderings in 2027	Grondvoorraad per 31-12-2027
Afwaardering natuurgronden	61.538	19.282	4.187	76.632
Afwaardering infrastructuur	5.498	2.780	-	8.278
Voorziening Waarderisico ILG gebouwen	825			825
Voorziening Waarderisico ILG/NNN gronden	7.031			7.031
Voorziening waarderisico gronden RF	9			9
Voorziening Kanaal Almelo de Haandrik opstellen	920			920
Totale afwaardering in bezit zijnde gronden	78.684	22.062	4.243	96.502
Boekwaarde grondvoorraad	158.968	45.668	27.318	177.318

Openbaarheidsparagraaf

Openbaarheidsparagraaf

Wet open overheid - Passieve openbaarmaking

Passieve openbaarmaking – het op verzoek openbaar maken van documenten – blijft toenemen in aantal en omvang. Hierdoor blijft het een uitdaging om alle verzoeken binnen de wettelijke termijn af te handelen. We krijgen steeds meer grip op de tijdigheid en continuïteit van de afhandeling, maar dit blijven ook in 2027 belangrijke aandachtspunten. Ondanks de uitbreiding van het centraal georganiseerde WOO-cluster zorgt de toenemende omvang van dossiers ervoor dat de benodigde capaciteit op verschillende onderdelen van het proces onder druk blijft staan.

Om de afhandeling verder te verbeteren, hebben we verschillende procesverbeteringen doorgevoerd. Deze maatregelen worden in 2027 verder ontwikkeld en waar nodig aangescherpt. Daarnaast verkennen we de aanvullende inzet van technische hulpmiddelen die de afhandeling kunnen versnellen, zonder dat dit ten koste gaat van de zorgvuldigheid en kwaliteit van de besluitvorming.

Wet open overheid - Actieve openbaarmaking

Naast openbaarmaking op verzoek zijn wij op grond van de Woo verplicht om bepaalde informatie actief openbaar te maken. Voor twaalf informatiecategorieën is deze verplichting wettelijk vastgelegd. De invoering vindt plaats in vier tranches:

- **Tranche 1 (november 2024)** – ingevoerd; Overijssel voldoet aan deze verplichtingen.
- **Tranche 2 (verwachting medio 2027)** – onder andere vergaderstukken van decentrale overheden, adviezen, jaarplannen en Woo-verzoeken. We voldoen gedeeltelijk.
- **Tranche 3 (verwachting tweede helft 2027)** – onder andere convenanten, onderzoeksrapporten en klachtoordelen.
- **Tranche 4 (verwachting eind 2027)** – beschikkingen.

De realisatie van bovenstaande vraagt niet alleen om een informatiehuishouding die op orde is, maar ook om een organisatie brede verandering in werkwijze en gedrag. Er is inzicht in de benodigde veranderingen en de uitvoering hiervan is in gang gezet. Daarnaast brengen we onze werkprocessen stapsgewijs in lijn met de eisen van de Woo, zodat de uitvoering structureel kan worden geborgd.

Ambitie en samenhang

De Woo heeft als doel het recht op toegang tot overheidsinformatie te versterken en de transparantie, betrouwbaarheid en controleerbaarheid van de overheid te vergroten. Voor Overijssel is de Woo niet alleen een wettelijke verplichting, maar ook een kans om het maatschappelijk vertrouwen te versterken en de kwaliteit van de informatiehuishouding verder te verbeteren.

De uitvoering van de Woo hangt nauw samen met andere wettelijke kaders en opgaven, zoals de Archiefwet, de AVG en digitale toegankelijkheid. Daarom werken we integraal samen met het programma Informatieborging en andere organisatiebrede ontwikkelingen.

Aandachtspunten 2027

In 2027 werken we verder aan een duurzaam fundament voor transparantie. We voeren regie op de implementatie van de wettelijke verplichtingen en zorgen voor samenhang met het programma Informatieborging. Daarbij richten we ons op het structureel borgen van de uitvoering binnen de organisatie. De implementatie van de Woo is geen tijdelijke opgave, maar vraagt om blijvende aandacht voor processen, verantwoordelijkheden en gedrag. Naast het voldoen aan de wettelijke verplichtingen werken we aan onze bredere ambitie om transparantie vanzelfsprekend onderdeel te maken van onze manier van werken. Waar structurele oplossingen nog niet beschikbaar zijn, zetten we tijdelijke werkwijzen of instructies in.

Duurzaamheid

Dit is hoe wij denken

Duurzaamheid is een vast onderdeel van ons werk. Het speelt een belangrijke rol in de keuzes die wij dagelijks maken in ons beleid en onze bedrijfsvoering. Wij vinden het belangrijk om als organisatie onze verantwoordelijkheid te nemen en het goede voorbeeld te geven. Wij kijken daarbij naar onze eigen bedrijfsvoering, zoals energiegebruik en woon-werkverkeer. Daarnaast kijken wij naar de invloed die wij hebben via ons beleid en onze projecten. Vooral bij inkoop en aanbesteding kunnen wij bijdragen aan duurzame oplossingen, bijvoorbeeld via Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI).

Vooralsnog is de paragraaf Duurzaamheid voor decentrale overheden geen verplicht onderdeel bij de begroting en het jaarverslag. Als provincie vinden wij het belangrijk om open te zijn over onze inzet op het gebied van duurzaamheid. Daarom kiezen wij ervoor deze paragraaf op te nemen in onze begroting. Hiermee maken wij onze ambities en activiteiten zichtbaar. Deze paragraaf geeft een korte uiteenzetting van onze beleidsinstrumenten op het gebied van duurzaamheid, gevolgd door een inblik in de duurzaamheid van de provincie Overijssel als organisatie aan de hand van woon-werkverkeer en gas- en elektriciteitsverbruik.

Dit is wat wij doen

Binnen onze begroting hebben wij verschillende doelen geformuleerd op het gebied van duurzaamheid in het breedste begrip. Wij maken hierbij onderscheid tussen onze activiteiten in onze provinciale organisatie en duurzaamheidsdoelstellingen in ons beleid.

Duurzaamheid in ons beleid

Duurzaamheid is verweven met verschillende beleidsvelden binnen alle kerntaken van de begroting. Het betreft niet alleen de energietransitie of het terugdringen van CO₂-uitstoot, maar ook de manier waarop wij werken aan een gezonde leefomgeving en onze provincie voorbereiden op toekomstige maatschappelijke en ecologische opgaven. Duurzaamheid raakt daarmee zowel de kwaliteit van de leefomgeving als de economische en sociale toekomstbestendigheid van Overijssel. In de uitvoering krijgt duurzaamheid concreet invulling in verschillende programma's en investeringen.

Met Nieuwe Energie Overijssel werken wij samen met partners aan een klimaatbestendig en CO2-neutraal Overijssel in 2050, onder meer door duurzame energiebronnen te stimuleren, energienetwerken verder te ontwikkelen en energiebesparing en de overstap naar andere vormen van energie te ondersteunen. Ook in het mobiliteitsbeleid speelt duurzaamheid een belangrijke rol. Daarbij gaat het om het stimuleren van duurzame mobiliteit en zero-emissie vervoer, evenals om maatregelen zoals de elektrificatie van spoorlijnen. Hiermee dragen wij bij aan schoner vervoer en een toekomstbestendig mobiliteitssysteem. Ook via de inzet van middelen voor Natuurinclusie, Circulariteit en Klimaatadaptatie (NCK) geven wij duurzaamheid concreet vorm. Daarnaast krijgt duurzaamheid invulling in infrastructuur en gebiedsontwikkeling. Duurzaamheid is daarom ook niet beperkt tot één programma, maar een breed thema binnen het gehele provinciale beleid.

Duurzaamheid in de provinciale organisatie

Binnen de provinciale organisatie werken wij daarnaast aan duurzaamheid in de eigen organisatie. Wij maken daarbij bewuste keuzes in de manier waarop wij omgaan met energie en water, hoe wij inkopen en hoe wij onze maatschappelijke verantwoordelijkheid als werkgever invullen, bijvoorbeeld via de banenafspraken en door duurzaam woon-werkverkeer te stimuleren.

Verschillende onderdelen van duurzaamheid in ons beleid en in onze bedrijfsvoering worden hieronder nader toegelicht.

Natuurinclusie, Circulariteit en Klimaatadaptatie

Ook in 2027 zetten we de investeringsimpuls Natuurinclusie, Circulariteit en Klimaatadaptatie (NCK) in om extra duurzame impact te realiseren binnen de provinciale organisatie en bij de uitvoering van provinciale opgaven. De middelen (€ 10 miljoen; PS25-000304; waarvan nog € 5,6 miljoen beschikbaar is) dragen bij aan projecten op het gebied van natuurinclusiviteit, circulaire economie en klimaatadaptatie, zoals duurzame infrastructuur en verantwoord inkopen. We doen deze investeringen vanuit een 'no regrets'-benadering. Zo zetten we de komende periode milieukostenindicatoren in binnen het aanbestedingsproces van de eenheid Wegen en Kanalen, waarmee de kosten én besparingen van duurzame investeringen beter inzichtelijk worden gemaakt. Voorbeelden van concrete projecten die mogelijk gemaakt worden met de NCK-middelen zijn het gebruik van [ecofalt bij Rondweg Heeten N332](#), deelname aan [LIFE PolliNature](#) en de [Honey Highway](#) (bloemrijke bermen). De ervaringen uit de eerste uitvoeringsfase laten zien dat verduurzaming vraagt om meer dan aanvullende investeringen alleen. Het is noodzakelijk om eigenaarschap en samenwerking over organisatieonderdelen heen te versterken. In het najaar van 2026 vindt een evaluatie plaats van de NCK-aanpak, waarmee we de werkwijze voor 2027 effectiever kunnen maken.

Duurzaam inkopen

Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) is een benadering waarbij wij bij inkoop- en opdrachtbeslissingen rekening houden met zowel duurzaamheids- als sociale aspecten. Dit betekent dat wij niet alleen kijken naar de prijs en kwaliteit van producten en diensten, maar ook naar de bredere impact op de samenleving en het milieu. Door onze inkoopkracht strategisch in te zetten, leveren wij een concrete bijdrage aan een duurzaam, sociaal en toekomstbestendig Overijssel. Zo versterken we onze rol als opdrachtgever en inkoper in het realiseren van maatschappelijk verantwoord beleid. Dit doen wij middels centrale coördinatie vanuit het Expertise Centrum Inkoop (belegd binnen de eenheid Bedrijfsvoering).

Social Return on Investment (SROI) één van de onderdelen van MVOI. Met SROI benutten wij aanbestedingen niet alleen voor het realiseren van een inhoudelijke opdracht, maar ook voor het creëren van maatschappelijke meerwaarde, bijvoorbeeld op het gebied van werkgelegenheid en participatie. SROI is als standaard uitgangspunt opgenomen in het gezamenlijke inkoopbeleid ZKO (Zwolle-Kampen-Overijssel).

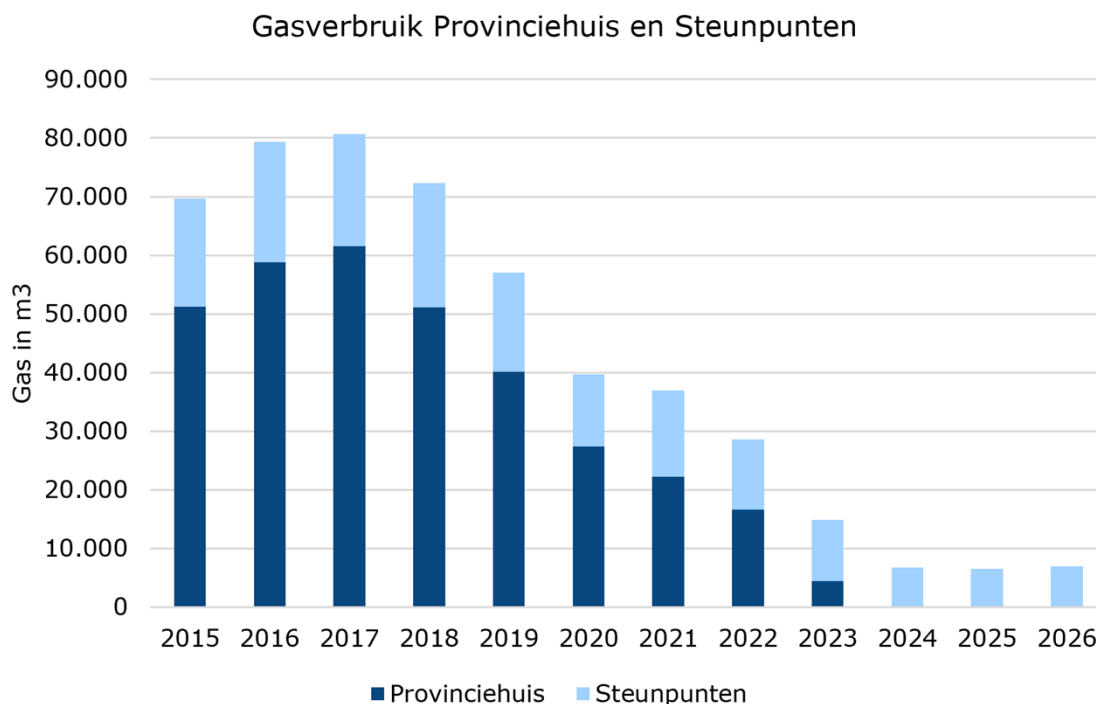
Wij hebben met behulp van NCK-middelen een tool aangeschaft welke ons helpt om beter inzicht te krijgen in hoe onze leveranciers voldoen aan thema's zoals arbeidsrecht en mensenrechten. Deze tool is in samenwerking met de gemeente Zwolle aangeschaft en creëert actieve bewustwording en monitoring van duurzaamheid bij onze leveranciers. In 2027 blijven wij social return via onze inkoopprocessen onder de aandacht brengen en betrekken wij dit onderwerp in de implementatie van de MVOI-visie en -strategie in ons MVOI-beleid, welke naar verwachting eind 2026 wordt vastgesteld.

Provinciehuis & Steunpunten

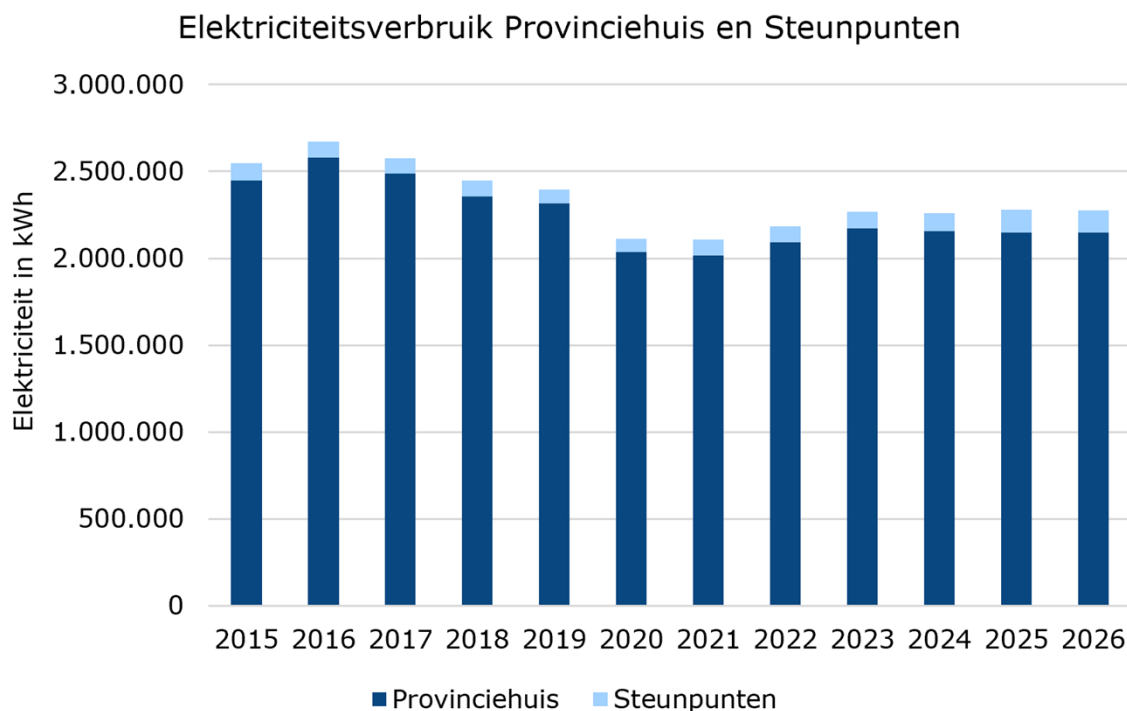
Binnen het provinciehuis en de steunpunten zijn wij bewust bezig met het thema duurzaamheid, bijvoorbeeld rondom gas-, elektra- en waterverbruik.

Gas- en elektraverbruik

In de afgelopen jaren hebben wij actief ingezet op het verminderen van ons gasverbruik. Sinds 2024 is het gasverbruik van het provinciehuis voor het eerst teruggelopen naar 0 m³.



Het elektriciteitsverbruik is daarbij nagenoeg gelijk gebleven in de afgelopen jaren:



De verbruiksgegevens voor 2026 zijn een prognose op basis van de meest recente cijfers. Voor het provinciehuis blijft het elektraverbruik in 2026 en 2027 naar verwachting ongeveer gelijk aan 2025. Zuinigere verlichting zorgt voor een lager verbruik, terwijl het gebruik van laadpalen juist tot een stijging leidt.

Zoals te zien in de grafieken zijn op de steunpunten eveneens verschillende ontwikkelingen zichtbaar. In Steunpunt Raalte is gasverbruik nodig voor het verwarmen van de werkplaats, terwijl het kantoorgebouw gasloos is. In Steunpunt Tubbergen hebben we eind 2025 een hybride warmtepomp geplaatst, wat zorgt voor een daling van het gasverbruik en een lichte stijging van het elektraverbruik. In Steunpunt Beukers (Wanneperveen) blijft gas nodig voor de verwarming van de werkplaats en opslagloodsen. Het elektraverbruik is hier sinds 2025 sterk gestegen (+ 30%) door het gebruik van de elektrische-waterstofboot. Op alle steunpunten neemt het elektraverbruik toe door het toenemende gebruik van laadpalen als gevolg van de verdere elektrificatie van het wagenpark. In 2027 worden de drie steunpunten verbouwd, wat naar verwachting invloed zal hebben op deze verbruiken.

Drinkwaterverbruik

Het aanbod van voldoende drinkwater wordt in de toekomst lastiger. Samen met Vitens werken we aan een toekomstbestendige drinkwatervoorziening voor heel Overijssel (prestatie 1.2.3). Om ons eigen gebruik van drinkwater te beperken leggen we in het komende jaar in een deel van het provinciehuis een grijswatercircuit aan, inclusief een regenopslagsysteem in de tuin van het provinciehuis. Het opgeslagen regenwater wordt na filtering gebruikt voor het doorspoelen van de toiletten in dit gedeelte van het gebouw. Hiermee dragen we ook zelf bij aan drinkwaterbesparing en de toekomstige beschikbaarheid van drinkwater. De verwachting is dat we hiermee ongeveer 10% drinkwater gaan besparen.

Banenafpraak

We zijn als provincie onderdeel van de banenafspraken. Dat betekent dat we met de Rijksoverheid afspraken hebben gemaakt over het creëren van extra banen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het aantal plekken is bepaald op basis van een percentage van de verloonde uren binnen de organisatie. Het quotumpercentage voor 2027 is vastgesteld op 2,58%. Voor de provincie betekent dit dat 40,82 fte moet worden ingevuld door medewerkers die vallen onder de banenafspraken.

We halen dit quotum op dit moment niet, mede door de personele groei binnen de organisatie. Het huidige aantal fte banenafspraken bedraagt 35,33 fte. Het team Facilitair van de eenheid Bedrijfsvoering (BV) werkt, samen met HR, aan de voorbereiding van meerdere nieuwe banen voor de doelgroep. De verwachting is dat deze per 1 september 2026 worden gerealiseerd. Daarmee wordt naar verwachting circa 3,29 fte toegevoegd aan de Banenafspraken. Ondanks deze uitbreiding blijft de organisatie onder het gestelde quotum. Er zijn dus nog onvoldoende arbeidsplaatsen gecreëerd voor medewerkers uit de doelgroep Banenafspraken. In het najaar vindt het gesprek plaats om het quotum en de verdeelsleutel voor de personele kosten realistischer en haalbaar te maken voor 2027.

Woon-werkverkeer

Ons beleid ten aanzien van het woon-werkverkeer is gericht op omarming van het STOMP-principe (Stappen, Trappen, OV, Mobiliteitsservices en deelmobiliteit, Privéauto), waarbij wij het gebruik van meer duurzame vormen van mobiliteit stimuleren boven minder duurzame varianten. Daarnaast worden medewerkers - waar mogelijk - de mogelijkheid geboden om thuis te werken. Gemiddeld werken provinciale medewerkers 25% van de werkdagen vanuit huis.

In 2027 zetten wij in op het monitoren en verder inzichtelijk maken van de reisbewegingen van de medewerkers.

Financiën

Budgettaire perspectief

Inleiding

Bij deze begroting presenteren we een geactualiseerd budgettaire perspectief. Het betreft een saldo van alle baten en lasten. De doorgevoerde mutaties ten opzichte van de perspectiefnota 2027 lichten wij toe. In onderstaande "uitklaptabellen" doen we dat per individuele mutatie. De toelichting als geheel is opgenomen onder het kopje 'Budgettaire perspectief 2027 - 2030'. Daarnaast geven we bij deze begroting invulling aan de Motie Financieel Beeld (PS26-M57), waarvan de invulling opgenomen is onder het kopje 'Doorkijk financiële positie'

Budgettaire perspectief 2027 - 2030

We maken onderscheid tussen beïnvloedbare en niet beïnvloedbare mutaties op het budgettaire perspectief. Daarnaast maken we onderscheid tussen incidentele en structurele mutaties. Niet beïnvloedbare mutaties zijn onder andere de autonome ontwikkelingen en tussentijds genomen statenbesluiten met een financieel effect. Beïnvloedbare mutaties zijn voorgestelde mutaties waarover u nog moet besluiten.

Beïnvloedbare mutaties

De beïnvloedbare mutatie voor 2027 heeft betrekking op het traject structurele begroting. Bij de Perspectiefnota's 2026 en 2027 heeft u ingestemd om hiervoor € 15 miljoen aan structurele ruimte te reserveren. Daarmee kunnen we structurele taken van structurele middelen voorzien, die de afgelopen jaren met incidentele middelen zijn gedekt. De invulling van dit voorstel is nader uitgewerkt in een separate bijlage bij deze begroting. Omdat een groot deel van de taken deze periode nog zijn voorzien van incidentele dekking, was geanticipeerd op een incidentele vrijval van € 11,7 miljoen. De totale vrijval komt uit op in totaal € 15,1 miljoen, mede omdat een aantal budgetten gereserveerd stonden tot en met 2028. De extra vrijval is verwerkt in deze begroting.

Tegenover deze vrijval staan twee extra incidentele voorstellen, in het verlengde van de voorliggende besluitvorming over de structurele begroting.

- De huidige inzet op het landbouw beleid is tot en met 2026 € 670.000 per jaar. Het voorstel is om de helft daarvan structureel te maken met het oog op de langjarige opgave. De huidige extra inzet blijft echter nog wel nodig tot en met 2028. Het voorstel is om in 2027 en 2028 € 335.000 incidenteel beschikbaar te stellen, bovenop het voorstel voor structurele inzet. Daarmee blijft de inzet tot en met 2028 volledig gecontinueerd en de basis voor de periode daarna gewaarborgd.
- In de Perspectiefnota was aangegeven dat wij overwegen het evenementenbeleid met een jaar te verlengen (tot en met 2028), mede met het oog op de viering van 500 jaar Overijssel. Als onderdeel van de uitwerking is het voorstel om een deel van het evenementenbeleid structureel te financieren. Om ook het overige deel in 2028 te kunnen continueren is incidenteel € 350.000 benodigd. Het voorstel is om dit bedrag daarvoor beschikbaar te houden.

Na de verwerking van bovenstaande valt per saldo nog € 2,4 miljoen incidenteel vrij ten gunste van de algemene middelen.

Niet beïnvloedbare mutaties

Deze mutaties volgen voornamelijk uit een groei van de inkomsten uit het provinciefonds door bijstelling van het accres in de meicirculaire. Het accres is de jaarlijkse groei van het fonds dat gebaseerd is op de ontwikkeling het Bruto Binnenlands Product (BBP). De bijstelling bedraagt afgerond € 3,7 miljoen. Daarnaast vindt er een bijstelling plaats van de rente-inkomsten vanuit leningen verstrekt aan gemeenten (+ € 0,7 miljoen) en de indexering van begroting (- € 0,7 miljoen).

Vrije ruimte

De vrije ruimte in de algemene reserve is ten opzichte van de perspectiefnota met € 6,5 miljoen toegenomen en bedraagt nu € 20,9 miljoen. Daarnaast laat het budgettair perspectief voor de jaren 2028 tot en met 2030 ook positieve saldi zien van achtereenvolgens € 21,3 miljoen, € 27,2 miljoen en € 21,9 miljoen. Bij de Perspectiefnota 2027 heeft u de Motie Vrije Ruimte (CU e.a.) aangenomen. De hiervoor bestemde middelen (€ 5 miljoen) zijn onderdeel van de Algemene reserve. De vrije ruimte in de algemene reserve is direct beschikbaar. De vrije ruimte in de jaren 2028 tot en met 2030 komt pas beschikbaar in de desbetreffende jaren.

Nieuwe verdeling provinciefonds

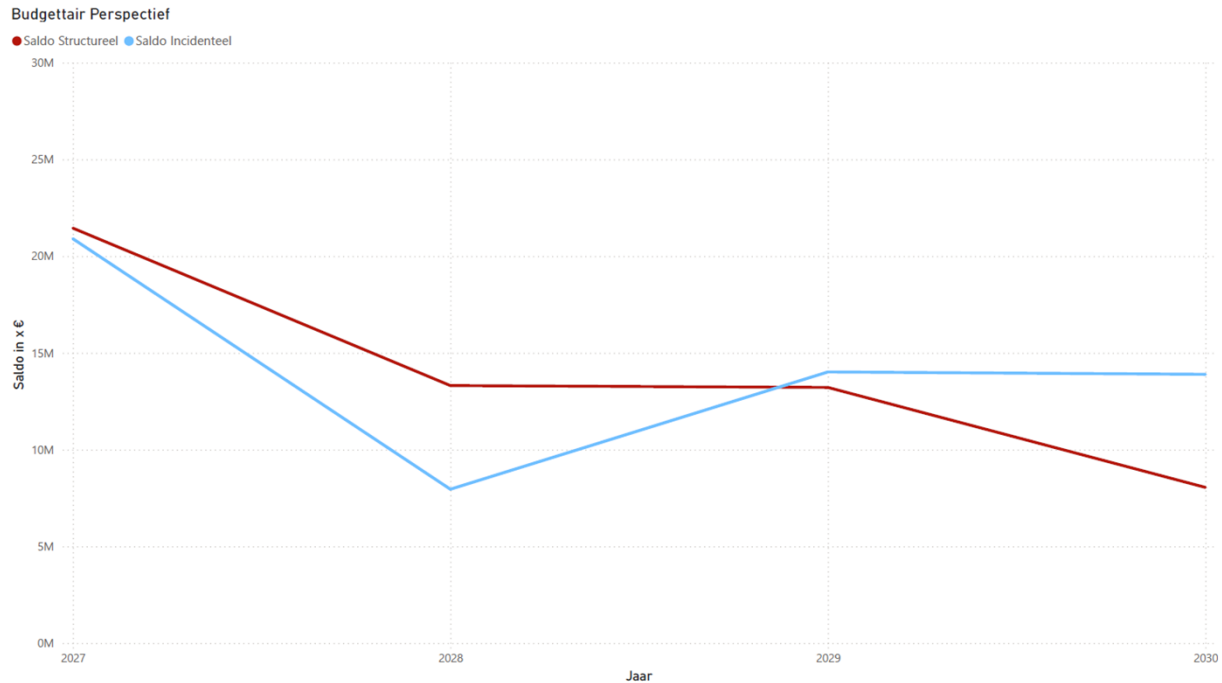
Voor de zomer is besloten over een nieuw verdeelmodel van het provinciefonds. Hierover hebben wij u per brief geïnformeerd (PS26-000420). Zoals daarin aangekondigd hebben wij het voorlopige negatieve herverdeeleffect bij deze begroting verwerkt en ten laste gebracht van de stelpost. De definitieve effecten voor 2027 (en verder) zijn pas helder zodra alle maatstaven, die de verdeling bepalen, zijn geactualiseerd. Een groot deel van de actualisatie vindt plaats bij de septembercirculaire 2026. Deze is op het moment van schrijven nog niet bekend. Een volgende actualisatie vindt plaats in het voorjaar van 2027. Mede op basis van deze actualisaties kunnen we beoordelen in hoeverre resterende reserveringen kunnen vrijvallen. Daar komen we bij de tweede monitor 2026 en/of in het voorjaar 2027 bij u op terug.

Budgettair perspectief		(x € 1.000)			
	Algemene Reserve	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Saldi structureel + incidenteel perspectief					
Saldi conform Perspectiefnota 2027	12.819	-	18.058	23.893	18.716
Actualisering begroting	1.565	6.545	3.206	3.337	3.225
Beïnvloedbare mutaties	-	2.725	-335		
Niet-beïnvloedbare mutaties	1.565	3.820	3.541	3.337	3.225
Beschikbare budgettaire ruimte	14.384	6.545	21.264	27.230	21.941
Mutatie vrije ruimte Algemene Reserve	6.545	-6.545	-	-	-
Nieuw budgettair perspectief (beschikbare ruimte)	20.929	-	21.264	27.230	21.941
Waarvan structureel budgettair perspectief					
Structurele saldi conform Perspectiefnota 2027		13.756	9.665	9.896	4.841
Actualisering begroting		7.692	3.645	3.319	3.207
Beïnvloedbare mutaties		3.300	-	-	-
Niet-beïnvloedbare mutaties		4.392	3.645	3.319	3.207
Nieuw structureel saldo		21.448	13.310	13.215	8.048
Waarvan Incidenteel perspectief					
Incidentele saldi conform Perspectiefnota 2027	12.819	-13.756	8.393	13.997	13.875
Actualisering begroting	1.565	-1.147	-439	18	18
Beïnvloedbare mutaties	-	-575	-335	-	-
Niet-beïnvloedbare mutaties	1.565	-572	-104	18	18
Nieuw incidenteel saldo exclusief Algemene reserve	14.384	-14.903	7.954	14.015	13.893
Mutatie vrije ruimte Algemene Reserve	6.545	-6.545			
Nieuw incidenteel saldo inclusief Algemene Reserve	20.929	-21.448	7.954	14.015	13.893

Uitwerking Motie Financieel Beeld

Bij de behandeling van de Perspectiefnota 2027 heeft u de Motie Financieel Beeld (PS26-M57) aangenomen, waarin opgeroepen wordt om in het verlengde van de inzichten uit het traject Structurele Begroting een samenhangend overzicht van het inkomensperspectief, de ontwikkeling van de reserves en de prognoses voor onze vaste uitgaven grafisch weer te geven.

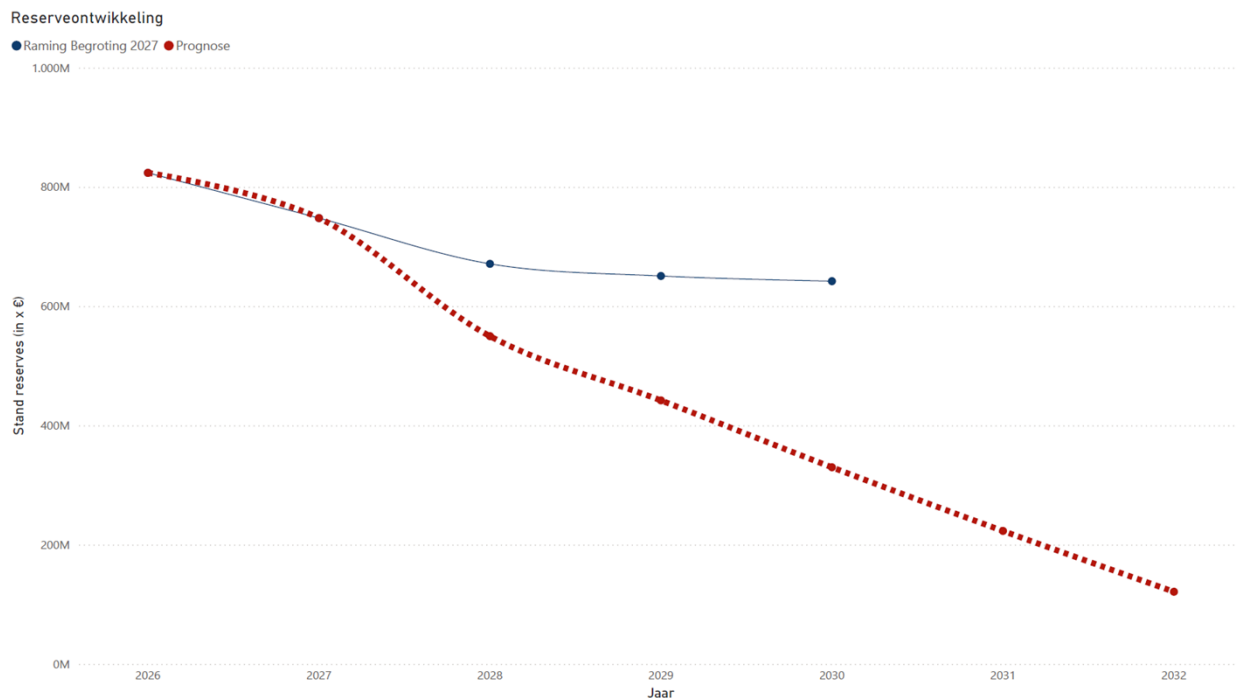
Het budgettair perspectief zoals in dit hoofdstuk beschreven schetst de basis van het financiële beeld. Het laat zien hoeveel ruimte er in de begroting is, rekening houdend met alle structurele baten en lasten en alle incidentele baten en lasten. Dat beeld is hieronder ook grafisch weergegeven.



Het structurele saldo neemt de komende jaren af. De structurele baten dalen hoofdzakelijk door de nieuwe verdeling van het provinciefonds en afnemende rentebaten. De structurele lasten stijgen hoofdzakelijk door de kapitaallasten die voor een aantal infrastructuurprojecten zullen gaan lopen. Het structurele saldo bedraagt circa € 8 miljoen eind 2030. Op basis van de huidige informatie is dit saldo ook voor de jaren daarna representatief. Daarmee vormt dat saldo een belangrijk richtpunt voor het realiseren van een structureel evenwicht in de begroting. Het aanhouden van een saldo is bewust met het oog op een aantal ontwikkelingen die structurele impact kunnen hebben op ons budgettair perspectief. Deze ontwikkelingen zijn eerder in de Perspectiefnota toegelicht. De komende jaren is er ook jaarlijks een incidenteel saldo. Dat bestaat voornamelijk uit incidentele dividendinkomsten en incidentele vrijval van structureel gereserveerde kapitaallasten. Deze ruimte kan daarmee benut worden voor incidentele uitgaven in de komende coalitieperiode.

Met het traject structurele begroting is voor € 15 miljoen aan langjarige incidentele uitgaven omgezet naar structureel. Daarmee leggen we een stevig structureel fundament waarmee de uitvoering van de systeemrol op alle beleidsterreinen voor de komende jaren is bestendigd. De afgelopen coalitieperiodes hebben we ook volop ingezet op onze stimulerende rol en die blijft de komende jaren ook van belang om de provinciale opgaven te realiseren. Er is financiële ruimte nodig om die rol te kunnen blijven vervullen.

Voor een deel van de toekomstige opgaven zijn middelen gereserveerd. Deze zijn opgenomen in de bestemmingsreserves. Het is belangrijk te beseffen dat deze reserves inderdaad een bestemming hebben, zoals de afronding van de ontwikkelopgave of de toegezegde cofinanciering op de N35. Uitgaande van die bestaande doelen en bijbehorende termijnen, is de ontwikkeling van de reservepositie hieronder grafisch geschetst.



Op basis van de meerjarenbegroting lijkt vanaf 2028 de reservepositie te stabiliseren, maar dat heeft er ook mee te maken dat een deel van de uitgaven ten laste van deze reserves nog niet zijn opgenomen in de meerjarenbegroting. Als we deze wel meenemen en prognosticeren, dan neemt de reservepositie de komende jaren steeds verder af (rode stippellijn).

Dit betekent dat voor het continueren van de stimulerende rol, op een aantal beleidsterreinen aanvullende middelen gezocht zullen moeten worden. Voor de komende periode constateren we dat er ruimte is om te blijven stimuleren en investeren. Maar dit blijven incidentele middelen voor activiteiten die we al meerdere jaren vervullen. Ook de komende coalitieperiodes blijft dit dus een belangrijk punt van aandacht.

Mutaties budgettair perspectief

Bedragen x €1.000

Mutaties budgettair perspectief	AR	2027	2028	2029	2030
Structureel - Niet beïnvloedbaar					
Recente besluitvorming					
Monitor Overijssel 2026-I	0	550	-192	-422	-457
Totaal Recente besluitvorming	0	550	-192	-422	-457
Autonome ontwikkelingen					
Actualisatie kapitaallasten	0	-30	-33	-35	-38
Actualisatie rente leningen aan gemeenten	0	738	738	674	601

Mutaties budgettair perspectief	AR	2027	2028	2029	2030
Effecten meicirculaire	0	3.679	3.679	3.679	3.679
Indexeringen	0	-530	-532	-563	-563
Totaal Autonome ontwikkelingen	0	3.857	3.852	3.755	3.679
Overige mutaties					
Diversen	0	-15	-15	-14	-15
Totaal Overige mutaties	0	-15	-15	-14	-15
Totaal Structureel - Niet beïnvloedbaar	0	4.392	3.645	3.319	3.207
Incidenteel - Niet beïnvloedbaar					
Recente besluitvorming					
Monitor Overijssel 2026- I	1.560	-550	0	0	0
Totaal Recente besluitvorming	1.560	-550	0	0	0
Autonome ontwikkelingen					
CAO effect	0	-42	-122	0	0
Totaal Autonome ontwikkelingen	0	-42	-122	0	0
Overige mutaties					
Diversen	5	20	18	18	18
Totaal Overige mutaties	5	20	18	18	18
Totaal Incidenteel - Niet beïnvloedbaar	1.565	-572	-104	18	18
Structureel - Beïnvloedbaar					
Algemene keuzes					
Traject structurele begroting	0	3.300	0	0	0
Totaal Algemene keuzes	0	3.300	0	0	0
Totaal Structureel - Beïnvloedbaar	0	3.300	0	0	0
Incidenteel - Beïnvloedbaar					
Algemene keuzes					

Mutaties budgettair perspectief	AR	2027	2028	2029	2030
Traject structurele begroting	0	-575	-335	0	0
Totaal Algemene keuzes	0	-575	-335	0	0
Totaal Incidenteel - Beïnvloedbaar	0	-575	-335	0	0
Totaal mutaties budgettair perspectief	1.565	6.545	3.206	3.337	3.225

Meerjarig overzicht van baten en lasten

Inleiding

De onderstaande tabellen geven een meerjarig overzicht van alle inkomsten (baten) en uitgaven (lasten). Enkele tabellen zijn uit te klappen voor meer detailinformatie. De overzichten zijn een resultaat van alle besluitvorming tot en met deze begroting. Voor een overzicht van de financiële wijzigingen in deze begroting verwijzen we naar het budgettair perspectief.

- Met de tabellen 'Saldo baten en lasten kerntaken' en 'Saldo baten en lasten overig' presenteren we het meerjarige saldo van alle inkomsten en uitgaven.
- Onder de toegerekende personeelsgebonden kosten worden sinds de begroting 2025 de structurele personeelsgebonden kosten opgenomen. De incidentele personeelsgebonden kosten lopen sindsdien mee in de programmalasten van de desbetreffende kerntaak.
- De tabel 'Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves' laat zien wat we de komende jaren per saldo toevoegen of onttrekken aan de reserves. In 2027 onttrekken we per saldo € 31,3 miljoen aan de reserves om het verschil tussen onze inkomsten en uitgaven te dekken. We benutten de komende jaren onze reserves om te kunnen investeren in onze opgaven. Deze middelen zijn voor dit doel gespaard en komen tot besteding.
- Met de tabel 'Geraamd resultaat' laten we zien wat we met de huidige vooruitzichten elk jaar overhouden. Dit komt overeen met de saldi in het budgettair perspectief.
- Onderaan deze pagina staat tot slot een nadere uitsplitsing van en toelichting op de Algemene dekkingsmiddelen.

Presentatiewijzigingen afgelopen jaarschijven

Bij het opstellen van de begroting kunnen er jaarlijks in meer of mindere mate wijzigingen aan de doelenboomstructuur worden doorgevoerd om in te spelen op de actualiteit. Dit kan leiden tot verschuivingen van budgetten naar andere, bijvoorbeeld nieuwe prestaties. Om ervoor te zorgen dat de meerjarenbegroting zo goed mogelijk vergelijkbaar blijft met die van eerdere jaren, presenteren wij de realisatiecijfers van het afgelopen jaar (t-1), het huidige begrotingsjaar (t) en de nieuwe begroting (t+1) volgens de nieuwe indeling.

Saldo baten en lasten kerntaken

In de tabel 'saldo baten en lasten kerntaken' specificeren wij de lasten (€ 614,8 miljoen) en de baten (€ 146,3 miljoen) die bij de begrotingsprestaties van kerntaak 1 tot en met 7 zijn opgenomen voor 2027. Dit is exclusief de 'overige baten en lasten' (overhead) en de mutaties op de reserves. Deze staan in de volgende tabellen.

Bedragen x €1.000

Saldo baten en lasten	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten						
1. Ruimtelijke ordening en waterbeheer						
1.1 Goede ruimtelijke ordening						
1.1.1 Vastleggen en waarborgen actueel ruimtelijk- en waterbeleid	546	824	359	359	359	359
1.1.2 Uitvoering van ons ruimtelijk- en waterbeleid	919	965	1.245	635	635	635
1.1.3 Verstedelijkingsstrategieën en Regiostructuur	699	1.744	504	200	200	200
Totaal 1.1 Goede ruimtelijke ordening	2.165	3.533	2.108	1.194	1.194	1.194
1.2 Schoon en voldoende (drink)water						
1.2.1 Werk aan klimaat.robust waterbeh	937	1.217	1.424	1.669	1.669	1.469
1.2.2 Samen werken aan klimaatadaptatie en waterbeheer	6.862	13.718	13.945	101	101	101
1.2.3 Werken aan voldoende schone drinkwaterbronnen nu en in de toekomst	1.800	2.268	4.058	1.385	1.385	1.385
1.2.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving water	40	100	102	102	102	102
Totaal 1.2 Schoon en voldoende (drink)water	9.640	17.303	19.529	3.257	3.257	3.057
1.3 Vraag & aanbod woningen in evenwicht						
1.3.1 Ontwikkelen en uitvoeren woonagenda's	2.113	1.936	173	173	173	173
1.3.2 Financieel beheer startersleningen	18	22	21	21	21	21
1.3.3 Investeren in de woningmarkt	4.799	35.327	1.824	550	550	550
Totaal 1.3 Vraag & aanbod woningen in evenwicht	6.930	37.284	2.018	744	744	744
1.4 Ruimtelijke ontwikkelingen						
1.4.1 Werken aan een klimaat adaptieve inrichting in 2050	3.123	2.237	1.165	600	600	0
1.4.2 Investeringsprogramma Ruimte Wonen Retail	298	2.437	2.076	2.076	0	0
1.4.4 Ondergrondse verkabeling van hoogspanningsleidingen	2.393	0	0	0	0	0
1.4.5 Versterken corridor Zwolle-Twente-Munster	0	142	0	0	0	0
Totaal 1.4 Ruimtelijke ontwikkelingen	5.814	4.817	3.242	2.676	600	0
1.5 Effectieve inzet grondbeleid						
1.5.1 Inzetten grondbeleidsinstrumentarium	1.809	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400
Totaal 1.5 Effectieve inzet grondbeleid	1.809	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400
1.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
1.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	11.247	11.020	11.763	11.635	11.635	11.635
Totaal 1.66 Totaal	11.247	11.020	11.763	11.635	11.635	11.635

Saldo baten en lasten	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
personeelsgebonden kosten						
Totaal 1. Ruimtelijke ordening en waterbeheer	37.606	75.356	40.061	20.906	18.829	18.029
2. Milieu en energie						
2.1 Bodem,lucht,geluid,(milieu)veiligheid						
2.1.1 Beleidsontwikkeling en kaderstelling milieu en gezondheid	196	583	149	74	74	74
2.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu	3.900	5.077	5.265	4.795	4.656	4.602
Totaal 2.1 Bodem,lucht,geluid,(milieu)veiligheid	4.096	5.660	5.414	4.868	4.729	4.676
2.2 Milieuproblemen gesaneerd/beheerst						
2.2.1 Sanering en beheersing (asbest) verontreinigde bodemlocaties	12.967	10.178	9.587	6.908	3.643	3.688
2.2.2 Stimuleren van het verwijderen van asbestdaken	11	5	5	5	5	5
2.2.3 Beheer nazorgfonds	55	1.020	1.020	1.020	1.020	1.020
Totaal 2.2 Milieuproblemen gesaneerd/beheerst	13.033	11.203	10.612	7.934	4.668	4.713
2.3 Robuust en duurzaam energiesysteem						
2.3.1 Stimuleren van energiebesparende maatregelen en de opwekking van hernieuwbare energie	9.335	17.896	12.007	5.411	1.826	1.826
2.3.2 Financieren van projecten door Energiefonds Overijssel	583	70	70	70	70	70
2.3.4 Uitvoering windbeleid	0	1.280	3.727	4.413	4.501	2.435
Totaal 2.3 Robuust en duurzaam energiesysteem	9.919	19.246	15.804	9.894	6.397	4.331
2.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
2.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	2.329	2.533	2.439	2.439	2.439	2.439
Totaal 2.66 Totaal personeelsgebonden kosten	2.329	2.533	2.439	2.439	2.439	2.439
Totaal 2. Milieu en energie	29.377	38.642	34.269	25.134	18.233	16.158
3. Vitaal platteland						
3.1 Behouden en vergroten biodiversiteit						
3.1.1 Beleidsontwikkeling en kaderstelling natuur en landschap	523	697	522	522	522	522
3.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving natuur en landschap	2.036	4.122	3.987	3.707	2.503	1.028
3.1.3 Opstellen en actualisatie beheerplannen Natura2000	380	1.057	868	499	491	491
3.1.4 Beheer natuurterreinen	23.389	28.530	29.334	29.740	30.161	29.881
3.1.5 Beheer natuurwaarden in agrarisch gebied	4.484	4.964	5.054	4.285	4.285	4.285
3.1.6 Projecten voor verbeteren biodiversiteit	1.519	3.234	2.993	2.993	843	843
3.1.7 Monitoring en evaluatie natuur en landschap	1.493	2.308	1.791	1.807	1.673	1.673

Saldo baten en lasten	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Totaal 3.1 Behouden en vergroten biodiversiteit	33.824	44.912	44.550	43.554	40.479	38.724
3.2 Verbondenheid van mens met natuur						
3.2.1 Beheer landschap	496	1.707	2.708	2.606	2.606	2.606
3.2.2 Projecten die een natuurinclusieve samenleving bevorderen	2.604	2.966	4.266	2.016	2.016	2.016
Totaal 3.2 Verbondenheid van mens met natuur	3.099	4.673	6.974	4.622	4.622	4.622
3.3 Duurzaam samengaan natuur & economie						
3.3.1 Beleidsontwikkeling stikstof en ammoniak	1.910	2.243	2.141	2.141	1.806	1.806
3.3.2 Nationale parken	600	772	719	752	752	752
3.3.4 Faunabeheer	6.316	5.165	5.425	4.467	4.467	4.467
3.3.5 Bestrijding invasieve exoten	1.620	2.621	1.538	1.478	638	638
Totaal 3.3 Duurzaam samengaan natuur & economie	10.447	10.801	9.823	8.838	7.663	7.663
3.4 Toekomstbest landbouw-en voedselsyst						
3.4.1 Beleidsontwikkeling verduurzaming landbouw	257	620	440	440	373	223
3.4.2 Innovatieprogramma Agro & Food	2.172	1.708	1.717	500	500	500
3.4.3 Landbouwstructuurversterking	536	210	0	0	0	0
Totaal 3.4 Toekomstbest landbouw-en voedselsyst	2.964	2.538	2.158	940	873	723
3.5 Ontwikkelopgave en Veenweideprogr.						
3.5.1 Realisatie Natuurnetwerk Nederland	50.536	42.069	37.749	63.086	57.996	34.076
3.5.2 Veenweidestrategie Noordwest Overi	1.202	570	612	0	0	0
3.5.3 Afronding natuuropgave pMJP-projecten	3.723	3.922	3.922	3.922	3.922	3.922
3.5.4 Zoeken naar oplossingen voor PAS-melders/Gebiedsgerichte Maatregelen (GGM)	93	1.500	1.500	0	0	0
3.5.5 Bossenstrategie en boscompensatie	4.480	18.967	12.800	10.138	8.750	0
3.5.6 Toekomst voor ons platteland (TvoP)	17.676	33.746	42.195	51.096	0	0
Totaal 3.5 Ontwikkelopgave en Veenweideprogr.	77.710	100.774	98.778	128.242	70.668	37.998
3.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
3.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	16.207	17.046	17.955	17.930	17.930	17.930
Totaal 3.66 Totaal personeelsgebonden kosten	16.207	17.046	17.955	17.930	17.930	17.930
Totaal 3. Vitaal platteland	144.251	180.744	180.237	204.125	142.235	107.659
4. Mobiliteit						
4.1 Combinatie van systemen en netwerken						

Saldo baten en lasten	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
4.1.3 Slim inzetten van duurzame systemen en netwerken	2.667	2.139	2.139	981	981	981
4.1.5 Mobiliteitshubs	2.140	1.610	250	0	0	0
Totaal 4.1 Combinatie van systemen en netwerken	4.806	3.750	2.389	981	981	981
4.2 Duurzaam openbaar vervoer						
4.2.1 Transitie Openbaar Vervoer	0	0	0	0	0	0
4.2.3 Concessie- en contractmanagement van bus en trein	118.048	134.183	134.546	143.381	134.640	134.216
4.2.4 Verbeteren infrastructuur openbaar vervoer	115	3.850	3.055	460	0	0
4.2.6 Spoor Zwolle - Enschede	9.868	1.400	0	0	0	0
4.2.7 Elektrificatie Almelo - Marienberg	1.174	2.400	16.500	18.800	650	0
Totaal 4.2 Duurzaam openbaar vervoer	129.205	141.833	154.101	162.641	135.290	134.216
4.3 Vaker op de fiets						
4.3.1 Stimuleren fietsgebruik	5.411	12.353	15.254	12.247	8.047	8.047
Totaal 4.3 Vaker op de fiets	5.411	12.353	15.254	12.247	8.047	8.047
4.4 Robuuste, slimme en duurz. logistiek						
4.4.1 Logistics Overijssel	351	821	400	0	0	0
4.4.2 Slimme, vitale & innov. log & g.v.	246	300	300	300	300	300
Totaal 4.4 Robuuste, slimme en duurz. logistiek	596	1.121	700	300	300	300
4.5 Iedereen elke dag veilig thuis						
4.5.1 Infrastructurele maatregelen verkeersveiligheid	4.401	6.116	5.618	3.154	3.154	3.154
4.5.2 Educatie en voorlichting verkeersveiligheid	4.445	5.427	5.863	5.263	5.263	5.263
Totaal 4.5 Iedereen elke dag veilig thuis	8.847	11.543	11.481	8.418	8.418	8.418
4.6 Goede bereikbaarheid voor wegverkeer						
4.6.9 Verk,planstudies & real ov proj	10.398	10.160	10.178	10.068	10.024	9.895
4.6.10 Infrastructurele maatregelen bereikbaarheid	1.109	4.318	2.162	2.394	2.094	2.094
4.6.13 N35 Knooppunt Raalte	339	1.518	1.138	3.149	1.794	6.985
Totaal 4.6 Goede bereikbaarheid voor wegverkeer	11.846	15.996	13.478	15.610	13.912	18.973
4.7 Functionerende provinciale infrastr.						
4.7.1 Beheer provinciale infrastructuur	22.491	25.388	23.938	22.597	22.418	22.049
4.7.2 Groot onderhoud provinciale infrastructuur	27.890	26.257	26.488	26.038	26.038	26.038
4.7.3 Vervangen provinciale infrastructuur	1.059	1.437	997	3.463	4.679	4.982
4.7.4 Aanpak schades langs Kanaal Almelo de Haandrik	2.689	3.043	1.858	0	0	0
4.7.6 Aanpak vervangen Oeverconstructies Kanaal Almelo de	2.290	3.400	4.572	-30	0	0

Saldo baten en lasten	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Haandrik						
Totaal 4.7 Functionerende provinciale infrastr.	56.419	59.525	57.853	52.068	53.136	53.070
4.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
4.66.66 Totaal personeelsgebonden kosten	15.059	14.781	15.670	15.662	15.662	15.662
Totaal 4.66 Totaal personeelsgebonden kosten	15.059	14.781	15.670	15.662	15.662	15.662
Totaal 4. Mobiliteit	232.189	260.902	270.927	267.926	235.744	239.666
5. Regionale economie						
5.1 Krachtige Economie						
5.1.1 Bevorderen van de concurrentiekracht en verdienvermogen van ondernemers in Overijssel	7.701	6.279	6.278	5.744	5.744	5.744
5.1.2 Bevorderen van een attractief Overijssels vestigingsklimaat voor ondernemers	2.133	3.300	1.753	622	622	622
5.1.3 Ontwikkelen van een toekomstgerichte economie	5.249	3.206	2.452	1.471	776	776
5.1.4 Werklocaties provinciale participaties	3.013	695	410	415	421	426
5.1.5 Verstrekken risicokapitaal	1.421	126	132	132	132	132
5.1.6 Retail: Vernieuwende stads- en dorpscentra	597	1.258	570	0	0	0
5.1.7 Nationale veiligheid en defensie	756	600	507	0	0	0
Totaal 5.1 Krachtige Economie	20.870	15.464	12.102	8.385	7.695	7.700
5.2 Regiodeals en Nationaal Groeifonds						
5.2.1 Recreatie en Vrije Tijd	2.096	3.021	1.734	834	834	834
5.2.2 Festivals en evenementen	1.204	2.432	1.358	1.250	900	900
Totaal 5.2 Regiodeals en Nationaal Groeifonds	3.300	5.453	3.092	2.084	1.734	1.734
5.3 Betrekken andere financiers opgaven						
5.3.1 Regiodeals Twente en Zuid- en Oost Drenthe	11.579	5.482	3.030	254	0	0
5.3.2 Regiodeals Zwolle & Stedendriehoek	17.345	9.762	7.378	5.923	500	0
5.3.3 Nationaal Groeifonds	107	3.365	1.364	9	0	0
5.3.4 Europese programma's	14.049	14.007	8.582	5.878	2.449	3.688
Totaal 5.3 Betrekken andere financiers opgaven	43.080	32.616	20.354	12.064	2.949	3.688
5.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
5.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	4.288	4.511	5.139	5.152	5.138	5.138
Totaal 5.66 Totaal personeelsgebonden kosten	4.288	4.511	5.139	5.152	5.138	5.138
Totaal 5. Regionale economie	71.538	58.043	40.686	27.684	17.516	18.261
6. Culturele infrastr & krachtige samenl						
6.1 Cult. erfg. met waarde voor						

Saldo baten en lasten	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
toekomst						
6.1.1 Materieel, immaterieel erfgoed en erfgoed in transitie	8.150	9.255	6.288	6.505	5.115	5.115
Totaal 6.1 Cult. erfgo. met waarde voor toekomst	8.150	9.255	6.288	6.505	5.115	5.115
6.2 Breed en prof. cultureel aanbod						
6.2.1 Basis cult. aanbod talentontw.	5.250	5.824	5.716	5.716	5.561	5.561
6.2.2 Cult. aanb. talentontw. Vernieuw.	2.162	2.416	2.403	1.703	520	520
Totaal 6.2 Breed en prof. cultureel aanbod	7.412	8.240	8.119	7.419	6.081	6.081
6.3 Cultuur voor iedereen en kansen voor						
6.3.1. Cultuureducatie en cultuurparticipatie	2.547	2.233	2.321	2.321	1.770	1.770
Totaal 6.3 Cultuur voor iedereen en kansen voor	2.547	2.233	2.321	2.321	1.770	1.770
6.4 Toek. best. biblio. basisv. iedereen						
6.4.1 Een leven lang lezen en leren	3.219	7.493	3.708	3.298	3.741	3.741
Totaal 6.4 Toek. best. biblio. basisv. iedereen	3.219	7.493	3.708	3.298	3.741	3.741
6.5 Vitale en gezonde Overijsselaars die						
6.5.1 Overijsselaars zijn vitaal en kunnen deelnemen aan een inclusieve samenleving	1.871	2.664	0	0	0	0
Totaal 6.5 Vitale en gezonde Overijsselaars die	1.871	2.664	0	0	0	0
6.6 Versterken zelforganiserend vermogen						
6.6.1 Duurz. vz., waardever. verb., vrijw.	2.118	3.066	0	0	0	0
Totaal 6.6 Versterken zelforganiserend vermogen	2.118	3.066	0	0	0	0
6.7 Leefbaar platteland						
6.7.1 Een platteland waar inwoners goed kunnen wonen, werken en leven in een gezonde en mooie omgeving	6.416	8.605	995	200	200	200
6.7.2 BoerenPerspectief Overijssel	1.304	225	225	225	225	0
6.7.3 Een extra leefbaarheidsimpuls aan het gebied Kanaal Almelo - De Haandrik	0	2.997	303	99	0	0
Totaal 6.7 Leefbaar platteland	7.720	11.827	1.523	524	425	200
6.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
6.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	2.560	2.541	3.167	3.149	2.985	2.985
Totaal 6.66 Totaal personeelsgebonden kosten	2.560	2.541	3.167	3.149	2.985	2.985
6.8 Sociale kwaliteit						
6.8.1 Bouwen aan een gezonde, veerkrachtige en inclusieve samenleving in Overijssel	0	0	3.522	3.522	3.522	3.522
Totaal 6.8 Sociale kwaliteit	0	0	3.522	3.522	3.522	3.522

Saldo baten en lasten	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Totaal 6. Culturele infrastr & krachtige samenl	35.597	47.321	28.647	26.738	23.638	23.413
7. Kwaliteit openbaar bestuur						
7.1 Goed openbaar bestuur in Overijssel						
7.1.1 Interbestuurlijke verhoudingen	1	27	27	27	27	27
7.1.2 Interbestuurlijk toezicht	106	9	59	111	9	9
7.1.3 Integere overheid en aanpak ondermijning	1.613	2.877	1.359	651	651	651
7.1.4 (Rijks)taken Commissaris van de Koning	608	3.432	403	353	353	201
7.1.5 Weerbare samenleving	0	2.250	0	0	0	0
Totaal 7.1 Goed openbaar bestuur in Overijssel	2.328	8.596	1.848	1.142	1.040	888
7.2 Wendbaar en eigentijds openbaar best						
7.2.1 Jongeren en democratie	72	135	269	135	135	135
7.2.2 Participatie	296	263	473	250	250	250
7.2.3 Beleidsinformatie: kennis, onderzoek en data-science	749	1.024	1.024	1.024	1.024	1.024
Totaal 7.2 Wendbaar en eigentijds openbaar best	1.117	1.422	1.766	1.410	1.410	1.410
7.3 Effectief eigen bestuur						
7.3.1 Doelen bereiken met partners	739	956	1.256	1.256	1.256	1.256
7.3.2 Wet open overheid	681	93	98	98	98	98
7.3.3 Communicatie	217	391	283	283	283	283
7.3.4 Bezwaar en beroep	88	64	65	65	65	65
7.3.5 Gedeputeerde Staten	3.378	1.983	2.042	2.042	2.042	2.042
7.3.6 Dienstverlening	74	52	52	52	52	52
Totaal 7.3 Effectief eigen bestuur	5.177	3.538	3.796	3.796	3.796	3.796
7.4 Provinciale Staten en advies						
7.4.1 Provinciale Staten	3.086	3.108	3.299	3.168	3.168	3.168
7.4.2 Trendbureau Overijssel	190	205	205	205	205	205
7.4.3 Sociaal Economische Raad Overijssel	59	74	74	74	74	74
Totaal 7.4 Provinciale Staten en advies	3.336	3.386	3.578	3.446	3.446	3.446
7.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
7.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	7.092	7.422	8.953	8.955	8.955	8.955
Totaal 7.66 Totaal personeelsgebonden kosten	7.092	7.422	8.953	8.955	8.955	8.955
Totaal 7. Kwaliteit openbaar bestuur	19.050	24.364	19.941	18.749	18.647	18.495
Totaal Lasten	569.608	685.372	614.769	591.263	474.843	441.681
Baten						
1. Ruimtelijke ordening en waterbeheer						
1.1 Goede ruimtelijke ordening						
1.1.1 Vastleggen en waarborgen actueel ruimtelijk- en waterbeleid	6	0	0	0	0	0

Saldo baten en lasten	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
1.1.2 Uitvoering van ons ruimtelijk- en waterbeleid	72	0	0	0	0	0
1.1.3 Verstedelijkingsstrategieën en Regiostructuur	387	715	0	0	0	0
Totaal 1.1 Goede ruimtelijke ordening	465	715	0	0	0	0
1.2 Schoon en voldoende (drink)water						
1.2.2 Samen werken aan klimaatadaptatie en waterbeheer	6.384	10.938	12.582	11	11	11
1.2.3 Werken aan voldoende schone drinkwaterbronnen nu en in de toekomst	1.221	1.129	1.129	1.129	1.129	1.129
1.2.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving water	14	39	40	40	40	40
Totaal 1.2 Schoon en voldoende (drink)water	7.619	12.106	13.751	1.180	1.180	1.180
1.3 Vraag & aanbod woningen in evenwicht						
1.3.1 Ontwikkelen en uitvoeren woonagenda's	1.676	1.717	0	0	0	0
1.3.2 Financieel beheer startersleningen	129	102	99	96	91	87
Totaal 1.3 Vraag & aanbod woningen in evenwicht	1.805	1.819	99	96	91	87
1.4 Ruimtelijke ontwikkelingen						
1.4.1 Werken aan een klimaat adaptieve inrichting in 2050	1.683	563	563	0	0	0
Totaal 1.4 Ruimtelijke ontwikkelingen	1.683	563	563	0	0	0
1.5 Effectieve inzet grondbeleid						
1.5.1 Inzetten grondbeleidsinstrumentarium	5.400	3.181	3.181	3.181	3.181	3.181
Totaal 1.5 Effectieve inzet grondbeleid	5.400	3.181	3.181	3.181	3.181	3.181
1.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
1.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	283	0	0	0	0	0
Totaal 1.66 Totaal personeelsgebonden kosten	283	0	0	0	0	0
Totaal 1. Ruimtelijke ordening en waterbeheer	17.256	18.384	17.593	4.456	4.452	4.448
2. Milieu en energie						
2.1 Bodem,lucht,geluid,(milieu)veilighe						
2.1.1 Beleidsontwikkeling en kaderstelling milieu en gezondheid	81	48	0	0	0	0
2.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu	1.182	888	909	909	909	909
Totaal 2.1 Bodem,lucht,geluid,(milieu)veilighe	1.263	936	909	909	909	909
2.2 Milieuproblemen gesaneerd/beheerst						
2.2.1 Sanering en beheersing (asbest) verontreinigde	12.877	10.130	5.306	4.230	3.044	1.906

Saldo baten en lasten	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
bodemlocaties						
2.2.2 Stimuleren van het verwijderen van asbestdaken	18	16	16	16	16	16
2.2.3 Beheer nazorgfonds	55	1.020	1.020	1.020	1.020	1.020
Totaal 2.2 Milieuproblemen gesaneerd/beheerst	12.950	11.167	6.342	5.265	4.080	2.941
2.3 Robuust en duurzaam energiesysteem						
2.3.1 Stimuleren van energiebesparende maatregelen en de opwekking van hernieuwbare energie	5.669	6.939	2.926	25	14	0
2.3.2 Financieren van projecten door Energiefonds Overijssel	38	44	44	44	44	44
2.3.4 Uitvoering windbeleid	0	0	0	643	0	4.118
Totaal 2.3 Robuust en duurzaam energiesysteem	5.707	6.983	2.971	712	58	4.162
2.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
2.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	58	0	0	0	0	0
Totaal 2.66 Totaal personeelsgebonden kosten	58	0	0	0	0	0
Totaal 2. Milieu en energie	19.979	19.085	10.222	6.887	5.047	8.013
3. Vitaal platteland						
3.1 Behouden en vergroten biodiversiteit						
3.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving natuur en landschap	491	737	763	763	763	763
3.1.6 Projecten voor verbeteren biodiversiteit	624	1.800	1.500	1.500	0	0
3.1.7 Monitoring en evaluatie natuur en landschap	37	0	0	0	0	0
Totaal 3.1 Behouden en vergroten biodiversiteit	1.152	2.537	2.263	2.263	763	763
3.3 Duurzaam samengaan natuur & economie						
3.3.5 Bestrijding invasieve exoten	812	660	500	440	0	0
Totaal 3.3 Duurzaam samengaan natuur & economie	812	660	500	440	0	0
3.4 Toekomstbest landbouw-en voedselsyst						
3.4.1 Beleidsontwikkeling verduurzaming landbouw	190	0	0	0	0	0
3.4.3 Landbouwstructuurversterking	133	0	0	0	0	0
Totaal 3.4 Toekomstbest landbouw- en voedselsyst	323	0	0	0	0	0
3.5 Ontwikkelopgave en Veenweideprogr.						
3.5.1 Realisatie Natuurnetwerk Nederland	27.392	25.033	14.050	24.150	25.450	15.350
3.5.2 Veenweidestrategie Noordwest Overi	1.152	470	612	0	0	0
3.5.4 Zoeken naar oplossingen voor PAS-melders/Gebiedsgerichte	-1.599	1.000	1.000	0	0	0

Saldo baten en lasten	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Maatregelen (GGM)						
3.5.5 Bossenstrategie en boscompensatie	4.480	17.520	11.500	8.750	8.750	0
3.5.6 Toekomst voor ons platteland (TvoP)	15.664	30.067	37.906	46.807	0	0
Totaal 3.5 Ontwikkelopgave en Veenweideprogr.	47.089	74.090	65.068	79.707	34.200	15.350
3.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
3.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	408	0	0	0	0	0
Totaal 3.66 Totaal personeelsgebonden kosten	408	0	0	0	0	0
Totaal 3. Vitaal platteland	49.784	77.287	67.831	82.410	34.963	16.113
4. Mobiliteit						
4.1 Combinatie van systemen en netwerken						
4.1.3 Slim inzetten van duurzame systemen en netwerken	1.691	1.009	1.009	0	0	0
Totaal 4.1 Combinatie van systemen en netwerken	1.691	1.009	1.009	0	0	0
4.2 Duurzaam openbaar vervoer						
4.2.3 Concessie- en contractmanagement van bus en trein	40.585	42.524	39.868	38.924	38.924	38.924
4.2.4 Verbeteren infrastructuur openbaar vervoer	0	1.247	1.246	207	0	0
Totaal 4.2 Duurzaam openbaar vervoer	40.585	43.771	41.114	39.131	38.924	38.924
4.3 Vaker op de fiets						
4.3.1 Stimuleren fietsgebruik	580	0	0	0	0	0
Totaal 4.3 Vaker op de fiets	580	0	0	0	0	0
4.4 Robuuste, slimme en duurz. logistiek						
4.4.1 Logistics Overijssel	71	0	0	0	0	0
Totaal 4.4 Robuuste, slimme en duurz. logistiek	71	0	0	0	0	0
4.5 Iedereen elke dag veilig thuis						
4.5.1 Infrastructurele maatregelen verkeersveiligheid	27	0	0	0	0	0
Totaal 4.5 Iedereen elke dag veilig thuis	27	0	0	0	0	0
4.7 Functionerende provinciale infrastr.						
4.7.1 Beheer provinciale infrastructuur	621	291	291	291	291	291
4.7.2 Groot onderhoud provinciale infrastructuur	0	0	0	0	0	0
4.7.6 Aanpak vervangen Oeverconstructies Kanaal Almelo de Haandrik	33	0	0	0	0	0
Totaal 4.7 Functionerende provinciale infrastr.	653	291	291	291	291	291
4.66 Totaal personeelsgebonden kosten						

Saldo baten en lasten	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
4.66.66 Totaal personeelsgebonden kosten	379	0	0	0	0	0
Totaal 4.66 Totaal personeelsgebonden kosten	379	0	0	0	0	0
Totaal 4. Mobiliteit	43.987	45.071	42.415	39.423	39.216	39.216
5. Regionale economie						
5.1 Krachtige Economie						
5.1.1 Bevorderen van de concurrentiekracht en verdienvermogen van ondernemers in Overijssel	442	0	0	0	0	0
5.1.2 Bevorderen van een attractief Overijssels vestigingsklimaat voor ondernemers	210	200	0	0	0	0
5.1.3 Ontwikkelen van een toekomstgerichte economie	1.843	0	0	0	0	0
5.1.4 Werkklocaties provinciale participaties	27	-27	0	0	0	0
Totaal 5.1 Krachtige Economie	2.522	173	0	0	0	0
5.3 Betrekken andere financiers opgaven						
5.3.1 Regiodeals Twente en Zuid- en Oost Drenthe	6.941	2.003	2.177	0	0	0
5.3.2 Regiodeals Zwolle & Stedendriehoek	13.045	7.244	5.865	4.946	0	0
5.3.4 Europese programma's	2.160	66	0	0	0	0
Totaal 5.3 Betrekken andere financiers opgaven	22.146	9.313	8.042	4.946	0	0
5.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
5.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	108	0	0	0	0	0
Totaal 5.66 Totaal personeelsgebonden kosten	108	0	0	0	0	0
Totaal 5. Regionale economie	24.776	9.486	8.042	4.946	0	0
6. Culturele infrastr & krachtige samenl						
6.2 Breed en prof. cultureel aanbod						
6.2.1 Basis cult. aanbod talentontw.	-128	0	0	0	0	0
6.2.2 Cult. aanbd talentontw. Vernieuw.	13	0	0	0	0	0
Totaal 6.2 Breed en prof. cultureel aanbod	-114	0	0	0	0	0
6.7 Leefbaar platteland						
6.7.2 BoerenPerspectief Overijssel	189	0	0	0	0	0
Totaal 6.7 Leefbaar platteland	189	0	0	0	0	0
6.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
6.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	65	0	0	0	0	0
Totaal 6.66 Totaal personeelsgebonden kosten	65	0	0	0	0	0
Totaal 6. Culturele infrastr & krachtige samenl	139	0	0	0	0	0
7. Kwaliteit openbaar bestuur						

Saldo baten en lasten	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
7.1 Goed openbaar bestuur in Overijssel						
7.1.3 Integere overheid en aanpak ondermijning	11	417	0	0	0	0
7.1.4 (Rijks)taken Commissaris van de Koning	35	32	32	32	32	32
Totaal 7.1 Goed openbaar bestuur in Overijssel	45	449	32	32	32	32
7.2 Wendbaar en eigentijds openbaar best						
7.2.3 Beleidsinformatie: kennis, onderzoek en data-science	54	55	55	55	55	55
Totaal 7.2 Wendbaar en eigentijds openbaar best	54	55	55	55	55	55
7.3 Effectief eigen bestuur						
7.3.1 Doelen bereiken met partners	170	0	0	0	0	0
7.3.2 Wet open overheid	0	0	0	0	0	0
Totaal 7.3 Effectief eigen bestuur	170	0	0	0	0	0
7.4 Provinciale Staten en advies						
7.4.3 Sociaal Economische Raad Overijssel	100	100	100	100	100	100
Totaal 7.4 Provinciale Staten en advies	100	100	100	100	100	100
7.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
7.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	179	0	0	0	0	0
Totaal 7.66 Totaal personeelsgebonden kosten	179	0	0	0	0	0
Totaal 7. Kwaliteit openbaar bestuur	548	604	186	186	186	186
Totaal Baten	156.468	169.917	146.289	138.309	83.864	67.976
Saldo baten en lasten	-413.140	-515.454	-468.480	-452.954	-390.978	-373.704

Toelichting saldo baten en lasten

In de kerntaken Vitaal Platteland en Mobiliteit zijn financieel het meest omvangrijk binnen de kerntakenbegroting. Binnen het programma Vitaal Platteland heeft de Ontwikkelopgave een groot aandeel in de kosten. Binnen het programma Mobiliteit zijn de kosten voor het openbaar vervoer en provinciale infrastructuur omvangrijke uitgavenposten.

De inkomsten en uitgaven tussen de jaren kunnen als gevolg van verschillende factoren verschillen. Zo worden fluctuaties bijvoorbeeld veroorzaakt door (incidentele) specifieke rijksuitkeringen (SPUKS). Deze hebben vaak een korte looptijd en worden afzonderlijk aan ons beschikt. Dit kan sterke variaties in de omvang van de baten en lasten tussen begrotingsjaren geven, ook omdat wij de inkomsten uit spuks en de bestedingen daarop, pas in de begroting opnemen nadat de middelen formeel aan ons zijn toegezegd (voorzichtigheidsprincipe). Ook de wisselende bestedingen op de reserves dragen bij aan een fluctuerend beeld van de uitgaven. Dit is inherent aan het feit dat deze incidentele middelen al naar de gelang de voortgang van unieke projecten of programma's worden ingezet.

In het overzicht 'structurele en incidentele baten en lasten' onder de sectie 'Financiën', vindt u een nadere uiteenzetting van onze structurele en tijdelijke budgetten. Daarnaast geeft het

overzicht "Reserves, voorzieningen en doeluitkeringen" , dieper inzicht in de samenstelling en het verloop van deze financieringsbronnen.

Saldo baten en lasten overig

De tabel 'baten en lasten overig' geeft een overzicht van baten en lasten die niet aan de kerntaken worden toegerekend. Dit heeft betrekking op de kosten voor Bedrijfsvoering (huisvesting, ICT, wagenpark, niet toerekenbare personeelsgebonden kosten et cetera) en nog nader toe te delen kosten, gezamenlijk € 82,1 miljoen. Daarnaast bevat de tabel een overzicht van onze algemene inkomsten (€ 518,3 miljoen). Dit zijn met name inkomsten uit het Provinciefonds en de opcenten motorrijtuigenbelasting, naast inkomsten uit dividend en rente. Met deze inkomsten worden onder meer de lasten op de kerntaken gedekt.

Bedragen x €1.000

Baten en lasten overig	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten						
10. Bedrijfsvoering						
10.0 Bedrijfsvoering	30.436	38.056	41.267	40.893	37.398	36.475
10.66 Totaal personeelsgebonden kosten	34.915	36.258	38.462	38.483	38.483	38.483
Totaal 10. Bedrijfsvoering	65.351	74.314	79.729	79.377	75.881	74.959
20. Algemene dekkingsmiddelen c.a.						
20.00 Overige algemene dekkingsmiddele	-2.917	2.131	1.331	3.830	6.330	8.831
20.20 Onvoorzien	-8	3.326	1.083	2.948	2.970	2.980
Totaal 20. Algemene dekkingsmiddelen c.a.	-2.925	5.456	2.414	6.777	9.300	11.811
Totaal Lasten	62.426	79.770	82.142	86.154	85.181	86.770
Baten						
10. Bedrijfsvoering						
10.0 Bedrijfsvoering	1.295	968	968	968	968	968
10.66 Totaal personeelsgebonden kosten	879	0	0	0	0	0
Totaal 10. Bedrijfsvoering	2.174	968	968	968	968	968
20. Algemene dekkingsmiddelen c.a.						
20.00 Overige algemene dekkingsmiddele	519.647	500.505	518.313	492.933	491.245	481.630
Totaal 20. Algemene dekkingsmiddelen c.a.	519.647	500.505	518.313	492.933	491.245	481.630
Totaal Baten	521.821	501.473	519.282	493.901	492.213	482.598
Saldo baten en lasten overig	459.395	421.703	437.139	407.747	407.032	395.828

Saldo baten en lasten totaal

De tabel 'saldo baten en lasten totaal' geeft het totaal van de kerntaaktabel en de tabel met overige baten en lasten weer. De mutaties op de reserves worden buiten beschouwing gelaten. Die staan in eerstvolgende tabel hieronder.

Bedragen x €1.000

Baten en lasten totaal	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten	632.034	765.142	696.911	677.417	560.024	528.450
Baten	678.289	671.391	665.570	632.209	576.078	550.574
Saldo baten en lasten totaal	46.255	-93.751	-31.341	-45.208	16.054	22.124

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Een deel van onze inkomsten wordt gereserveerd om in latere jaren uit te geven. Bijvoorbeeld voor grote investeringsopgaven waartoe uw Staten hebben besloten. De reservering vindt plaats door hiervoor een storting in een (bestemmings)reserve op te nemen in de begroting. Toevoegingen aan reserves (stortingen) worden als lasten gepresenteerd in de onderstaande tabel. Wanneer de middelen nodig zijn om te worden uitgegeven, worden ze onttrokken aan de reserves en als baten opgenomen in de begroting. Onderstaande tabel laat zien dat wij in 2026 € 154,6 miljoen toevoegen aan reserves en € 185,9 miljoen uitnemen. Per saldo onttrekken wij dus € 31,3 miljoen aan onze reserves. Daarmee dekken wij het verschil tussen onze exploitatie-inkomsten en -uitgaven. In de tabel zijn de stortingen en onttrekkingen nog nader onderverdeeld naar kerntaken. Zo heeft de omschrijving 'Mutaties bestemmingsreserves KT 4' betrekking op stortingen of onttrekkingen aan reserves die ingezet worden voor activiteiten die onder kerntaak 4 Mobiliteit vallen. Meer gedetailleerde informatie over onze reserves, waaronder de standen en het verloop, vindt u onder de sectie 'Financiën', in het overzicht 'Reserves, voorzieningen en doeluitkeringen'.

Bedragen x €1.000

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten						
20.30 Mutaties algemene reserves						
20.30.1 Mutaties algemene reserves I	220.503	149.993	80.057	12.366	9.111	5.542
Totaal 20.30 Mutaties algemene reserves	220.503	149.993	80.057	12.366	9.111	5.542
20.40 Mutaties bestemmingsreserves						
20.40.1 Mutaties bestemmingsreserves KT 1	3.173	125	125	0	0	0
20.40.3 Mutaties bestemmingsreserves KT 3	11.166	12.430	14.268	14.169	10.054	3.950
20.40.4 Mutaties bestemmingsreserves KT 4	96.108	49.827	47.571	32.479	32.479	32.479

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
20.40.5 Mutaties bestemmingsrezeves KT 5	4.336	4.410	4.420	4.384	4.382	4.381
20.40.9 Mutaties reserve UKVO	79.188	73.482	8.198	6.854	3.580	0
Totaal 20.40 Mutaties bestemmingsrezeves	193.972	140.274	74.582	57.886	50.495	40.809
Totaal Lasten	414.475	290.267	154.639	70.252	59.605	46.351
Baten						
20.30 Mutaties algemene reserves						
20.30.1 Mutaties algemene reserves I	206.548	169.368	46.685	17.381	14.101	4.432
Totaal 20.30 Mutaties algemene reserves	206.548	169.368	46.685	17.381	14.101	4.432
20.40 Mutaties bestemmingsrezeves						
20.40.1 Mutaties bestemmingsrezeves KT 1	2.681	2.690	1.273	0	0	0
20.40.2 Mutaties bestemmingsrezeves KT 2	17	100	4.733	4.467	552	1.734
20.40.3 Mutaties bestemmingsrezeves KT 3	23.354	17.036	23.699	38.936	32.546	18.726
20.40.4 Mutaties bestemmingsrezeves KT 4	63.221	52.165	34.819	43.319	12.650	11.902
20.40.5 Mutaties bestemmingsrezeves KT 5	18.494	13.941	8.582	5.734	2.456	3.695
20.40.9 Mutaties reserve UKVO	85.621	128.718	66.189	26.887	8.476	5.678
Totaal 20.40 Mutaties bestemmingsrezeves	193.388	214.651	139.295	119.343	56.681	41.736
Totaal Baten	399.935	384.019	185.979	136.724	70.782	46.168
Saldo onttrekkingen en toevoegingen aan reserves	-14.540	93.751	31.341	66.473	11.176	-183

Geraamd resultaat

Onderstaande tabel laat het rekeningresultaat zien van de laatste jaarrekening. Daarnaast wordt de verwachte ruimte of het tekort op de meerjarenbegroting weergegeven. Dit wordt ook wel het budgettaire perspectief genoemd.

Het verwachte resultaat van de voorliggende begroting wordt altijd sluitend gemaakt op nihil (begrotingsevenwicht) door plussen en minnen te vereffenen met de algemene reserve. In het overzicht van ons budgettaire perspectief is dit inzichtelijk gemaakt. Zie sectie 'Financiën', subonderdeel 'Budgettair perspectief'.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
-------------	-------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
20.50.1 Resultaat	31.715	0	0	21.265	27.231	21.941
Gerealiseerd resultaat	31.715	0	0	21.265	27.231	21.941

Uitsplitsing algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit:

- **Lokale heffingen:** de inkomsten uit de door ons geheven opcenten op de motorrijtuigenbelasting (MRB).
- **Algemene uitkeringen:** de inkomsten die we conform de circulaire van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties vanuit het Provinciefonds ontvangen.
- **Dividend:** dividend en winstuitkeringen van alle deelnemingen en daarnaast de rentebaten op de perpetuele obligaties van BNG Bank en de converteerbare lening aan Enxiss.
- **Saldo financieringsfunctie:** de rentebaten op uitzettingen. Het gaat dan om rente op de rekeningcourant en deposito's bij de schatkist, rente op verstrekte leningen aan decentrale overheden en verbonden partijen en rente over de obligatieportefeuille. Uit voorzichtigheid nemen wij voor de kortlopende uitzettingen alleen de verwachte rentebaten voor het komende begrotingsjaar op. Dit verklaart de afname van 2027 op 2028. Voor een verdere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf Financiering.
- **Overige algemene dekkingsmiddelen:** alle nog te verdelen baten en lasten, exclusief de post onvoorzien en mutaties op de reserves.

Bedragen x €1.000

Uitsplitsing algemene dekkingsmiddelen	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten						
20.00.3 Dividend	0	4	4	4	4	4
20.00.4 Saldo financieringsfuncties	-181	-174	-174	-175	-175	-174
20.00.5 Overige alg dekkingsmiddelen	-2.737	2.300	1.500	4.000	6.500	9.000
Totaal Lasten	-2.917	2.131	1.331	3.830	6.330	8.831
Baten						
20.00.1 Lokale heffingen	126.961	141.700	145.450	149.200	152.950	156.700
20.00.2 Algemene uitkeringen	333.743	296.071	311.032	302.880	297.698	284.918
20.00.3 Dividend	30.562	23.694	22.947	22.509	22.509	22.509
20.00.4 Saldo financieringsfuncties	27.441	24.794	25.115	4.574	4.318	3.733
20.00.5 Overige alg dekkingsmiddelen	940	14.246	13.770	13.770	13.770	13.770
Totaal Baten	519.647	500.505	518.313	492.933	491.245	481.630
Saldo uitsplitsing algemene dekkingsmiddelen	522.564	498.375	516.983	489.103	484.916	472.799

Structurele en incidentele baten en lasten

Inleiding en spelregels

Het overzicht van structurele en incidentele baten en lasten toont per budget of dit een structureel of incidenteel karakter heeft. Uit dit overzicht blijkt of onze begroting een duurzaam financieel evenwicht kent. Duurzaam financieel evenwicht betekent dat de structurele lasten worden gedekt door de structurele baten; de structurele baten dienen daarbij gelijk of hoger te zijn dan de structurele lasten. Voor het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is een duurzaam financieel evenwicht van de Begroting en meerjarenramingen een van de toetspunten in haar toezicht op de provinciale financiën. Ons beleid voor structurele en incidentele baten en lasten bevat hoofdregels en uitzonderingen. Deze zijn vastgesteld bij de Kerntakenbegroting 2013 (PS/2012/759) en vervolgens bij elke Begroting geactualiseerd. Wij hanteren voor dit onderdeel de volgende spelregels.

Hoofdregels

- *Het karakter van baten en lasten bepalen we vooraf.*
Deze hoofdregel zorgt ervoor dat de gehele looptijd bij de bepaling van het karakter in ogenschouw wordt genomen.
- *Het karakter van baten en lasten wijzigt gedurende de looptijd niet.*
Deze hoofdregel voorkomt dat er ongewenste verschuivingen tussen incidentele en structurele lasten en baten optreden in de loop van de tijd.
- *Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves en de met onttrekkingen samenhangende lasten zijn incidenteel.*
Deze hoofdregel is de invulling van het gestelde in het Gemeenschappelijk financieel toezichtkader. Dit omdat Provinciale Staten op elk gewenst moment de bestemming van reserves kan wijzigen.
- *Incidentele lasten en baten doen zich in beginsel maximaal vier begrotingsjaren voor.*
Deze hoofdregel is de invulling van het begrip incidenteel. Afwijkend van de suggestie in de toelichting op het BBV is gekozen voor vier jaar. Hierdoor vallen lasten en baten die slechts voor één bestuursperiode worden toegekend binnen de definitie van incidenteel.
- *De opbrengsten van dividenden worden als incidenteel aangemerkt.*
Deze hoofdregel is bedoeld om recht te doen aan de onzekerheid over of en welke bedragen ontvangen worden.

Uitzonderingen

- *Kapitaallasten kunnen slechts als incidenteel aangemerkt worden als geen vervangingsinvesteringen voorzien zijn.*
Deze uitzondering op de hoofdregel zorgt ervoor dat kapitaallasten van investeringen die binnen de termijn van vier jaar worden afgeschreven maar wel vervangen worden, niet als incidenteel worden aangemerkt. Door de vervangingsinvesteringen blijven de lasten wel doorlopen.
- *Stortingen en onttrekkingen aan reserves ter dekking van kapitaallasten worden als structureel aangemerkt als de bijbehorende kapitaallasten ook als structureel aangemerkt zijn.*
De volgende stortingen en onttrekkingen aan reserves merken wij als structureel aan omdat de stortingen en /of onttrekkingen ruimschoots de termijn van 4 jaar overstijgen. Door ze als structurele mutaties te oormerken wordt een reëler inzicht in de structurele begrotingssaldo gegeven.
 - Reserve Spoor en Wegen (stortingen en onttrekkingen)
De stortingen in de reserve zijn voor onbepaalde tijd.

- Algemene financieringsreserve (de storting inzake financieel actief Enexis)
Onze investeringen in financieel vaste activa financieren wij met eigen vermogen. Voor het belang in Enexis (kapitaalstorting en lening) geldt een meerjarig ingroeimodel.
- Reserve Europese Programma's (stortingen en onttrekkingen)
De stortingen in de reserve zijn voor onbepaalde tijd, zodat voor ieder nieuwe programmalooptijd er weer provinciale cofinanciering beschikbaar is.
- *Van gegarandeerde dividenden wordt 60% als structureel aangemerkt.*
Als er geen onduidelijkheid over de verwachte dividendstromen bestaat, dan wordt 60% van de verwachte dividendstroom als structureel opgenomen. De resterende 40% blijft de hoofdregel volgen en wordt als incidenteel gekenmerkt. Deze uitzondering geldt ook voor rentebaten op leningen die afhankelijk zijn van het behaalde resultaat door de uitgevende partij.
- *Bijdragen van derden en de bijbehorende lasten worden als incidenteel aangemerkt voor zover deze zich gedurende een bepaalde tijd voordoen.*
Deze uitzondering op de hoofdregel zorgt ervoor dat in de tijd beperkte bijdragen van derden en de bijbehorende lasten niet leiden tot structurele lasten en baten die voortvloeien uit de bedrijfsvoering van de provincie.

Hierna volgt het overzicht van structurele en incidentele baten en lasten, gepresenteerd op sub totaal voor incidenteel en structureel. U kunt deze overzichten desgewenst uitklappen voor een groter detailniveau.

De toegerekende personeelsgebonden kosten hebben vanaf Begroting 2025 betrekking op structurele personeelsgebonden kosten. De incidentele personeelsgebonden kosten zijn vanaf Begroting 2025 opgenomen onder de programmalasten van de desbetreffende kerntaak.

Presentatiewijzigingen afgelopen jaarschijven

Bij het opstellen van de begroting kunnen er jaarlijks in meer of mindere mate wijzigingen aan de doelenboomstructuur worden doorgevoerd om in te spelen op de actualiteit. Dit kan leiden tot verschuivingen van budgetten naar andere, bijvoorbeeld nieuwe prestaties. Om ervoor te zorgen dat de meerjarenbegroting zo goed mogelijk vergelijkbaar blijft met die van eerdere jaren, presenteren wij de realisatiecijfers van het afgelopen jaar (t-1), het huidige begrotingsjaar (t) en de nieuwe begroting (t+1) volgens de nieuwe indeling.

Structurele en incidentele lasten en baten

Bedragen x €1.000

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Structureel						
Lasten						
1. Ruimtelijke ordening en waterbeheer						
1.1 Goede ruimtelijke ordening						
1.1.1 Vastleggen en waarborgen actueel ruimtelijk- en waterbeleid	239	370	359	359	359	359
1.1.2 Uitvoering van ons ruimtelijk- en waterbeleid	378	565	635	635	635	635
1.1.3 Verstedelijkingsstrategieën en Regiostructuur	0	0	200	200	200	200
Totaal 1.1 Goede ruimtelijke ordening	618	935	1.194	1.194	1.194	1.194
1.2 Schoon en voldoende (drink)water						
1.2.1 Werk aan klimaat.robust waterbeh	512	532	1.152	1.397	1.397	1.397

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
1.2.2 Samen werken aan klimaatadaptatie en waterbeheer	0	101	101	101	101	101
1.2.3 Werken aan voldoende schone drinkwaterbronnen nu en in de toekomst	1.448	1.410	1.385	1.385	1.385	1.385
1.2.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving water	40	100	102	102	102	102
Totaal 1.2 Schoon en voldoende (drink)water	2.001	2.144	2.740	2.985	2.985	2.985
1.3 Vraag & aanbod woningen in evenwicht						
1.3.1 Ontwikkelen en uitvoeren woonagenda's	80	173	173	173	173	173
1.3.2 Financieel beheer startersleningen	18	22	21	21	21	21
1.3.3 Investeren in de woningmarkt	0	0	550	550	550	550
Totaal 1.3 Vraag & aanbod woningen in evenwicht	98	195	744	744	744	744
1.5 Effectieve inzet grondbeleid						
1.5.1 Inzetten grondbeleidsinstrumentarium	1.769	1.400	0	0	0	0
Totaal 1.5 Effectieve inzet grondbeleid	1.769	1.400	0	0	0	0
1.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
1.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	11.247	11.020	11.763	11.635	11.635	11.635
Totaal 1.66 Totaal personeelsgebonden kosten	11.247	11.020	11.763	11.635	11.635	11.635
Totaal 1. Ruimtelijke ordening en waterbeheer	15.733	15.693	16.441	16.557	16.557	16.557
2. Milieu en energie						
2.1 Bodem,lucht,geluid,(milieu)veiligheid						
2.1.1 Beleidsontwikkeling en kaderstelling milieu en gezondheid	43	176	74	74	74	74
2.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu	3.805	4.581	4.602	4.602	4.602	4.602
Totaal 2.1 Bodem,lucht,geluid,(milieu)veiligheid	3.849	4.756	4.676	4.676	4.676	4.676
2.2 Milieuproblemen gesaneerd/beheerst						
2.2.1 Sanering en beheersing (asbest) verontreinigde bodemlocaties	47	47	47	47	47	47
2.2.2 Stimuleren van het verwijderen van asbestdaken	1	5	5	5	5	5
2.2.3 Beheer nazorgfonds	55	1.020	1.020	1.020	1.020	1.020
Totaal 2.2 Milieuproblemen gesaneerd/beheerst	102	1.073	1.073	1.073	1.073	1.073
2.3 Robuust en duurzaam energiesysteem						
2.3.1 Stimuleren van energiebesparende maatregelen en de opwekking van hernieuwbare energie	1.020	942	1.831	1.826	1.826	1.826

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
2.3.2 Financieren van projecten door Energiefonds Overijssel	43	70	70	70	70	70
Totaal 2.3 Robuust en duurzaam energiesysteem	1.063	1.012	1.901	1.896	1.896	1.896
2.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
2.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	2.329	2.533	2.439	2.439	2.439	2.439
Totaal 2.66 Totaal personeelsgebonden kosten	2.329	2.533	2.439	2.439	2.439	2.439
Totaal 2. Milieu en energie	7.343	9.374	10.088	10.083	10.083	10.083
3. Vitaal platteland						
3.1 Behouden en vergroten biodiversiteit						
3.1.1 Beleidsontwikkeling en kaderstelling natuur en landschap	523	522	522	522	522	522
3.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving natuur en landschap	266	1.001	1.028	1.028	1.028	1.028
3.1.3 Opstellen en actualisatie beheerplannen Natura2000	137	271	491	491	491	491
3.1.4 Beheer natuurterreinen	22.866	28.058	29.039	29.460	29.881	29.881
3.1.5 Beheer natuurwaarden in agrarisch gebied	4.484	4.514	4.604	4.285	4.285	4.285
3.1.6 Projecten voor verbeteren biodiversiteit	828	734	593	593	593	593
3.1.7 Monitoring en evaluatie natuur en landschap	1.424	1.656	1.658	1.673	1.673	1.673
Totaal 3.1 Behouden en vergroten biodiversiteit	30.527	36.756	37.936	38.053	38.474	38.474
3.2 Verbondenheid van mens met natuur						
3.2.1 Beheer landschap	444	606	2.606	2.606	2.606	2.606
3.2.2 Projecten die een natuurinclusieve samenleving bevorderen	706	716	2.016	2.016	2.016	2.016
Totaal 3.2 Verbondenheid van mens met natuur	1.149	1.322	4.622	4.622	4.622	4.622
3.3 Duurzaam samengaan natuur & economie						
3.3.1 Beleidsontwikkeling stikstof en ammoniak	1.299	1.471	1.806	1.806	1.806	1.806
3.3.4 Faunabeheer	4.645	4.080	4.272	4.272	4.272	4.272
3.3.5 Bestrijding invasieve exoten	319	474	638	638	638	638
Totaal 3.3 Duurzaam samengaan natuur & economie	6.264	6.025	6.716	6.716	6.716	6.716
3.4 Toekomstbest landbouw-en voedselsyst						
3.4.1 Beleidsontwikkeling verduurzaming landbouw	206	413	223	223	223	223
3.4.2 Innovatieprogramma Agro & Food	0	0	500	500	500	500
3.4.3 Landbouwstructuurversterking	353	0	0	0	0	0
Totaal 3.4 Toekomstbest landbouw-en voedselsyst	559	413	723	723	723	723
3.5 Ontwikkelopgave en						

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Veenweideprogr.						
3.5.3 Afronding natuuropgave pMJP-projecten	3.740	3.922	3.922	3.922	3.922	3.922
Totaal 3.5 Ontwikkelopgave en Veenweideprogr.	3.740	3.922	3.922	3.922	3.922	3.922
3.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
3.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	16.207	17.046	17.955	17.930	17.930	17.930
Totaal 3.66 Totaal personeelsgebonden kosten	16.207	17.046	17.955	17.930	17.930	17.930
Totaal 3. Vitaal platteland	58.446	65.484	71.874	71.966	72.386	72.386
4. Mobiliteit						
4.1 Combinatie van systemen en netwerken						
4.1.3 Slim inzetten van duurzame systemen en netwerken	976	981	981	981	981	981
Totaal 4.1 Combinatie van systemen en netwerken	976	981	981	981	981	981
4.2 Duurzaam openbaar vervoer						
4.2.3 Concessie- en contractmanagement van bus en trein	117.626	131.372	133.613	133.965	134.069	134.069
Totaal 4.2 Duurzaam openbaar vervoer	117.626	131.372	133.613	133.965	134.069	134.069
4.3 Vaker op de fiets						
4.3.1 Stimuleren fietsgebruik	3.373	6.601	8.047	8.047	8.047	8.047
Totaal 4.3 Vaker op de fiets	3.373	6.601	8.047	8.047	8.047	8.047
4.4 Robuuste, slimme en duurz. logistiek						
4.4.2 Slimme, vitale & innov. log & g.v.	246	300	300	300	300	300
Totaal 4.4 Robuuste, slimme en duurz. logistiek	246	300	300	300	300	300
4.5 Iedereen elke dag veilig thuis						
4.5.1 Infrastructurele maatregelen verkeersveiligheid	2.888	2.796	3.154	3.154	3.154	3.154
4.5.2 Educatie en voorlichting verkeersveiligheid	4.312	5.263	5.263	5.263	5.263	5.263
Totaal 4.5 Iedereen elke dag veilig thuis	7.200	8.060	8.418	8.418	8.418	8.418
4.6 Goede bereikbaarheid voor wegverkeer						
4.6.9 Verk,planstudies & real ov proj	10.398	10.160	10.178	10.068	10.024	9.895
4.6.10 Infrastructurele maatregelen bereikbaarheid	1.164	3.166	2.094	2.094	2.094	2.094
Totaal 4.6 Goede bereikbaarheid voor wegverkeer	11.562	13.326	12.272	12.161	12.118	11.988
4.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
4.66.66 Totaal personeelsgebonden kosten	15.059	14.781	15.670	15.662	15.662	15.662
Totaal 4.66 Totaal personeelsgebonden kosten	15.059	14.781	15.670	15.662	15.662	15.662

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
4.7 Functionerende provinciale infrastr.						
4.7.1 Beheer provinciale infrastructuur	21.935	21.459	21.978	22.047	22.018	22.049
4.7.2 Groot onderhoud provinciale infrastructuur	25.690	25.507	26.038	26.038	26.038	26.038
4.7.3 Vervangen provinciale infrastructuur	919	1.437	997	3.463	4.679	4.982
Totaal 4.7 Functionerende provinciale infrastr.	48.544	48.403	49.013	51.548	52.736	53.070
Totaal 4. Mobiliteit	204.587	223.821	228.313	231.081	232.329	232.534
5. Regionale economie						
5.1 Krachtige Economie						
5.1.1 Bevorderen van de concurrentiekracht en verdienvermogen van ondernemers in Overijssel	5.028	5.144	5.744	5.744	5.744	5.744
5.1.2 Bevorderen van een attractief Overijssels vestigingsklimaat voor ondernemers	0	0	622	622	622	622
5.1.3 Ontwikkelen van een toekomstgerichte economie	0	0	776	776	776	776
5.1.4 Werklocaties provinciale participaties	506	413	410	415	421	426
Totaal 5.1 Krachtige Economie	5.533	5.557	7.552	7.557	7.563	7.568
5.2 Regiodeals en Nationaal Groeifonds						
5.2.1 Recreatie en Vrije Tijd	429	562	834	834	834	834
5.2.2 Festivals en evenementen	0	0	900	900	900	900
Totaal 5.2 Regiodeals en Nationaal Groeifonds	429	562	1.734	1.734	1.734	1.734
5.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
5.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	4.288	4.511	5.139	5.152	5.138	5.138
Totaal 5.66 Totaal personeelsgebonden kosten	4.288	4.511	5.139	5.152	5.138	5.138
Totaal 5. Regionale economie	10.250	10.630	14.425	14.443	14.435	14.440
6. Culturele infrastr & krachtige samenl						
6.1 Cult. erfg. met waarde voor toekomst						
6.1.1 Materieel, immaterieel erfgoed en erfgoed in transitie	5.046	5.020	5.020	5.020	5.115	5.115
Totaal 6.1 Cult. erfg. met waarde voor toekomst	5.046	5.020	5.020	5.020	5.115	5.115
6.2 Breed en prof. cultureel aanbod						
6.2.1 Basis cult. aanbod talentontw.	4.906	5.536	5.561	5.561	5.561	5.561
6.2.2 Cult. aanbd talentontw. Vernieuw.	441	445	445	445	520	520
Totaal 6.2 Breed en prof. cultureel aanbod	5.347	5.981	6.005	6.005	6.081	6.081
6.3 Cultuur voor iedereen en kansen voor						
6.3.1. Cultuureducatie en cultuurparticipatie	0	0	1.770	1.770	1.770	1.770

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Totaal 6.3 Cultuur voor iedereen en kansen voor	0	0	1.770	1.770	1.770	1.770
6.4 Toek. best. biblio. basisv. iedereen						
6.4.1 Een leven lang lezen en leren	2.913	5.498	3.248	3.248	3.741	3.741
Totaal 6.4 Toek. best. biblio. basisv. iedereen	2.913	5.498	3.248	3.248	3.741	3.741
6.5 Vitale en gezonde Overijsselaars die						
6.5.1 Overijsselaars zijn vitaal en kunnen deelnemen aan een inclusieve samenleving	1.796	2.389	0	0	0	0
Totaal 6.5 Vitale en gezonde Overijsselaars die	1.796	2.389	0	0	0	0
6.6 Versterken zelforganiserend vermogen						
6.6.1 Duurz. vz., waardev. verb., vrijw.	1.371	1.823	0	0	0	0
Totaal 6.6 Versterken zelforganiserend vermogen	1.371	1.823	0	0	0	0
6.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
6.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	2.560	2.541	3.167	3.149	2.985	2.985
Totaal 6.66 Totaal personeelsgebonden kosten	2.560	2.541	3.167	3.149	2.985	2.985
6.7 Leefbaar platteland						
6.7.1 Een platteland waar inwoners goed kunnen wonen, werken en leven in een gezonde en mooie omgeving	0	0	200	200	200	200
Totaal 6.7 Leefbaar platteland	0	0	200	200	200	200
6.8 Sociale kwaliteit						
6.8.1 Bouwen aan een gezonde, veerkrachtige en inclusieve samenleving in Overijssel	0	0	3.522	3.522	3.522	3.522
Totaal 6.8 Sociale kwaliteit	0	0	3.522	3.522	3.522	3.522
Totaal 6. Culturele infrastr & krachtige samenl	19.032	23.252	22.932	22.914	23.413	23.413
7. Kwaliteit openbaar bestuur						
7.1 Goed openbaar bestuur in Overijssel						
7.1.1 Interbestuurlijke verhoudingen	1	27	27	27	27	27
7.1.2 Interbestuurlijk toezicht	6	9	9	61	9	9
7.1.3 Integere overheid en aanpak ondermijning	130	237	651	651	651	651
7.1.4 (Rijks)taken Commissaris van de Koning	159	201	201	201	201	201
Totaal 7.1 Goed openbaar bestuur in Overijssel	296	474	888	940	888	888
7.2 Wendbaar en eigentijds openbaar best						
7.2.1 Jongeren en democratie	72	135	135	135	135	135
7.2.2 Participatie	49	50	50	50	50	50
7.2.3 Beleidsinformatie: kennis,	749	1.024	1.024	1.024	1.024	1.024

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
onderzoek en data-science						
Totaal 7.2 Wendbaar en eigentijds openbaar best	870	1.210	1.210	1.210	1.210	1.210
7.3 Effectief eigen bestuur						
7.3.1 Doelen bereiken met partners	739	756	1.256	1.256	1.256	1.256
7.3.2 Wet open overheid	681	93	98	98	98	98
7.3.3 Communicatie	217	283	283	283	283	283
7.3.4 Bezwaar en beroep	88	64	65	65	65	65
7.3.5 Gedeputeerde Staten	3.378	1.983	2.042	2.042	2.042	2.042
7.3.6 Dienstverlening	74	52	52	52	52	52
Totaal 7.3 Effectief eigen bestuur	5.177	3.230	3.796	3.796	3.796	3.796
7.4 Provinciale Staten en advies						
7.4.1 Provinciale Staten	3.086	3.108	3.168	3.168	3.168	3.168
7.4.2 Trendbureau Overijssel	190	205	205	205	205	205
7.4.3 Sociaal Economische Raad Overijssel	59	74	74	74	74	74
Totaal 7.4 Provinciale Staten en advies	3.336	3.386	3.446	3.446	3.446	3.446
7.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
7.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	7.092	7.422	8.953	8.955	8.955	8.955
Totaal 7.66 Totaal personeelsgebonden kosten	7.092	7.422	8.953	8.955	8.955	8.955
Totaal 7. Kwaliteit openbaar bestuur	16.771	15.722	18.293	18.347	18.295	18.295
10. Bedrijfsvoering						
10.0 Bedrijfsvoering						
10.0.0 Bedrijfsvoering	30.798	34.344	36.051	36.317	36.326	36.403
Totaal 10.0 Bedrijfsvoering	30.798	34.344	36.051	36.317	36.326	36.403
10.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
10.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	34.915	36.258	38.462	38.483	38.483	38.483
Totaal 10.66 Totaal personeelsgebonden kosten	34.915	36.258	38.462	38.483	38.483	38.483
Totaal 10. Bedrijfsvoering	65.713	70.602	74.512	74.800	74.809	74.887
20. Algemene dekkingsmiddelen c.a.						
20.00 Overige algemene dekkingsmiddele						
20.00.3 Dividend	0	4	4	4	4	4
20.00.4 Saldo financieringsfuncties	-181	-174	-174	-175	-175	-174
20.00.5 Overige alg dekkingsmiddelen	21.699	40.036	24.235	26.735	29.235	37.587
Totaal 20.00 Overige algemene dekkingsmiddele	21.518	39.866	24.066	26.564	29.064	37.417
20.20 Onvoorzien						
20.20.1 Onvoorzien	-8	2.838	1.083	2.948	2.956	2.956
Totaal 20.20 Onvoorzien	-8	2.838	1.083	2.948	2.956	2.956
20.40 Mutaties bestemmingsrezeves						
20.40.4 Mutaties	16.621	17.119	17.479	17.479	17.479	17.479

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
bestemmingsrezeves KT 4						
Totaal 20.40 Mutaties bestemmingsrezeves	16.621	17.119	17.479	17.479	17.479	17.479
Totaal 20. Algemene dekkingsmiddelen c.a.	38.131	59.823	42.627	46.991	49.499	57.852
Totaal Lasten	436.006	494.401	499.506	507.183	511.806	520.447
Baten						
1. Ruimtelijke ordening en waterbeheer						
1.2 Schoon en voldoende (drink)water						
1.2.2 Samen werken aan klimaatadaptatie en waterbeheer	0	11	11	11	11	11
1.2.3 Werken aan voldoende schone drinkwaterbronnen nu en in de toekomst	1.199	1.129	1.129	1.129	1.129	1.129
1.2.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving water	14	39	40	40	40	40
Totaal 1.2 Schoon en voldoende (drink)water	1.213	1.178	1.180	1.180	1.180	1.180
1.3 Vraag & aanbod woningen in evenwicht						
1.3.2 Financieel beheer startersleningen	129	102	99	96	91	87
Totaal 1.3 Vraag & aanbod woningen in evenwicht	129	102	99	96	91	87
1.5 Effectieve inzet grondbeleid						
1.5.1 Inzetten grondbeleidsinstrumentarium	2.976	1.581	163	163	163	163
Totaal 1.5 Effectieve inzet grondbeleid	2.976	1.581	163	163	163	163
1.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
1.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	283	0	0	0	0	0
Totaal 1.66 Totaal personeelsgebonden kosten	283	0	0	0	0	0
Totaal 1. Ruimtelijke ordening en waterbeheer	4.601	2.862	1.441	1.438	1.434	1.430
2. Milieu en energie						
2.1 Bodem,lucht,geluid,(milieu)veiligheid						
2.1.1 Beleidsontwikkeling en kaderstelling milieu en gezondheid	68	0	0	0	0	0
2.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu	1.162	888	909	909	909	909
Totaal 2.1 Bodem,lucht,geluid,(milieu)veiligheid	1.230	888	909	909	909	909
2.2 Milieuproblemen gesaneerd/beheerst						
2.2.2 Stimuleren van het verwijderen van asbestdaken	18	16	16	16	16	16
2.2.3 Beheer nazorgfonds	55	1.020	1.020	1.020	1.020	1.020
Totaal 2.2 Milieuproblemen gesaneerd/beheerst	73	1.036	1.036	1.036	1.036	1.036
2.3 Robuust en duurzaam						

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
energiesysteem						
2.3.1 Stimuleren van energiebesparende maatregelen en de opwekking van hernieuwbare energie	121	52	32	25	14	0
2.3.2 Financieren van projecten door Energiefonds Overijssel	38	44	44	44	44	44
Totaal 2.3 Robuust en duurzaam energiesysteem	159	96	76	69	58	44
2.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
2.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	58	0	0	0	0	0
Totaal 2.66 Totaal personeelsgebonden kosten	58	0	0	0	0	0
Totaal 2. Milieu en energie	1.520	2.021	2.022	2.014	2.003	1.989
3. Vitaal platteland						
3.1 Behouden en vergroten biodiversiteit						
3.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving natuur en landschap	491	737	763	763	763	763
3.1.7 Monitoring en evaluatie natuur en landschap	37	0	0	0	0	0
Totaal 3.1 Behouden en vergroten biodiversiteit	528	737	763	763	763	763
3.4 Toekomstbest landbouw-en voedselsyst						
3.4.1 Beleidsontwikkeling verduurzaming landbouw	190	0	0	0	0	0
3.4.3 Landbouwstructuurversterking	131	0	0	0	0	0
Totaal 3.4 Toekomstbest landbouw-en voedselsyst	321	0	0	0	0	0
3.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
3.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	408	0	0	0	0	0
Totaal 3.66 Totaal personeelsgebonden kosten	408	0	0	0	0	0
Totaal 3. Vitaal platteland	1.256	737	763	763	763	763
4. Mobiliteit						
4.2 Duurzaam openbaar vervoer						
4.2.3 Concessie- en contractmanagement van bus en trein	40.063	39.851	39.132	38.924	38.924	38.924
Totaal 4.2 Duurzaam openbaar vervoer	40.063	39.851	39.132	38.924	38.924	38.924
4.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
4.66.66 Totaal personeelsgebonden kosten	379	0	0	0	0	0
Totaal 4.66 Totaal personeelsgebonden kosten	379	0	0	0	0	0
4.7 Functionerende provinciale infrastr.						
4.7.1 Beheer provinciale	621	291	291	291	291	291

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
infrastructuur						
Totaal 4.7 Functionerende provinciale infrastr.	621	291	291	291	291	291
Totaal 4. Mobiliteit	41.063	40.142	39.424	39.216	39.216	39.216
5. Regionale economie						
5.1 Krachtige Economie						
5.1.4 Werklocaties provinciale participaties	27	-27	0	0	0	0
Totaal 5.1 Krachtige Economie	27	-27	0	0	0	0
5.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
5.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	108	0	0	0	0	0
Totaal 5.66 Totaal personeelsgebonden kosten	108	0	0	0	0	0
Totaal 5. Regionale economie	135	-27	0	0	0	0
6. Culturele infrastr & krachtige samenl						
6.2 Breed en prof. cultureel aanbod						
6.2.2 Cult. aanbd talentontw. Vernieuw.	6	0	0	0	0	0
Totaal 6.2 Breed en prof. cultureel aanbod	6	0	0	0	0	0
6.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
6.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	65	0	0	0	0	0
Totaal 6.66 Totaal personeelsgebonden kosten	65	0	0	0	0	0
Totaal 6. Culturele infrastr & krachtige samenl	71	0	0	0	0	0
7. Kwaliteit openbaar bestuur						
7.1 Goed openbaar bestuur in Overijssel						
7.1.4 (Rijks)taken Commissaris van de Koning	35	32	32	32	32	32
Totaal 7.1 Goed openbaar bestuur in Overijssel	35	32	32	32	32	32
7.2 Wendbaar en eigentijds openbaar best						
7.2.3 Beleidsinformatie: kennis, onderzoek en data-science	54	55	55	55	55	55
Totaal 7.2 Wendbaar en eigentijds openbaar best	54	55	55	55	55	55
7.3 Effectief eigen bestuur						
7.3.1 Doelen bereiken met partners	170	0	0	0	0	0
Totaal 7.3 Effectief eigen bestuur	170	0	0	0	0	0
7.4 Provinciale Staten en advies						
7.4.3 Sociaal Economische Raad Overijssel	100	100	100	100	100	100
Totaal 7.4 Provinciale Staten en advies	100	100	100	100	100	100
7.66 Totaal personeelsgebonden kosten						

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
7.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	179	0	0	0	0	0
Totaal 7.66 Totaal personeelsgebonden kosten	179	0	0	0	0	0
Totaal 7. Kwaliteit openbaar bestuur	537	186	186	186	186	186
10. Bedrijfsvoering						
10.0 Bedrijfsvoering						
10.0.0 Bedrijfsvoering	1.295	968	968	968	968	968
Totaal 10.0 Bedrijfsvoering	1.295	968	968	968	968	968
10.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
10.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	879	0	0	0	0	0
Totaal 10.66 Totaal personeelsgebonden kosten	879	0	0	0	0	0
Totaal 10. Bedrijfsvoering	2.174	968	968	968	968	968
20. Algemene dekkingsmiddelen c.a.						
20.00 Overige algemene dekkingsmiddelen						
20.00.1 Lokale heffingen	126.961	141.700	145.450	149.200	152.950	156.700
20.00.2 Algemene uitkeringen	314.862	284.004	290.854	284.542	284.542	284.542
20.00.3 Dividend	16.699	13.506	13.506	13.506	13.506	13.506
20.00.4 Saldo financieringsfuncties	2.018	4.044	4.715	4.509	4.253	3.668
20.00.5 Overige alg dekkingsmiddelen	0	14.246	13.770	13.770	13.770	13.770
Totaal 20.00 Overige algemene dekkingsmiddelen	460.539	457.501	468.295	465.527	469.021	472.186
20.40 Mutaties bestemmingsrezeves						
20.40.4 Mutaties bestemmingsrezeves KT 4	7.504	8.158	7.854	10.380	11.429	11.755
Totaal 20.40 Mutaties bestemmingsrezeves	7.504	8.158	7.854	10.380	11.429	11.755
Totaal 20. Algemene dekkingsmiddelen c.a.	468.043	465.659	476.150	475.907	480.451	483.941
Totaal Baten	519.399	512.548	520.954	520.493	525.021	528.494
Totaal Structureel	83.394	18.146	21.448	13.310	13.215	8.048
Incidenteel						
Lasten						
1. Ruimtelijke ordening en waterbeheer						
1.1 Goede ruimtelijke ordening						
1.1.1 Vastleggen en waarborgen actueel ruimtelijk- en waterbeleid	307	454	0	0	0	0
1.1.2 Uitvoering van ons ruimtelijk- en waterbeleid	541	400	611	0	0	0
1.1.3 Verstedelijkingsstrategieën en Regiostructuur	699	1.744	304	0	0	0
Totaal 1.1 Goede ruimtelijke ordening	1.547	2.598	915	0	0	0
1.2 Schoon en voldoende (drink)water						

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
1.2.1 Werk aan klimaat.robust waterbeh	425	685	272	272	272	72
1.2.2 Samen werken aan klimaatadaptatie en waterbeheer	6.862	13.617	13.844	0	0	0
1.2.3 Werken aan voldoende schone drinkwaterbronnen nu en in de toekomst	352	857	2.673	0	0	0
Totaal 1.2 Schoon en voldoende (drink)water	7.639	15.160	16.789	272	272	72
1.3 Vraag & aanbod woningen in evenwicht						
1.3.1 Ontwikkelen en uitvoeren woonagenda's	2.033	1.763	0	0	0	0
1.3.3 Investeren in de woningmarkt	4.799	35.327	1.274	0	0	0
Totaal 1.3 Vraag & aanbod woningen in evenwicht	6.832	37.089	1.274	0	0	0
1.4 Ruimtelijke ontwikkelingen						
1.4.1 Werken aan een klimaat adaptieve inrichting in 2050	3.123	2.237	1.165	600	600	0
1.4.2 Investeringsprogramma Ruimte Wonen Retail	298	2.437	2.076	2.076	0	0
1.4.4 Ondergrondse verkabeling van hoogspanningsleidingen	2.393	0	0	0	0	0
1.4.5 Versterken corridor Zwolle-Twente-Munster	0	142	0	0	0	0
Totaal 1.4 Ruimtelijke ontwikkelingen	5.814	4.817	3.242	2.676	600	0
1.5 Effectieve inzet grondbeleid						
1.5.1 Inzetten grondbeleidsinstrumentarium	40	0	1.400	1.400	1.400	1.400
Totaal 1.5 Effectieve inzet grondbeleid	40	0	1.400	1.400	1.400	1.400
Totaal 1. Ruimtelijke ordening en waterbeheer	21.873	59.664	23.620	4.348	2.272	1.472
2. Milieu en energie						
2.1 Bodem,lucht,geluid,(milieu)veiligheid						
2.1.1 Beleidsontwikkeling en kaderstelling milieu en gezondheid	153	408	75	0	0	0
2.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu	94	496	664	193	54	0
Totaal 2.1 Bodem,lucht,geluid,(milieu)veiligheid	247	904	739	193	54	0
2.2 Milieuproblemen gesaneerd/beheerst						
2.2.1 Sanering en beheersing (asbest) verontreinigde bodemlocaties	12.920	10.130	9.539	6.861	3.596	3.640
2.2.2 Stimuleren van het verwijderen van asbestdaken	11	0	0	0	0	0
Totaal 2.2 Milieuproblemen gesaneerd/beheerst	12.931	10.130	9.539	6.861	3.596	3.640
2.3 Robuust en duurzaam energiesysteem						
2.3.1 Stimuleren van energiebesparende maatregelen en	8.315	16.954	10.176	3.585	0	0

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
de opwekking van hernieuwbare energie						
2.3.2 Financieren van projecten door Energiefonds Overijssel	540	0	0	0	0	0
2.3.4 Uitvoering windbeleid	0	1.280	3.727	4.413	4.501	2.435
Totaal 2.3 Robuust en duurzaam energiesysteem	8.855	18.234	13.903	7.998	4.501	2.435
Totaal 2. Milieu en energie	22.034	29.268	24.181	15.052	8.151	6.075
3. Vitaal platteland						
3.1 Behouden en vergroten biodiversiteit						
3.1.1 Beleidsontwikkeling en kaderstelling natuur en landschap	0	175	0	0	0	0
3.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving natuur en landschap	1.770	3.121	2.959	2.680	1.475	0
3.1.3 Opstellen en actualisatie beheerplannen Natura2000	243	786	377	8	0	0
3.1.4 Beheer natuurterreinen	524	472	295	280	280	0
3.1.5 Beheer natuurwaarden in agrarisch gebied	0	450	450	0	0	0
3.1.6 Projecten voor verbeteren biodiversiteit	691	2.500	2.400	2.400	250	250
3.1.7 Monitoring en evaluatie natuur en landschap	69	653	133	133	0	0
Totaal 3.1 Behouden en vergroten biodiversiteit	3.297	8.156	6.614	5.501	2.005	250
3.2 Verbondenheid van mens met natuur						
3.2.1 Beheer landschap	52	1.101	102	0	0	0
3.2.2 Projecten die een natuurinclusieve samenleving bevorderen	1.898	2.250	2.250	0	0	0
Totaal 3.2 Verbondenheid van mens met natuur	1.950	3.351	2.352	0	0	0
3.3 Duurzaam samengaan natuur & economie						
3.3.1 Beleidsontwikkeling stikstof en ammoniak	611	772	335	335	0	0
3.3.2 Nationale parken	600	772	719	752	752	752
3.3.4 Faunabeheer	1.670	1.085	1.153	195	195	195
3.3.5 Bestrijding invasieve exoten	1.301	2.147	900	840	0	0
Totaal 3.3 Duurzaam samengaan natuur & economie	4.182	4.775	3.107	2.122	947	947
3.4 Toekomstbest landbouw-en voedselsyst						
3.4.1 Beleidsontwikkeling verduurzaming landbouw	51	207	217	217	150	0
3.4.2 Innovatieprogramma Agro & Food	2.172	1.708	1.217	0	0	0
3.4.3 Landbouwstructuurversterking	182	210	0	0	0	0
Totaal 3.4 Toekomstbest landbouw-en voedselsyst	2.405	2.125	1.434	217	150	0
3.5 Ontwikkelopgave en Veenweideprogr.						

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
3.5.1 Realisatie Natuurnetwerk Nederland	50.536	42.069	37.749	63.086	57.996	34.076
3.5.2 Veenweidestrategie Noordwest Overi	1.202	570	612	0	0	0
3.5.3 Afronding natuuropgave pMJP-projecten	-17	0	0	0	0	0
3.5.4 Zoeken naar oplossingen voor PAS-melders/Gebiedsgerichte Maatregelen (GGM)	93	1.500	1.500	0	0	0
3.5.5 Bossenstrategie en boscompensatie	4.480	18.967	12.800	10.138	8.750	0
3.5.6 Toekomst voor ons platteland (TvoP)	17.676	33.746	42.195	51.096	0	0
Totaal 3.5 Ontwikkelopgave en Veenweideprogr.	73.970	96.852	94.856	124.320	66.746	34.076
Totaal 3. Vitaal platteland	85.805	115.259	108.363	132.160	69.848	35.273
4. Mobiliteit						
4.1 Combinatie van systemen en netwerken						
4.1.3 Slim inzetten van duurzame systemen en netwerken	1.691	1.159	1.159	0	0	0
4.1.5 Mobiliteitshubs	2.140	1.610	250	0	0	0
Totaal 4.1 Combinatie van systemen en netwerken	3.831	2.769	1.409	0	0	0
4.2 Duurzaam openbaar vervoer						
4.2.1 Transitie Openbaar Vervoer	0	0	0	0	0	0
4.2.3 Concessie- en contractmanagement van bus en trein	421	2.811	933	9.416	571	147
4.2.4 Verbeteren infrastructuur openbaar vervoer	115	3.850	3.055	460	0	0
4.2.6 Spoor Zwolle - Enschede	9.868	1.400	0	0	0	0
4.2.7 Elektrificatie Almelo - Mariënborg	1.174	2.400	16.500	18.800	650	0
Totaal 4.2 Duurzaam openbaar vervoer	11.578	10.461	20.489	28.676	1.221	147
4.3 Vaker op de fiets						
4.3.1 Stimuleren fietsgebruik	2.038	5.753	7.207	4.200	0	0
Totaal 4.3 Vaker op de fiets	2.038	5.753	7.207	4.200	0	0
4.4 Robuuste, slimme en duurz. logistiek						
4.4.1 Logistics Overijssel	351	821	400	0	0	0
Totaal 4.4 Robuuste, slimme en duurz. logistiek	351	821	400	0	0	0
4.5 Iedereen elke dag veilig thuis						
4.5.1 Infrastructurele maatregelen verkeersveiligheid	1.513	3.319	2.464	0	0	0
4.5.2 Educatie en voorlichting verkeersveiligheid	133	164	600	0	0	0
Totaal 4.5 Iedereen elke dag veilig thuis	1.646	3.483	3.064	0	0	0
4.6 Goede bereikbaarheid voor wegverkeer						
4.6.9 Verk,planstudies & real ov proj	0	0	0	0	0	0

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
4.6.10 Infrastructurele maatregelen bereikbaarheid	-55	1.152	68	300	0	0
4.6.13 N35 Knooppunt Raalte	339	1.518	1.138	3.149	1.794	6.985
Totaal 4.6 Goede bereikbaarheid voor wegverkeer	284	2.671	1.206	3.449	1.794	6.985
4.7 Functionerende provinciale infrastr.						
4.7.1 Beheer provinciale infrastructuur	556	3.930	1.960	550	400	0
4.7.2 Groot onderhoud provinciale infrastructuur	2.200	750	450	0	0	0
4.7.3 Vervangen provinciale infrastructuur	140	0	0	0	0	0
4.7.4 Aanpak schades langs Kanaal Almelo de Haandrik	2.689	3.043	1.858	0	0	0
4.7.6 Aanpak vervangen Oeverconstructies Kanaal Almelo de Haandrik	2.290	3.400	4.572	-30	0	0
Totaal 4.7 Functionerende provinciale infrastr.	7.875	11.123	8.840	520	400	0
Totaal 4. Mobiliteit	27.603	37.080	42.614	36.845	3.415	7.132
5. Regionale economie						
5.1 Krachtige Economie						
5.1.1 Bevorderen van de concurrentiekracht en verdienvermogen van ondernemers in Overijssel	2.674	1.135	534	0	0	0
5.1.2 Bevorderen van een attractief Overijssels vestigingsklimaat voor ondernemers	2.133	3.300	1.131	0	0	0
5.1.3 Ontwikkelen van een toekomstgerichte economie	5.249	3.206	1.676	695	0	0
5.1.4 Werklocaties provinciale participaties	2.507	282	0	0	0	0
5.1.5 Verstrekken risicokapitaal	1.421	126	132	132	132	132
5.1.6 Retail: Vernieuwende stads- en dorpscentra	597	1.258	570	0	0	0
5.1.7 Nationale veiligheid en defensie	756	600	507	0	0	0
Totaal 5.1 Krachtige Economie	15.337	9.907	4.550	827	132	132
5.2 Regiodeals en Nationaal Groeifonds						
5.2.1 Recreatie en Vrije Tijd	1.667	2.459	900	0	0	0
5.2.2 Festivals en evenementen	1.204	2.432	458	350	0	0
Totaal 5.2 Regiodeals en Nationaal Groeifonds	2.871	4.891	1.358	350	0	0
5.3 Betrekken andere financiers opgaven						
5.3.1 Regiodeals Twente en Zuid- en Oost Drenthe	11.579	5.482	3.030	254	0	0
5.3.2 Regiodeals Zwolle & Stedendriehoek	17.345	9.762	7.378	5.923	500	0
5.3.3 Nationaal Groeifonds	107	3.365	1.364	9	0	0
5.3.4 Europese programma's	14.049	14.007	8.582	5.878	2.449	3.688
Totaal 5.3 Betrekken andere financiers opgaven	43.080	32.616	20.354	12.064	2.949	3.688

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Totaal 5. Regionale economie	61.288	47.414	26.262	13.241	3.081	3.820
6. Culturele infrastr & krachtige samenl						
6.1 Cult. erfg. met waarde voor toekomst						
6.1.1 Materieel, immaterieel erfgoed en erfgoed in transitie	3.103	4.235	1.268	1.485	0	0
Totaal 6.1 Cult. erfg. met waarde voor toekomst	3.103	4.235	1.268	1.485	0	0
6.2 Breed en prof. cultureel aanbod						
6.2.1 Basis cult. aanbod talentontw.	344	288	155	155	0	0
6.2.2 Cult. aanbd talentontw. Vernieuw.	1.721	1.972	1.958	1.258	0	0
Totaal 6.2 Breed en prof. cultureel aanbod	2.066	2.260	2.113	1.413	0	0
6.3 Cultuur voor iedereen en kansen voor						
6.3.1. Cultuureducatie en cultuurparticipatie	2.547	2.233	551	551	0	0
Totaal 6.3 Cultuur voor iedereen en kansen voor	2.547	2.233	551	551	0	0
6.4 Toek. best. biblio. basisv. iedereen						
6.4.1 Een leven lang lezen en leren	306	1.995	460	50	0	0
Totaal 6.4 Toek. best. biblio. basisv. iedereen	306	1.995	460	50	0	0
6.5 Vitale en gezonde Overijsselaars die						
6.5.1 Overijsselaars zijn vitaal en kunnen deelnemen aan een inclusieve samenleving	75	275	0	0	0	0
Totaal 6.5 Vitale en gezonde Overijsselaars die	75	275	0	0	0	0
6.6 Versterken zelforganiserend vermogen						
6.6.1 Duurz. vz., waardev. verb., vrijw.	747	1.243	0	0	0	0
Totaal 6.6 Versterken zelforganiserend vermogen	747	1.243	0	0	0	0
6.7 Leefbaar platteland						
6.7.1 Een platteland waar inwoners goed kunnen wonen, werken en leven in een gezonde en mooie omgeving	6.416	8.605	795	0	0	0
6.7.2 BoerenPerspectief Overijssel	1.304	225	225	225	225	0
6.7.3 Een extra leefbaarheidsimpuls aan het gebied Kanaal Almelo - De Haandrik	0	2.997	303	99	0	0
Totaal 6.7 Leefbaar platteland	7.720	11.827	1.323	324	225	0
Totaal 6. Culturele infrastr & krachtige samenl	16.565	24.068	5.715	3.824	225	0
7. Kwaliteit openbaar bestuur						
7.1 Goed openbaar bestuur in Overijssel						
7.1.2 Interbestuurlijk toezicht	100	0	50	50	0	0
7.1.3 Integere overheid en aanpak	1.483	2.640	708	0	0	0

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
ondermijning						
7.1.4 (Rijks)taken Commissaris van de Koning	449	3.232	202	152	152	0
7.1.5 Weerbare samenleving	0	2.250	0	0	0	0
Totaal 7.1 Goed openbaar bestuur in Overijssel	2.032	8.121	960	202	152	0
7.2 Wendbaar en eigentijds openbaar best						
7.2.1 Jongeren en democratie	0	0	133	0	0	0
7.2.2 Participatie	247	213	423	200	200	200
Totaal 7.2 Wendbaar en eigentijds openbaar best	247	213	556	200	200	200
7.3 Effectief eigen bestuur						
7.3.1 Doelen bereiken met partners	0	200	0	0	0	0
7.3.2 Wet open overheid	0	0	0	0	0	0
7.3.3 Communicatie	0	108	0	0	0	0
Totaal 7.3 Effectief eigen bestuur	0	308	0	0	0	0
7.4 Provinciale Staten en advies						
7.4.1 Provinciale Staten	0	0	131	0	0	0
Totaal 7.4 Provinciale Staten en advies	0	0	131	0	0	0
Totaal 7. Kwaliteit openbaar bestuur	2.279	8.642	1.648	402	352	200
10. Bedrijfsvoering						
10.0 Bedrijfsvoering						
10.0.0 Bedrijfsvoering	-362	3.712	5.216	4.577	1.072	72
Totaal 10.0 Bedrijfsvoering	-362	3.712	5.216	4.577	1.072	72
10.66 Totaal personeelsgebonden kosten						
10.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	0	0	0	0	0	0
Totaal 10.66 Totaal personeelsgebonden kosten	0	0	0	0	0	0
Totaal 10. Bedrijfsvoering	-362	3.712	5.216	4.577	1.072	72
20. Algemene dekkingsmiddelen c.a.						
20.00 Overige algemene dekkingsmiddele						
20.00.5 Overige alg dekkingsmiddelen	-24.436	-37.735	-22.735	-22.735	-22.735	-28.586
Totaal 20.00 Overige algemene dekkingsmiddele	-24.436	-37.735	-22.735	-22.735	-22.735	-28.586
20.20 Onvoorzien						
20.20.1 Onvoorzien	0	488	0	0	14	25
Totaal 20.20 Onvoorzien	0	488	0	0	14	25
20.30 Mutaties algemene reserves						
20.30.1 Mutaties algemene reserves I	220.503	149.993	80.057	12.366	9.111	5.542
Totaal 20.30 Mutaties algemene reserves	220.503	149.993	80.057	12.366	9.111	5.542
20.40 Mutaties bestemmingsreseves						
20.40.1 Mutaties	3.173	125	125	0	0	0

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
bestemmingsrezeves KT 1						
20.40.3 Mutaties bestemmingsrezeves KT 3	11.166	12.430	14.268	14.169	10.054	3.950
20.40.4 Mutaties bestemmingsrezeves KT 4	79.488	32.707	30.093	15.000	15.000	15.000
20.40.5 Mutaties bestemmingsrezeves KT 5	4.336	4.410	4.420	4.384	4.382	4.381
20.40.9 Mutaties reserve UKVO	79.188	73.482	8.198	6.854	3.580	0
Totaal 20.40 Mutaties bestemmingsrezeves	177.352	123.155	57.103	40.407	33.016	23.331
Totaal 20. Algemene dekkingsmiddelen c.a.	373.419	235.901	114.425	30.038	19.406	311
Totaal Lasten	610.503	561.008	352.044	240.486	107.823	54.355
Baten						
1. Ruimtelijke ordening en waterbeheer						
1.1 Goede ruimtelijke ordening						
1.1.1 Vastleggen en waarborgen actueel ruimtelijk- en waterbeleid	6	0	0	0	0	0
1.1.2 Uitvoering van ons ruimtelijk- en waterbeleid	72	0	0	0	0	0
1.1.3 Verstedelijkingsstrategieën en Regiostructuur	387	715	0	0	0	0
Totaal 1.1 Goede ruimtelijke ordening	465	715	0	0	0	0
1.2 Schoon en voldoende (drink)water						
1.2.2 Samen werken aan klimaatadaptatie en waterbeheer	6.384	10.927	12.571	0	0	0
1.2.3 Werken aan voldoende schone drinkwaterbronnen nu en in de toekomst	22	0	0	0	0	0
Totaal 1.2 Schoon en voldoende (drink)water	6.406	10.927	12.571	0	0	0
1.3 Vraag & aanbod woningen in evenwicht						
1.3.1 Ontwikkelen en uitvoeren woonagenda's	1.676	1.717	0	0	0	0
Totaal 1.3 Vraag & aanbod woningen in evenwicht	1.676	1.717	0	0	0	0
1.4 Ruimtelijke ontwikkelingen						
1.4.1 Werken aan een klimaat adaptieve inrichting in 2050	1.683	563	563	0	0	0
Totaal 1.4 Ruimtelijke ontwikkelingen	1.683	563	563	0	0	0
1.5 Effectieve inzet grondbeleid						
1.5.1 Inzetten grondbeleidsinstrumentarium	2.424	1.600	3.018	3.018	3.018	3.018
Totaal 1.5 Effectieve inzet grondbeleid	2.424	1.600	3.018	3.018	3.018	3.018
Totaal 1. Ruimtelijke ordening en waterbeheer	12.655	15.523	16.152	3.018	3.018	3.018
2. Milieu en energie						
2.1 Bodem,lucht,geluid,(milieu)veiligheid						

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
2.1.1 Beleidsontwikkeling en kaderstelling milieu en gezondheid	13	48	0	0	0	0
2.1.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu	20	0	0	0	0	0
Totaal 2.1 Bodem,lucht,geluid,(milieu)veiligheid	33	48	0	0	0	0
2.2 Milieuproblemen gesaneerd/beheerst						
2.2.1 Sanering en beheersing (asbest) verontreinigde bodemlocaties	12.877	10.130	5.306	4.230	3.044	1.906
Totaal 2.2 Milieuproblemen gesaneerd/beheerst	12.877	10.130	5.306	4.230	3.044	1.906
2.3 Robuust en duurzaam energiesysteem						
2.3.1 Stimuleren van energiebesparende maatregelen en de opwekking van hernieuwbare energie	5.549	6.887	2.894	0	0	0
2.3.4 Uitvoering windbeleid	0	0	0	643	0	4.118
Totaal 2.3 Robuust en duurzaam energiesysteem	5.549	6.887	2.894	643	0	4.118
Totaal 2. Milieu en energie	18.459	17.065	8.201	4.873	3.044	6.024
3. Vitaal platteland						
3.1 Behouden en vergroten biodiversiteit						
3.1.6 Projecten voor verbeteren biodiversiteit	624	1.800	1.500	1.500	0	0
Totaal 3.1 Behouden en vergroten biodiversiteit	624	1.800	1.500	1.500	0	0
3.3 Duurzaam samengaan natuur & economie						
3.3.5 Bestrijding invasieve exoten	812	660	500	440	0	0
Totaal 3.3 Duurzaam samengaan natuur & economie	812	660	500	440	0	0
3.4 Toekomstbest landbouw-en voedselsyst						
3.4.3 Landbouwstructuurversterking	3	0	0	0	0	0
Totaal 3.4 Toekomstbest landbouw-en voedselsyst	3	0	0	0	0	0
3.5 Ontwikkelopgave en Veenweideprogr.						
3.5.1 Realisatie Natuurnetwerk Nederland	27.392	25.033	14.050	24.150	25.450	15.350
3.5.2 Veenweidestrategie Noordwest Overi	1.152	470	612	0	0	0
3.5.4 Zoeken naar oplossingen voor PAS-melders/Gebiedsgerichte Maatregelen (GGM)	-1.599	1.000	1.000	0	0	0
3.5.5 Bossenstrategie en boscompensatie	4.480	17.520	11.500	8.750	8.750	0
3.5.6 Toekomst voor ons platteland (TvoP)	15.664	30.067	37.906	46.807	0	0
Totaal 3.5 Ontwikkelopgave en Veenweideprogr.	47.089	74.090	65.068	79.707	34.200	15.350

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Totaal 3. Vitaal platteland	48.528	76.550	67.068	81.647	34.200	15.350
4. Mobiliteit						
4.1 Combinatie van systemen en netwerken						
4.1.3 Slim inzetten van duurzame systemen en netwerken	1.691	1.009	1.009	0	0	0
Totaal 4.1 Combinatie van systemen en netwerken	1.691	1.009	1.009	0	0	0
4.2 Duurzaam openbaar vervoer						
4.2.3 Concessie- en contractmanagement van bus en trein	522	2.673	736	0	0	0
4.2.4 Verbeteren infrastructuur openbaar vervoer	0	1.247	1.246	207	0	0
Totaal 4.2 Duurzaam openbaar vervoer	522	3.920	1.982	207	0	0
4.3 Vaker op de fiets						
4.3.1 Stimuleren fietsgebruik	580	0	0	0	0	0
Totaal 4.3 Vaker op de fiets	580	0	0	0	0	0
4.4 Robuuste, slimme en duurz. logistiek						
4.4.1 Logistics Overijssel	71	0	0	0	0	0
Totaal 4.4 Robuuste, slimme en duurz. logistiek	71	0	0	0	0	0
4.5 Iedereen elke dag veilig thuis						
4.5.1 Infrastructurele maatregelen verkeersveiligheid	27	0	0	0	0	0
Totaal 4.5 Iedereen elke dag veilig thuis	27	0	0	0	0	0
4.7 Functionerende provinciale infrastr.						
4.7.2 Groot onderhoud provinciale infrastructuur	0	0	0	0	0	0
4.7.6 Aanpak vervangen Oeverconstructies Kanaal Almelo de Haandrik	33	0	0	0	0	0
Totaal 4.7 Functionerende provinciale infrastr.	33	0	0	0	0	0
Totaal 4. Mobiliteit	2.924	4.929	2.991	207	0	0
5. Regionale economie						
5.1 Krachtige Economie						
5.1.1 Bevorderen van de concurrentiekracht en verdienvermogen van ondernemers in Overijssel	442	0	0	0	0	0
5.1.2 Bevorderen van een attractief Overijssels vestigingsklimaat voor ondernemers	210	200	0	0	0	0
5.1.3 Ontwikkelen van een toekomstgerichte economie	1.843	0	0	0	0	0
Totaal 5.1 Krachtige Economie	2.495	200	0	0	0	0
5.3 Betrekken andere financiers opgaven						
5.3.1 Regiodeals Twente en Zuid- en Oost Drenthe	6.941	2.003	2.177	0	0	0

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
5.3.2 Regiodeals Zwolle & Stedendriehoek	13.045	7.244	5.865	4.946	0	0
5.3.4 Europese programma's	2.160	66	0	0	0	0
Totaal 5.3 Betrekken andere financiers opgaven	22.146	9.313	8.042	4.946	0	0
Totaal 5. Regionale economie	24.641	9.513	8.042	4.946	0	0
6. Culturele infrastr & krachtige samenl						
6.2 Breed en prof. cultureel aanbod						
6.2.1 Basis cult. aanbod talentontw.	-128	0	0	0	0	0
6.2.2 Cult. aanbd talentontw. Vernieuw.	7	0	0	0	0	0
Totaal 6.2 Breed en prof. cultureel aanbod	-120	0	0	0	0	0
6.7 Leefbaar platteland						
6.7.2 BoerenPerspectief Overijssel	189	0	0	0	0	0
Totaal 6.7 Leefbaar platteland	189	0	0	0	0	0
Totaal 6. Culturele infrastr & krachtige samenl	69	0	0	0	0	0
7. Kwaliteit openbaar bestuur						
7.1 Goed openbaar bestuur in Overijssel						
7.1.3 Integere overheid en aanpak ondermijning	11	417	0	0	0	0
Totaal 7.1 Goed openbaar bestuur in Overijssel	11	417	0	0	0	0
7.3 Effectief eigen bestuur						
7.3.2 Wet open overheid	0	0	0	0	0	0
Totaal 7.3 Effectief eigen bestuur	0	0	0	0	0	0
Totaal 7. Kwaliteit openbaar bestuur	11	417	0	0	0	0
20. Algemene dekkingsmiddelen c.a.						
20.00 Overige algemene dekkingsmiddele						
20.00.2 Algemene uitkeringen	18.882	12.067	20.177	18.338	13.156	376
20.00.3 Dividend	13.864	10.188	9.441	9.003	9.003	9.003
20.00.4 Saldo financieringsfuncties	25.422	20.750	20.400	65	65	65
20.00.5 Overige alg dekkingsmiddelen	940	0	0	0	0	0
Totaal 20.00 Overige algemene dekkingsmiddele	59.108	43.004	50.018	27.406	22.224	9.444
20.30 Mutaties algemene reserves						
20.30.1 Mutaties algemene reserves I	206.548	169.368	46.685	17.381	14.101	4.432
Totaal 20.30 Mutaties algemene reserves	206.548	169.368	46.685	17.381	14.101	4.432
20.40 Mutaties bestemmingsreseves						
20.40.1 Mutaties bestemmingsreseves KT 1	2.681	2.690	1.273	0	0	0
20.40.2 Mutaties bestemmingsreseves KT 2	17	100	4.733	4.467	552	1.734
20.40.3 Mutaties	23.354	17.036	23.699	38.936	32.546	18.726

Structureel - incidenteel	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
bestemmingsreseves KT 3						
20.40.4 Mutaties bestemmingsreseves KT 4	55.717	44.007	26.965	32.939	1.221	147
20.40.5 Mutaties bestemmingsreseves KT 5	18.494	13.941	8.582	5.734	2.456	3.695
20.40.9 Mutaties reserve UKVO	85.621	128.718	66.189	26.887	8.476	5.678
Totaal 20.40 Mutaties bestemmingsreseves	185.884	206.492	131.441	108.963	45.252	29.981
Totaal 20. Algemene dekkingsmiddelen c.a.	451.539	418.865	228.143	153.750	81.576	43.857
Totaal Baten	558.825	542.862	330.596	248.441	121.838	68.248
Totaal Incidenteel	-51.678	-18.146	-21.448	7.955	14.015	13.893
Saldo	31.715	0	0	21.265	27.231	21.941

Structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves

De volgende tabel bevat een uitsnede van de tabel hierboven. Het laat specifiek zien wat de structurele toevoegingen (lasten) en onttrekkingen (baten) aan de reserves zijn. De stortingen en onttrekkingen hebben betrekking op de financiering van infrastructurele vervangingsopgaven.

Bedragen x €1.000

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Structureel						
Lasten						
20.40.4 Mutaties bestemmingsreseves KT 4	16.621	17.119	17.479	17.479	17.479	17.479
Totaal Lasten	16.621	17.119	17.479	17.479	17.479	17.479
Baten						
20.40.4 Mutaties bestemmingsreseves KT 4	7.504	8.158	7.854	10.380	11.429	11.755
Totaal Baten	7.504	8.158	7.854	10.380	11.429	11.755
Totaal Structureel	-9.117	-8.961	-9.625	-7.098	-6.049	-5.723
Saldo structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-9.117	-8.961	-9.625	-7.098	-6.049	-5.723

Balans

Inleiding

De balans is het overzicht van onze bezittingen, vreemd vermogen en eigen vermogen op een bepaald moment. De balans bestaat uit activa en passiva, welke met elkaar in evenwicht zijn. Activa zijn de bezittingen en passiva zijn de middelen waarmee de activa gefinancierd worden (eigen vermogen en vreemd vermogen).

Zoals voorgeschreven in wet- en regelgeving presenteren wij hier de geraamde standen van de balans per 2027 (begin- en eindstanden), 2028, 2029 en 2030 (eindstanden). Bij balansposten waarin grote mutaties plaatsvinden treft u een toelichting aan. Bij

balansposten die moeilijk of niet te ramen zijn, zijn de standen van de Jaarrekening 2025 als uitgangspunt gehanteerd.

Overzicht balans - activa

Bedragen x €1.000

Activa	Beginsaldo 01-01-2027	Eindsaldo 31-12-2027	Eindsaldo 31-12-2028	Eindsaldo 31-12-2029	Eindsaldo 31-12-2030
Vaste activa					
01. Immateriële vaste activa					
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	0	0	0	0	0
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	0	0	0	0	0
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0	0	0	0	0
Totaal 01. Immateriële vaste activa	0	0	0	0	0
02. Materiële vaste activa					
Gronden en terreinen	53.951	78.951	99.951	100.000	100.000
Woonruimten	48	33	18	13	8
Bedrijfsgebouwen	38.957	37.994	35.686	32.760	30.858
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	377.330	426.622	437.530	445.203	463.654
Vervoermiddelen	905	857	809	761	713
Machines, apparaten en installaties	9.444	9.172	8.323	7.451	6.170
Overig	27	22	17	12	7
Totaal 02. Materiële vaste activa	480.662	553.651	582.334	586.200	601.410
03. Financiële vaste activa					
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	184.017	189.017	194.017	199.017	199.617
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen	0	0	0	0	0
Kapitaalverstrekkingen aan overige verbonden partijen	0	0	0	0	0
Leningen aan woningbouwcorporaties	0	0	0	0	0
Leningen aan deelnemingen	426.764	427.664	353.564	332.264	330.081
Leningen aan overige verbonden partijen	0	0	0	0	0
Leningen aan openbare lichamen zoals bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale	157.892	151.025	144.158	132.291	98.565

Activa	Beginsaldo 01-01-2027	Eindsaldo 31-12-2027	Eindsaldo 31-12-2028	Eindsaldo 31-12-2029	Eindsaldo 31-12-2030
overheden					
Overige langlopende leningen	41.071	45.739	42.303	41.619	41.203
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	0	0	0	0	0
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	0	0	0	0	0
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	26.573	26.757	26.941	27.126	18.708
Totaal 03. Financiële vaste activa	836.317	840.202	760.983	732.317	688.174
Totaal Vaste activa	1.316.980	1.393.854	1.343.318	1.318.518	1.289.585
Viottende activa					
04. Voorraden					
Grond- en hulpstoffen	0	0	0	0	0
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	20.989	23.606	25.964	27.664	29.394
Gereed product en handelsgoederen	84.028	74.761	64.567	52.880	46.371
Vooruitbetalingen	0	0	0	0	0
Totaal 04. Voorraden	105.017	98.367	90.531	80.544	75.764
05. Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar					
Verstrekke kasgeldleningen aan openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	0	0	0	0	0
Overige verstrekke kasgeldleningen	0	0	0	0	0
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	0	0	0	0	0
Rekening-courantverhouding met het Rijk	730.425	678.457	622.303	651.461	711.722
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	100.000	0	0	0	0
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	0	0	0	0	0
Overige uitzettingen	3.178	2.941	2.763	2.763	2.335

Activa	Beginsaldo 01-01-2027	Eindsaldo 31-12-2027	Eindsaldo 31-12-2028	Eindsaldo 31-12-2029	Eindsaldo 31-12-2030
Totaal 05. Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	833.603	681.398	625.066	654.224	714.057
06. Kortlopende vorderingen					
Vorderingen op openbare lichamen	46.897	46.897	46.897	46.897	46.897
Overige vorderingen	8.198	8.198	8.198	8.198	8.198
Totaal 06. Kortlopende vorderingen	55.095	55.095	55.095	55.095	55.095
07. Liquide middelen					
Kas- en banksaldi	1	1	1	1	1
Totaal 07. Liquide middelen	1	1	1	1	1
08. Overlopende activa					
Van Europese overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	4.013	5.313	5.753	5.753	5.753
Van de Nederlandse Rijksoverheid nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingdoel	2.163	1.613	1.063	1.063	1.063
Van overige Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingdoel	0	0	0	0	0
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste komen van volgende begrotingsjaren komen	56.624	56.624	56.624	56.624	56.624
Totaal 08. Overlopende activa	62.799	63.549	63.439	63.439	63.439
Totaal Vlottende activa	1.056.516	898.410	834.133	853.303	908.357
Totaal activa	2.373.495	2.292.264	2.177.450	2.171.821	2.197.942

Toelichtingen mutaties activa 2027

- De per saldo stijging van de materiële vaste activa (€ 73,0 miljoen) betreft een toename van € 88,9 miljoen verminderd met reguliere afschrijvingen (€ 15,9 miljoen). De toename heeft betrekking op (vervangings)investeringen in (water)wegen en kunstwerken (€ 61,2 miljoen), provinciale gebouwen (€ 2,7 miljoen) en een toename van de waarde van gronden in het Anticiperend grondfonds (AGF) (25 miljoen).
Vanaf jaarrekening 2025 verantwoorden wij de gronden in het Anticiperend grondfonds (AGF) onder de materieel vaste activa. Voorheen werden deze gronden verantwoord onder de voorraden. De waarde van deze gronden bedraagt begin 2027 € 54,0 miljoen.
- De per saldo toename van de financiële vaste activa (€ 3,9 miljoen) bestaat uit verschillende onderdelen.
 - In de categorie 'kapitaalverstrekkingen' wordt € 5,0 miljoen toegevoegd aan Innovatiefonds Overijssel I. Dit betreft een agiostorting.
 - In de categorie 'leningen aan openbare lichamen' wordt in totaal € 6,9 miljoen van verschillende leningen aan gemeenten afgelost.
 - In de categorie 'leningen aan deelnemingen' wordt € 1,5 miljoen toegevoegd aan Wadinko en de Lening SPV Hengelo neemt af met € 0,6 miljoen.
 - In de categorie 'overige langlopende leningen' wordt € 0,9 miljoen afgelost door SVn. Voor de lening PhotonDelta wordt € 6,0 miljoen verstrekt.
- De voorraad grond neemt in 2027 af met € 6,6 miljoen. De voorraad projectgrond (=onderhanden werk) stijgt met € 2,6 miljoen, ruil- en restgronden (=gereed product) dalen met € 9,2 miljoen. Voor € 42,7 miljoen willen wij gronden aankopen en voor € 31,6 miljoen vervreemden. De afwaardering neemt toe met € 17,8 miljoen. Dit is het gevolg van begrote mutaties in meerdere voorraadrubrieken. De voorraad grond voor het Natuurnetwerk Nederland daalt met € 5,5 miljoen. Dit is het saldo van grondaankopen (€ 39,8 miljoen) enerzijds en afwaardering van gronden (€ 15,1 miljoen) en verkopen (€ 30,1 miljoen) anderzijds. In het kader van Grond voor Grond daalt de voorraad grond met € 1,0 miljoen als gevolg van begrote verkopen. De voorraad grond voor het anticiperend grondfonds is opgenomen onder de materiële vaste activa.
- De per saldo afname van de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar (€ 152,2 miljoen) betreft voornamelijk de afname van de categorie 'rekening-courantverhouding met het Rijk'. Dit betreft het effect van alle ramingen in deze begroting; uiteindelijk is dit zichtbaar in het tegood dat wij in de schatkist van het Rijk moeten aanhouden.

Voor meer details verwijzen wij u naar het bijlagenboek. Deze vindt u onder de '**Bijlagen**'-knop rechtsboven.

Overzicht balans - passiva

Bedragen x €1.000

Passiva	Beginsaldo 01-01-2027	Eindsaldo 31-12-2027	Eindsaldo 31-12-2028	Eindsaldo 31-12-2029	Eindsaldo 31-12-2030
Vaste passiva					
01. Eigen vermogen					
Algemene reserves	798.548	831.920	826.905	821.915	823.025
Bestemmingsreserves	977.027	912.314	850.856	844.670	843.743
Resultaat	0	0	21.265	48.495	70.436
Totaal 01. Eigen vermogen	1.775.575	1.744.234	1.699.027	1.715.081	1.737.205
02. Voorzieningen					
Voorzieningen voor verplichtingen,	40.698	40.944	41.227	41.516	41.810

Passiva	Beginsaldo 01-01-2027	Eindsaldo 31-12-2027	Eindsaldo 31-12-2028	Eindsaldo 31-12-2029	Eindsaldo 31-12-2030
verliezen en risico's					
Egalisatievoorzieningen	32.023	19.261	13.549	7.837	2.125
Van derden verkregen middelen	2.964	3.038	3.112	3.186	4.202
Totaal 02. Voorzieningen	75.686	63.243	57.889	52.539	48.137
03. Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar					
Obligatieleningen	0	0	0	0	0
Onderhandse leningen van binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	0	0	0	0	0
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	0	0	0	0	0
Onderhandse leningen van binnenlandse bedrijven	0	0	0	0	0
Onderhandse leningen van openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	1.853	1.853	1.853	1.853	1.853
Onderhandse leningen van overige binnenlandse sectoren	0	0	0	0	0
Onderhandse leningen van buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	0	0	0	0	0
Door derden belegde gelden	0	0	0	0	0
Waarborgsommen	5	5	5	5	5
Totaal 03. Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar	1.858	1.858	1.858	1.858	1.858
Totaal Vaste passiva	1.853.119	1.809.336	1.758.773	1.769.478	1.787.200
Vlottende passiva					
04. Netto-vlottende schulden met een looptijd < 1 jaar					
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	0	0	0	0	0
Overige kasgeldleningen	0	0	0	0	0
Banksaldi	0	0	0	0	0
Overige schulden	28.783	28.783	28.783	28.783	28.783

Passiva	Beginsaldo 01-01-2027	Eindsaldo 31-12-2027	Eindsaldo 31-12-2028	Eindsaldo 31-12-2029	Eindsaldo 31-12-2030
Totaal 04. Netto- vloттende schulden met een looptijd < 1 jaar	28.783	28.783	28.783	28.783	28.783
05. Overlopende passiva					
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	142.447	142.447	142.447	142.447	142.447
Van Europese overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	2.841	2.841	2.841	2.841	2.841
Van de Nederlandse Rijksoverheid ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	343.871	306.423	242.171	225.838	234.237
Overige vooruitontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	2.434	2.434	2.434	2.434	2.434
Van overige Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	0	0	0	0	0
Totaal 05. Overlopende passiva	491.594	454.145	389.894	373.560	381.959
Totaal Vloттende passiva	520.377	482.928	418.677	402.343	410.742
Totaal passiva	2.373.495	2.292.264	2.177.450	2.171.821	2.197.942

Toelichtingen mutaties passiva 2027

Voor de toelichting op de reserves, voorzieningen en doeluitkeringen verwijzen wij naar het gelijknamige overzicht onder de sectie '**Financiën**'. Daarnaast is een gedetailleerd overzicht opgenomen van de algemene en de uitvoeringsreserve Kwaliteit van Overijssel in het financieel bijlagenboek. Dit vindt u onder de '**Bijlagen**'-knop. Beide onderdelen bevinden zich rechtsboven op startpagina.

De bedragen op de post 'resultaat' betreffen de cumulatieve saldi in de respectievelijke jaarschijven 2027 en verder.

Reserves, voorzieningen en doeluitkeringen

Inleiding

Een belangrijk onderdeel van het provinciale vermogen wordt gevormd door reserves, voorzieningen en doeluitkeringen.

Reserves worden gevormd voor:

- Het opvangen van algemene risico's (bufferfunctie van de algemene reserves).
- Toekomstige besteding aan een van te voren bepaald doel (bestemmingsreserves).

Voorzieningen worden gevormd voor:

- Min of meer onzekere verplichtingen die te zijner tijd tot schulden kunnen worden.
- Schattingen van de lasten voortvloeiend uit risico's die samenhangen met de bedrijfsvoering (zoals rechtsgedingen en reorganisaties).
- Egalisatie van de in de tijd onregelmatig gespreide lasten (zoals groot onderhoud).

Doeluitkeringen worden gevormd door:

- Niet bestede middelen afkomstig van Europese en Nederlandse overheidslichamen, die krachtens het BBV niet meer als voorziening maar als overlopend passief op de balans worden opgenomen.

Het verloop van de reserves, voorzieningen en doeluitkeringen wordt hieronder weergegeven in de tabel. Voor de algemene reserve Kwaliteit van Overijssel en daaraan gerelateerde uitvoeringsreserve Kwaliteit van Overijssel, is een gedetailleerd verloopoverzicht opgenomen in de bijlage (sectie 'bijlagen' rechts bovenaan deze begrotingswebsite). Deze reserves huisvesten de middelen voor de Investeringsimpuls uit het coalitieakkoord. De bijlage toont naar welke begrotingsprestaties de middelen vloeien.

In de tabel hieronder kun u iedere post openklappen door erop te klikken. De toelichting op de reserve, voorziening of doeluitkering wordt dan zichtbaar. Daarin vindt u meer achtergrondinformatie, waaronder het bestedingsdoel, of er specifieke spelregels gelden en een toelichting op het begrote verloop voor het komende begrotingsjaar.

Spelregels

Het kader voor de reserves, voorzieningen en doeluitkeringen van de provincie Overijssel wordt gevormd door de Nota reserves, voorzieningen & doeluitkeringen provincie Overijssel 2024 (PS24-001008, zie [statenvoorstel](#)). Dit kader bewerkstelligt een doelmatige en doeltreffende omgang met de betreffende onderdelen en zorgt ervoor dat de uitvoering van het provinciaal beleid adequaat wordt ondersteund. Ook zorgt een eenduidig kader voor inzicht in de vermogensopbouw en het weerstandsvermogen.

Reserves

Toevoegingen aan de reserves worden gedaan om vermogen op te bouwen dat in de toekomst ingezet kan worden ingezet om bestedingen mee te dekken. Wanneer deze bestedingen worden gedaan / er kosten ontstaan, vindt dekking plaats door de benodigde middelen aan de reserves te onttrekken.

De uitgaven die gedekt worden met de onttrekkingen, worden (hoofdzakelijk) begroot op de kerntaken (begrotingsprestaties).

De mutaties op de reserves (stortingen en onttrekking), worden begroot onder het onderdeel "overhead, financiering en dekkingsmiddelen" en dus niet op de kerntaken (begrotingsprestaties). Het BBV schrijft deze werkwijze voor.

De post 'resultaat' in onderstaande tabel geeft het verwachte overschot (baten minus lasten) op de begroting weer. Het resultaat is onderdeel van het eigen vermogen. In onderstaande tabel geeft het resultaat voor de jaren 2029 en 2030 het cumulatieve getal weer.

Bedragen x €1.000

Reserves	Beginsaldo 01-01-2027	Toevoeging	Onttrekking	Eindsaldo 2027	Eindsaldo 2028	Eindsaldo 2029	Eindsaldo 2030
Algemene reserves							
Algemene risicoreserve	81.281	0	500	80.781	80.781	80.781	80.781
Algemene reserve	46.384	36.183	16.616	65.952	65.927	65.927	65.927
Algemene reserve Kwaliteit van Overijssel	180.315	37.850	18.555	199.610	199.610	199.610	199.610
Algemene reserve grondzaken	43.354	1.848	10.000	35.203	27.051	18.899	16.847
Algemene financieringsreserve	447.213	4.176	1.014	450.375	453.537	456.699	459.861
Totaal Algemene reserves	798.548	80.057	46.685	831.920	826.905	821.915	823.025
Bestemmingsreserves							
Reserve Europese programma's	21.280	4.420	8.582	17.117	15.767	17.693	18.378
Reserve waterwegen	6.920	2.388	6.430	2.877	2.907	2.907	2.907
Reserve bodemsanering	17.972	0	4.233	13.739	11.108	10.556	8.822
Reserve uitvoering Kwaliteit van Overijssel	167.092	8.198	66.189	109.101	89.068	84.172	78.494
Uitvoeringsreserve Natuurnetwerk Nederland	219.446	10.154	23.699	205.902	177.020	154.528	139.752
Reserve afrekening pMJP/ILG	1.348	0	0	1.348	1.348	1.348	1.348
Reserve dekking kapitaallasten activa	377.020	30.184	7.854	399.350	406.448	412.497	418.221
Reserve	29.306	0	0	29.306	29.306	29.306	29.306

Reserves	Beginsaldo 01-01-2027	Toevoeging	Onttrekking	Eindsaldo 2027	Eindsaldo 2028	Eindsaldo 2029	Eindsaldo 2030
mobiliteitsprogramma's verkeer en vervoer							
Reserve publieke mobiliteit	7.474	0	197	7.277	-2.139	-2.710	-2.857
Reserve drinkwater	674	0	0	674	674	674	674
Reserve Zoetwatervoorziening Oost-Nederland	880	125	0	1.005	1.005	1.005	1.005
Reserve Sporen en Wegen	117.090	15.000	18.309	113.781	109.728	124.078	139.078
Reserve Verstrekte subsidies	10.524	0	3.801	6.723	387	387	387
Reserve agrarisch natuurbeheer	0	4.114	0	4.114	8.229	8.229	8.229
Totaal Bestemmingsreserves	977.027	74.582	139.295	912.314	850.856	844.670	843.743
Resultaat							
Resultaat	0	0	0	0	21.265	48.495	70.436
Totaal Resultaat	0	0	0	0	21.265	48.495	70.436
Totaal reserves	1.775.575	154.639	185.979	1.744.234	1.699.027	1.715.081	1.737.205

Voorzieningen

Wanneer een voorziening wordt gevormd (of verhoogd) ontstaat een last in de begroting of het rekeningresultaat. Wanneer later sprake is van een uitgaande kasstroom (uitgave) gaat deze rechtstreeks ten laste van de voorziening.

De vorming van een voorziening gaat ten laste van de gerelateerde kerntaak (budget op de begrotingsprestatie).

In de tabel hieronder wordt ook de categorie 'gesaldeerde voorzieningen' weergegeven. Deze posten worden niet aan de passiva-zijde van de balans gepresenteerd waar u voorzieningen in beginsel aantreft, maar worden in mindering gebracht (gesaldeerd) met de boekwaarde van de gerelateerde activa aan de activa-zijde van de balans. Dit is conform het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Bedragen x €1.000

Voorzieningen	Beginsaldo 01-01-2027	Toevoeging	Instandhoudings- bijdrage	Vrijval	Aanwending	Eindsaldo 2027	Eindsaldo 2028	Eindsaldo 2029	Eindsaldo 2030
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's: Waarvan regulier									
Voorziening Algemene	9.534	479	0	0	420	9.593	9.652	9.711	9.770

Voorzieningen	Beginsaldo 01-01-2027	Toevoeging	Instandhoudings- bijdrage	Vrijval	Aanwending	Eindsaldo 2027	Eindsaldo 2028	Eindsaldo 2029	Eindsaldo 2030
pensioenwet politieke ambtsdragers									
Voorziening resultaten gebiedsexploitaties	13.316	0	266	0	0	13.582	13.854	14.131	14.413
Voorziening reorganisatie	235	0	0	0	80	156	108	61	13
Voorziening Kanaal Almelo de Haandrik schadeloosstelling	17.614	0	0	0	0	17.614	17.614	17.614	17.614
Totaal Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's: Waarvan regulier	40.698	479	266	0	500	40.944	41.227	41.516	41.810
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's: Waarvan gesaldeerd									
Voorziening participatie HMO	6.181	0	0	0	0	6.181	6.181	6.181	6.181
Voorziening waarderisico ILG opstallen en gronden	7.856	0	0	0	0	7.856	7.856	7.856	7.856
Voorziening dubieuze vorderingen	2.118	0	0	0	0	2.118	2.118	2.118	2.118
Voorziening revolving fund grondvoorraad	9	0	0	0	0	9	9	9	9
Voorziening Energiefonds Overijssel	13.252	0	0	0	0	13.252	13.252	13.252	13.252
Voorziening Innovatiefonds I	2.658	0	0	0	0	2.658	2.658	2.658	2.658
Voorziening waarderisico opstallen Kanaal Almelo de Haandrik	920	0	0	0	0	920	920	920	920
Totaal Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's: Waarvan gesaldeerd	32.995	0	0	0	0	32.995	32.995	32.995	32.995
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden									

Voorzieningen	Beginsaldo 01-01-2027	Toevoeging	Instandhoudings- bijdrage	Vrijval	Aanwending	Eindsaldo 2027	Eindsaldo 2028	Eindsaldo 2029	Eindsaldo 2030
Voorziening besteding grondwaterheffing	2.964	1.016	0	0	942	3.038	3.112	3.186	4.202
Totaal Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	2.964	1.016	0	0	942	3.038	3.112	3.186	4.202
Egalisatievoorziening									
Voorziening beheer en onderhoud provinciale infrastructuur	32.023	26.488	0	0	39.250	19.261	13.549	7.837	2.125
Totaal Egalisatievoorziening	32.023	26.488	0	0	39.250	19.261	13.549	7.837	2.125
Totaal voorzieningen	108.680	27.983	266	0	40.692	96.238	90.883	85.534	81.132

Doeluitkeringen

Doeluitkeringen zijn specifieke uitkeringen voor een vastomlijnd bestedingsdoel. De provincie mag hier niet van afwijken. Voor deze uitkeringen zijn vaak specifieke verantwoordingskaders van kracht. Zo vallen veel rijksuitkeringen onder de SISA-regeling. Het gros van de doeluitkeringen wordt als vooruitontvangen bedrag verantwoord op de balans (overlopend passief). Bij het afgeven van de beschikking worden de uitkeringen aan de provincie gedaan. Wij doen daar nadien betalingen uit. In de onderstaande tabel is ook een categorie 'nog te ontvangen doeluitkeringen' opgenomen. Dit zijn doeluitkeringen die al wel zijn formeel zijn toegewezen aan de provincie (beschikt), maar die nog aan de provincie moeten worden uitbetaald. Deze worden als 'nog te ontvangen bedragen' (overlopend actief) opgenomen aan de activa-zijde van de balans. Uitgaven op de doeluitkeringen worden begroot op de gerelateerde begrotingsprestatie (kerntaak). Gelijktijdig wordt daar dan ook de baat (uitkering) toegerekend. Het saldo van de doeluitkering op de balans daalt dan. De kolom 'aanwending' representeert dit.

Bedragen x €1.000

Doeluitkeringen	Beginsaldo 01-01-2027	Ontvangsten	Aanwending	Eindsaldo 2027	Eindsaldo 2028	Eindsaldo 2029	Eindsaldo 2030
Vooruitontvangen doeluitkeringen							
Doeluitkeringen Europese Unie							
Doeluitkering Europese POP3- subsidies RvON / Kavelruil	236	0	0	236	236	236	236
Doeluitkering LIFE PolliNature	1.356	0	0	1.356	1.356	1.356	1.356
Doeluitkering LIFE project RewetPeat4 Weerribben	1.250	0	0	1.250	1.250	1.250	1.250

Doeluitkeringen	Beginsaldo 01-01-2027	Ontvangsten	Aanwending	Eindsaldo 2027	Eindsaldo 2028	Eindsaldo 2029	Eindsaldo 2030
Totaal Doeluitkeringen Europese Unie	2.841	0	0	2.841	2.841	2.841	2.841
Doeluitkeringen Rijk							
Doeluitkering treindienst Zwolle Emmen	732	0	736	-4	-4	-4	-4
BZK C130 Compensatie VS WOO	79	0	0	79	79	79	79
EZ F14 Specifieke uitkering MIT-regeling 2021	150	0	0	150	150	150	150
EZ F25 Specifieke uitkering MIT-regeling 2022	903	0	0	903	903	903	903
EZ F25 Specifieke uitkering MIT-regeling 2023	227	0	0	227	227	227	227
IenW E15B/E106B Specifieke uitkering Regionale aanpak laadinfrastructuur	1.009	0	1.009	0	0	0	0
IenW E20/E84 Specifieke uitkering Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2020-2021	1.845	0	0	1.845	1.845	1.845	1.845
IenW E38 Specifieke uitkering Stimuleren veilig, doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2020	16	0	0	16	16	16	16
IenW E44 Impulsregeling Klimaatadaptatie	563	0	563	0	0	0	0
IenW E58 Specifieke uitkering tijdelijke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021	120	0	0	120	120	120	120
IenW E79 Specifieke uitkering bodemsanering Blekerijweg 4 en 4-1	2.348	0	0	2.348	2.348	2.348	2.348
IenW E83 Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodemopgaven 2022	88	0	0	88	88	88	88
IenW E87 Specifieke uitkering Deltaprogramma Zoetwater	-2.285	17.805	12.571	2.950	2.950	2.950	2.950
IenW E103 Tijdelijke stimuleringsregeling slim, veilig, doelmatig en duurzaam gebruik van mobiliteitsinfrastructuur 2023-	753	0	0	753	753	753	753

Doeluitkeringen	Beginsaldo 01-01-2027	Ontvangsten	Aanwending	Eindsaldo 2027	Eindsaldo 2028	Eindsaldo 2029	Eindsaldo 2030
2027							
IenW E103 SPUK MIRT 2025-2028 Spitsspreiden&mijden	1.715	0	0	1.715	1.715	1.715	1.715
IenW E103 SPUK MIRT 2026-2028	422	0	0	422	422	422	422
IenW E120 Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen	1.571	0	0	1.571	1.571	1.571	1.571
LVVN L7 Specifieke uitkering IBP Veenweide	1.021	0	262	759	759	759	759
LVVN L10 Specifieke uitkering Impulsgelden Veenweide Klimaataakkoord	3.360	0	350	3.010	3.010	3.010	3.010
LVVN L25 Specifieke uitkering provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied	10.000	0	2.000	8.000	4.000	4.000	4.000
LVVN L31 Uitvoering BO Nitrat	793	0	0	793	793	793	793
LVVN L33 Programma Natuur 2e fase	48.529	41.635	24.750	65.414	58.646	45.356	55.661
LVVN L35 SPUK PPLG	186.519	0	35.906	150.613	107.806	107.806	107.806
LVVN L36 maatr gebiedsger. beëindiging veehouderij	19.623	0	0	19.623	19.623	19.623	19.623
LVVN L37 Specifieke uitkering Regeling provinciale maatregelen PAS melders	17.908	0	1.000	16.908	16.908	16.908	16.908
OCW D13 Specifieke uitkering ter versterking van de regionale culturele infrastructuur; 'Verbreding en vernieuwing'	128	0	0	128	128	128	128
RVO E111 Stimulering schoon en emissieloos bouwen voor medeoverheden 2024	239	0	0	239	239	239	239
RVO E113 Bodem buitenpr opg A PFAS en andere stoff	14.486	0	5.306	9.180	4.950	1.906	0
EZ K28 Capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	1.780	0	1.780	0	0	0	0
VRO J4 Regiodeal Zwolle II	10.811	0	5.865	4.946	0	0	0

Doeluitkeringen	Beginsaldo 01-01-2027	Ontvangsten	Aanwending	Eindsaldo 2027	Eindsaldo 2028	Eindsaldo 2029	Eindsaldo 2030
VRO J41/J201/J6 Specifieke uitkering Flexpools	400	0	0	400	400	400	400
VRO J75/J75B Regio Deal Regio Zwolle	364	0	0	364	364	364	364
VRO J86 Specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche	299	0	299	0	0	0	0
VRO J95 Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	259	0	0	259	259	259	259
VRO J96 Regio Deals Regio Deal Twente II	13.101	0	2.177	10.924	10.924	10.924	10.924
VRO J117 Spuk versnelling natuurinclusief isoleren	3.181	0	1.500	1.681	181	181	181
VRO J118 Specifieke Uitkering Bedrijfsmatig Vastgoed	815	0	815	0	0	0	0
Totaal Doeluitkeringen Rijk	343.871	59.440	96.889	306.422	242.171	225.838	234.237
Totaal Vooruitontvangen doeluitkeringen	346.712	59.440	96.889	309.264	245.013	228.679	237.078
Nog te ontvangen doeluitkeringen							
Doeluitkeringen Europese Unie							
Doeluitkering LIFE+ CrossBorderBog Aamsveen (NL) / Hundfelder (D)	-1.210	0	500	-1.710	-1.710	-1.710	-1.710
Doeluitkering LIFE+ Engbertsdijkvenen	-460	0	300	-760	-760	-760	-760
Doeluitkering LIFE+ exotische waterplanten Wieden-Weerribben	-906	0	500	-1.406	-1.846	-1.846	-1.846
Doeluitkering NSP – EU natuurdoelsubs (NPI) 2025	-1.437	0	0	-1.437	-1.437	-1.437	-1.437
Totaal Doeluitkeringen Europese Unie	-4.013	0	1.300	-5.313	-5.753	-5.753	-5.753
Doeluitkeringen Rijk							
EZ F25 Specifieke uitkering MIT-regeling 2025	-1.100	550	0	-550	0	0	0
IenW E53 Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord	-12	0	0	-12	-12	-12	-12

Doeluitkeringen	Beginsaldo 01-01-2027	Ontvangsten	Aanwending	Eindsaldo 2027	Eindsaldo 2028	Eindsaldo 2029	Eindsaldo 2030
IenW E57 Zero Emissie bussen	-45	0	0	-45	-45	-45	-45
IenW E94 Bodemsanering 2022	-1.000	0	0	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
LVVN L16 Specifieke uitkering Programma Natuur	-6	0	0	-6	-6	-6	-6
Totaal Doeluitkeringen Rijk	-2.163	550	0	-1.613	-1.063	-1.063	-1.063
Totaal Nog te ontvangen doeluitkeringen	-6.175	550	1.300	-6.925	-6.815	-6.815	-6.815
Totaal doeluitkeringen	340.537	59.990	98.189	302.338	238.197	221.863	230.263

Personeelsgebonden lasten

Salarissen en personeelsgebonden kosten

Wij werken op basis van een meerjarenraming en afspraken met provinciale staten om tot een goed evenwicht te komen tussen eigen personeel en inhuur.

In het onderstaande overzicht zijn de begrote bedragen voor de salarissen en personeelsgebonden kosten opgenomen voor het begrotingsjaar 2027 en meerjarig 2028 tot en met 2030. De effecten van de in juli 2026 vastgestelde CAO Provincies 2026-2028 zijn in deze begroting verwerkt.

De dalende trend in de meerjarenbegroting wordt verklaard door de tijdelijke inzet ten behoeve van projecten.

Naast personeelsgebonden kosten kennen we ook vergoedingen voor bestuurders van de provincie, kosten van voormalig personeel en enkele overige kosten. Deze kosten maken geen deel uit van de personeelsgebonden kosten. De begrote kosten voor PS-leden zijn op grond van het kabinetsbeleid verhoogd en blijven verder in de begroting 2027 en meerjarenbegroting constant.

	x €1.000 Rekening 2025	Primitieve begroting 2026	Begrotings- wijzigingen 2026	Actuele begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Personeel in loondienst	105.641	103.645	17.837	121.482	124.440	117.349	110.601	110.126
Salarissen en sociale lasten	103.820	99.636	17.958	117.594	120.506	113.350	106.615	106.141
Stagevergoedingen	152	125	-	125	130	130	130	130
Voormalig personeel / seniorenbeleid	30	55	-	55	56	56	56	56
Reis- en verblijfkosten	1.139	1.437	-105	1.332	1.323	1.316	1.316	1.316
Opleidingskosten	1.275	1.533	-	1.533	1.538	1.538	1.538	1.538
Overige kosten	1.583	859	-16	843	888	960	946	946
Inkomsten uit externe verrekeningen	-2.358	-	-	-	-	-	-	-
Inhuur derden*	30.195	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Inhuur ten laste van exploitatie	26.810	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Inhuur ten laste van investeringen	2.435	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Inhuur ten laste van voorzieningen	950	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Vergoedingen PS en GS	4.892	3.409	130	3.539	3.653	3.653	3.653	3.653
Vergoeding PS-leden	1.512	1.438	130	1.568	1.623	1.623	1.623	1.623
Vergoeding GS-leden	3.380	1.970	-	1.970	2.030	2.030	2.030	2.030

x €1.000	Rekening 2025	Primitieve begroting 2026	Begrotings- wijzigingen 2026	Actuele begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
----------	------------------	---------------------------------	------------------------------------	------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

* Dit betreft de inzet van uitzendkrachten en externe deskundigheid. Deze wordt op prestatie- en projectbudgetten niet separaat begroot.

Overhead, financiering en dekkingsmiddelen

Overhead

In de notitie Overhead van de Commissie voor het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten(BBV), zijn de uitgangspunten en de definitie van overhead vastgelegd. Het doel van de notitie is om uniforme regels te formuleren ten aanzien van (toe te rekenen) overhead. De definitie van overhead (artikel 1 van het BBV) is als volgt:

"Het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Hiertoe behoren ook de systemen en aanverwante lasten die deze functies ondersteunen."

Het uitgangspunt is dat kosten zoveel mogelijk direct worden toegerekend aan de betreffende activiteiten in de kerntaken (programma's). Kosten van algemene aard die dienstbaar zijn aan alle kerntaken worden op deze plek in de begroting tot uitdrukking gebracht onder Overhead.

Een groot deel van de overheadkosten bestaat uit kosten die gecentraliseerd zijn bij de eenheid Bedrijfsvoering. Onze belangrijkste bedrijfsvoeringsactiviteiten lichten wij in deze begroting toe in de paragraaf Bedrijfsvoering.

In onderstaande tabel leest u wat onze overheadkosten zijn. Het saldo van baten en lasten in onze exploitatie bedraagt € 40,3 miljoen. Deze kosten zijn als volgt over onze (bedrijfsvoerings)disciplines verdeeld;

Bedrijfsvoering	Budget (x € 1.000)
Informatisering & Digitalisering	22.440
Huisvesting (afschrijvingskosten, gebouwenbeheer, beveiliging etc.)	9.060
Personeelsgerelateerde kosten en voorzieningen Thuiswerkmiddelen/-vergoeding, reiskosten, stagiaires, jubilea etc.)	1.923
Wagenpark (lease)	2.132
Overige facilitaire zaken (post/print, werkkleding, vergaderingen en evenementen ect.	1.130
Human resources (werving, opleiding, bedrijfsgeneeskundige zorg, arbo, advies, etc.)	1.058

Juridische zaken (verzekeringen, schades, advies)	1.021
Archivering	971
Directie & Concerncontrol	711
Financiën, administratie en inkoop	450
Overig	371
Baten (huuropbrengsten vastgoed, bedrijfsrestaurant etc.)	-/- 968
Saldo baten en lasten	40.299

Per FTE groei of krimp wordt € 24.000 (2027) bij- of afgeraamd op de begroting voor bedrijfsvoeringskosten.

Toegerekende personeelsgebonden kosten

Dit betreft het deel van de personeelsgebonden kosten die onder de definitie van overhead vallen en niet toerekenbaar zijn aan afzonderlijke kerntaken (taakvelden). Hieronder vallen bijvoorbeeld de kosten van leiding, administratie, ict, facilitair, juridische zaken etc.

Overige alg. dekkingsmiddelen en onvoorzien

Dit betreft nog nader toe te delen lasten. Bijvoorbeeld een buffer om CAO stijgingen op te kunnen vangen.

Voor een toelichting op de baten verwijzen wij naar de sectie "Meerjarig overzicht van baten en lasten" in deze begroting.

Financiën

Bedragen x €1.000

Saldo baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten					
10.0.0 Bedrijfsvoering					
Incidenteel	3.712	5.216	4.577	1.072	72
Structureel	34.344	36.051	36.317	36.326	36.403
Totaal 10.0.0 Bedrijfsvoering	38.056	41.267	40.893	37.398	36.475
10.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten					
Incidenteel	0	0	0	0	0
Structureel	36.258	38.462	38.483	38.483	38.483
Totaal 10.66.66 Toegerekende personeelsgebonden kosten	36.258	38.462	38.483	38.483	38.483
20.00.3 Dividend					
Structureel	4	4	4	4	4
Totaal 20.00.3 Dividend	4	4	4	4	4
20.00.4 Saldo					

Saldo baten en lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
financieringsfuncties					
Structureel	-174	-174	-175	-175	-174
Totaal 20.00.4 Saldo financieringsfuncties	-174	-174	-175	-175	-174
20.00.5 Overige alg dekkingsmiddelen					
Incidenteel	-37.735	-22.735	-22.735	-22.735	-28.586
Structureel	40.036	24.235	26.735	29.235	37.587
Totaal 20.00.5 Overige alg dekkingsmiddelen	2.300	1.500	4.000	6.500	9.000
20.20.1 Onvoorzien					
Incidenteel	488	0	0	14	25
Structureel	2.838	1.083	2.948	2.956	2.956
Totaal 20.20.1 Onvoorzien	3.326	1.083	2.948	2.970	2.980
Totaal Lasten	79.770	82.142	86.154	85.181	86.770
Baten					
10.0.0 Bedrijfsvoering					
Structureel	968	968	968	968	968
Totaal 10.0.0 Bedrijfsvoering	968	968	968	968	968
20.00.1 Lokale heffingen					
Structureel	141.700	145.450	149.200	152.950	156.700
Totaal 20.00.1 Lokale heffingen	141.700	145.450	149.200	152.950	156.700
20.00.2 Algemene uitkeringen					
Incidenteel	12.067	20.177	18.338	13.156	376
Structureel	284.004	290.854	284.542	284.542	284.542
Totaal 20.00.2 Algemene uitkeringen	296.071	311.032	302.880	297.698	284.918
20.00.3 Dividend					
Incidenteel	10.188	9.441	9.003	9.003	9.003
Structureel	13.506	13.506	13.506	13.506	13.506
Totaal 20.00.3 Dividend	23.694	22.947	22.509	22.509	22.509
20.00.4 Saldo financieringsfuncties					
Incidenteel	20.750	20.400	65	65	65
Structureel	4.044	4.715	4.509	4.253	3.668
Totaal 20.00.4 Saldo financieringsfuncties	24.794	25.115	4.574	4.318	3.733
20.00.5 Overige alg dekkingsmiddelen					
Structureel	14.246	13.770	13.770	13.770	13.770
Totaal 20.00.5 Overige alg dekkingsmiddelen	14.246	13.770	13.770	13.770	13.770
Totaal Baten	501.473	519.282	493.901	492.213	482.598
Saldo baten en lasten	421.703	437.139	407.747	407.032	395.828

Organisatie

Organisatie

Provinciale staten

Provinciale Statenverkiezingen worden één keer in de vier jaar gehouden, waarbij leden rechtstreeks door de stemgerechtigde inwoners van de provincie worden gekozen. In maart 2023 hebben de meest recente Provinciale Statenverkiezingen plaatsgevonden. Het aantal Statenleden van een provincie is afhankelijk van het aantal inwoners. Voor Overijssel is het aantal zetels vastgesteld op 47. De samenstelling van Provinciale Staten is als volgt:

Partij	Aantal Zetels
BBB	9 zetels
Provinciaal Belang Overijssel	5 zetels
VVD	5 zetels
CDA	4 zetels
Groen Links	4 zetels
PvdA	3 zetels
Christen Unie	3 zetels
PVV	2 zetels
SGP	2 zetels
D66	2 zetels
JA21	2 zetels
Overijssel Vooruit	2 zetels
Partij voor de Dieren	1 zetel

SP	1 zetel
Volt	1 zetel
Forum voor Democratie	1 zetel
Totaal	47 zetels

Statengriffie

De statengriffie heeft primair tot doel om de Provinciale Staten te ondersteunen in haar functioneren. De ondersteuning door de statengriffie behelst onder meer de secretariële ondersteuning van Provinciale Staten en Statencommissies. De taken zijn daarnaast aangevuld met taken op het gebied van communicatie, procesmatige advisering, voorlichting en controle. De griffier van de Provinciale Staten is mw. R. (Renée) Wiggers.

Gedeputeerde staten

BBB - Nader in te vullen (portefeuille voormalig gedeputeerde E.G. (Liesbeth) Grijsen)

- Wonen, inclusief woondeals Twente en West-Overijssel
- Ruimtelijke ordening, Omgevingsvisie en Omgevingswet
- Participatie en maatschappelijk draagvlak
- Regio Stedendriehoek
- 2e aanspreekpunt PPLG-gebiedsproces Vechtdal
- 1e loco

BBB – M.R.H.M. (Maurits) von Martels

- Landbouw
- Natuur
- Ontwikkelopgave Natura 2000, Natuurnetwerk Nederland
- Coördinerend portefeuillehouder Provinciaal Programma Landelijk gebied
- 1e aanspreekpunt PPLG-gebiedsprocessen Noordwest-Overijssel, Noordoost-Twente, Salland, West-Twente, Zuidoost-Twente
- IPO-bestuur
- 6e loco

VVD – E.N.W. (Erwin) Hoogland

- Regionale economie
- Mkb
- Bedrijventerreinen
- Binnenstedelijk, detailhandel
- Logistiek, inclusief havens
- Circulaire economie
- Nationale veiligheid en Defensie (incl. Staphorsterbod)
- Internationaal, Europa, grensoverschrijdende samenwerking
- Technology Base
- Toerisme en recreatie
- Grondbeleid
- Regio Twente
- 2e loco

GroenLinks – M.P. (Martijn) Dadema

- Waterkwantiteit en -kwaliteit, Actieplan Water
- Coördinerend portefeuillehouder klimaatadaptatie

- Mobiliteit
- Kanaal Almelo-De Haandrik
- Natuur voor Elkaar
- Inclusiviteit en diversiteit
- Handhaving
- Regio Zwolle
- 3e loco

PvdA – T.A. (Tijs) de Bree

- Energietransitie
- Financiën
- Deelnemingenbeleid
- Sociaal
- Cultuur en evenementen
- Financieel toezicht
- Milieu, Omgevingsdiensten
- 4e loco

SGP – G.H. (Gert Harm) ten Bolscher

- Leefbaar platteland
- Sociaal
- Economisch perspectief landelijk gebied, plattelandsvisie
- 1e aanspreekpunt PPLG-gebiedsproces Vechtdal en 2e aanspreekpunt PPLG-gebiedsprocessen Noordwest-Overijssel, Noordoost-Twente, Salland, West-Twente, Zuidoost-Twente
- Maatregelpakket Rijk 'Weer ruimte voor boer, natuur en bouw'
- Erfcoaches
- Innovatie, inclusief Agro&Food, sociale innovatie en energie-innovatie
- Digitalisering
- Arbeidsmarkt, inclusief vakmanschap en regionale scholingsfondsen
- Vergunningverlening
- Erfgoed, materieel en immaterieel
- Facilitair en huisvesting
- 5e loco

CdK – A.P. (Andries) Heidema

- Voorzitterschap GS en PS
- Kwaliteit openbaar bestuur
- Rijkstaken
- Ondermijning en integriteit
- Externe betrekkingen, lobby
- Personeel en organisatie
- Interbestuurlijk toezicht

Ambtelijke organisatie

De provinciale organisatie wordt gevormd door een directie en acht eenheden. Elke eenheid bestaat uit meerdere teams.

Concern Management Team

In het Concern Managementteam vindt strategische sturing en besluitvorming plaats. Het Concern Managementteam vervult de voortrekkersrol in het voorbereiden van het strategisch beleid en de koersbepaling van de organisatie. Het heeft de verantwoordelijkheid voor provinciale opgaven en de concernresultaten. Het Concern Managementteam bestaat uit de directie en de hoofden van de eenheden. De directie is eindverantwoordelijk voor het functioneren van de hele ambtelijke organisatie en het realiseren van provinciale doelen.

De Directie bestaat uit:

- De heer N. (Nico) Versteeg, Provinciesecretaris / Algemeen Directeur

- De heer B.W.A.H. (Bart) Parmet, Directeur strategie

Project- en Programmamanagement

De eenheid Project- en Programmamanagement levert daadkrachtige programma- / projectorganisaties ten behoeve van de realisatie van de investeringsagenda, professionaliseert het ambtelijk opdrachtnemerschap en ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgeverschap en levert daarbij procesexpertise. Hoofd van de eenheid is de heer C.J. (Cees) Timmer.

Ruimte en Bereikbaarheid

De eenheid Ruimte en Bereikbaarheid is verantwoordelijk voor de strategie, beleidsontwikkeling en beleidsrealisatie in het fysiek ruimtelijke domein met als structurerende elementen als water, ondergrond en infrastructuur. Hoofd van de eenheid is mevrouw M. (Marjolijn) Boot.

Economie en Cultuur

De eenheid Economie en Cultuur is verantwoordelijk voor de regionale economische strategie- en beleidsontwikkeling waaronder energie, innovatie, arbeidsmarkt, agro & food, biobased, vrijetijdseconomie, sociaal-cultureel vestigingsklimaat, expertisecentrum deelnemingen en expertisecentrum Europa (programma's en projecten). Hoofd van de eenheid is de heer C.J. (Cees) Timmer.

Natuur en Milieu

De eenheid Natuur en Milieu is verantwoordelijk voor de strategie- en beleidsontwikkeling op natuur- en landschapsbeleid en -beheer. Ook is de eenheid verantwoordelijk voor de milieu- en saneringsopgaven in de provincie. Hoofd van de eenheid is mevrouw K. (Kim) van Straten.

Wegen en Kanalen

De eenheid Wegen en Kanalen is verantwoordelijk voor de programmering en de uitvoering van beheer, onderhoud en nieuwbouwprojecten van de provinciale infrastructuur en verkeersmanagement (projecten). Hoofd van de eenheid is de heer J. (Jasper) Hoogeland.

Publieke Dienstverlening

De eenheid Publieke Dienstverlening verstrekt vergunningen, subsidies, beleidsinformatie en GIS-bestanden en is verantwoordelijk voor het toezicht en de handhaving van de door haar afgegeven vergunningen. Hoofd van de eenheid is de heer R. (Rolf) Sloots.

Bedrijfsvoering

De eenheid Bedrijfsvoering levert diensten en kaders passend bij provinciale opgaven op het brede terrein van de bedrijfsvoering voor bezoekers, medewerkers, management en bestuur. Hoofd van de eenheid is mevrouw K.A.H. (Karin) Manuel.

Bestuurs- en concernzaken

De eenheid Bestuurs- en concernzaken opereert op het snijvlak van het ambtelijke management en bestuurlijke verhoudingen, faciliteert / ondersteunt besluitvorming voor het College en concernbrede overleggen, is verantwoordelijk voor strategische advisering op het gebied van kwaliteit openbaar bestuur en voor concerncontrol, en ondersteunt de CdK in zijn Rijkstaken. Hoofd van de eenheid is mevrouw V. (Vanessa) Gosselink.